

KESKKONNAAGENTUUR

ESTONIAN ENVIRONMENT AGENCY

ULUKIASURKONDADE SEISUND JA KÜTTIMISSOOVITUS 2021

*Status of Game populations in Estonia and proposal
for hunting in 2021*

Koostajad: Rauno Veeroja
Peep Männil
Inga Jõgisalu
Marko Kübarsepp

Tartu 2021

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
ANALÜÜSITUD MATERJAL JA SELLE KVALITEET	5
ASURKONDADE SEISUNDIT JA SELLE MUUTUSI KIRJELDAVAD NÄITAJAD	12
SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI	16
PÕDER (ALCES ALCES)	16
METSSIGA (SUS SCROFA)	33
PUNAHIRV (CERVUS ELAPHUS)	46
METSKITIS (CAPREOLUS CAPREOLUS)	58
KARU (URSUS ARCTOS)	72
HUNT (CANIS LUPUS).....	81
ILVES (LYNX LYNX).....	90
HALLHÜLJES (HALICHOERUS GRYPUS)	97
HARILIK ŠAAKAL (CANIS AUREUS).....	99
REBANE (VULPES VULPES)	103
KÄHRIKKOER (NYCTEREUTES PROCYONOIDES)	107
KOBRAS (CASTOR FIBER).....	111
HALLJÄNES (LEPUS EUROPAEUS).....	115
VALGEJÄNES (LEPUS TIMIDUS)	118
METSNUGIS (MARTES MARTES).....	122
KIVINUGIS (MARTES FOINA)	125
MINK (NEOVISON VISON).....	127
TUHKUR (MUSTELA PUTORIUS)	130
MÄGER (MELES MELES)	133
JAHILINNUD	137
KOKKUVÕTE	148

SISSEJUHATUS

Kõiki jahilukeid tervikuna käsitlevaid ulukiseire aruandeid on koostatud 2009. aastast alates ning 2013. aastal jõustunud jahiseadusega anti iga-aastaselt koostatavatele dokumentidele ka seadusandlik alus. Aruanded, mis sisaldavad hinnanguid erinevate ulukipopulatsioonide seisundite ja nende muutuste kohta koos juurdekasvuprognoside ning küttimissoovitustega järgnevas jahihooajaks, on oluliseks baasiks teaduslikel alustel põhineval ulukiasurkondade kaitse ja jätkusuutliku kasutuse korraldamisel Eestis.

Erinevate meetoditega kogutud andmete (küttimisstatistika, ruutloendus, sõraliste pabulaloendus, jahimeeste hinnang arvukusele, ulukivaatlused, ulukikahjustused, kütitud isendite info) võrdleva analüüsi tulemusel antakse erinevate parameetrite (levik, arvukus, sooline-vanuseline struktuur) jälgimise kaudu hinnang asurkonna seisundis toimunud muutustele ja prognoositud juurdekasvu põhjal jahihooaja eelsele seisundile ning tehakse vastavalt sellele küttimisettepanekud.

Väikeulukite kohta tehtavad küttimisettepanekud ei ole numbrilised, vaid näitavad soovitatavate muudatuste suunda võrreldes varasemate aastatega. Suurkiskjate kohta tehtavad küttimisettepanekud on vastavalt seadusele mõeldud keskkonnaametile, teiste suurulukite osas maakondade jahindusnõukogudele ja jahimaa kasutajatele ning väikeulukite osas jahimaa kasutajatele ja maaomanikele.

Ettepanekud puudutavad väikseima üksusena maakondi või loodusmaastike sidususe baasil moodustatud ohjamispiirkondi. Kuna maakondlikud jahindusnõukogud toimivad jätkuvalt enne haldusreformi kehtinud maakondade piiridest lähtuvalt ning säilitamiseks andmete võrreldavust eelnevate aastatega, on ka käesolevas aruandes esitatud maakondlike koondite koostamisel lähtunud maakondade endistest piiridest.

Nende liikide puhul, kelle küttimisettepanekud on väljendatud arvuliselt, peaks maakonnasisene küttimismahtude ja vajadusel ka -struktuuri jaotus saama korraldatud jahindusnõukogudes vastavalt olemasolevale kohalikule informatsioonile. Selle üheks olulisimaks osaks on teave vastavate liikide isendite tekitatud kahjustuste suuruse ja paiknemise kohta. Seepärast on käesolevas aruandes toodud lisana ka detailsem metsaregistri väljavõte ulukikahjustest teadaandvatest metsateatistest ja metsakaitse ekspertiisidest, kus kahjustajateks on märgitud ulukid. Operatiivset infot suurkiskjate

tekitatud kahjustuste kohta omab Keskkonnaamet ja ulukiseire aruannetes tuuakse välja vaid varasemate aastate koondid.

Eesti Jahimeeste Seltsi poolt loodud ja riiklikult toetatav jahinduse infosüsteemi JAHIS arendus ning kasutus on jõudnud tasemele, kus see on asendamas mitmeid ulukite vaatlusandmete esitamiseks varem kasutatud paberkandjaid ja e-postiga saadetud faile. JAHISe arendus jätkub ning infosüsteemi võetakse aina enam jahimeeste poolt kasutusse. JAHISe kaudu ulukite vaatlusandmete sisestamine tõstab andmete hulka, kvaliteeti ja esitamise operatiivsust ning samal ajal vähendab nende ümberpaigutamiseks ja –ühtsesse vormi viimiseks kuluvat aega.

Käesolevas aruandes kirjeldatakse jahilukite asurkondade seisundis aastate jooksul toimunud muutusi ning analüüsitakse nende põhjusi, antakse hinnang asurkondade seisundile 2020. jahiaastal ning tehakse küttimisettepanekud 2021. aasta jahihooajaks. Küttimisettepanekud on liigiti erinevad ning sõltuvad vastava liigi kohta kogutava informatsiooni hulgast ja vajadusest. Hundi ja hallhülge kohta käesolevas aruandes küttimisettepanekuid ei tehta, need esitatakse aruande lisadena enne vastava jahihooaja algust.

Seireandmete kogumise metoodilised juhendid ja vormid, aga ka ulukite rakendusuringute ja inventuuride aruanded on kättesaadavad Keskkonnaagentuuri kodulehelt www.keskkonnaagentuur.ee. Ulukiseire aastaaruannetega peaksid regulaarselt tutvuma kõik jahimaa kasutajad, jahindusnõukogude liikmed ning jahindusega seotud riigisektori töötajad. Lisaks regulaarsetele küttimissoovitustele tuuakse aruannetes välja ka muud meetmed, näiteks vajalikud muudatused seadusandluses.

Käesolev aruanne on koostatud eluslooduseosakonna ulukiseire töörühma poolt, kuhu lisaks koostajatena märgitud isikutele andsid olulise panuse ka Jüri Tõnisson, Jaanus Jõemaa ja Tiit Matson. Ulukiseire töörühm tänab käesolevaga kõiki seireandmete kogumisega seotud jahimehi, välitööde tegijaid ning andmete kogumisse panustanud Keskkonnaameti töötajaid ning teisi koostööpartnereid.

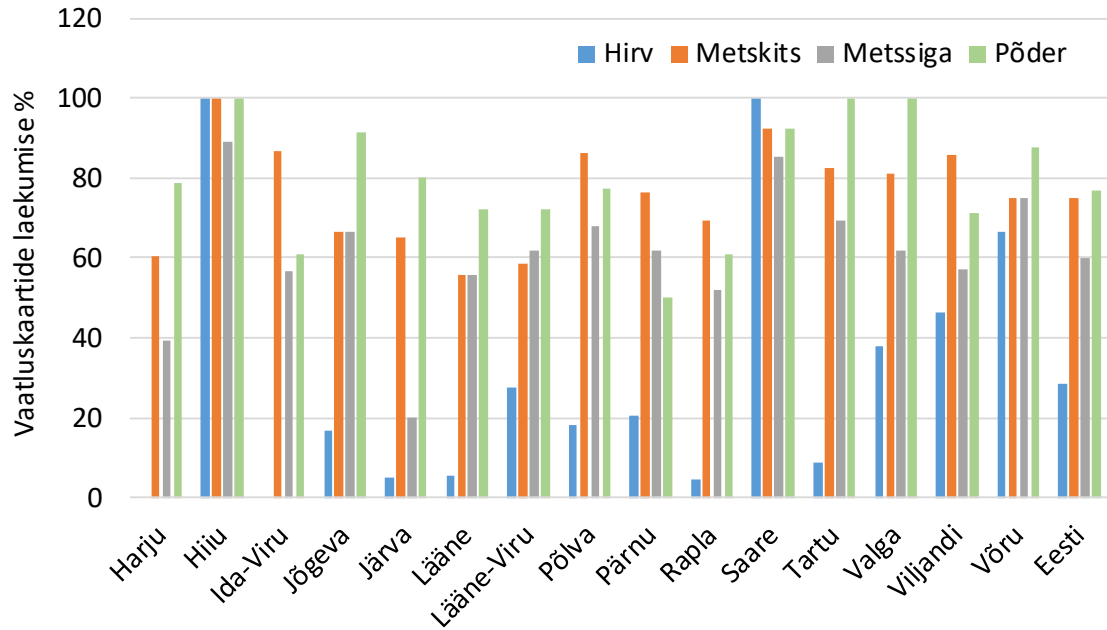
ANALÜÜSITUD MATERJAL JA SELLE KVALITEET

Seirearuande koostamisel on kasutatud erinevate ulukiliikide küttime, ruutloenduse, vaatluste, jahimeeste poolt antud arvukushinnangute, ulukikahjustuste ning hirvlaste pabulaloenduse andmeid. Põdra ja suurkiskjate puhul on kasutatud ka kogutud bioproovide analüüsidesaadud tulemusi. Suur enamus seire algmaterjalidest on kogunud jahimehed vastavalt keskkonnaministri määrusele „Jahiulukite seireandmete loetelu ja kogumise kord ning seiret korraldama volitatud asutus“ (RT I, 29.05.2013, 7) järgides Keskkonnaagentuuri (KAUR) kodulehel (www.keskkonnaagentuur.ee) olevaid andmeedastusvorme ja metoodilisi juhendeid.

Kogutud andmed ja biomaterjal on analüüsitud KAUR eluslooduse osakonnas, v.a suurkiskjate ja haneliste kahjustuste ning metsakaitse ekspertiiside andmed, mille kogumise ja analüüsiga tegeleb Keskkonnaamet. Hallhülge seire tulemused on võetud hallhülge 2020. aasta seirearuandest.

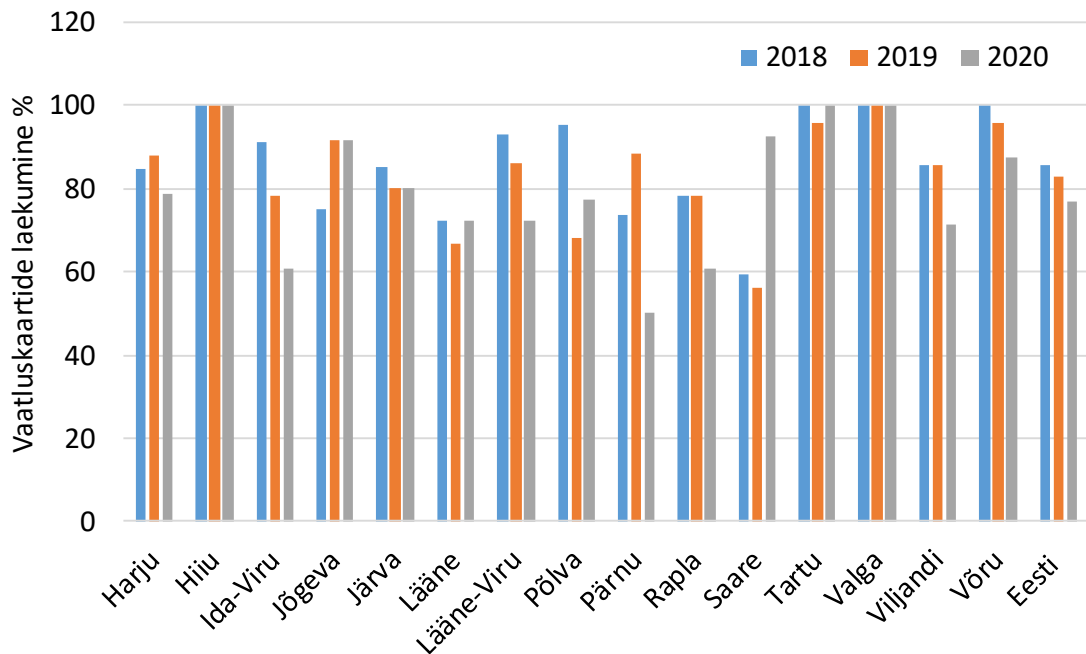
Järgnevalt anname ülevaate 2020-2021. aastal kogutud seireandmetest, mille analüüsidesaadustel ning eelnevatel aastatel samasuguse metoodikaga kogutud andmete võrdlusel käesolev aruanne põhineb. Lisaks kõikidest jahipiirkondadest laekunud küttimeandmetele ja arvukuse/arvukuse muutuse hinnangutele analüüsiti 355 põdra, 282 metskitse, 240 metssea, 111 punahirve, 265 hundi ja ilvese ja 254 karu vaatlustlehele märgitud või infosüsteemi JAHIS kaudu esitatud andmeid. Kütitud põtrade vanuse määramiseks hammaste arengu ja kulumise järgi analüüsiti 3215 isendi alalõualuud. Kütitud põdralehmade viljakusproove laekus eluslooduse osakonda ja analüüsiti 512. Kütitud suurkiskjatelt ja šaakalilt on tänaseni laekunud vanuse määranguks 165 hambaproovi ning viljakusnäitajate määranguks 66 kütitud emaslooma sigimiselundkonda.

Erinevaid uluksõraliste vaatluskaarte laekus 2020. aasta jahiaastal üle 80% Hiiu-, Saare-Tartu- ja Valgamaalt, 60% ja alla selle esitati uluksõraliste vaatluskaarte Harju- ja Järvamaalt. Põdravaatluskaarte esitasid 100% jahipiirkondadest Hiiu-, Tartu ja Valgamaa. Hirvevaatluskaarte esitasid Saare- ja Hiiumaa kõik jahipiirkonnad ning ka metskitsevaatluskaartide esitamise protsent oli võrreldes mandri jahipiirkondadega mõlemal saarel kõrgem, vastavalt 85% ja 89%.

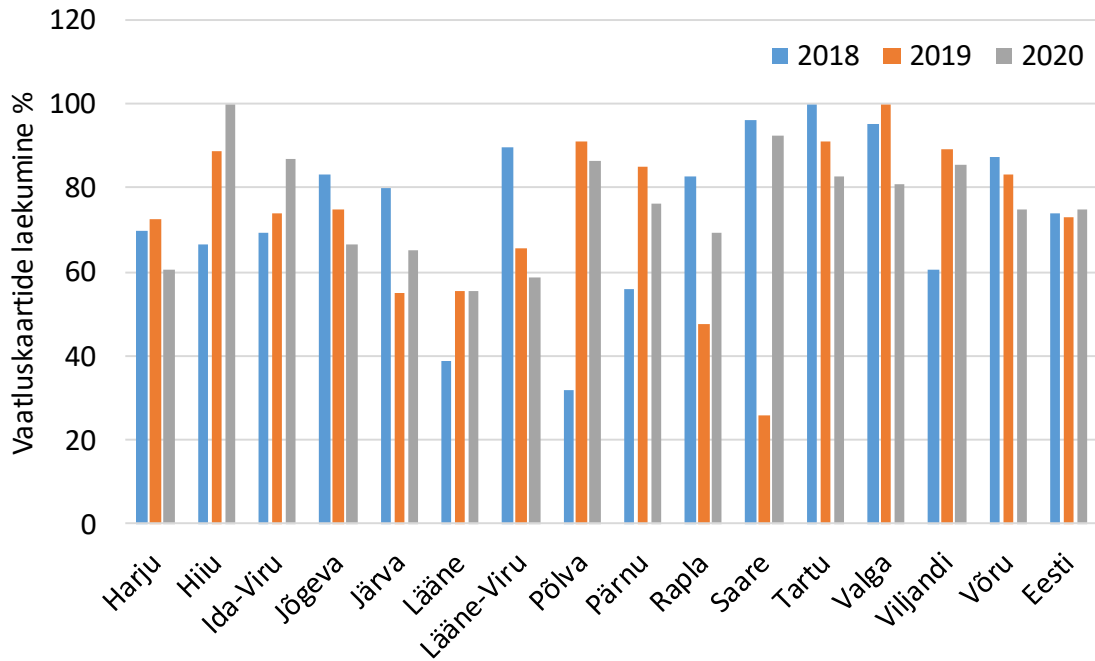
Ulüksõraliste (põdra, metskitse, metssea ja hirve) vaatluskaarte esitanud jahipiirkondade % maakonniti 2020. aastal.

Proportion of hunting districts that have presented moose (green), roe deer (orange), wild boar (grey) and red deer (blue) observations in 2020.

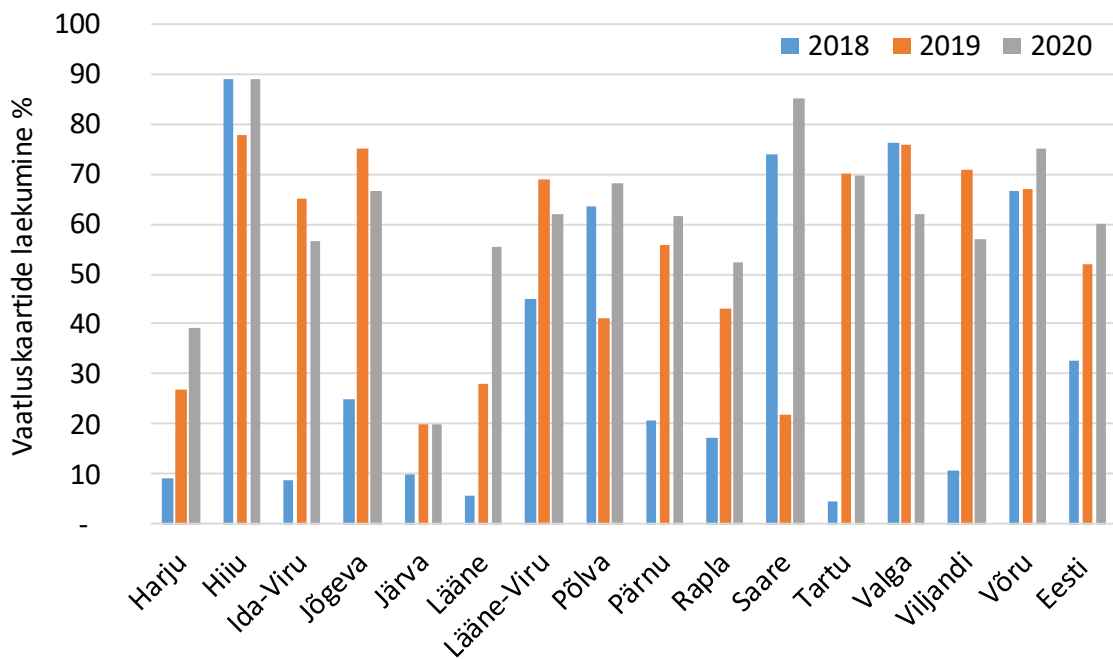

Põdra jahiaegseid vaatlusi esitanud jahipiirkondade % maakonniti aastatel 2018–2020.

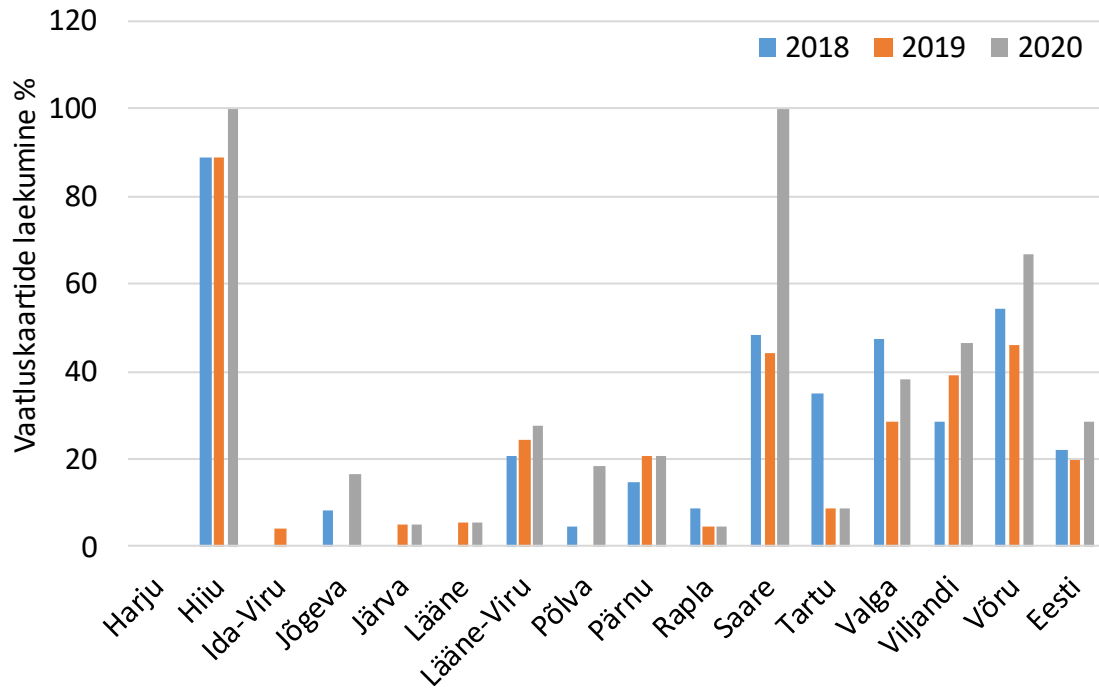
Proportion of hunting districts that have presented moose observations in recent years.

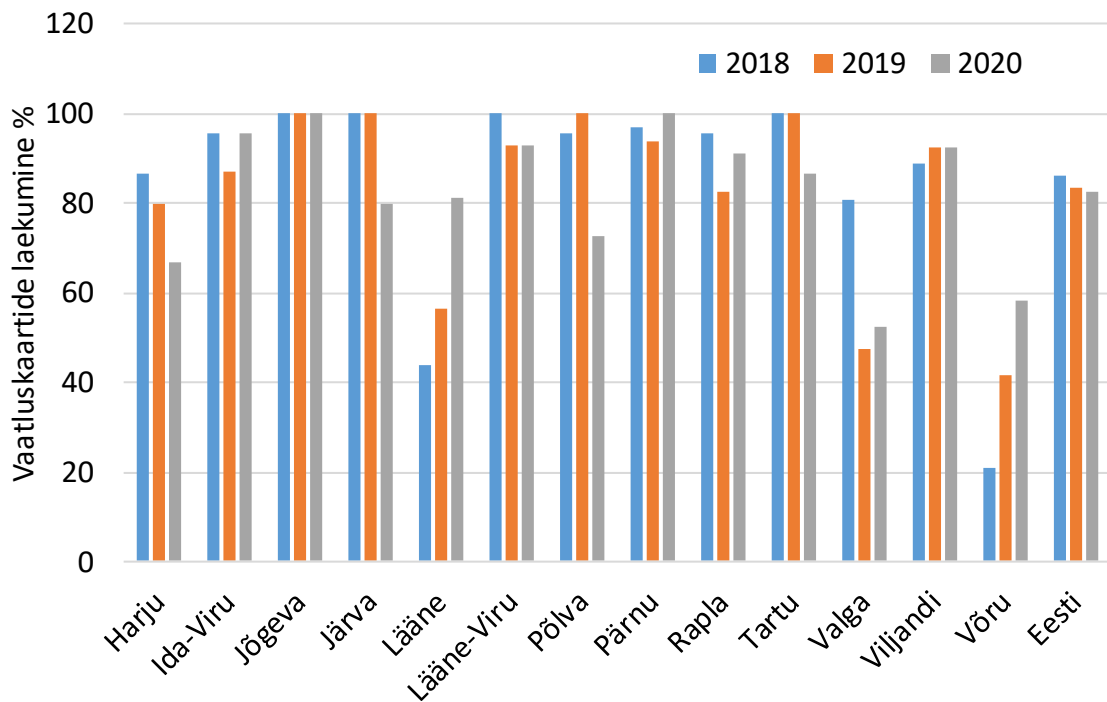
Metskitse vaatlusi esitanud jahipiirkondade % aastatel maakonniti 2018-2020.
Proportion of hunting districts that have presented roe deer observations in recent years.

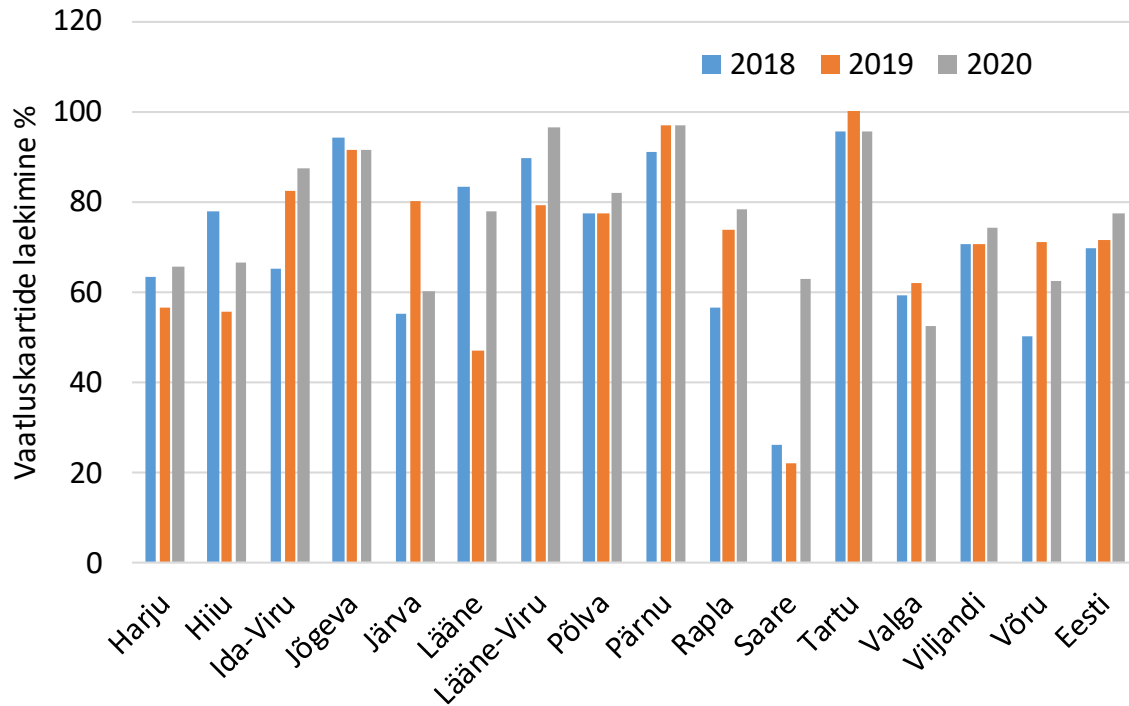
Metssea vaatluskaarte esitanud jahipiirkondade % aastatel 2018-2020 maakonniti.
Proportion of hunting districts that have presented wild boar observations in recent years.

Hirve jahiaegseid vaatlusi esitanud jahipiirkondade % maakonniti aastatel 2018-2020.
Proportion of hunting districts that have presented red deer observations in recent years.

Karu vaatlusi esitanud jahipiirkondade % maakonniti aastatel 2018-2020 Mandri-Eestis.
Proportion of hunting districts that have presented brown bear observations in recent years on mainland part of Estonia.

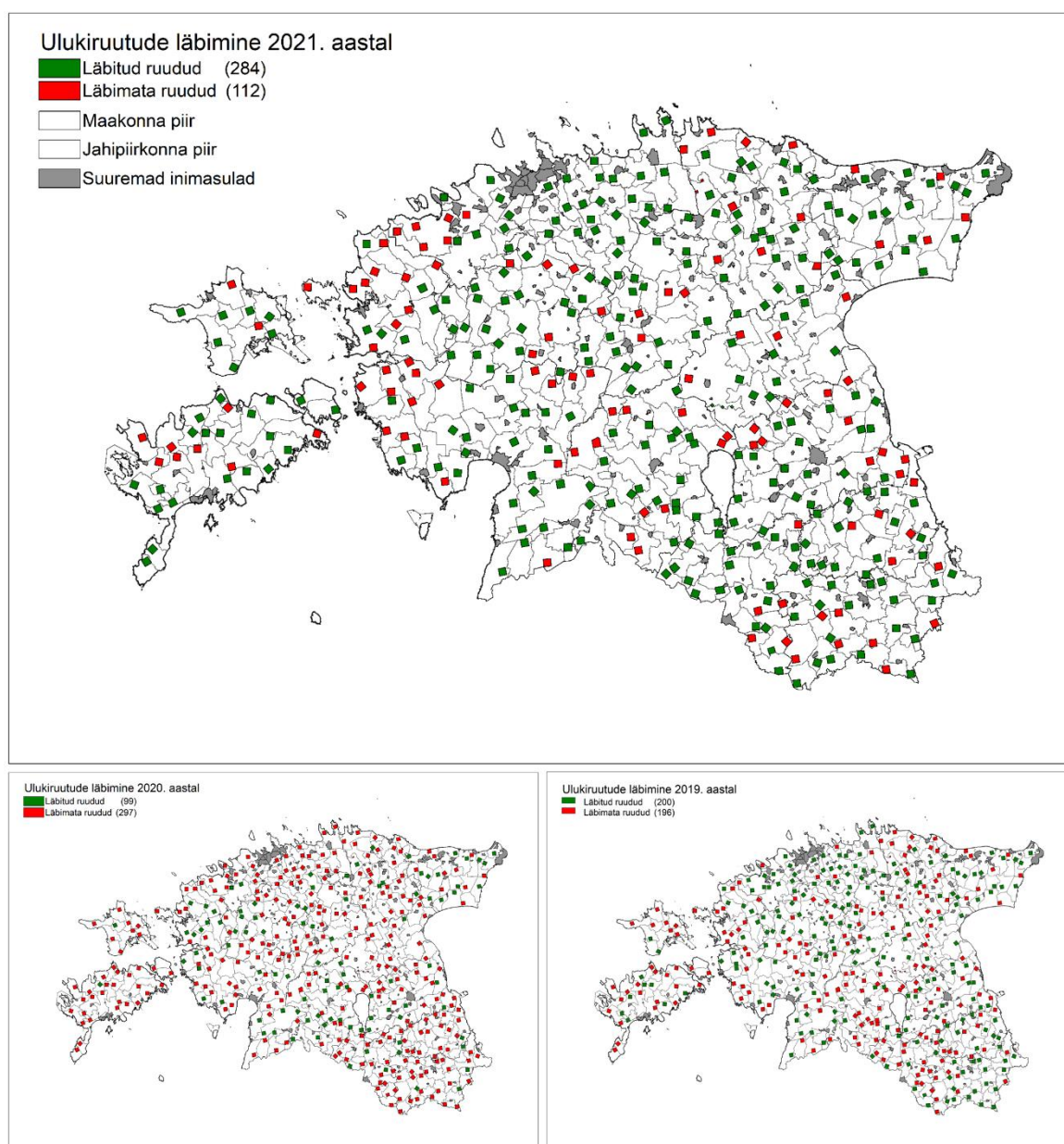
Hundi ja ilvese vaatlusi esitanud jahipiirkondade % maakonniti aastatel 2018–2020.
Proportion of hunting districts that have presented wolf and lynx observations in recent years.

Nii karu kui ka hundi-ilvese vaatluslehti 2020. aasta kohta laekus võrreldes eelmiste aastatega üldjoontes samal hulgal. Jõgeva- ja Pärnumaalt esitati karu vaatluslehti 100% jahipiirkondadest ning üle 90% esitati karuvaatluslehti Ida-Viru-, Lääne-Viru-, Viljandi-, ja Raplamaa jahipiirkondadest. Hundi-ilvesevaatluskaarte esitati üle 90% Pärnu-, Tartu-, Lääne-Viru- ja Jõgevamaalt, kuid 100% vaatluskaarte ei esitanud ükski maakond.

Vanuse määranguks vajalikke hambaproove koguti kütitud huntidelt 91 (71%; 2019. aastal 72%, 2018. aastal 95% ja 2017. aastal 76%), kütitud karudelt 64 (70%; 2019. aastal 61%, 2018. aastal 68% ja 2017. aastal 76%) ja šaakalilt 7 (12%; 2019. aastal 11 %, 2018. aastal 41 % ja 2017. aastal 46 %).

Kütitud 48-lt emahundilt, 38-lt emakarult ja 26 emashaakalilt edastati sigimiselundkondade proove 75 (67 %, hundi emakaid, karu emakaid 26 ja šaakali emakaid 5), millest hea kvaliteediga (terved emakad koos munasarjadega) ja arusaadavalt märgistatud proovideks osutus kogututest omakorda 38 (51%).

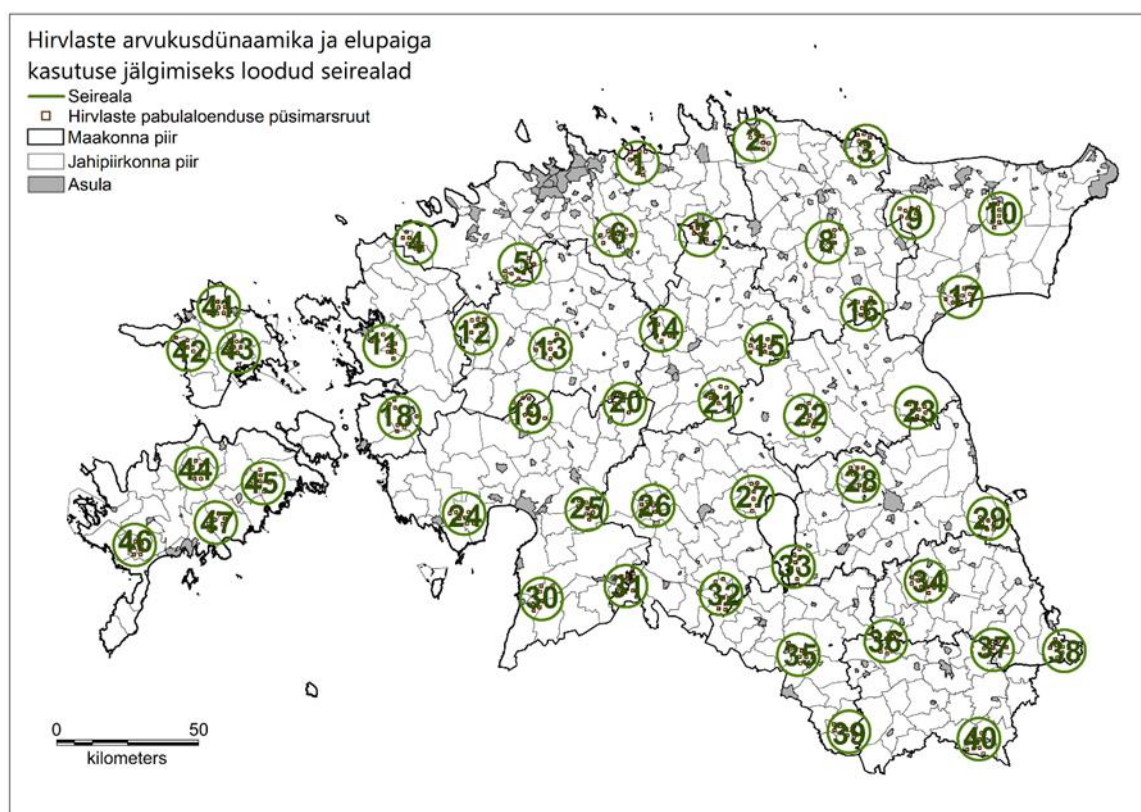
Üle mitme aasta soosisid talvised ilmastikuolu ulukite talvise jäljeloenduse ehk ruutloenduse tegemist. Kokkuvõttes laekus ruutloenduse info Keskkonnaagentuuri 284 loenduruudu kohta 396-st. Maakondade lõikes läbiti vaid Läänemaal teadmata põhjusel alla poole (vaid kolmandik) maakonna loendusruutudes, mistõttu maakonna tulemusi ei saa pidavalt piisavalt representatiivseteks.

Ulukijälgede loendusruutude läbimine 2021. aastal ning võrdlus 2020. ja 2021. aasta loendustega.

Location of 12 km long (quadrat shape 4x3 km) permanent transects of winter track counts. The colour of the quadrats indicates whether the counts were carried out (green) or not (red) in current year.

Lisaks jahimeestelt kogutavate andmete ja biomaterjali analüüsile viidi 2021. aasta kevadel 47-l üle riigi paigutatud seirealal seitsmendat aasta järjest läbi hirvlaste talviste pabulahunnikute loendus ja värske ulukikahjustuste hindamine. Kõikidel valdavalt metsaaladel paiknevatel seirealadel on 32 km loendusmarsruuti (kaheksa ruudu kujulist 4 km pikkust transekti), kus loendatakse 2 m laiusel alal kõik hirvlaste poolt viimasel talvel tekitatud pabulahunnikud. Lisaks hirvlastele koguti pabulaloendustel analoogset infot ka metssea, jäneste ja kanaliste ekskrementide kohta.

Hirvlaste arvukusdünaamika ja elupaiga kasutuse jälgimiseks 2015-2016 loodud seirealade ja nendele märgitud pabulaloenduse transektide paiknemine.

Monitoring areas of cervids and permanent transects of pellet group counts.

Lisaks pabulaloendusele hinnati taas ka värskeid hirvlaste (peamiselt põdra) tekitatud metsakahjusid igal seirealal ja selle lähiümbruses kümnes erinevas männinoorendikus ja viies koorimiseas ca 30-40 aastases kuusikus.

Sama meetodika alusel koguti värsket infot põdra tekitatud kahjustuste kohta ka väljaspool nimetatud seirealasid. Seirealadelt ja ka väljaspool seirealasid kogutud andmed värske kahjustuste kohta sisalduvad põdra peatükis olevates VUK-seire tabelites. Kokku tehti värsket põdrakahjustuse seire 1577 proovitükil, millest 1103 paiknesid männinoorendikes ning 474 koorimiskahjustuste eas kuusikus.

ASURKONDADE SEISUNDIT JA SELLE MUUTUSI KIRJELDAVAD NÄITAJAD

Küttimismahu muutus – kütitud isendite arvu suhteline muutus (KM) protsentides võrreldes eelneva jahihooajaga. $KM = 100 * (K_{(A)} - K_{(A-1)}) / K_{(A-1)}$, kus A on aasta. Käesolevas aruandes esitatud 2020. aasta kütümise muutus võrreldes 2019. a jahihooajaga ning lisatud on ajas kaugemale tagasivaatav võrdlus 2011. a jahihooajaga.

Pesakondade arv – kasutatakse karu, hundi, ilvese ja šaakali puhul. Välja on toodud vaatlusandmete analüüsi käigus saadud eraldi pesakonnad maakonniti. Kui pesakondade territooriumid asuvad mitme maakonna piires, on pesakond pandud maakonda, kuhu jäi suurem osa pesakonna territooriumist (kus oli tehtud suurem hulk vaatlusi). Karu puhul on välja toodud vaid sama-aastaste poegadega pesakonnad. Šaakali puhul on eristatud isendipaarid või grupid, mis võivad, kuid ei pruugi alati pesakonnad olla.

Pesakondade arvu muutus – väljendatakse märkidega +, - või =. Muutuste hindamisel arvestatakse hundi ja ilvese puhul kahte viimast aastat. Karu puhul on võrdluses kasutatud kahe järjestikuse aasta pesakondade arvu keskmist $K = (P_{(A)} + P_{(A-1)}) / 2$, kuna sama emaste põlvkond sigib reeglina iga kahe aasta tagant.

Siinkohal tuleb arvestada sellega, et pesakondade arvu muutus väljendab olukorda enne jahihooaega, jäljeindeksi muutus ja jahimeeste hinnang arvukuse muutusele aga jahihooaja järgset olukorda.

Jäljeindeks (JI)

Käesoleva aruande tabelites on esitatud jäljeradade võimaliku maksimaalse vanuse suhtes korrigeeritud jäljeindeksite väärtused e **jäljeindeks** on loendusmarsruudiga ristuvate jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta jagatud jälgede võimaliku maksimaalse vanusega päevades (24h -1; 36h - 1,5; 48h - 2; 60h - 2,5). Jälgede võimaliku maksimaalse vanuse leidmisel on aluseks võetud viimase vanu jälgi katva lumesaju lõpu orienteeruv kellaeg.

Jäljeindeksi muutus (JM) – Erinevate ulukiliikide jäljeindeksite suhteline muutus protsentides. $JM = 100 * (JI_{(A)} - JI_{(A1)}) / JI_{(A1)}$, kus A on aasta. Käesolevas seirearuandes on esitatud 2021. aasta jäljeindeksi muutus võrreldes 2018. aasta loenduse tulemustega, sest

siis viidi läbi viimane täiemahuline jäljeloendus, mil piisavalt esinduslik valim jäljeinfot saadi kõikidest maakondadest. Lisaks on ära toodud ka ajas kaugemale tagasivaatav võrdlus 2012. aasta jäljeindeksitega.

Pabulaindeks – hirvlaste pabulahunnikute (metssea puhul ekskrementide) arv 1 km transekti kohta. Transekti laius on 2 meetrit. Aruande tabelites esitatud pabulaindeksid on ühtlustatud arvestades iga konkreetse loendusruudu läbimise ajaga (kuupäevaga). Tasanduskoefitsiendi arvutamisel on arvestatud pabulahunnikute akumulatsiooni perioodi pikkuseks 200 päeva ja selle alguseks võeti 1. oktoober.

Tuhnimisindeks – vähemalt 1 m² suuruste metssea tuhitud alade arv 1 km transekti kohta. Transekti laius on 2 m.

Liikluses hukkunud isendid – käesolevas aruandes on kasutatud jahipiirkonna kasutaja esitatud jahindusstatistikas toodud andmeid liikluses hukkunud sõraliste kohta.

Värske ulukikahjustus (VUK) – antud aruandes esitatud eeskätt põdra tekitatud värskete kahjustustega puude osakaal seirealadel. Värskest kahjustatud puude hulka loetakse edasise kasvu seisukohast nii olulisel kui ka ebaolulisel määral kahjustatud okaspuid.

Jahimeeste hinnang arvukusele – jahimeeste poolt antud hinnangud ulukite arvukuse kohta jahipiirkonnas. Maakondlikud isendite arvud näitavad jahipiirkondade hinnangute summat, mis on ümardatud kümneni (va punahirvel).

Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele – sõraliste puhul saadud jahimeeste 2021. aasta arvukuse hinnangu andmete võrdlemisel eelneva 2020. aasta omaga, väikeulukite ja suurkiskjate puhul väljendab jahimeeste otsest hinnangut arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga.

Suurulukid

+ arvukus suurenenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;

- arvukus langenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;

= arvukus jäänud samaks. Muutus eelmise aasta loendusega võrreldes on olnud väiksem kui 5%.

Väikeulukid

Jahipiirkondlike hinnangute summana saadud näidu alusel iseloomustatakse arvukuse muutuse trendi järgnevalt:

- + arvukus suurenenud (tabelites heleroheline taust). Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- ++ arvukus oluliselt suurenenud (tabelites tumeroheline taust). Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- = arvukus jäänud samaks (tabelites kahvatukollane). Maakondliku loenduse summaarne tõus või langus on olnud väiksem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- arvukus vähenenud (tabelites pruunikaspunasel taustal). Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- - arvukus oluliselt vähenenud (tabelites pruunil taustal). Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust.

Vaatluspäeva kohta vaadeldud isendite arv – vaatluskaartidel esitatud keskmine vaadeldud isendite arv ühe vaatluspäeva (vaatlusrea) kohta. Põdra kohta esitatud näitaja leidmisel on aluseks võetud 15. septembrist 31. oktoobrini, metsseal 1. septembrist detsembri lõpuni.

Vaatluspäevadena on arvesse võetud vaid need vaatluspäevad, mil loomi kohati.

Küttimissoovitus

- ↑ – küttimist võrreldes eelmise jahihooajaga suurendada;
- ↑↑ – küttimist võrreldes eelmise jahihooajaga oluliselt suurendada;
- – küttida eelmise jahihooajaga sarnaselt (pole põhjust muuta varasemat küttimisstrateegiat);
- / ↑ – küttida samas mahus või veidi enam;
- / ↓ – küttida samas mahus või veidi vähem;
- ↓ – küttimismahtu vähendada;
- ↓↓ – küttimist oluliselt vähendada.

Iga käsitletava liigi juures on valges kastis esitatud erinevates näitajates toimunud muutuste põhjal antud koondhinnang liigi üldseisundile, hallis kastis esitatud kokkuvõttev hinnang liigi arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga ja kollases kastis üldistatud soovitus liigi küttimiseks eeloleval jahihooajal võrreldes eelmisega.

Aruande erinevates tabelites esitatud kollakas kirjas märgitud näitajad on arvutatud väga väikese andmete hulga põhjal, mistõttu ei saa neid pidada järelduste tegemisel piisavalt usaldusväärseks.

Aruandes esitatud küttimise tiheduskaardid on loodud Mapinfo Professional 2019 tarkvara abil. Küttimiskaartidel kasutatud Eesti kontuur ja maakondade piiride kihi on loonud Maaamet.

Sigade Aafrika katku levikukaartide alusandmed pärinevad Põllumajandus- ja Toiduametilt.

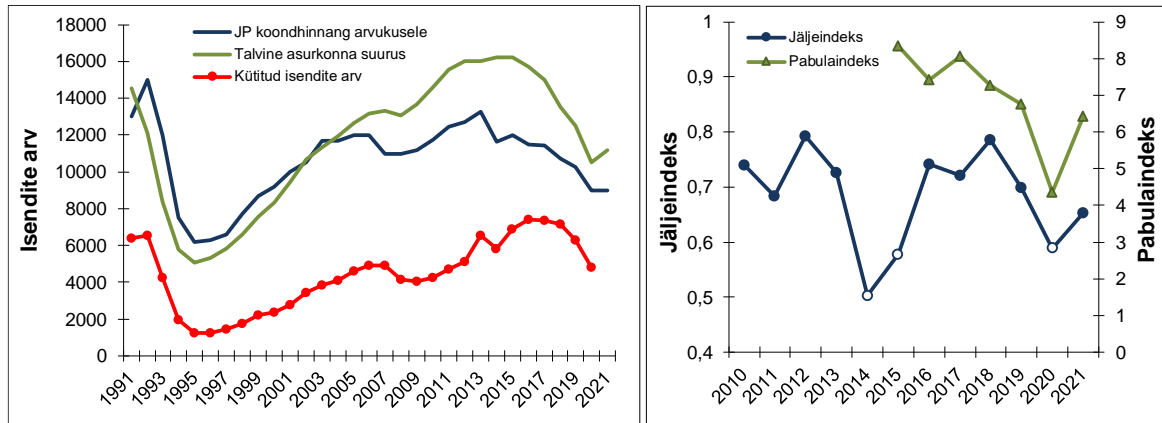
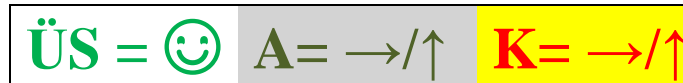
Andmed suurkiskjate- ja haneliste kahjude kohta pärinevad Keskkonnaametilt.

Aruandes esitatud info hirvlaste tekitatud metsakahjustuste kohta (metsakaitse ekspertiisid ja metsateatised) on kogutud Keskkonnaameti poolt ja pärinevad Metsaregistrist.

NB! Eelnevate aastate andmete võrreldavuse tagamiseks ja tulenevalt sellest, et maakondlikud jahindusnõukogud tegutsevad täna endiselt haldusreformi eelsetes piirides, on ka käesolevas aruandes maakondlike koondandmete esitamisel ja küttimissoovituste koostamisel lähtutud haldusreformi eelsetest maakonna piiridest.

SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI

PÕDER (*Alces alces*)

Talvine asurkonna suuruse (Keskkonnaagentuuri hinnang ja jahipiirkonna kasutajate hinnangute summa), kütitud põtrade arv ja asustustiheduse muutusi iseloomustavate ruutloenduse jäljeindeks ja pabulaindeks muutused. Population size (green line – wintering population size estimated by Estonian Environment Agency; blue line – based on estimates given by the users of hunting districts), hunting bag, winter track index (blue line second graph – tracks per 1 km per 24 hours) and pellet index (green line – n of pellet groups per 1 km of transects).

- Põdra asurkonna suurus oli 2021. aasta alguses ~ 11 600 isendit.
- Võrreldes eelmise aastaga on põdra arvukus püsinud samal tasemel või veidi suurenenud. Arvukusdünaamikat iseloomustavate pabula- ja jäljeloenduste tulemustes eelmisel aastal täheldatud järsud indeksi langused olid ilmselt suures osas tingitud 2019/2020 talve haruldaselt soojadest ilmaoludest, mistõttu põdra arvukust ja küttimisvajadusi veidi alahinnati.
- Asurkonna sooline ja vanuseline struktuur ning põdralehmade viljakusnäitajad on püsinud eelnevate aastatega võrreldes sarnasel tasemel. Veidi on vähenenud vasikate osakaal sügisestes vaatlustes, mida võib seletada suurenenud suurkiskjate mõjuga. Eelneva kümnendiga võrreldes on põdra arvukus vähenenud, samas karu ja hunt arvukus suurenenud.
- Värskeid põdrakahjustusi esines VUK seire raames seiratud männinoorendikes selgelt rohkem kui eelmisel aastal. Kahe viimase aasta erinevused põdrakahjude levikus ja ulatuses on tõenäoliselt tingitud kahe viimase talve ilmastikutingimuste suurtest erinevustest.
- Põdra üldarvukuse hoidmiseks 2021. aasta alguse tasemel, tuleks 2021. aasta jahihooajal küttida Eestis kokku ~ 5000 põtra. Arvukuse mõõdukaks langetamiseks 10 500 isendi tasemele, võib põtrade küttimismahtu tõsta kuni 5600 isendini.
- Põdra küttimismahtu, võrreldes eelmise jahihooajaga, soovitame suurendada eeskätte nendes jahipiirkondades, kus põdra asustustihedus ja/või nende tekitatud kahjud on jätkuvalt kõrged. Piirkondades kus asustustihedus on madal ja kahjud puuduvad või esinevad vaid väga lokaalselt, võiks hoida küttimismahtu eelmise aasta tasemel ja vajadusel neid ka langetada.

Harukordselt sooja ja lumevaese talve tõttu 2020. aastal enamusel loendusruutudel tegemata jäänud ulukite talvine jäljeradade loendus ning järsult langenud põdra pabulaindeks tekitas küsimuse, et kuivõrd pabulaindeksi langus peegeldas toona reaalselt arvukuse langust ja mil määral mõjutas tulemust pidevalt plusspoolel püsinud ja vihmasadude rohke talveilm, mille tõttu pabulahunnikud kiiremini lagunevad. Kuna pabulaloenduste aegrida on veel väga lühike ja niivõrd soojad talved on meil seni olnud väga haruldased, siis varasemad kogemused selles osas puudusid ning ebakindlust tulemuste tõlgendamisel oli omajagu.

Möödunud 2020/2021 talv oli õnneks taas üsna keskmise talve mõõtu. Mitme kuu jooksul kattis maad korralik lumikate ja valitsesid miinuskraadi. Seetõttu peaks tänavu kevadel seirealadel tehtud pabulahunnikute loenduse tulemused andma oluliselt adekvaatsema pildi hirvlaste arvukuses toimunud muutustest, kui 2020. aasta loendused. Sel samal põhjusel tasub seirealadel toimunud pabulaindeksi muutuste osas pigem võrrelda 2021. aasta pabulaloenduste tulemusi 2019. aastaga. Võrreldes 2019. aastaga oli 2021. aasta loendustes põdra pabulaindeks langenud 23 seirealal (>10%), suurenenud 18 seirealal (<10%) ja püsis enam-vähem samal tasemel 6 seirealal. Suurematest piirkondlikest muutustest torkab silma pabulaindeksi suurenemine võrreldes 2019. aastaga kõikidel Põlva- ja Tartumaal asuvatel seirealadel ning langus Raplamaa ja Pärnumaa põhjaosa seirealadel. Seirealade lõikes on jätkuvalt ekstreemselt kõrge põdra asustustihedus Viljandimaal Sudiste-Veisjärve seirealal, millega kattuvates ja piirnevates jahipiirkondades tuleks küttimissurvet eelseisval jahihooajal kindlasti suurendada. Äärmiselt madalale tasemele on aga langenud põdra asustustihedus Lääne-Virumaal asuval Väike-Maarja - Viru-Jaagupi seirealal. Selle seireala ümbruses paiknevatest jahipiirkondadest saadatud ruutloenduse andmetes oli väga väike ka põdra jäljeindeks, neist mitmes jahipiirkonnas põdra jälgi loendustel isegi ei kohatud.

Tuletades pabulaindeksist põdra asustustiheduse seirealadel, saame pärast küttimise mõjude arvesse võtmist keskmiseks talviseks asustustiheduseks seirealadel ~5 isendit 1000 ha kohta.

Soodsate talveolude tõttu üle mitme aasta taas enamusel ruutloenduse ruutudel tehtud talvised jäljeradade loendused kinnitavad kokkuvõttes pabulaloenduse tulemustega võrreldes üsna samasugust suhtelise indeksi muutust võrreldes 2019. ja 2018. aasta loendustulemustega.

Põdra suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel aastatel 2015 - 2021 tehtud pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendus-marsruudi kohta.

Results of moose pellet group counts in monitoring areas situated all over Estonia.

Seireala nr <i>No of monitoring area</i>	Maakond <i>County</i>	Seireala asupaik <i>Location of monitoring area</i>	Pabulaindeks <i>No of pellet groups per 1 km</i>							Muutus (vr 2020) <i>Change (%)</i>	Muutus (vr 2019) <i>Change (%)</i>
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021		
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	6,7	6,0	7,9	7,7	6,5	3,0	6,3	106,3	-3,1
4	Harju	Nõva-Keibu	8,4	7,7	5,2	6,6	7,0	2,6	7,5	189,1	7,8
5	Harju	Haiba	5,5	2,5	4,2	2,9	7,5	2,2	4,4	97,2	-41,4
6	Harju	Kose-Uuemõisa	10,3	10,6	10,6	7,4	6,1	3,2	5,2	63,0	-15,4
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	11,4	3,2	5,0	3,1	2,7	2,1	2,7	27,5	0,4
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	6,7	15,1	11,3	8,3	5,6	4,0	9,1	129,3	62,3
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	4,2	2,3	1,8	1,9	0,8	0,8	0,2	-80,4	-81,6
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	15,7	11,5	12,2	16,3	12,8	7,4	7,3	-2,1	-43,5
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	6,3	5,3	6,6	6,9	6,6	4,3	11,0	153,8	67,6
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	3,0	2,7	2,9	4,3	5,4	3,6	2,6	-28,8	-52,3
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	10,2	7,7	4,4	6,1	9,1	2,2	4,4	103,6	-51,6
11	Lääne	Haapsalu-Martna	23,2	15,0	16,3	14,5	9,6	8,0	8,6	6,9	-10,6
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	10,2	11,4	15,8	9,9	6,4	6,5	11,9	82,9	86,3
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	8,7	8,4	8,8	3,7	7,0	5,3	5,9	10,6	-16,1
13	Rapla	Valgu-Raikküla	11,2	11,2	17,0	17,3	11,2	5,7	9,2	60,0	-18,0
20	Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	9,0	10,7	12,1	9,2	9,0	5,8	4,6	-20,4	-48,3
19	Pärnu	Halinga-Libatse	15,2	14,9	11,9	13,8	8,6	6,1	6,3	3,3	-27,1
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	8,3	8,3	12,5	10,3	11,7	8,3	7,6	-8,5	-35,7
25	Pärnu	Põlendmaa-Pöörikaasiku	10,7	8,5	10,5	8,7	3,5	4,2	8,6	103,7	145,5
26	Pärnu	Öördi	9,1	6,2	6,5	4,6	4,2	2,0	4,5	130,9	8,3
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	2,1	3,5	2,0	1,5	0,8	1,5	3,5	127,3	343,8
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	8,1	5,9	4,1	8,5	6,4	4,4	3,9	-12,3	-39,5
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	4,8	8,6	5,7	6,2	7,9	6,2	9,8	56,6	23,0
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	37,2	24,3	18,9	19,7	25,9	19,7	23,0	16,6	-11,4
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	6,7	6,1	5,4	9,5	6,7	7,0	6,8	-3,4	1,2
14	Järva	Lõõla-Vahastu	17,3	13,3	15,4	9,7	11,5	9,3	9,8	6,0	-14,3
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	16,8	15,5	10,0	12,1	10,0	5,9	7,8	31,2	-21,8
21	Järva	Kabala-Imavere	14,2	16,4	17,5	13,1	14,6	3,7	6,1	67,1	-58,0
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	1,2	1,9	2,3	2,9	1,6	1,1	2,4	119,3	55,0
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	16,4	12,8	15,9	11,1	7,9	3,7	6,9	86,2	-13,0
28	Tartu	Käravere-Sojamaa-Tähtvere	2,7	3,5	5,8	3,8	3,7	2,0	4,2	104,9	13,1
29	Tartu	Järvelja	9,3	10,7	12,2	5,3	10,6	4,2	13,2	212,4	24,2
33	Tartu	Rannu-Pühaste	0,9	1,2	0,7	0,5	0,3	1,6	1,5	-4,2	469,7
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	3,6	2,8	1,6	3,9	4,7	4,4	6,3	42,3	33,5
38	Põlva	Saatse	1,8	1,0	3,8	5,0	4,0	1,8	4,4	141,3	7,8
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	3,3	1,6	3,4	1,2	0,4	0,9	2,0	110,9	397,3
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	1,7	1,2	2,1	1,7	2,1	2,2	5,1	136,7	140,4
40	Võru	Misso	10,8	7,6	16,0	13,6	8,7	13,6	7,5	-44,9	-14,1
35	Valga	Valga-Õru	2,5	3,7	1,9	2,1	2,0	1,0	1,5	49,0	-22,4
39	Valga	Hargla-Karula	4,0	5,4	8,8	7,8	6,9	3,1	9,1	197,5	33,0
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	2,2	1,8	1,7	2,4	1,9	0,7	1,3	97,2	-30,3
42	Hiiu	Leluselja	1,5	2,1	2,1	2,2	2,4	1,1	2,1	81,1	-15,8
43	Hiiu	Käina-Tubala	5,9	6,6	8,2	5,0	5,7	3,6	6,4	80,6	13,2
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	3,8	4,0	4,8	4,9	6,0	2,9	6,9	136,3	14,7
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	8,3	9,6	13,8	7,1	12,4	4,2	7,4	77,1	-40,8
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	2,2	3,1	4,3	5,1	2,8	2,4	6,7	180,6	144,5
47	Saare	Laugi		5,4	6,6	12,8	6,7	5,6	8,5	52,2	25,9
1-40	Mandri-Eesti		9,0	7,9	8,4	7,6	7,0	4,6	6,6	42,0	-5,6
41-43	Hiiumaa		3,2	3,5	4,0	3,2	3,4	1,8	3,3	82,8	-2,2
44-47	Saaremaa		4,8	5,5	7,4	7,4	7,0	3,8	7,4	95,9	5,5
	Eesti	Seiealade andmed kokku <i>All areas included</i>	8,3	7,4	8,1	7,3	6,8	4,4	6,4	47,0	-5,0

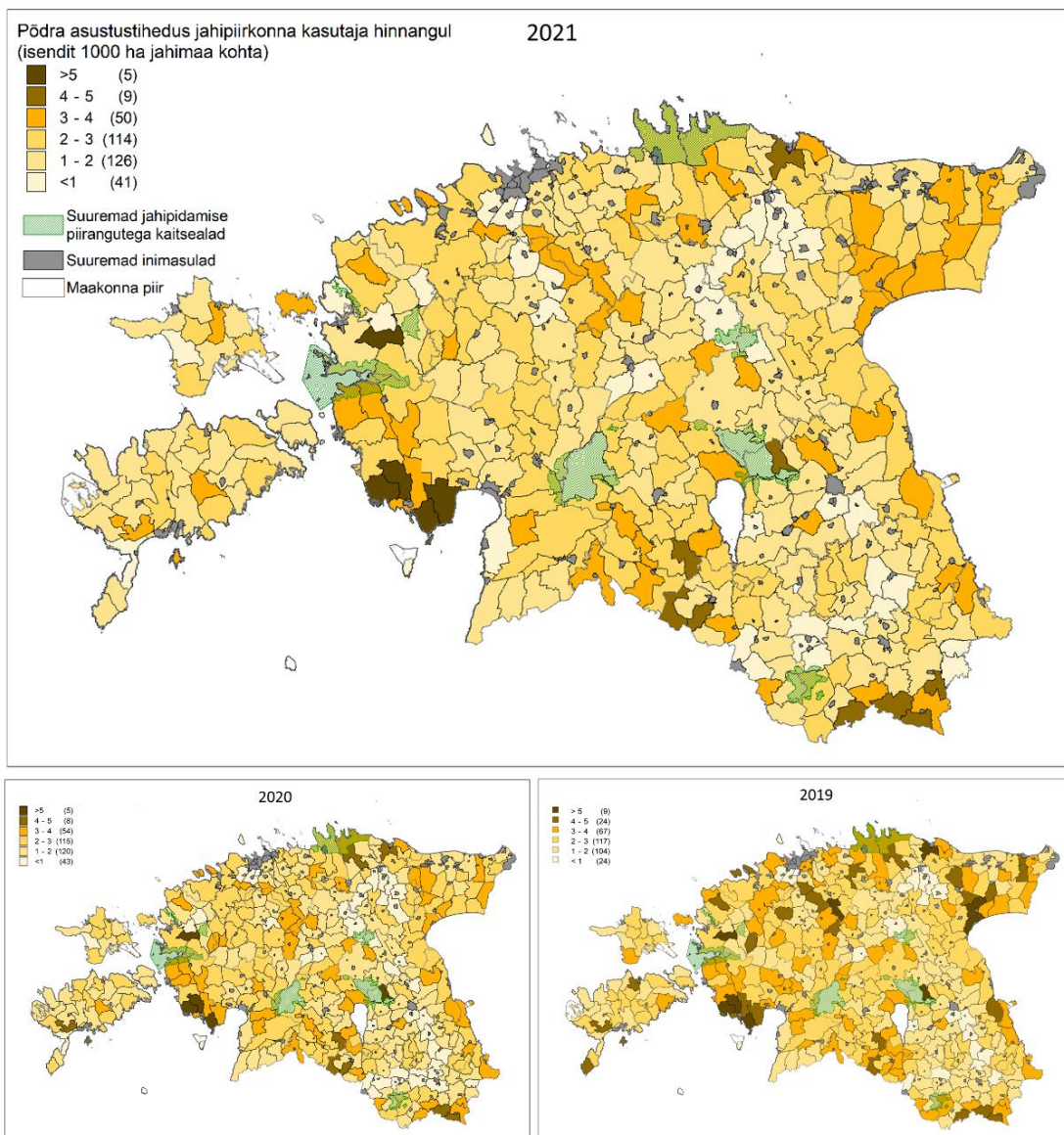
Põdra jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta ööpäevas) aastatel 2012-2021 teostatud ruutloenduste põhjal. *Moose winter track index since 2012.*

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										2021/2018	2021/2012
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	muutus (%) Change in track index (%)	muutus (%) Change in track index (%)
Harjumaa	0,85	0,74	0,56	0,63	0,75	0,91	0,66	0,65		0,74	12,7	-12,6
Hiumaa	0,54	0,66				1,57	0,76			0,55	-27,9	2,5
Ida-Virumaa	0,67	0,71	0,49	0,53	0,65	0,53	0,94	0,48	0,41	0,65	-30,4	-2,5
Jõgevamaa	0,52	0,68		0,86	0,79	1,01	1,51	0,86		0,54	-64,2	3,5
Järvamaa	0,86	0,62	0,40	0,54	1,05	0,89	0,83	0,97	0,82	0,88	5,6	2,1
Läänemaa	1,31	1,45			1,23	1,07	0,90	1,16	0,75	0,66	-27,3	-50,1
Lääne-Virumaa	0,68	0,67	0,37	0,32	0,65	0,33	0,49	0,26		0,27	-45,2	-60,8
Põlvamaa	0,43	0,41			0,35	0,37	0,45	1,00		0,56	25,4	29,6
Pärnumaa	0,89	0,58			0,91	0,66	1,06	0,75	0,59	0,60	-43,1	-32,2
Raplamaa	1,25	1,11	0,70		1,08	0,67	0,72	0,92	0,92	0,75	4,7	-40,0
Saaremaa	1,02	0,91	0,69				0,45	0,59		0,53	17,9	-48,0
Tartumaa	0,48	0,60		0,40	0,52	0,68	1,03	0,44	0,44	0,54	-47,1	12,7
Valgamaa	0,37	0,44			0,50	0,21	0,39	0,58	0,35	0,60	54,0	61,6
Viljandimaa	0,83	0,81			0,62	0,86	0,64	0,71	0,72	0,83	29,2	-0,3
Võrumaa	0,54	0,39		0,75	0,87	0,98	0,70	0,62	0,63	0,95	34,7	74,2
Kokku Total	0,79	0,73	0,50	0,58	0,74	0,72	0,79	0,70	0,59	0,65	-17,0	-17,6

Jahipiirkondade kasutajate poolt 2021. aasta märtsis antud arvukuse hinnangute kogusumma jäi võrreldes 2020. aastaga sisuliselt samaks. Maakonniti langes jahipiirkondade kasutajate koondhinnang kõige enam Valga-, Rapla- ja Saaremaal, märgatavalt suurenes aga Jõgeva-, Põlva-, Võru- ja Viljandimaal. Võrreldes kümme aastat tagasi jahimeeste poolt põdra arvukusele antud hinnangutega, on tänavuse aasta vastavad numbrid keskeltläbi 30% võrra väiksemad.

Jahipiirkonna kasutajate koondhinnang põdra arvukusele ja selle muutustele aastatel 2012-2021. *Hunte estimated moose population size (in winter, post harvest) in 2012-2021.*

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) Hunter estimated population size (n)										2021/2020	2021/2012
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	muutus (%) Change in hunters estimation (%)	muutus (%) Change in hunters estimation (%)
Harjumaa	1460	1470	1310	1380	1220	1220	1060	1010	840	830	-1,2	-43,2
Hiumaa	370	390	320	310	280	250	250	220	190	190	0,0	-48,6
Ida-Virumaa	880	880	880	900	920	940	940	950	800	820	2,5	-6,8
Jõgevamaa	660	720	610	660	600	570	510	480	410	460	12,2	-30,3
Järvamaa	660	700	580	590	570	510	520	520	440	420	-4,5	-36,4
Läänemaa	840	950	870	880	910	960	850	720	620	610	-1,6	-27,4
Lääne-Virumaa	920	930	870	950	870	810	800	750	620	630	1,6	-31,5
Põlvamaa	510	530	470	480	460	440	410	410	410	450	9,8	-11,8
Pärnumaa	1590	1680	1440	1520	1390	1430	1370	1380	1280	1250	-2,3	-21,4
Raplamaa	1060	1140	920	960	930	1010	810	820	660	610	-7,6	-42,5
Saaremaa	870	830	800	800	800	770	700	640	560	530	-5,4	-39,1
Tartumaa	690	760	660	670	660	650	660	610	550	570	3,6	-17,4
Valgamaa	600	650	570	570	540	480	520	480	420	380	-9,5	-36,7
Viljandimaa	1060	1110	840	880	850	870	800	800	760	800	5,3	-24,5
Võrumaa	570	520	510	510	490	500	530	480	430	460	7,0	-19,3
Kokku Total	12740	13260	11650	12060	11490	11410	10730	10270	8990	9000	0,1	-29,4

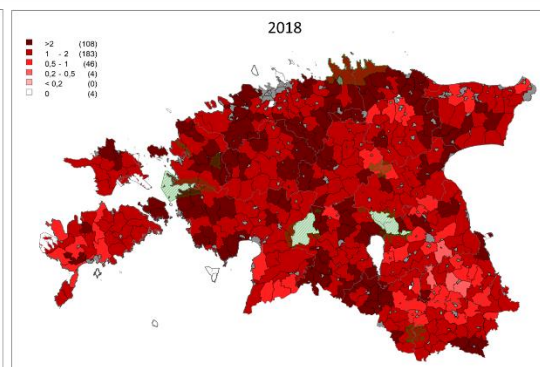
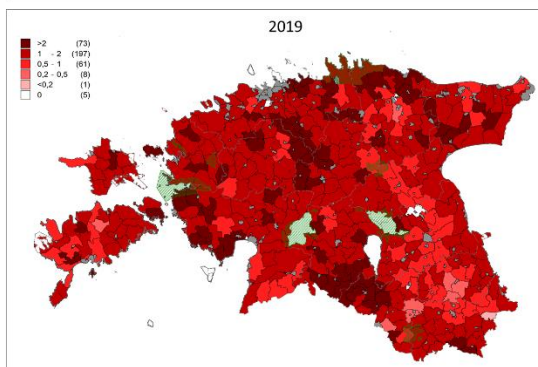
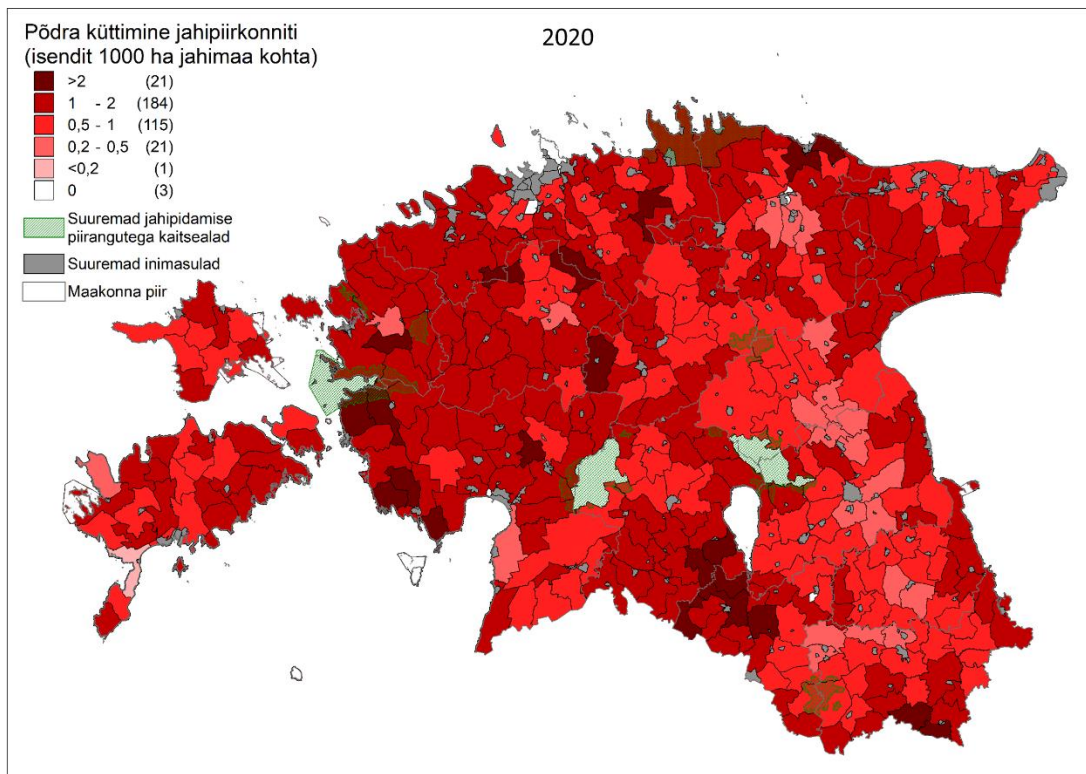

Põdra asustustihedus (isendit 1000 ha jahimaa kohta) jahipiirkonna kasutajate poolt 2021., 2020. ja 2019. a kevadel antud arvukushinnangute põhjal. *Moose density (individuals per 1000 ha) according to population size estimated by the users of hunting districts.*

2020. aasta jahihooajal kütiti Eestis 4808 põtra, mis võrreldes eelnenud 2019. aasta jahihooajaga on ~1500 isendi võrra vähem. Möödunud aastal mitmes arvukusdünaamikat iseloomustavas näitajas toimunud järsu languse tõttu Keskkonnaagentuuri poolt soovitatud ettevaatlikust 4300 isendilisest küttimismahust kütiti põtru jahi kokkuvõttes 508 looma enam. 2020. aasta jahihooajal ja selle järgselt kogutud andmed näitavad, et see oli õige otsus, sest 2021. aastal kogutud andmetele tuginevalt oli põdra arvukus 2020. aasta alguses veidi kõrgem problemaatiliste seireandmete põhjal hinnatust ning 2020. aasta küttimissurve oli kas ligilähedane asurkonna aastasele juurdekasvule või sellest pisut madalam.

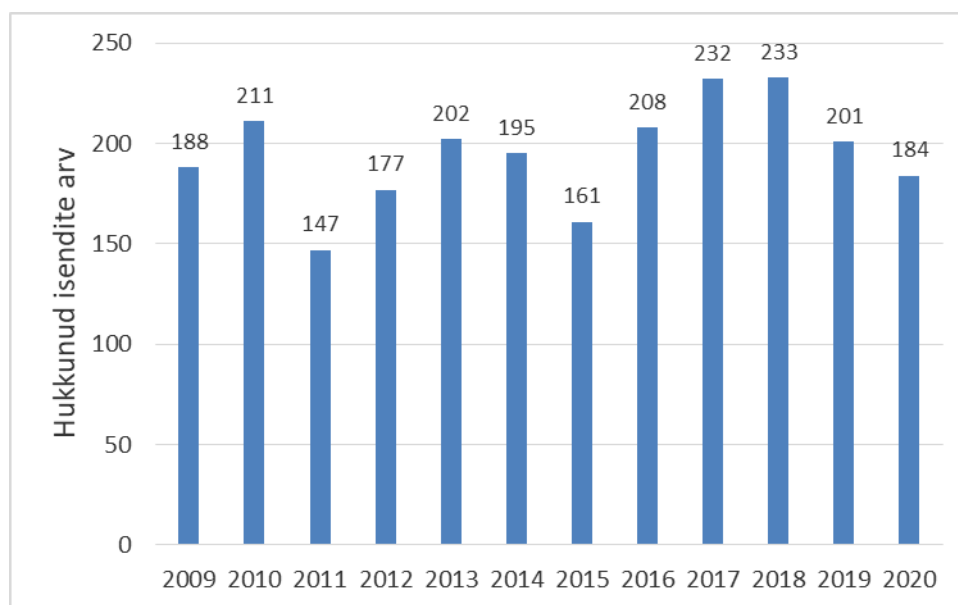
Põdra küttimine aastatel 2011 -2020. *Hunting of moose in 2011-2020.*

Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>										2021/2020	2021/2011
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	muutus (%) <i>Change in hunting bag</i>	muutus (%) <i>Change in hunting bag</i>
Harjumaa	590	637	820	670	774	800	811	747	666	476	-28,5	-19,3
Hiiumaa	147	168	222	165	170	164	183	171	145	106	-26,9	-27,9
Ida-Virumaa	228	256	293	287	412	464	505	503	464	361	-22,2	58,3
Jõgevamaa	173	204	262	261	321	372	355	351	288	177	-38,5	2,3
Järvamaa	255	258	363	280	346	421	392	406	384	269	-29,9	5,5
Läänemaa	359	384	547	468	515	594	653	579	475	378	-20,4	5,3
Lääne-Virumaa	332	345	430	443	581	654	592	643	535	392	-26,7	18,1
Põlvamaa	137	154	199	180	216	289	265	222	214	183	-14,5	33,6
Pärnumaa	685	752	894	842	945	933	891	840	755	596	-21,1	-13,0
Raplamaa	410	459	631	511	582	589	589	609	533	403	-24,4	-1,7
Saaremaa	321	316	357	362	382	406	414	398	348	287	-17,5	-10,6
Tartumaa	250	269	357	320	363	388	404	398	329	233	-29,2	-6,8
Valgamaa	209	212	315	271	390	393	379	412	363	290	-20,1	38,8
Viljandimaa	416	481	618	516	590	601	590	573	526	420	-20,2	1,0
Võrumaa	218	231	224	239	286	322	314	311	279	237	-15,1	8,7
Kokku Total	4730	5126	6532	5815	6873	7390	7337	7163	6304	4808	-23,7	1,6

Põdra küttimine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of moose (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting season*

Jahipiirkonna kasutajate andmetel hukkus autodega kokkupõrgete tagajärjel Eestis 2020. aastal vähemalt 184 ja aasta varem 201 põtra. Tavapäraselt toimus kõige rohkem põdraga seotud liiklusõnnetusi Harjumaal, mis on maakondadest kõrgeima liiklustihedusega ning kus hukkus 42 põtra. Harjumaale järgnes liikluses hukkunud põtrade arvult Rapla- ja Pärnumaa 17 ja Tartumaa 16 liiklusõnnetustes elu kaotanud loomaga.

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud põtrade arv aastatel 2009 - 2020.

The number of moose killed in traffic accidents in 2009 - 2020 (data registered by the users of hunting districts).

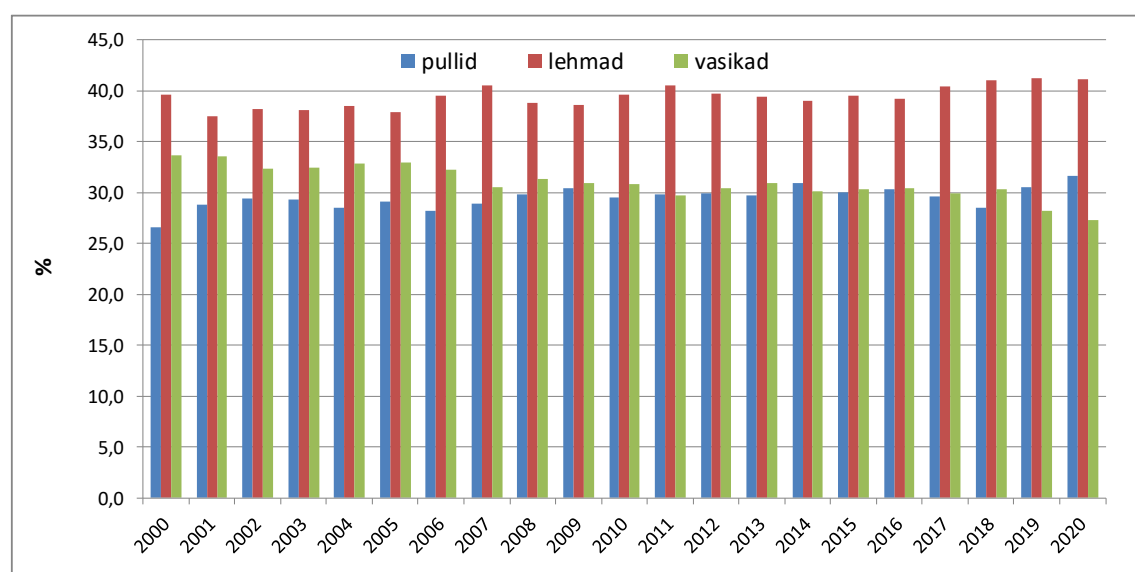
Põdrajahi esimeses pooles kohtasid jahimehed jahtide käigus põtru pisut sagedamini kui 2019. aastal, kuid sellele eelnenud nelja aastaga võrreldes siiski märksa harvemini. Maakondade lõikes suurenes kõige enam jahihooaja esimeses pooles kohatud põtrade arv Saare- ja Harjumaal, kõige enam vähenes see aga Lääne- ja Hiiumaal.

Eelneva üheksa aasta võrdluses suurenes põdrapullide ülekaal kütitud põtrade seas, mis ilmselt on tingitud jahimeeste soovist langenud põdraarvukuse ja viimastel aastatel ka veidi langenud vasikate osakaalu tõttu emasloomi kütimisest säästa. Kui mõõdukas kõrvalekalle kütitud isendite soolises jaotuses suurt probleemi ei tekita, siis liialdada ühe või teise soorühma eeliskütimisega, eriti kui see on ristivastupidine soolise jaotusega looduses, ei tohiks. Maakondadest kõige enam oli kütimine pullide poole kaldu Hiiumaa ja Põlvamaal. Kui Hiiumaal oli põdralehmi vaatlustes pullidega võrreldes rohkem, siis Põlvamaal oligi jahtide käigus vaadeldud isenditest pullide osa maakondade lõikes kõige kõrgem. Vasikate osakaal kütitud loomade seas oli sama mis eelmisel jahihooajal, kuid veidi väiksem kui eelnevatel

aastatel. Viimaste aastate vasikate väiksem osakaal kütitud loomade seas on seletatav sellega, et vasikate osakaal ongi olnud viimasel kahel aastal jahiaegsetes vaatlustes madalam kui eelnenud kahel kümnendil. Viimast võib vähemalt osaliselt seletada suurenenud suurkiskjate mõjuga, sest eelneva kümnendiga võrreldes on põdra arvukus vähenenud, karu arvukus aga viimase saja aasta kõrgeim ja hundi arvukus kümnendi kõrgeimal tasemel.

Põtrade sooline jaotus, vasikate osakaal kütimises ja sügisestes vaatlusandmetes ning keskmine ühe vaatluspäeva jooksul vaadeldud isendite arv jahihooaja esimeses pooles (15. september-31. oktoober) tehtud põdravaatlustes aastatel 2018 - 2020.

Maakond County	Kütimisstruktuur Content of hunting bag						Jahiaegsed vaatlusandmed Observations in autumn								
	♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves			♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves			Ühe jahipäeva kohta vaadeldud isendite arv No. of observed ind. per day		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Harjumaa	0,83	0,89	0,81	26,9	23,6	24,2	1,24	1,21	1,13	26,6	25,5	24,8	3,5	2,3	3,3
Hiiumaa	1,00	0,88	0,60	28,7	32,4	27,4	1,41	1,44	1,20	25,6	28,2	28,6	3,1	3,7	3,0
Ida-Virumaa	0,83	0,92	0,72	30,2	30,8	26,6	1,33	1,48	1,22	28,8	27,4	24,4	4,3	3,6	4,2
Jõgevamaa	0,95	1,03	0,81	33,9	32,3	30,5	1,47	1,66	1,35	31,3	31,4	25,5	2,8	2,6	3,0
Järvamaa	0,94	0,96	0,81	31,0	30,2	29,4	1,57	1,30	1,32	30,5	25,5	23,0	3,1	2,1	2,1
Läänemaa	1,01	0,91	0,93	31,4	31,2	30,2	1,42	1,32	1,14	29,8	28,0	25,2	5,0	3,7	2,8
Lääne-Virumaa	1,00	0,99	0,85	33,3	30,5	31,9	1,71	1,64	1,48	32,2	29,2	26,1	3,2	3,3	3,7
Põlvamaa	0,93	0,83	0,65	36,5	35,0	33,3	1,26	1,17	1,01	27,7	25,5	27,0	2,8	3,3	3,7
Pärnumaa	0,95	0,86	0,91	31,2	31,0	30,9	1,52	1,23	1,32	30,5	27,2	28,2	4,4	4,0	3,8
Raplamaa	0,94	1,08	1,06	32,2	29,8	28,8	1,58	1,37	1,47	33,4	28,3	27,1	3,5	2,2	2,4
Saaremaa	1,10	1,09	1,01	31,9	30,2	33,4	1,01	1,30	1,44	21,8	23,5	26,4	3,7	2,5	3,9
Tartumaa	0,95	0,87	0,80	31,9	27,4	27,5	1,50	1,25	1,18	31,6	25,8	26,9	4,5	4,0	4,2
Valgamaa	1,05	0,96	0,83	31,3	23,7	30,0	1,67	1,25	1,37	35,3	29,8	32,6	3,0	2,6	2,2
Viljandimaa	0,98	1,01	0,89	31,9	30,2	32,4	1,50	1,39	1,57	31,2	31,6	31,2	5,0	4,5	4,4
Võrumaa	0,81	0,84	0,71	34,7	32,6	33,8	1,24	1,41	1,44	32,3	33,3	32,3	3,0	2,9	3,3
Kokku Total	0,94	0,94	0,85	31,5	29,6	29,9	1,44	1,35	1,30	30,4	28,2	27,3	3,7	3,1	3,2

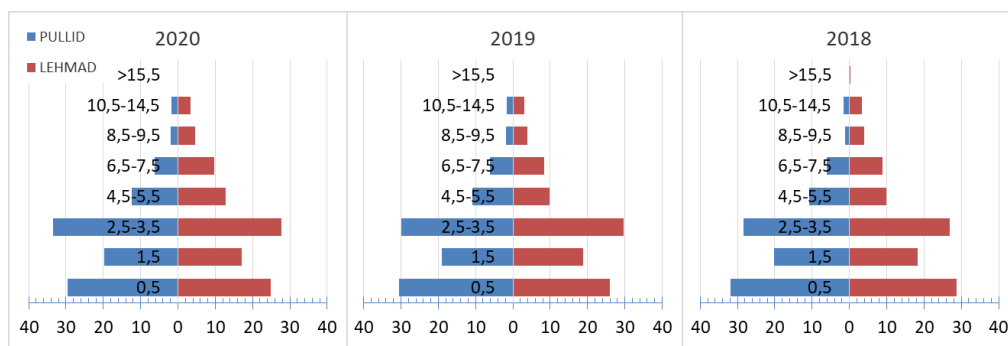

Põdraasurkonna koosseis jahiaegsetes vaatlustes (%).

Population composition of moose based on observations made by hunters during hunts.

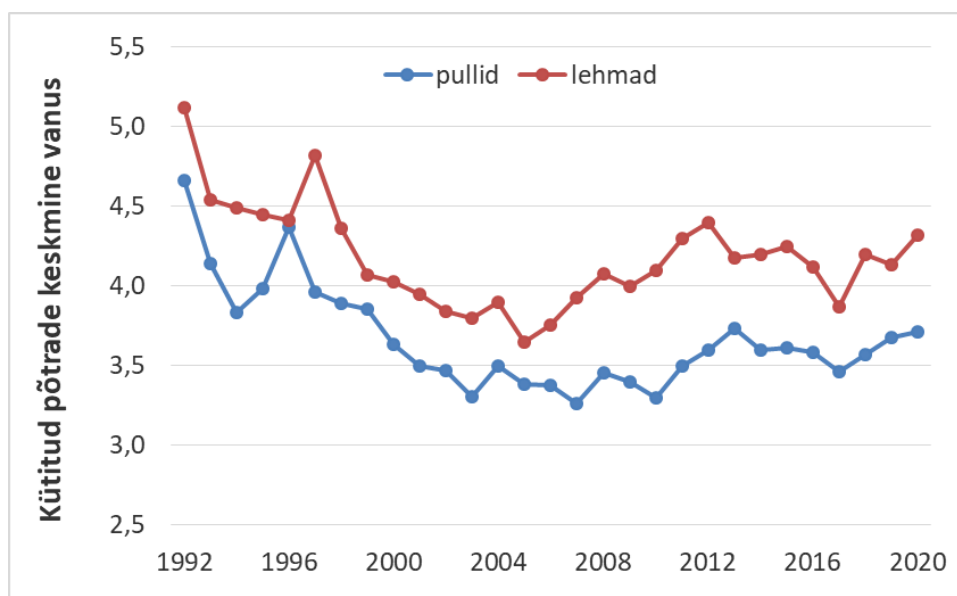
Adult males – blue; Adult females – red; calves – green.

Vasikate osakaalu mõningase vähenemise kõrval muid märkimisväärsed muutusi asurkonna vanuselises struktuuris toimunud ei ole.

Põdraasurkonna vanuseline struktuur. Mullikate ja vanemate isendite jaotus kütitud isendite vanuselise jaotuse põhjal. Vasikate osakaaluna kasutatud nende osakaalu jahiaegsetes vaatlustes.

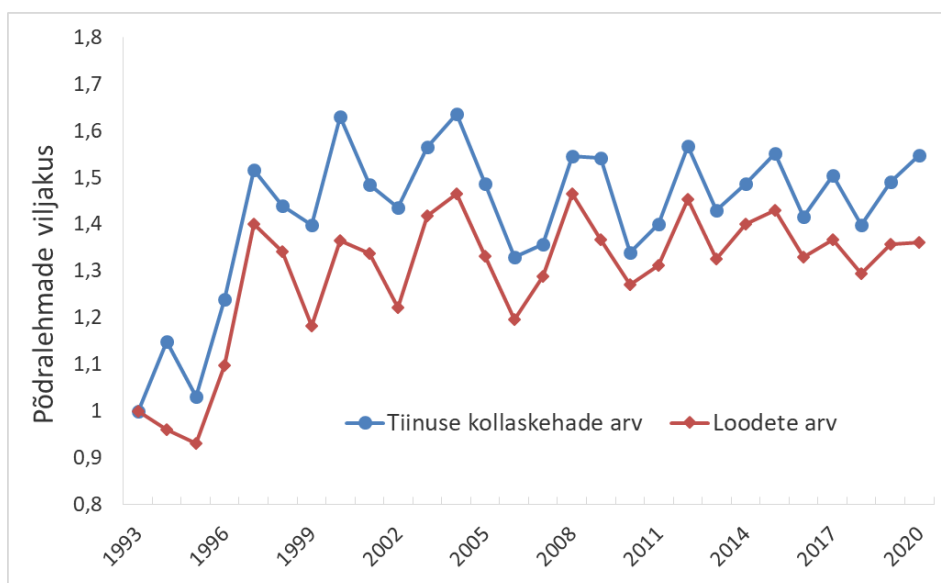
Population age structure based on hunting data (yearlings and older individuals) and observation data (calves).

Kütitud põdrapullide- ja lehmade (v.a vasikad) keskmise vanuse muutused aastatel 1992-2020. Vanus määratud kütitud isendite hammaste kulumispildi alusel (jahimeeste poolt esitatud kütitud põtrade alalõualuud).

Dynamics of mean age (in years) of hunted male (blue) and female (red) moose in 1992-2020.

2020. aastal kütitud põdralehmade viljakusnäitajatest keskmine tiinuse kollaskehade arv ühe põdralehma kohta oli veidi kõrgem kui eelneval neljal aastal, kuid keskmine loodete arv jäi eelmise aastaga võrreldes samale tasemele. Seega ovuleerus ja viljastus põdralehmadel küll rohkem munarakke, kuid esimeste arengunädalate veidi suuremate kadude tõttu jäi arenevate loodete arv möödunud sügisega võrreldes sisuliselt samaks.

Põdralehmade viljakusnäitajate dünaamika. Keskmine tiinuse kollaskehade arv ja keskmine loodete arv kütitud põdralehmadel.

Estimates of potential productivity of moose. Mean number of corpora lutea (blue) and mean number of embryos (red) per female.

Maakondade tasemel on varieeruvus viljakusnäitajates päris suur ja siin mängib olulist rolli valimi esinduslikkus: kui suur on maakonnas kogutud proovide arv ning milline on valimisse sattunud isendite vanuseline jaotus. Maakondlikus võrdluses kõige madalama keskmise loodete arvuga eristuvad Harju- ja Hiiumaa. Kui Hiiumaa proovide arv oli tavapäraselt väga väike, siis Harjumaa tulemust mõjutasid oluliselt suur hulk küttemise hetkel viljastamata noorloomad.

Kütitud põdralehmade (mullikad ja täiskasvanud) viljakusnäitajad (innelud põdralehmade osakaal ja keskmine loodete arv ühe põdralehma kohta) erinevates maakondades viimasel kolmel aastal.

Maakond <i>County</i>	Analüüsitud proovide arv <i>No of analyzed samples</i>			Indlevate emaste osakaal <i>Proportion of females ovulating (yearlings+adults)</i>			Keskmine loodete arv ühe emaslooma kohta <i>No of embryos per female (yearlings+adults)</i>		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Harjumaa	55	47	38	83,6	93,6	78,9	1,00	1,33	0,97
Hiiumaa	12	9	9	91,7	77,8	88,9	1,29	0,89	1,00
Ida-Virumaa	51	38	24	92,2	92,1	95,8	1,27	1,41	1,58
Jõgevamaa	33	24	12	100,0	95,8	91,7	1,57	1,47	1,33
Järvamaa	36	32	27	91,7	81,3	92,6	1,40	1,17	1,38
Läänemaa	20	26	23	90,0	92,3	87,0	0,92	1,39	1,22
Lääne-Virumaa	56	52	37	98,2	90,4	97,3	1,48	1,48	1,55
Põlvamaa	25	17	17	96,0	94,1	94,1	1,50	1,56	1,67
Pärnumaa	48	40	30	87,5	97,5	86,7	1,15	1,41	1,38
Raplamaa	38	35	33	78,9	91,4	81,8	1,24	1,28	1,17
Saaremaa	25	12	17	88,0	91,7	94,1	1,19	1,33	1,29
Tartumaa	35	35	22	91,4	88,6	100,0	1,29	1,34	1,41
Valgamaa	16	13	17	100,0	100,0	100,0	1,73	1,80	1,91
Viljandimaa	27	23	25	88,9	95,7	96,0	1,39	1,44	1,41
Võrumaa	19	20	17	89,5	75,0	100,0	1,35	0,94	1,45
Kokku Total	498	423	353	90,8	91,0	91,5	1,29	1,36	1,36

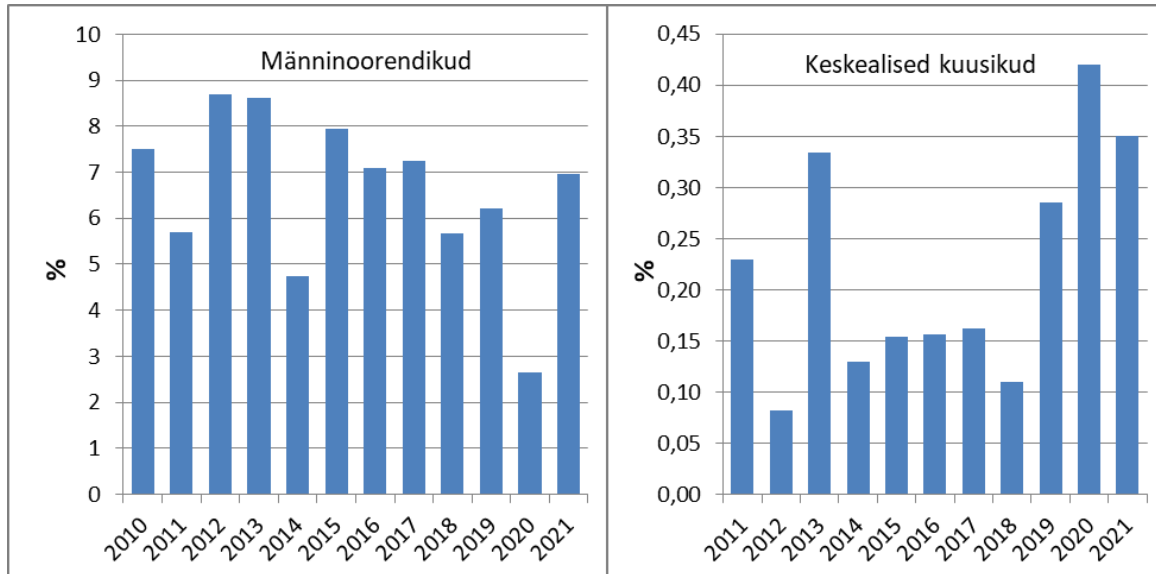
2021. aasta kevadel põdrakahjustuste seire käigus läbi vaadatud 1103 männinoorendikus (5-15- aastased) esines värsked, põtrade poolt viimasel talvel tekitatud vigastusi 7,0%-l ja puu arengut oluliselt mõjutavaid kahjustusi 3,8%-l uuritud mändidest. Seega esines põtrade toitumisjärgi männinoorendikes oluliselt rohkem kui eelneval aastal, mil põtrade tekitatud värsked kahjustusi täheldati vaid 2,6% vaadeldud mändidest. Eelmise aastaga võrreldes suurenesid kahjustatud puude osakaalud kõikides maakondades. Maakondade võrdluses kõige enam kahjustatud mände kohati Saare- ja Viljandimaa proovitükkidel.

Värskete vigastustega mände esines 2021. aastal 49,1%-l kõigist läbi vaadatud proovitükkidest (2020. aastal 26,8, 2019. aastal 45,4% ja 2018. aastal 38,5%), sealjuures oluliste uue vigastustega mände täheldati 41,8%-l (2020. aastal 20,8%-l, 2019. aastal 37,4 %, 2018. aastal 32,8%) vaadeldud proovitükkidest.

Värsked kahjustusega mändide osakaal (%) noortes männikutes seirealadel ja inventeeritud noorendike arv (N).

Proportion of newly damaged (by moose) pine trees in young pine stands in survey plots and the number of studied survey plots.

Maakond County	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Harjumaa	23	2,0	24	2,3	49	6,8	67	6,7	75	0,8	92	8,1	87	5,8	88	4,3	100	2,0	95	2,5	91	1,3	102	7,0
Hiiumaa			7	35,4	18	29,1	5	34,2	31	21,9	54	8,7	65	9,0	59	11,7	63	6,4	63	8,7	62	4,8	50	8,2
Ida-Virumaa	31	5,8	44	4,2	43	1,7	54	5,3	52	1,9	49	4,9	55	3,2	65	7,9	54	1,9	65	6,9	75	3,2	61	4,1
Jõgevamaa	19	12,6	29	2,2	22	4,3	24	11,1	34	6,0	21	17,1	38	7,9	58	11,8	59	6,9	33	14,1	41	2,4	30	5,7
Järvamaa	10	21,0	20	5,3	26	9,8	10	10,0	25	2,2	26	27,4	30	24,6	25	28,5	33	10,2	46	7,9	47	2,7	24	5,5
Läänemaa			33	7,5	18	7,7	7	1,0	52	7,8	49	8,6	50	7,7	39	19,6	48	9,5	68	8,9	65	4,9	65	8,0
Lääne-Virumaa	31	6,4	55	4,7	58	12,4	53	10,2	68	3,0	84	8,1	119	8,5	128	6,4	129	4,8	166	3,7	123	1,8	102	4,8
Põlvamaa	31	0,7	15	4,3	36	0,1	69	2,7	44	0,2	85	1,5	77	1,7	82	0,3	72	1,2	74	0,7	115	1,1	116	2,0
Pärnumaa	7	21,0	12	23,3	32	28,7	52	10,3	48	1,9	39	4,3	49	7,3	75	2,1	95	6,1	104	6,9	83	2,4	74	11,1
Raplamaa	14	8,6	28	4,5	26	5,3	44	16,7	35	11,4	30	18,8	28	18,8	28	14,5	51	9,5	58	9,1	47	5,9	35	7,3
Saaremaa			47	4,1	35	7,4	56	13,6	83	9,4	72	8,6	71	10,1	76	6,2	55	7,4	87	8,8	73	6,6	75	14,9
Tartumaa	31	7,8	33	3,6	27	2,4	44	10,8	59	3,8	114	3,5	112	2,9	105	5,7	135	5,1	75	4,1	93	2,1	91	2,8
Valgamaa	46	6,4	39	4,3	28	6,3	31	2,2	56	2,9	77	11,9	59	5,8	105	6,7	95	9,8	87	7,6	118	1,8	91	8,0
Viljandimaa	13	0,0	22	18,4	24	14,5	29	14,3	33	3,6	32	14,0	34	10,3	44	7,3	39	9,9	44	11,4	99	1,4	51	14,2
Võrumaa	32	0,2	38	1,2	36	3,2	59	3,0	42	0,6	57	2,4	45	1,4	48	1,2	55	0,5	64	3,1	72	1,6	46	4,6
EV kokku Total	288	7,5	446	5,7	478	8,7	606	8,6	737	4,8	881	7,9	919	7,1	1025	7,3	1083	5,7	1129	6,2	1204	2,6	1013	7,0

Värske kahjustusega mändide osakaal (%) noortes männikutes ja kuuskede osakaal keskealistes kuusikutes seirealadel.

Proportion of newly damaged (by moose) pine trees in young pine stands and spruce trees in mid-aged spruce stands in studied survey plots.

Värske kahjustusega kuuskede osakaal (%) keskealistes kuusikutes seirealadel ja inventeeritud kuusikute arv (N).

Proportion of newly damaged (by moose) trees in the studied survey plots of mid-aged spruce stands and the number of studied spruce stands.

Maakond County	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Harjumaa	8	0,50	13	0,08	14	1,43	23	0,00	41	0,34	39	0,03	41	0,24	46	0,00	25	0,00	33	0,00	37	0,65
Hiiumaa	3	0,33	14	0,00			13	0,20	20	0,10	34	0,12	37	0,03	26	0,08	24	0,08	25	0,08	25	0,08
Ida-Virumaa	11	0,18	17	0,06	9	0,22	24	0,00	21	0,14	21	0,29	34	0,17	15	0,00	32	0,41	33	0,06	21	0,90
Jõgevamaa	7	0,00	27	0,00	22	0,23	21	0,00	34	0,21	39	0,10	53	0,10	60	0,03	40	0,00	33	0,06	33	0,03
Järvamaa	25	0,24	7	0,00	8	0,00	31	0,00	38	0,05	48	0,08	34	1,03	51	0,00	45	0,16	47	1,40	26	2,35
Läänemaa	3	0,33	2	0,00	1	0,00	37	0,40	36	0,36	19	0,00	30	0,20	22	0,00	25	1,08	22	2,36	24	1,17
Lääne-Virumaa	7	0,29	24	0,17	10	1,10	34	0,10	39	0,03	91	0,15	78	0,36	44	0,05	61	0,48	50	0,94	38	0,74
Põlvamaa	3	0,00	3	0,00	30	0,27	29	0,00	40	0,00	33	0,06	37	0,00	29	0,00	21	0,10	52	0,06	26	0,04
Pänumaa	11	0,00	36	0,06	39	0,10	50	0,00	32	0,00	32	0,16	62	0,08	66	0,20	65	0,08	40	0,00	44	0,00
Raplamaa	19	0,68	23	0,26	29	0,76	42	0,70	34	0,29	27	0,30	24	0,33	28	0,29	33	0,39	23	0,48	13	0,15
Saaremaa	4	0,00	15	0,00	10	0,00	10	0,00	14	0,00	17	0,00	27	0,00	32	0,09	31	0,39	25	0,56	38	0,64
Tartumaa	6	0,00	12	0,42	23	0,00	51	0,10	125	0,22	113	0,12	122	0,05	72	0,53	65	0,11	54	0,24	66	0,06
Valgamaa	1	0,00	13	0,00	15	0,00	35	0,00	43	0,09	34	0,59	74	0,24	68	0,59	40	0,65	35	0,00	27	0,07
Viljandimaa	13	0,00	18	0,00	24	0,67	20	0,00	30	0,07	39	0,31	44	0,14	72	0,38	68	0,12	47	0,43	38	0,18
Võrumaa	5	0,00	8	0,00	29	0,00	11	0,00	11	0,00	16	0,00	10	0,00	26	0,00	23	0,87	30	0,00	18	0,61
EV kokku Total	126	0,23	232	0,08	263	0,33	431	0,13	558	0,15	602	0,16	707	0,16	657	0,11	598	0,29	549	0,42	474	0,35

Värskeid põtrade poolt vigastatud kuuski keskealistes 30-60-aastastes kuusikutes esines 2021. aasta kevadel veidi vähem kui eelneval aastal. Kõige enam tuli kuuskede koorimist ette Järva- ja Läänemaa proovitükkidel. Seiratud kuusikute kokkuvõttes esines värskeid vigastusi 0,35%-l, sealjuures värskeid olulisi vigastusi 0,20%-l seiratud kuuskedest. Seega olid põdrad viimasel aastal kahjustusi tekitanud kolmele-neljale kuusele tuhandest. Värsketega vigastustega kuuski esines 13,1%-l kõikidest 2021. aastal seiratud proovitükkidest, sealjuures oluliste uute vigastustega kuuski täheldati 10,8%

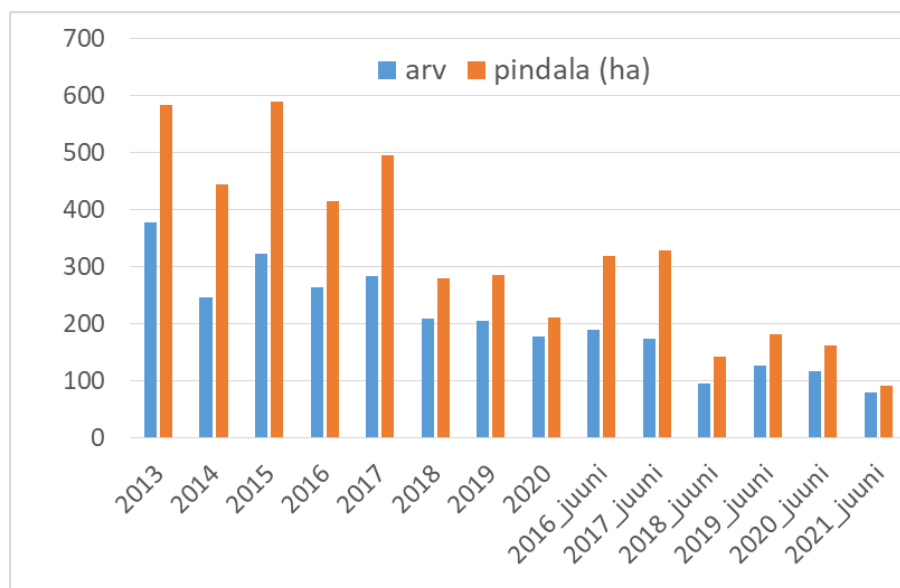
proovitükkidest. Aasta varem esines värskeid põdrakahjustusi 10,0%-l kõigest läbi vaadatud proovitükkidest ja olulisi uusi vigastusi täheldati 8,4% vaadeldud proovitükkidest.

Eelmises aruandes sai välja toodud, et põtrade poolt noortele mändidele tekitatud kahjustuste mitmekordset vähenemist 2020. aastal saab seostada pigem tavatult soojade talveoludega kuivõrd langenud põdra arvukusega. Selle aasta VUK seire tulemused toetavad seda väidet: põdra arvukus on üsna samal tasemel eelmise aastaga, kuid kahjustatud mändide osakaal oli mitu korda kõrgem. Kuigi põdra asustihedus ja kahjustuste riskid on omavahel tihedalt seotud, siis okaspuude, eeskätt männi, kahjustusi tekitavad põdrad enamasti talve teises pooles, mil nende toidulaud on muutunud kasinaks ja talvised energiavarud ammendumas. Kahjustusi kipub palju tekkima just aastatel, mil paks lumikate ja madalad temperatuurid kestavad pikalt kevadeni välja. Sel kevadel sai paljudel seirealadel pabulaloendustega lumikatte püsimise tõttu algust teha alles aprilli teises pooles.

Järgnevalt on esitatud ülevaatlik tabel erinevates maakondades aastatel 2016 – 2020 läbi viidud metsakaitse ekspertiiside (MKE) arvu ja pindalade kohta, milles on värske kahjustuse peamiseks tekitajaks märgitud põder. Eraldi on välja toodud ka aastate 2016 – 2021 vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani tehtud ekspertiisidest. Siinkohal tuleb aga märkida, et metsakaitse ekspertiisi algatamiseks tuleb metsaomanikul Keskkonnaametile esitada metsateatis kahjustuste esinemise kohta, mis tähendab, et see, kas ulukite tekitatud kahjustuste info vastavasse andmestikku jõuab, sõltub suuresti metsaomanike endi aktiivsusest. Seega kajastub MKE andmestikus vaid osa ulukite tekitatud metsakahjustustest.

Metsakaitse ekspertiiside (MKE) andmed, milles peamiseks kahjustajaks on märgitud põder aastatel 2016 – 2020 ning eraldi aastate 2016 – 2021 vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani. *Number of cases of moose damages and affected areas registered during forest damage expertise.*

Maakond County	2016		2017		2018		2019		2020		2016 juuni 2016 until June		2017 juuni 2017 until June		2018 juuni 2018 until June		2019 juuni 2019 until June		2020 juuni 2020 until June		2021 juuni 2021 until June	
	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)
Harjumaa	23	26,8	22	24,4	28	34,6	9	8,4	18	19,6	12	17,4	14	13,3	14	19,7	8	7,3	8	11,7	5	7,5
Hiiumaa	0	0,0	2	3,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0	1	2,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Ida-Virumaa	10	29,9	22	90,2	4	6,5	1	0,5	0	0,0	8	24,3	19	85,8	2	5,3	1	0,5	0	0,0	1	2,9
Jõgevamaa	14	19,3	24	46,5	16	17,7	9	12,1	2	0,7	11	17,3	13	27,5	10	9,9	5	8,0	1	1,2	6	4,4
Järvamaa	27	30,1	14	22,3	52	91,3	50	72,6	32	33,1	14	20,5	6	10,5	26	52,3	30	49,7	8	6,4	20	31,5
Läänemaa	11	17,6	6	10,7	1	0,9	10	13,8	19	25,9	10	15,3	6	10,5	0	0,0	6	6,3	19	25,9	0	0,0
Lääne-Virumaa	5	30,9	5	3,9	1	0,6	6	5,7	4	3,0	4	30,6	2	1,3	1	0,6	1	1,4	4	3,0	4	2,4
Põlvamaa	22	30,8	11	17,1	5	3,5	11	19,0	3	4,0	20	26,8	10	14,6	0	0,0	7	15,2	3	4,0	6	5,2
Pärnumaa	36	54,8	29	44,9	13	17,2	13	21,8	17	17,5	23	30,2	19	31,4	7	12,3	6	9,8	14	16,2	15	14,9
Raplamaa	17	22,8	21	24,1	20	18,3	21	35,2	29	27,6	8	8,5	6	9,5	8	5,9	13	18,2	14	18,3	7	7,0
Saaremaa	0	0,0	2	4,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Tartumaa	20	45,8	45	88,0	14	13,5	13	14,4	10	7,2	20	45,8	32	66,8	6	6,3	12	12,3	3	2,6	3	3,9
Valgamaa	26	37,7	22	31,9	12	16,5	18	28,5	5	8,8	23	30,7	19	26,2	9	13,9	12	22,0	5	8,8	9	8,7
Viljandimaa	36	48,5	45	65,2	27	38,6	16	19,2	18	24,0	25	35,1	26	29,9	9	9,8	2	2,4	18	24,4	1	1,3
Võrumaa	16	19,8	13	18,7	17	20,6	28	35,0	21	40,6	12	15,3	0	0	3	6,3	23	27,7	20	39,5	3	2,1
Kokku Total	263	414,8	283	495,2	210	279,9	205	286	178	211,9	190	317,8	173	329,4	95	142,2	126	180,8	117	161,76	80	91,7

Põdra tekitatud metsakahjustuste (kahjustatud metsaeraldiste arv ja pindala) muutused metsakaitseekspertheiiside (MKE) andmetel aastatel 2013 – 2020 ning lisaks aastate 2016 - 2021 vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani.

Number of cases of moose damages and affected areas registered during forest damage expertise.

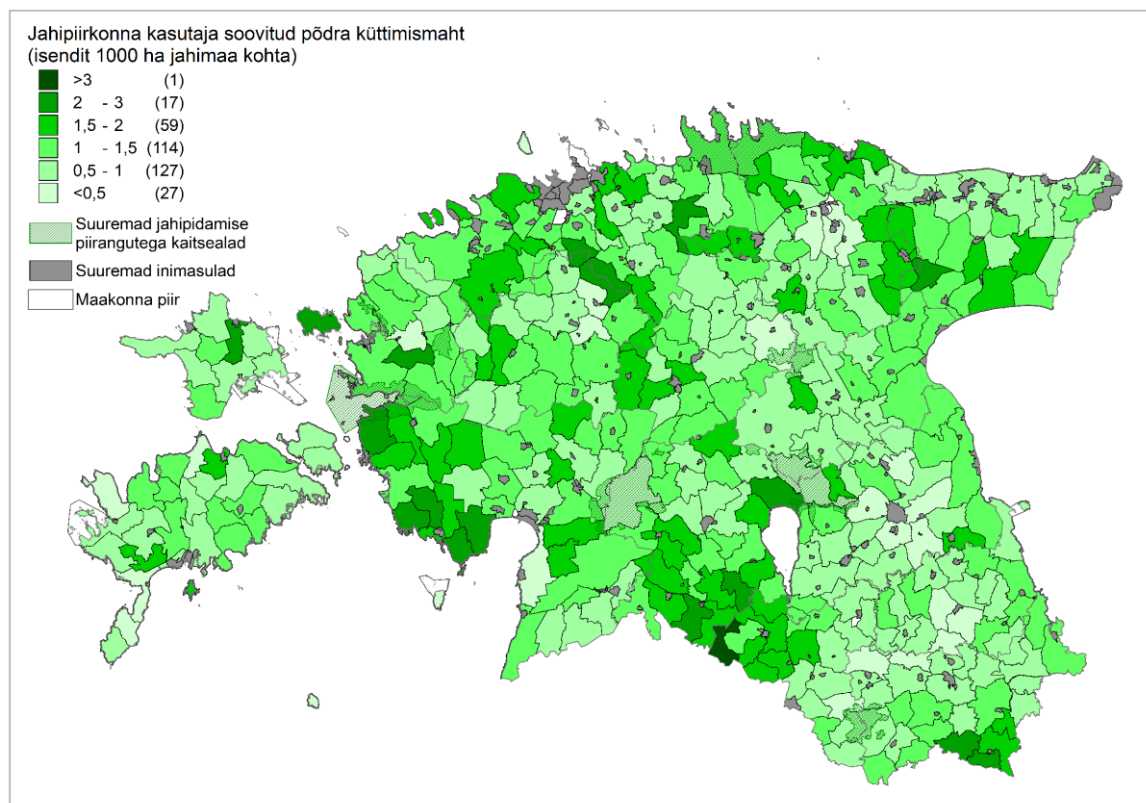
Põhjalikumad jahipiirkondade tasemel tehtud väljavõtted metsakahjustuste ekspertiisidest esitatud metsateatistest ning ka RMK poolt fikseeritud olulistest ulukikahjustustest leiab aruande lisana Keskkonnaagentuuri kodulehelt www.keskkonnaagentuur.ee ning need edastatakse abimaterjalidena ka maakondlikele jahindusnõukogudele.

Kokkuvõtteks

2020. aastal ja 2021.aasta kevadel kogutud ja analüüsitud seireandmed näitavad, et põdra arvukuse 2019. aasta jahihooaja järel jäi möödunud aasta seire aruandes hinnatust siiski kuni 1000 isendi võrra kõrgemale tasemele. 2020/2021 talvist asurkonna suurust võib hinnata ~11 600 isendile. Arvukuse hoidmiseks ligilähedaselt sarnasel tasemel tuleks eelseisval jahihooajal küttida Eestis kokku ~ 5000 põtra. Arvukuse mõõdukaks langetamiseks tasemele ~10 500 looma talvitavas asurkonnas tuleks eelseisval jahihooajal küttida aga ~ 5600 põtra. Orienteerina maakondlike küttimismahtude määramisel soovitame kasutada järgnevas tabelis esitatud soovituslike küttimismahtude vahemikke.

Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning KAUR eluslooduseosakonna soovitusel põdra küttemahtude määratlemiseks 2021. a jahihooajal.

Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate kütmissoov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitus küttemiseks 2021 aastal Suggestions for hunting in 2021			
	2020	2020 kütmine võrreldes kütmissooviga (%) Hunting in 2020 as compared to requested quota (%)	2021	Kütmissoovi muutus Change in requested hunting quota (%)	Sooline jaotus täiskasvanute seas ♀/♂ Sex ratio among adults	vasikad (%) calves	küttemisaht hunting quota	% eelmise aasta küttemisest % of bag 2020
Harjumaa	550	86,5	494	-10,2	1 : 1	25 - 30	540 - 590	113 - 124
Hiiumaa	114	93,0	104	-8,8	1 : 1	25 - 30	120 - 140	113 - 132
Ida-Virumaa	401	90,0	354	-11,7	1 : 1	25 - 30	380 - 420	105 - 116
Jõgeva	239	74,1	233	-2,5	1 : 1	25 - 30	220 - 250	124 - 141
Järvamaa	262	102,7	249	-5,0	1 : 1	25 - 30	290 - 340	108 - 126
Läänemaa	386	97,9	338	-12,4	1 : 1	25 - 30	380 - 410	101 - 108
Lääne-Virumaa	392	100,0	366	-6,6	1 : 1	25 - 30	360 - 400	92 - 102
Põlvamaa	166	110,2	187	12,7	1 : 1	28 - 33	200 - 220	109 - 120
Pärnumaa	637	93,6	609	-4,4	1 : 1	28 - 33	600 - 650	101 - 109
Raplamaa	400	100,8	360	-10,0	1,1 : 1	25 - 30	400 - 430	99 - 107
Saaremaa	280	102,5	263	-6,1	1,1 : 1	25 - 30	300 - 330	105 - 115
Tartumaa	257	90,7	235	-8,6	1 : 1	25 - 30	250 - 280	107 - 120
Valgamaa	279	103,9	244	-12,5	1 : 1	30 - 35	290 - 320	100 - 110
Viljandimaa	455	92,3	431	-5,3	1,1 : 1	30 - 35	500 - 530	119 - 126
Võrumaa	234	101,3	235	0,4	1,1 : 1	30 - 35	260 - 290	110 - 122
Kokku Total	5052	95,2	4702	-6,9	1 : 1	25 - 35	5090 - 5600	106 - 116

Jahipiirkonna kasutaja soovitud põtrade küttemisaht (isendit 1000 ha jahimaa kohta) 2021. a jahihooajaks.

Hunting quota (moose per 1000 ha) of moose requested by the users of hunting districts for the 2021 hunting season.

Täiendavad kütmissoovitused

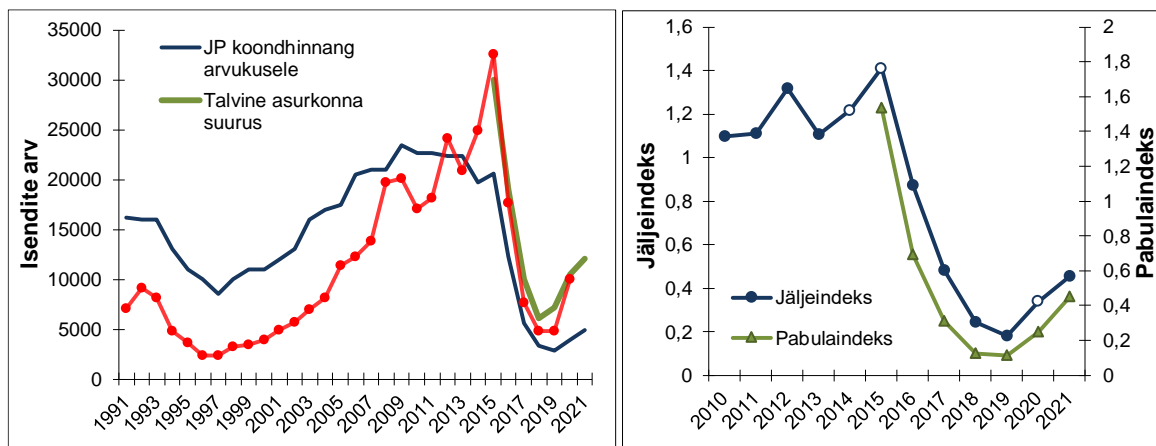
- Põdra tekitatud kahjude ja nende tekke riskide vähendamisel tuleks küttimismahte võrreldes eelneva aastaga suurendada eeskätt kõrge põdra asustustiheduse ja/või sagedaste ja kõrgete põdrakahjudega piirkondades. Vajadusel langetada küttimismahte madalama asustustihedusega aladel, kus olulised kahjud puuduvad või esineb neid väga vähesel määral. Eriti rõhutatult tuleks seda soovitusi edaspidi järgida asurkonna juurdekasvu ületavate ja arvukust langetavate maakondlike küttimismahtude rakendamisel. Lihtsakoelisi jaotusprintsippe - vähendades või suurendades küttimismahtu kõikidel jahipiirkondadel ühtemoodi - tuleks kindlasti vältida.
- Vajadustele paremini vastavate suunisteni jõudmiseks soovitame jahindusnõukogudel teha otsused põdra maakondlike kvootide jaotuse osas alles pärast põhjalikumat eeltööd värske kahjustuste leviku ja olemasoleva seireinfoga.
- Küttimismahu määramisel jahipiirkondade lõikes tuleb kindlasti arvestada ka värske põdrakahjustuse esinemise ja asustustihedust iseloomustava infoga naaberjahipiirkondades. Täiendav jahipiirkondade tasemel info hirvlaste tekitatud kahjustuste esinemise ja ulatuse kohta Metsaregistri andmetele tuginevalt on esitatud käesoleva aruande lisana.
- Põdraasurkonna looduslähedase demograafilise struktuuri säilitamise huvides soovitame üldjuhul kütida põdrapulle ja -lehmi ligilähedaselt võrdsel tasemel (üks pull ühe lehma kohta). Piirkondades, kus sooline jaotus hälbib oluliselt tasakaalustatud soolisest jaotusest (nt ületab taset 1 pull 1,5 lehma kohta või vastupidi), on soovitatav tõsta ka enam esindatud soorühma osakaalu kütitavate isendite seas.
- Põdravasikate osakaal kütitud isendite seas tuleks asurkonna normaalse uuenemise huvides, sõltuvalt vasikate rohkusest, hoida üldjuhul vahemikus 25-35%.
- Jahipiirkondade kasutajatel on soovitatav hoiduda täiskühvelsarvi kandvate pullide (kelle sarve kühvliosa moodustab kummagi sarvelaba valendikust enam kui poole) kütimisest, olenemata sarvede suurusest, eesmärgiga suurendada meie põdraasurkonna looduslähedust. Kühvelsarvi kandvaid põdrapulle on tulenevalt nende sarvede kõrgest trofeeväärtusest võrreldes nende esinemisega asurkonnas pika aja vältel märgatavalt rohkem survestatud, mistõttu on selle sarvetüübi esindajate

osakaal Eesti ja ühtlasi ka kogu Põhja-Euroopa põdra asurkonnas aegade jooksul vähenenud.

- Pullide küttemisega soovitame alustada sarnaselt lehmade ja vasikate küttemisega alates oktoobrist. Sellest lähtuvalt soovitame seaduseandjal muuta jahieeskirjas põdrajahi alguskuupäeva 1. oktoobrile. Jahi vastu septembri teises pooles räägib asjaolu, et see kattub populatsiooni tuumiku jooksuajaga, mil viljastatud järglased on kõige elujõulisemad. Dominantsete pullide kõrvaldamine just sel ajal on populatsiooni elujõulisuse seisukohast kahjulik. Säilitades dominantse põdrapulli septembris, on tema panus järgneva kohordi tootjana tunduvalt tõenäolisem ja tema ära küttemise kahjulikkus populatsioonile väiksem. Pullide suurem arv ja konkurents jooksuajal on asurkonnale tervikuna kasulik.

METSSIGA (*Sus scrofa*)

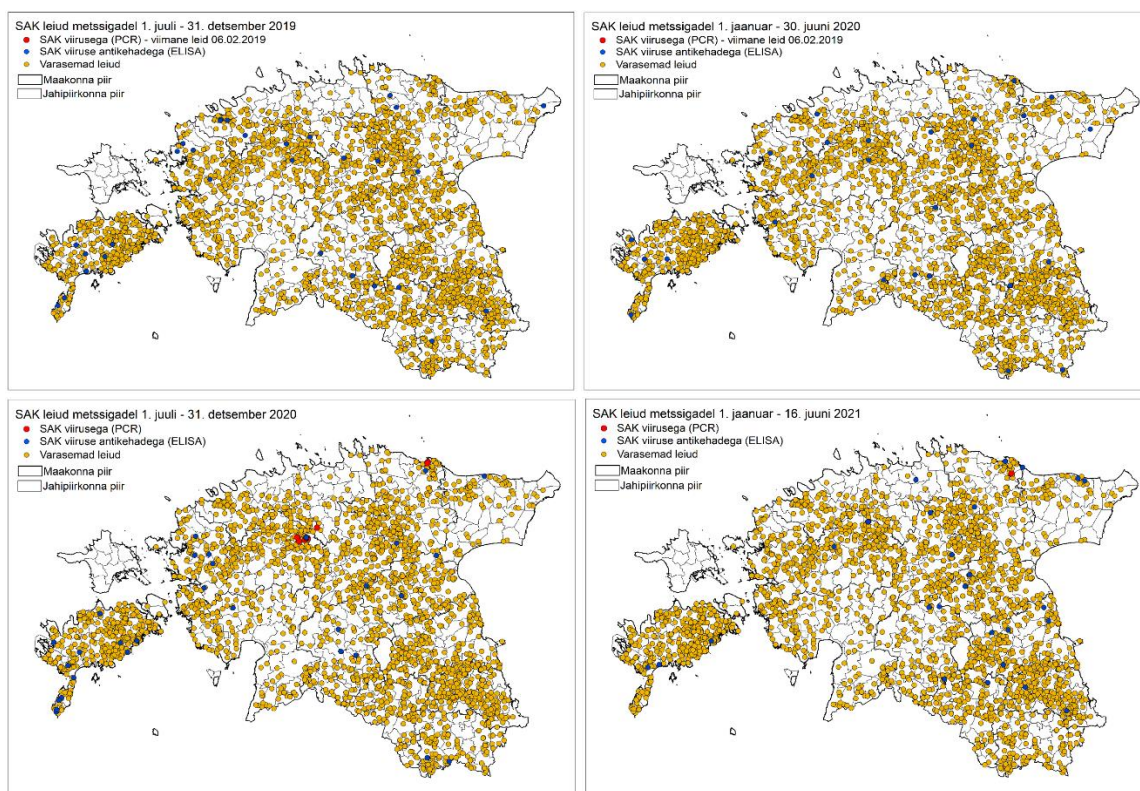
ÜS = ☹️ A = ↑ K = ↑

Talvine metssea asurkonna suuruse (Keskkonnaagentuuri hinnang ja jahipiirkonna kasutajate hinnangute summa), kütitud isendite arv (punane joon) ja asustustiheduse muutusi iseloomustavate ruutloenduse jäljeindeks ja pabulaindeksi muutused. *Wild boar population size (green line – wintering population size estimated by Estonian Environment Agency; blue line – based on estimates given by the users of hunting districts), hunting bag, winter track index (blue line second graph - tracks per 1 km per 24 hours) and pellet index (green line – n of excrements per 1 km of transects)*

- Metssea arvukus on viimase kahe aasta jooksul oluliselt suurenenud ja võrreldes eelneva kahe jahihooajaga kahekordistus 2020. aasta jahihooaja kokkuvõttes kütitud metssigade arv (kütiti 9978 metssiga).
- 2020. aasta kõrge küttemistulemus ning aastaste ja vanemate isendite suur hulk kütitud isendite seas, jahihooaja järgselt jahimeeste poolt antud arvukushinnangute muutus võrreldes eelmise aastaga, ruutloenduse jäljeindeks ja pabulaloendustel kogutud info osutavad sellele, et metssea asurkonna suurus ulatus juba 2019. aasta jahihooaja järgselt 10000 isendi tasemele ning vaatamata intensiivistunud küttimisele ulatus metssigade arv 2020. aasta jahihooaja järgselt juba 12000 – 13000 isendini.
- Olulise arvukuse tõusu takistamiseks ning SAK levikuriskide suurenemise vältimiseks tuleks käesoleval jahihooajal üleriigiliselt metssea küttimismahtu tõsta minimaalselt 14000 isendini.
- Asurkonna juurdekasvu piiramiseks tuleks küttimisel rohkem tähelepanu pöörata emiste küttimisele ning täiskasvanud isendite seas kütida kulte ja emiseid võrdselt.
- 2020. aasta teises pooles, pärast ligi pooleteise aastast vaheaega, tuvastati Rapla- ja Lääne-Virumaal mitmetel metssigadel nakatumine SAK viirusega. Antud aruande valmimise hetkeks viimane viiruse leid metssigadel registreeriti 2021. aasta veebruaris.

Kui 2020. aasta seire aruandes sai sedastada, et viimane SAK viiruse leid Eesti metssigadel oli 2019. aasta märtsi alguses ja sellest oli aruande valmimise hetkeks möödas juba aasta ja viis kuud, siis juba 2020. aasta augusti lõpus tuvastati Raplamaal ühel hukkunud metsseal SAK viirus. Järgnevate päevade ja kuude jooksu lisandus samast piirkonnast uusi SAK viiruse leide nii hukkunud kui ka kütitud metssigadelt veelgi. Detsembri keskel leiti mitu katku põdevat metssiga ka Viru-Nigula vallas Lääne-Virumaal. 2021. aasta jaanuaris lisandus veel üks leid Raplamaale ja veebruari alguses üks Lääne-Virumaale (andmed *Põllumajandus- ja Toiduamet*). Leidude piirkonnas reageerisid kohalikud jahimehed kiiresti. Kuna uusi viiruse leide ei ole järgneva 4 - 5 kuu jooksul ilmsiks tulnud, siis loodetavasti õnnestus tekkinud nakkuskolde lokaliseerida ja viiruse võimalikule laiemale levikule piir panna.

Sigade Aafrika katku leiud metssea asurkonnas viimasel kahel aastal (alates 2019. aasta 1. juulist kuni 30. juunini 2021). Punaselt on tähistatud SAK viiruse, siniselt SAK viiruse antikehade leiud metssigadel ja kollaselt kõik varasemate perioodide SAK leiud. Paljude leidude asukohamäärangud on omavahel kattuvad ning ei ole seetõttu visuaalsel vaatlusel kaardilt eristatavad. Algandmed: *Põllumajandus- ja Toiduamet. African swine fever (ASF) findings in wild boar (1. July 2019 to 30. June 2021)*.

Metssea arvukus on Eestis viimase kahe aastaga selgelt suurenenud ja seda kinnitavad kõik arvukuse muutusi iseloomustavad seirenäitajad.

Möödunud talvel üle mitme aasta taas kõikides maakondades (v.a Läänemaa) vajalikud mahus tehtud jäljeloenduse tulemustes on metssea jäljeindeks märgatavat tõusnud võrreldes katku laialdase leviku järgsete aastatega. Kui metssea jäljeindeks oli selle aasta loendustes üsna loogiliselt kõige kõrgem Hiiumaal, siis jäljeindeksi tugev tõus võrreldes 2018. aasta loendustega paistab silma Jõgevamaal, aga ka Saare- ja Pärnumaal. Väga suure tõusu on läbi teinud metssea jäljeindeksid ka Viljandi-, Võru-, Valga-, Põlva- ja Järvamaal, kuid nende maakondade puhul tuleks ulatuselt suurimate muutuste nägemiseks võrrelda viimase loenduse andmeid 2017. aasta, Viljandimaa puhul isegi 2016. aasta tulemustega. 2018. aasta jäljeloendustega võrreldes veidi madalam tulemus saadi möödunud talvel vaid kolme maakonna: Lääne-, Tartu- ja Lääne-Virumaa loendusruutudel. Vaadates pikemalt ajas tagasi, siis 2012. aasta seisuga võrreldes oli möödunud talve metssea jäljeindeks keskel läbi ligi kolm korda madalam.

Metssea jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta ööpäevas) aastatel 2012-2021 teostatud ruutloenduste põhjal. *Wild boar winter track index since 2012.*

Maakond <i>County</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>											2021/2018 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	<i>Change in track index (%)</i>	<i>Change in track index (%)</i>	
Harjumaa	1,12	1,01	0,95	1,03	1,14	0,20	0,21	0,14		0,29	34,8	-74,4	
Hiiumaa	1,19	1,05					0,43	0,59		0,95	123,1	-20,0	
Ida-Virumaa	0,68	0,82	0,67	0,29	0,78	0,44	0,30	0,31	0,55	0,34	15,3	-49,8	
Jõgevamaa	0,80	0,76		5,74	1,04		0,03	0,06		0,79	2223,7	-1,1	
Järvamaa	1,51	0,79	1,17	0,68	1,28	0,13	0,22	0,28	0,33	0,44	98,3	-70,9	
Läänemaa	1,88	2,24			1,64	2,07	0,20	0,18	0,13	0,16	-21,5	-91,6	
Lääne-Virumaa	1,16	0,88	1,71	1,32	0,76	0,28	0,16	0,01		0,15	-8,6	-87,4	
Põlvamaa	1,32	0,98			0,47	0,01	0,19	0,17		0,40	113,7	-69,8	
Pärnumaa	0,98	0,72			0,81	0,53	0,12	0,01	0,31	0,54	342,3	-45,1	
Raplamaa	1,90	1,64	1,84		1,84	0,37	0,17	0,36	0,47	0,31	88,8	-83,5	
Saaremaa	1,72	1,41	1,27			1,26	0,16	0,19		0,67	307,0	-61,2	
Tartumaa	0,96	1,27		1,03	0,94	0,19	0,42	0,20	0,30	0,34	-17,6	-64,4	
Valgamaa	1,16	1,08			0,25	0,08	0,43	0,25	0,28	0,45	3,7	-61,4	
Viljandimaa	1,68	1,21			0,18	0,22	0,29	0,12	0,40	0,74	152,2	-56,0	
Võrumaa	1,63	0,80		2,10	0,55	0,03	0,35	0,09	0,08	0,63	77,1	-61,4	
Kokku Total	1,32	1,11	1,22	1,41	0,87	0,48	0,24	0,18	0,34	0,45	86,4	-65,5	

Hirvlaste pabulaloenduste käigus registreeriti metssea väljaheiteid 2021. aasta kevadel keskmiselt pea kaks korda enam kui 2020. aasta kevadel ning võrreldes 2019. aasta loendustega neli korda rohkem. Metssea erinevaid tuhnimislaike registreeriti loendustransektidel kokku küll neljandiku võrra vähem kui 2020. aasta kevadel, kuid registreeritud tuhnimislaigud olid sellel aasta loendustes suuremad kui möödunud kevadel ja transektile jäänud metssigade poolt ülestuhnitud alade pindala 1 km loendustransekti kohta oli sama mis eelmisel aastal.

Metssea suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel 2015 - 2021 talvedel pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – ekskremendihunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta. Tuhnimisindeks – vähemalt 1 m² suuruste loendustransectile jäävate songitud alade arv 1 km loendusmarsruudi kohta.

Results of the counts of wild boar excrements and rootings in monitoring areas situated all over Estonia.

Seireala No of monitoring area	Maakond County	Seireala asupaik Location of monitoring area	Pabulaindeks No of pellet groups per 1 km								Muutus vr 2020 Change (%)	Muutus vr 2019 Change (%)	Tuhnimisindeks Rootings (>1m ²) per 1 km								Muutus vr 2020 Change (%)	Muutus vr 2019 Change (%)
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2015			2016	2017	2018	2019	2020	2021				
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	0,26	0,33	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00			0,13	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00				
4	Harju	Nõva-Keibu	0,41	0,26	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00			0,10	0,23	0,00	0,10	0,00	0,00	0,00				
5	Harju	Haiba	2,78	0,71	0,71	0,25	0,03	0,29	0,45	57,6	1480,0	2,79	0,88	0,30	0,12	0,42	0,60	0,09	-85,2	-78,8		
6	Harju	Kose-Uuemõisa	1,28	2,17	0,17	0,03	0,09	0,43	0,40	-8,3	355,6	0,69	0,80	0,03	0,03	0,06	0,43	0,27	-37,4	352,9		
2	Lääne-Viru	Palmsa-Sagadi-Korjuse	1,68	0,12	0,12	0,00	0,06	0,04	0,00	-100,0	-100,0	0,52	0,10	0,09	0,00	0,03	0,04	0,11	199,1	275,5		
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	4,02	7,88	2,67	0,09	0,16	0,10	0,44	340,6	181,8	3,39	2,73	1,07	0,09	0,06	0,10	0,13	25,2	101,8		
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	2,19	0,56	0,06	0,00	0,00	0,18	0,03	-82,8	+	2,23	0,47	0,03	0,00	0,00	0,14	0,00	-100,0			
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	0,42	0,00	0,14	0,00	0,00	0,03	0,15	335,0	+	0,25	0,63	0,00	0,00	0,00	0,03	0,09	166,3	+		
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	0,53	0,21	0,11	0,24	0,09	0,06	0,90	1388,0	947,3	1,03	0,67	0,20	0,00	0,06	0,55	0,48	-12,1	736,4		
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	0,31	0,77	0,32	0,47	0,63	0,00	1,69	+	166,9	1,93	2,06	0,26	0,32	0,48	0,90	1,18	30,7	147,2		
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	0,92	0,28	0,13	0,00	0,03	0,00	0,00		-100,0	1,03	0,22	0,23	0,31	0,03	0,03	0,00	-100,0	-100,0		
11	Lääne	Haapsalu-Martna	1,05	0,44	1,10	0,00	0,00	0,06	0,24	273,7	+	1,46	0,35	1,05	0,08	0,03	0,88	0,40	-55,0	1234,5		
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,70	0,57	0,12	0,09	0,00	0,00	0,13	+	+	0,45	0,20	0,00	0,00	0,00	0,09	0,28	226,8	+		
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	1,66	0,90	0,17	0,09	0,12	0,44	0,44	0,5	276,1	0,00	1,32	0,37	0,31	0,58	1,79	0,23	-86,9	-60,0		
13	Rapla	Valgu-Raikküla	0,82	0,80	0,00	0,03	0,25	0,35	0,51	44,6	101,4	0,00	0,19	0,00	0,00	0,34	0,85	0,93	8,6	172,0		
20	Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	0,53	0,12	0,15	0,03	0,03	0,61	0,25	-58,9	680,0	0,43	0,03	0,00	0,03	0,00	0,46	0,19	-58,6	+		
19	Pärnu	Halinga-Libatse	1,63	1,92	0,91	0,88	0,09	1,66	0,68	-58,9	677,7	1,99	0,50	0,42	0,34	0,23	1,63	0,54	-66,9	130,0		
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Töstamaa	1,03	1,59	1,27	0,44	0,00	0,13	0,42	231,7	+	1,22	2,20	0,93	0,09	0,03	0,60	0,48	-20,2	1538,1		
25	Pärnu	Pöiendmaa-Pöörikaasiku	0,51	0,05	0,00	0,00	0,14	0,00	0,15	+	6,6	0,15	0,06	0,00	0,00	0,04	0,03	0,12	294,2	170,0		
26	Pärnu	Õordi	0,54	0,06	0,00	0,16	0,03	0,20	0,18	-9,7	511,0	0,28	0,06	0,00	0,09	0,00	0,03	0,06	79,5	+		
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	0,13	0,03	0,00	0,09	0,00	0,06	0,60	851,9	+	0,13	0,10	0,00	0,03	0,09	0,06	0,12	90,4	36,5		
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	3,03	0,29	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00	-100,0		1,89	0,00	0,00	0,00	0,16	0,10	0,47	379,1	191,1		
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,40	0,19	0,03	0,00	0,21	0,32	0,37	16,1	76,4	0,11	0,25	0,00	0,03	0,03	1,38	0,06	-95,6	105,4		
32	Viljandi	Sudiste-Veisiejärv	7,37	0,63	0,00	0,03	0,49	0,81	0,65	-20,5	31,3	4,13	0,00	0,00	0,00	0,66	1,93	1,09	-43,4	65,8		
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	1,79	0,36	0,29	0,03	0,03	0,03	0,27	659,1	816,0	0,88	0,63	0,17	0,12	0,03	0,03	0,54	1435,5	1752,9		
14	Järva	Lööla-Vahastu	1,72	2,45	0,00	0,14	0,00	0,20	0,21	8,3	+	4,28	2,69	0,00	0,09	0,00	0,17	0,84	403,3	+		
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	4,25	0,39	0,15	0,33	0,41	0,07	0,71	907,0	72,3	1,55	0,16	0,06	0,15	0,35	0,42	0,50	20,5	42,9		
21	Järva	Kabala-Imavere	2,73	1,01	0,06	0,12	0,18	0,13	0,17	37,7	-4,6	1,69	1,86	0,00	0,03	0,09	0,73	0,00	-100,0	-100,0		
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	0,29	0,41	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00			0,09	0,18	0,00	0,00	0,00	0,18	0,39	119,7	+		
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	1,52	1,12	0,03	0,00	0,00	0,00	0,10	+	+	1,14	0,51	0,03	0,00	0,00	0,18	0,09	-50,1	+		
28	Tartu	Käravere-Sojamaa-Tähtvere	1,06	0,89	0,18	0,35	0,03	0,66	0,66	0,0	1872,2	0,21	0,58	0,21	0,09	0,19	1,83	0,46	-75,0	135,6		
29	Tartu	Järvselja	0,00	0,22	0,00	0,00	0,06	0,48	0,53	9,6	716,1	0,00	0,16	0,00	0,00	0,03	0,39	0,06	-84,1	93,0		
33	Tartu	Rannu-Pühaste	2,49	0,06	0,06	0,03	0,03	0,29	0,59	99,7	1856,8	1,88	0,00	0,00	0,00	0,06	0,10	0,24	145,8	300,3		
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	6,46	0,13	0,07	0,29	0,40	1,10	1,23	11,9	207,2	3,07	0,03	0,10	0,12	1,28	1,68	3,02	80,5	136,0		
38	Põlva	Saatse	0,88	0,06	0,00	0,00	0,06	0,12	0,26	112,7	327,4	0,27	0,09	0,00	0,07	0,12	0,42	0,05	-87,1	-55,8		
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	0,39	0,18	0,35	0,03	0,28	0,00	0,06	+	-77,3	0,18	0,09	0,00	0,03	0,03	0,11	0,00	-100,0	-100,0		
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	2,31	0,22	0,03	0,00	0,00	0,06	0,00	-100,0		0,06	0,03	0,00	0,00	0,18	0,16	0,03	-81,0	-83,3		
40	Võru	Misso	1,41	0,14	0,19	0,09	0,27	0,42	0,53	25,3	98,6	1,29	0,37	0,39	0,12	0,66	0,65	0,50	-24,0	-25,0		
35	Valga	Valga-Õru	0,62	0,00	0,16	0,27	0,03	0,34	0,14	-59,2	411,6	0,54	0,07	0,25	0,00	0,00	0,17	0,11	-34,1	+		
39	Valga	Hargla-Karula	0,56	0,00	0,07	0,18	0,00	0,12	0,14	10,1	+	0,49	0,27	0,51	0,26	0,09	0,16	0,25	59,6	183,7		
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	0,34	0,45	0,27	0,29	0,22	0,28	0,18	-34,7	-15,4	0,34	0,75	0,15	0,21	0,31	0,63	0,40	-36,1	28,7		
42	Hiiu	Leluselja	0,50	0,49	0,66	0,08	0,18	0,42	0,53	27,0	205,5	0,24	0,68	0,31	0,44	0,56	0,93	1,59	71,7	185,7		
43	Hiiu	Käina-Tubala	0,37	0,17	0,37	0,16	0,31	0,32	0,18	-44,9	-43,5	0,03	0,33	0,33	0,46	0,48	0,52	0,41	-22,0	-15,4		
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	3,73	0,39	1,07	0,15	0,18	0,30	1,72	479,3	866,7	5,95	6,02	4,54	1,28	0,47	2,67	2,14	-19,8	350,9		
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	0,19	0,19	0,17	0,00	0,06	0,36	1,81	406,3	2812,3	0,72	0,44	0,14	0,41	0,25	2,87	1,51	-47,2	506,9		
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	2,65	1,89	1,09	0,15	0,05	0,06	1,42	2169,1	2504,7	5,38	3,44	3,41	0,72	0,83	5,52	4,26	-22,7	415,2		
47	Saare	Laugi		0,40	0,86	0,12	0,00	0,06	1,03	1504,0	+	6,67	6,13	1,47	1,12	2,89	2,40		-17,0	113,2		
	Mandri-Eesti		1,57	0,71	0,25	0,12	0,11	0,25	0,36	43,97	237,2	1,10	0,54	0,17	0,08	0,16	0,50	0,36	-28,1	123,1		
	Hiiumaa		0,40	0,37	0,43	0,18	0,23	0,34	0,30	-12,45	27,1	0,20	0,59	0,26	0,37	0,45	0,69	0,80	15,6	77,9		
	Saaremaa		2,19	0,72	0,80	0,11	0,07	0,20	1,50	665,71	1931,3	4,01	4,14	3,56	0,97	0,67	3,49	2,58	-26,0	285,4		
	Eesti	Seirealade andmed kokku All areas included	1,53	0,69	0,31	0,12	0,11	0,25	0,45	80,5	298,9	1,23	0,85	0,46	0,17	0,23	0,77	0,58	-24,8	155,7		

Võrreldes eelneva aastaga suurenes jahipiirkonna kasutajate koondhinnang metssea arvukusele 27% võrra, 3890-lt 4946-le). Maakondade lõikes hindasid arvukust aastatagusega võrreldes langenuks vaid Lääne-Virumaa jahimehed.

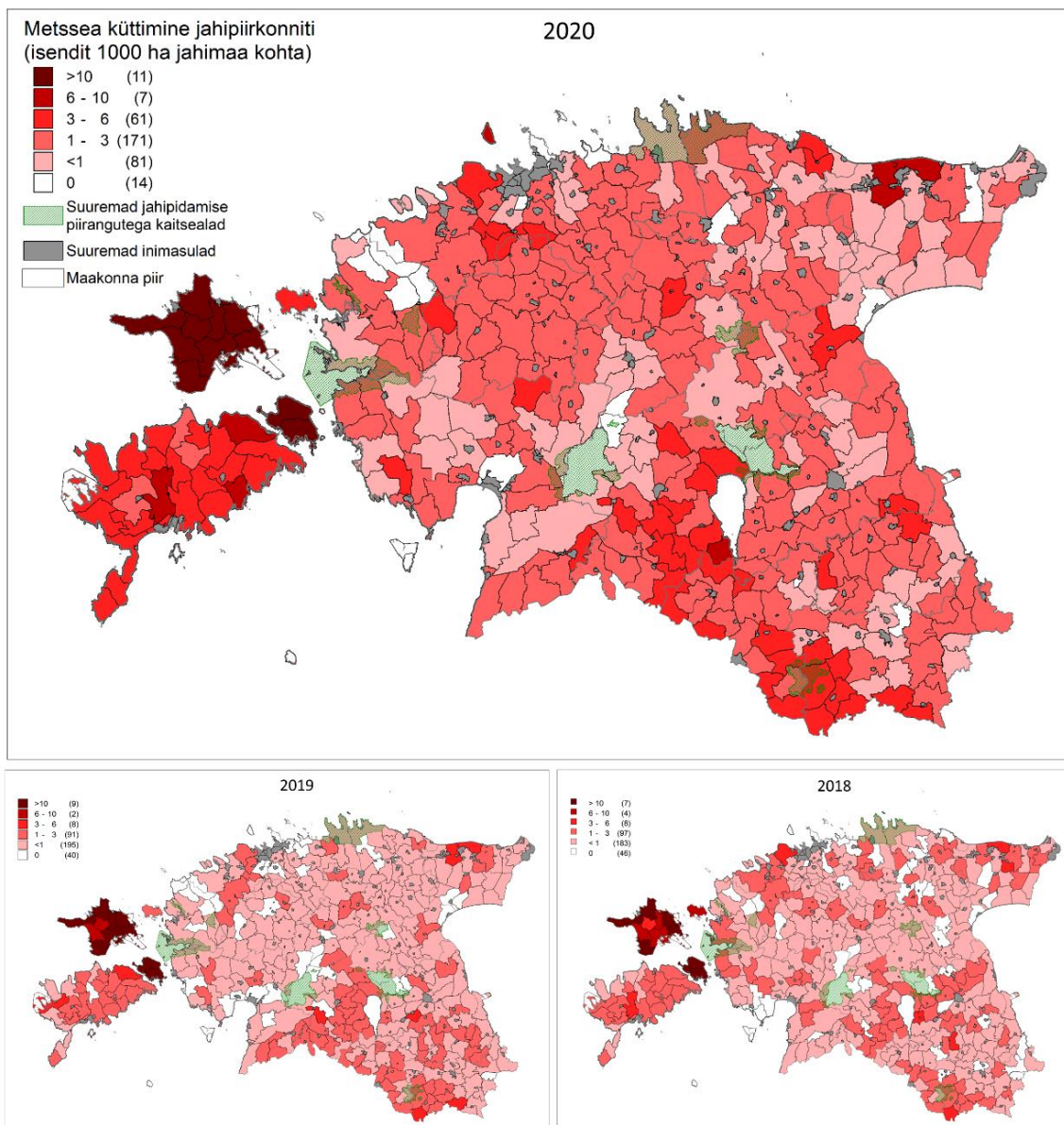
Jahipiirkonna kasutajate koondhinnang metssea arvukusele ja selle muutustele aastatel 2012-2021. *Hunters estimated wild boar population size (in winter, post harvest) in 2012-2021.*

Maakond <i>County</i>	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) <i>Hunter estimated population size (n)</i>										2021/2020	2021/2012
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	muutus (%) <i>Change in hunters estimation (%)</i>	muutus (%) <i>Change in hunters estimation (%)</i>
Harjumaa	2020	2110	1670	1740	1030	450	290	200	280	380	35,7	-81,2
Hiiumaa	680	660	560	580	600	270	290	340	290	350	20,7	-48,5
Ida-Virumaa	1110	780	770	820	650	400	340	300	370	410	10,8	-63,1
Jõgevamaa	1420	1540	1240	1300	580	70	90	70	160	230	43,8	-83,8
Järvamaa	1400	1380	1270	1250	460	110	160	120	210	260	23,8	-81,4
Läänemaa	1180	1430	1310	1480	1380	950	150	90	120	210	75,0	-82,2
Lääne-Virumaa	1790	1900	1910	2070	980	260	130	130	270	230	-14,8	-87,2
Põlvamaa	1460	1540	1160	1180	310	120	120	130	160	210	31,3	-85,6
Pärnumaa	2410	1930	1500	1780	1160	620	270	250	320	440	37,5	-81,7
Raplamaa	1760	1930	1760	1810	1560	480	270	240	300	361	20,3	-79,5
Saaremaa	1280	1260	1150	1290	2100	1240	490	290	440	660	50,0	-48,4
Tartumaa	1360	1500	1300	1380	570	250	280	190	250	260	4,0	-80,9
Valgamaa	1020	1020	1030	850	160	100	120	150	240	300	25,0	-70,6
Viljandimaa	2270	2310	1750	1780	360	140	180	220	250	370	48,0	-83,7
Võrumaa	1160	1080	1330	1300	320	160	190	150	230	270	17,4	-76,7
Kokku Total	22320	22370	19710	20600	12220	5620	3370	2870	3890	4940	27,0	-77,9

Metssea kütmine aastatel 2011 -2020. *Hunting of wild boar in 2011-2020.*

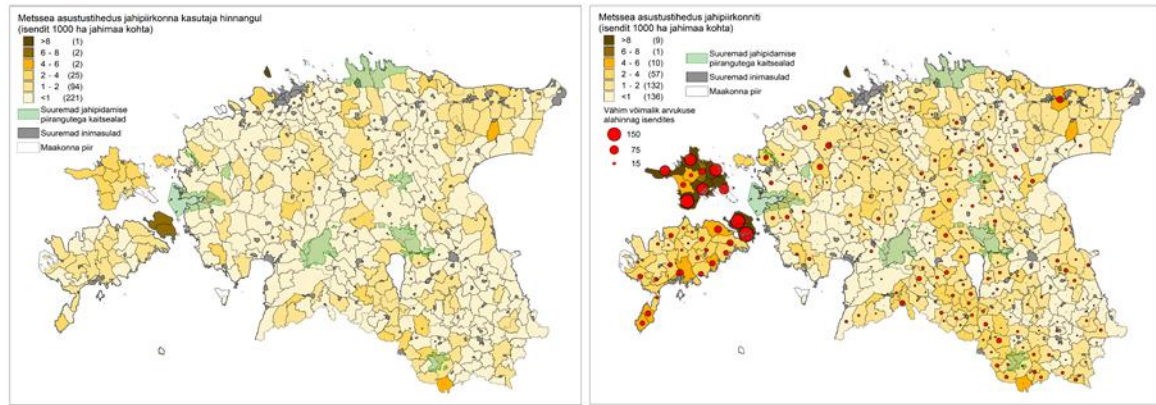
Maakond <i>County</i>	Kütmine <i>Hunting bag</i>										2020/2019	2020/2011
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	muutus (%) <i>Change in hunting bag</i>	muutus (%) <i>Change in hunting bag</i>
Harjumaa	1238	1266	1504	1802	2732	1647	671	318	230	614	167,0	-50,4
Hiiumaa	894	647	1015	908	1509	2025	1534	1227	1285	1690	31,5	89,0
Ida-Virumaa	281	314	375	372	749	633	286	292	214	395	84,6	40,6
Jõgevamaa	771	841	901	1248	1750	304	72	94	85	330	288,2	-57,2
Järvamaa	1617	1566	1847	1964	2200	273	131	171	181	430	137,6	-73,4
Läänemaa	1508	1116	1825	1782	3026	3064	1007	160	84	311	270,2	-79,4
Lääne-Virumaa	889	1114	1396	2178	3043	996	173	138	180	447	148,3	-49,7
Põlvamaa	990	1417	1722	1800	1742	109	124	118	202	367	81,7	-62,9
Pärnumaa	1730	1724	2291	2255	2977	1929	430	284	194	616	217,5	-64,4
Raplamaa	1353	1311	1836	2252	3219	1453	286	175	148	559	277,7	-58,7
Saaremaa	2200	2411	3765	2940	5250	4471	2110	775	938	1933	106,1	-12,1
Tartumaa	727	901	1167	1621	1620	223	279	282	199	474	138,2	-34,8
Valgamaa	886	1003	1214	800	551	130	134	154	205	512	149,8	-42,2
Viljandimaa	1196	1426	1839	1611	1245	184	192	312	382	824	115,7	-31,1
Võrumaa	748	1102	1383	1376	967	169	261	261	293	476	62,5	-36,4
Kokku Total	17028	18159	24080	24909	32580	17610	7690	4761	4820	9978	107,0	-41,4

2020. aasta jahihooajal kütiti Eestis kokku 9978 metssiga, mida on kaks korda enam kui eelneval jahihooajal. Kui kahel eelmisel jahihooajal kütiti metssigu enim katkust puutumata Hiiumaal, siis möödunud jahihooajal kerkis kütitud isendite arv kõige kõrgemale taas Saare maakonnas. Eelneva aastaga võrreldes rohkem kütiti metssigu kõikides maakondades. Sealjuures kütiti kesikuid ja täiskasvanuid isendeid kõikides maakondades, peale Ida-Virumaa, rohkem, kui see jahipiirkondade kasutajate endi poolt 2020. aasta märtsis antud metssea arvukuse hinnangute järgi oleks võimalik olnud.

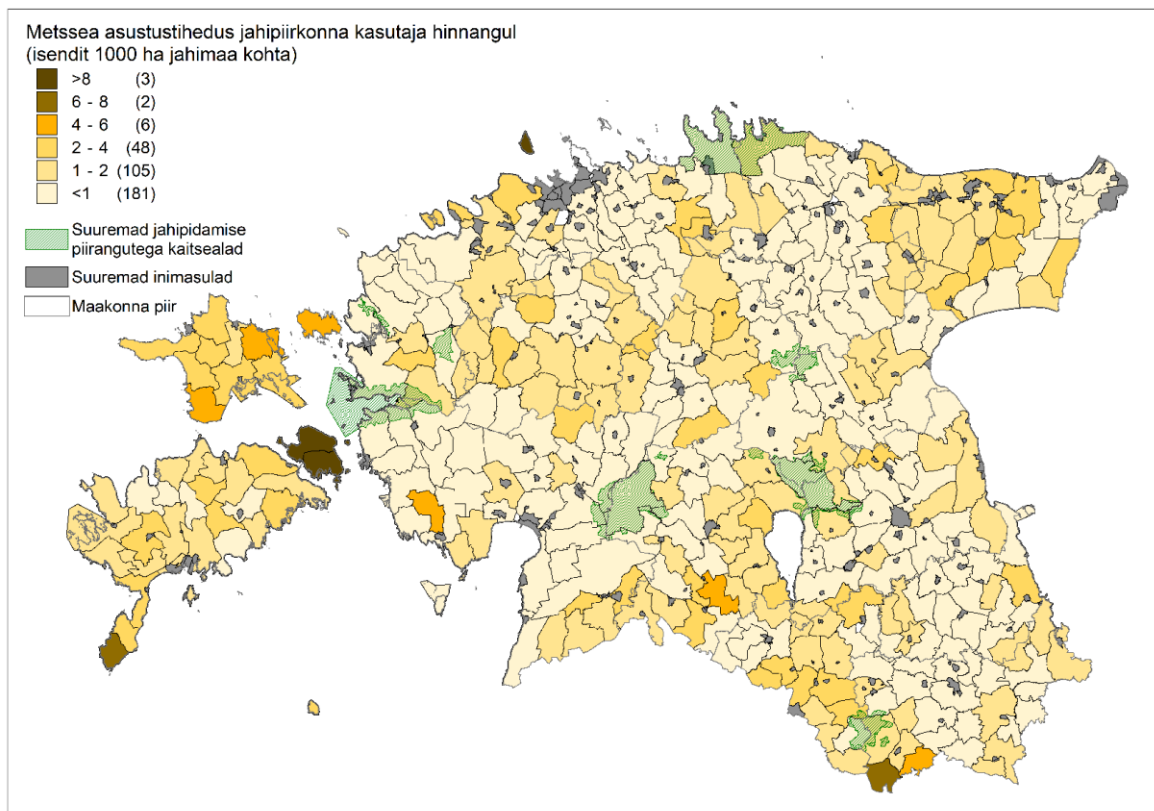
Metssea kütmine jahipiirkonniti 2020. a ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of wild boar (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.*

Jahipiirkondade lõikes hinnatud metssigade arvukustest ja nende ebakõladest kütmissandmetega annavad ülevaate järgneval leheküljel olevad teemakaardid. Juba mitmendat aastat paistab see vastuolu kõige selgemalt silma SAK-st mõjutamata jäänud Hiiumaa ja Muhu andmetes. Kuigi arvukushinnangute ja reaalse arvukuse vaheline erinevus on mitmekordne, on siiski kiiduväärt, et kütmine haakub reaalsusega oluliselt paremini.

Metssea asustustihedus jahipiirkonniti 2020. aastal. Vasakpoolne kaart on koostatud jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangute alusel, parempoolse kaardi koostamisel on arvestatud lisaks jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangutele ka järgneval jahihooajal (2020) kütitud kesikute ja täiskasvanud isendite arvu.

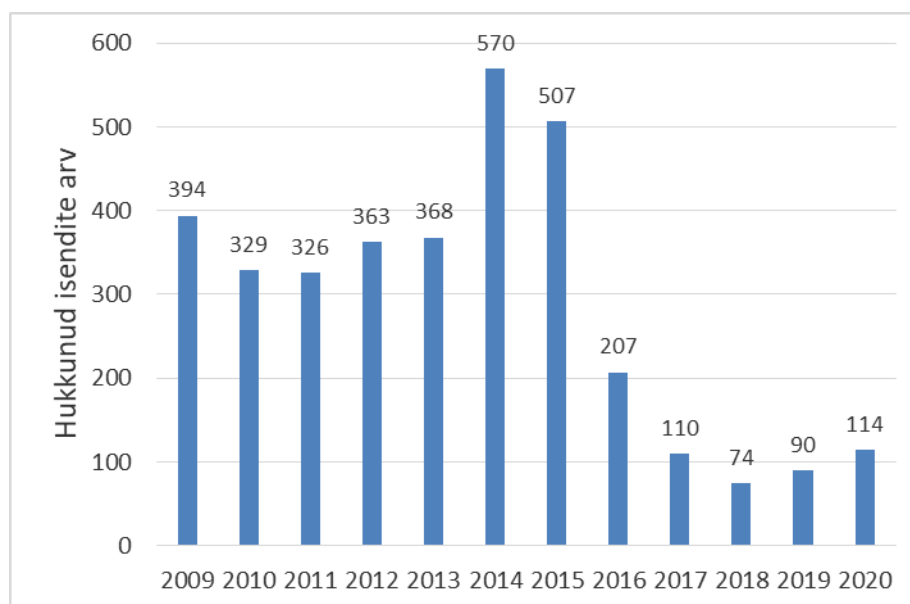
Density of wild boar in spring before parturition based on hunters` estimations (left map) and minimum density of wild boar in spring before parturition based on combination of data of hunters` estimations and bag statistics (right map). The size of red dots express the minimum number of underestimated animals.

Metssea asustustihedus jahipiirkonniti 2021 märtsis jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangute alusel. *Density of wild boar in spring 2021 by hunters estimations.*

Möödunud jahihooaja küttemisandmetega ja erinevates seirenäitajates toimunud muutustega arvestades pidi 2020. jahihooaja alguses metssea arvukus olema kaks ja pool korda kõrgem võrreldes jahipiirkondade kasutajate hinnangute summaga ja sealjuures ka paari tuhande isendi võrra suurem eelmise aasta aruandes hinnatust.

Metssea ja auto kokkupõrgetes hukkus 2020. aastal jahipiirkondade kasutajate andmete järgi minimaalselt 114 metssiga, aasta varem 90. Kuna viimase aasta jooksul on metssea arvukus märgatavalt kasvanud ja koos põrsastega küündib see kindlasti kõrgemale kui eelneval paaril aastal, siis võib 2021. aastaks paraku ennustada nii metssea ja auto kokkupõrgete arvu kui ka sellistes õnnetustes hukkuvate isendite arvu suurenemist.

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud metssigade arv aastatel 2009 - 2020.

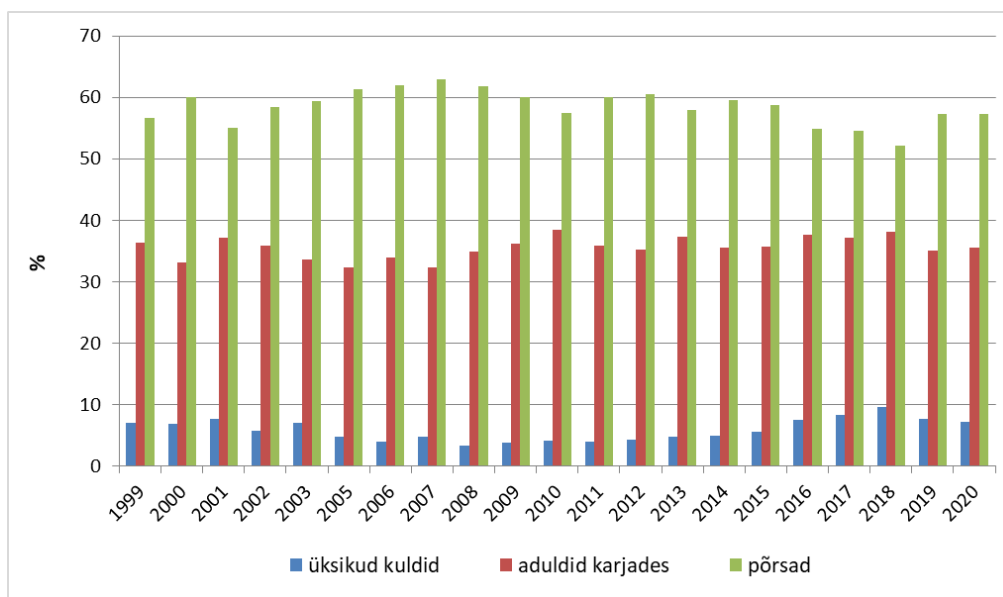
The number of wild boar killed in traffic accidents in 2009 - 2020 (data registered by the users of hunting districts).

2020. jahiaastal kütitud isendite sooline jaotus oli Eesti kokkuvõttes sarnaselt 2019. aastaga veidi kaldus kultide ülekaalu poole. Eriti kultide poole kaldus ehk emistega võrreldes ligi kaks korda enam kütiti kulte Läänemaal. Emiseid kütiti võrreldes kultidega oluliselt rohkem vaid Pärnumaal ja veidi ka Järvamaal. Teisalt, vaadates täiskasvanud isendite küttemist eraldi kesikute küttemisest, siis on selgelt näha, et viimasel kahel jahihooajal on kütitud täiskasvanud kulte emistega võrreldes oluliselt rohkem, vastavalt 0,65 emist ühe kuldide kohta 2019. ja 0,67 2020. jahihooajal.

Võrreldes 2020. jahihooaja küttemisandmeid Põllumajandus- ja Toiduametile täiskasvanud ja kesikemiste kütamise tõestamiseks esitatud organmaterjalide (välised suguelundid) osas – meede, mille eesmärgiks on rahalise motivatsiooni abil jahimehi SAK leviku piiramiseks/takistamiseks läbi asurkonna juurdekasvu piiramise rohkem emiseid kütima suunata – selgub, et ligi 90% juhtudest on kütitud emistelt vastav organmaterjal ka kogutud ja jahimeeste poolt ametile esitatud. Arvestades sellega, et metssea asustustiheduse hoidmine allpool eesmärgiks seatud taset 1,5 isendit 1000 ha jahimaa kohta ei ole õnnestunud ja 2021. aasta alguses oli metssea asustustihedus sellest eesmärgist keskmiselt juba üle kahe korra kõrgem ning samuti, et kütitud metssigade seas on pigem kultide ülekaal, on omajagu küsitav selle meetme tõhusus. Sealjuures ei tasu ka unustada, et koos arvukuse ja küttemismahtude suurenemisega suureneb ka antud meetme kulukus ning lahjeneb iga emise (isendi) kütimisega kaasnev efekt asurkonna juurdekasvu piiramisel. Viimaste aastate metssigade küttemisstruktuurist on silma jäänud kesikemiste osakaalu suurenemine võrreldes kesikkultidega. Paradoksaasel kombel on samal ajal aset leidnud kultpõrsaste osakaalu suurenemine võrreldes emispõrsastega mitme maakonna küttemisstatistikas. Mis selle võimalik põhjus võib olla, me siinkohal spekulerima ei hakka.

Metssea sooline jaotus ja põrsaste osakaal küttemises ning põrsaste ja üksikute kultide osakaal ning keskmine ühe vaatluspäeva jooksul vaadeldud (vaatlusrea kohta märgitud) isendite arv sügisestes vaatlusandmetes aastatel 2018–2020.

Maakond County	Küttemisstruktuur Content of hunting bag						Sügisese vaatlused Observations in autumn								
	♀♂ sugude suhe Adult sex ratio			Põrsad % piglets			Üksikud % single males			Põrsad % piglets			Ühe vaatluspäeva kohta vaadeldud isendite arv No. of observed ind. per day		
	2018	2019	2020	2018	2019	2019	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Harjumaa	0,7	0,8	0,9	34,6	36,5	44,5	4,2	12,2	12,5	58,8	55,8	51,0	6,9	3,8	5,6
Hiiumaa	1,1	0,9	1,0	47,6	41,9	37,6	6,1	8,2	5,7	57,8	65,2	69,4	4,3	6,1	7,2
Ida-Virumaa	1,2	0,8	0,7	31,5	24,3	35,7	10,0	9,0	4,1	33,3	38,3	48,2	3,7	6,1	7,3
Jõgevamaa	0,5	0,6	0,6	26,6	16,5	33,0	21,4	9,5	6,4	21,4	45,1	45,2	1,8	4,8	5,7
Järvamaa	1,0	0,7	1,1	32,2	33,1	26,7	17,1	6,2	3,8	28,6	50,7	57,5	5,1	5,4	5,3
Läänemaa	0,8	0,6	0,5	43,8	28,6	28,3	10,3	13,7	10,1	51,7	60,0	64,0	5,8	3,3	4,1
Lääne-Virumaa	0,8	0,6	0,9	42,8	35,6	37,6	13,7	10,0	8,2	50,8	52,1	51,6	3,4	5,0	4,7
Põlvamaa	0,6	0,7	0,8	61,9	59,4	55,3	14,4	13,4	5,1	51,2	67,3	61,2	4,2	4,2	5,9
Pärnumaa	0,9	0,8	1,4	35,6	32,0	39,8	9,4	11,7	6,9	51,7	58,9	56,9	4,5	3,6	4,7
Raplamaa	0,7	0,7	0,8	42,3	33,1	34,2	16,5	9,6	7,5	60,8	60,2	66,3	3,7	5,8	5,3
Saaremaa	1,3	1,1	0,8	24,9	36,5	35,4	11,9	14,6	8,9	49,2	71,4	52,1	3,0	3,0	5,4
Tartumaa	1,4	0,8	0,9	42,9	33,2	33,1	4,7	5,9	8,7	20,9	55,5	54,8	4,3	8,9	5,6
Valgamaa	1,1	0,9	0,9	29,9	39,5	32,8	7,1	5,0	6,8	38,9	56,9	58,6	5,2	5,9	6,5
Viljandimaa	1,0	1,3	0,9	66,0	55,0	52,5	6,6	6,6	7,9	62,2	65,4	59,4	6,4	6,5	7,4
Võrumaa	0,9	0,5	0,9	49,4	38,9	43,9	16,2	11,7	8,1	54,2	52,4	63,4	3,2	3,6	6,1
Kokku Total	1,0	0,9	0,9	40,7	39,0	38,3	9,7	8,7	7,2	52,2	57,3	57,3	4,4	5,4	6,0

Metsseaasurkonna struktuur sügiseste vaatluste põhjal (%).

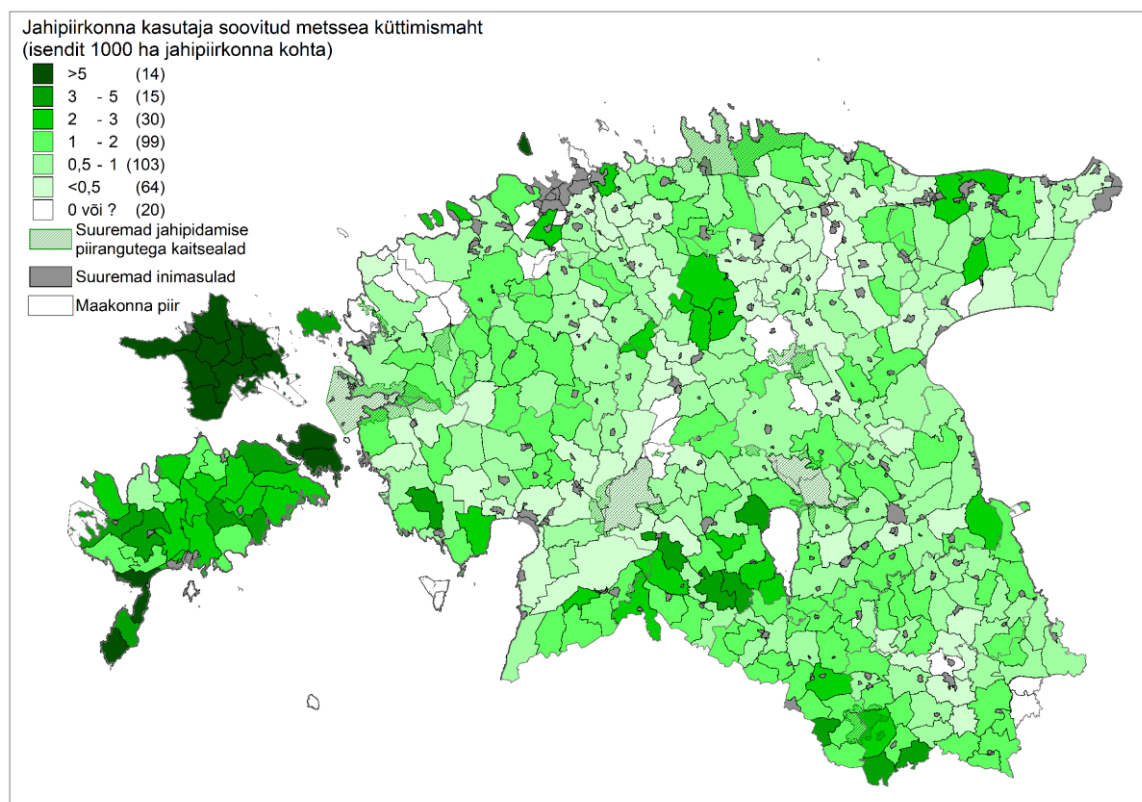
Population structure of wild boar based on observations made in autumn. Single males – blue; adults and subadults in sounders – red; piglets – green.

Metssea sügisestes vaatlustes oli põrsaste osakaal sama mis 2019. aastal. Üksikute kultide osakaal vaatlustes langes aga teist aasta järjest. Eelnevalt sai mainitud, et viimasel kahel jahihooajal on kütitud täiskasvanud kulte emistega võrreldes oluliselt rohkem. Kui selline praktika jätkub, siis on üsna loogiline, et üksikute kultide osakaal asurkonnas väheneb ja metssea asurkonna struktuur kaugeneb taas looduslikust, samuti kaasneb emiste hoiuga arvukuse kiirem kasv.

Kokkuvõtvalt tuleb tõdeda, et vaatamata intensiivistunud küttimisele kasvas metssigade arv 2020. a jahihooaja järgselt juba 12000 – 13000 isendinini ning arvestades metssea asurkonna suure juurdekasvupotentsiaaliga, tuleks käesoleval jahihooajal arvukuse edasise olulise suurenemise vältimiseks üleriigiline metssigade küttimismaht tõsta vähemalt 14000 isendi tasemele.

Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning soovitud metssea kütmissahtude määratlemiseks 2021. jahihooajal.

Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate kütmissoov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitatav küttemiskvoot 2021 jahihooajaks	
	2020	2020 kütmine võrreldes kütmissooviga (%) Hunting in 2020 as compared to requested quota (%)	2021	Kütmissoovi muutus Change in requested hunting quota (%)	Minimaalne kütmissaht (is) Minimum no to hunt	% eelmise aasta küttemisest % of bag 2020
Harjumaa	242	253,7	375	55,0	800	130
Hiiumaa	815	207,4	1175	44,2	2000	118
Ida-Virumaa	211	187,2	251	19,0	450	114
Jõgevamaa	89	370,8	189	112,4	400	121
Järvamaa	126	341,3	228	81,0	650	151
Läänemaa	93	334,4	204	119,4	520	167
Lääne-Virumaa	152	294,1	186	22,4	300	67
Põlvamaa	133	275,9	173	30,1	600	163
Pärnumaa	301	204,7	435	44,5	1200	195
Raplamaa	190	294,2	294	54,7	750	134
Saaremaa	575	336,2	934	62,4	2700	140
Tartumaa	190	249,5	287	51,1	500	105
Valgamaa	165	310,3	274	66,1	850	166
Viljandimaa	299	275,6	471	57,5	1600	194
Võrumaa	204	233,3	287	40,7	680	143
Kokku Total	3785	263,6	5763	52,3	14000	140

Jahipiirkonna kasutaja soovitud metssea kütmissaht (isendit 1000 ha jahimaa kohta) 2021. a jahihooajaks.

Hunting quota (individuals per 1000 ha) of wild boar requested by the users of hunting districts for the 2021 hunting season.

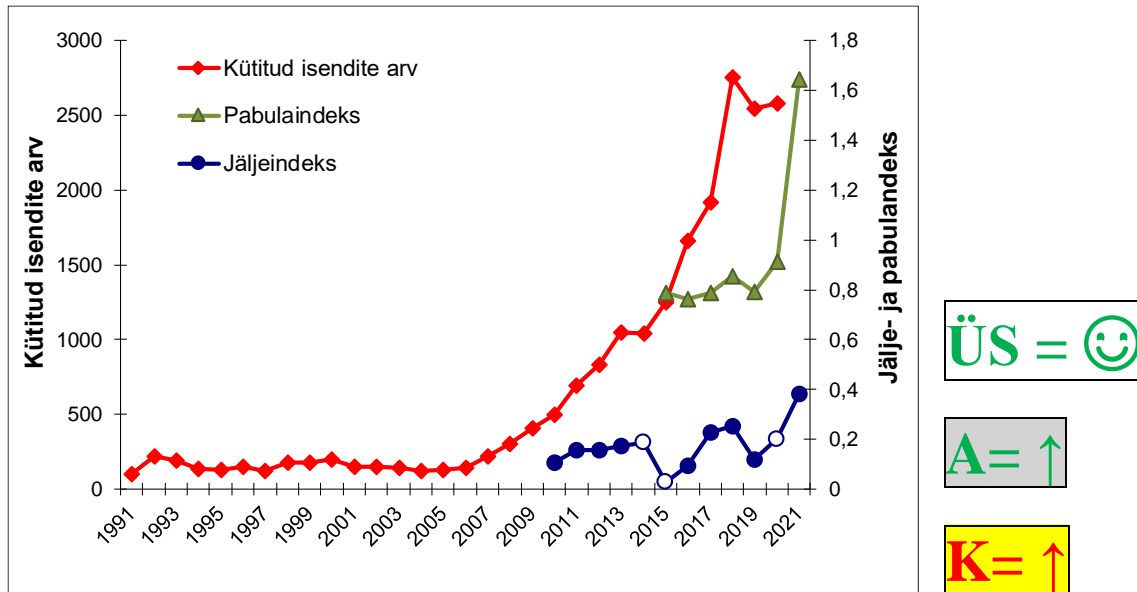
Küttimissoovitused:

- 2021. jahiaastal tuleb arvukuse tõusu ja uute SAK puhangute riskide suurenemise vältimiseks kõikides jahipiirkondades metssigu küttida vähemalt asurkonna juurdekasvu ulatuses;
- orientiirina maakondlike minimaalsete küttimismahtude määramisel soovitame jahindusnõukogudel kasutada ülalpool olevas tabelis esitatud küttimismahte.
- jahindusnõukogudel on soovitav kõikidele jahipiirkonna kasutajatele ära märkida soovituslik minimaalne küttimismaht. Arvestades sellega, et jahipiirkonna kasutajate poolt antavate arvukushinnangute seotus tegeliku arvukusega võib piirkonniti varieeruda väga suures ulatuses, võiks käimasoleval jahihooajal kolmandiku maakondlikust minimaalsest küttimismahust jahipiirkondade vahel jaotada pindalapõhiselt, arvestades ainult jahipiirkonna maismaa osaga ja arvates sellest maha rabaalad. Ülejäänud 2/3 jaotusel soovitame lähtuda jahipiirkonna kasutaja poolt esitatud küttimissoovide, eelneva hooaja küttimistulemuste ja arvukushinnangute suhtelisest osakaalust vastava maakonna koondandmetes. Kindlasti tuleb küttimismahtude jaotusel arvestada ka metssigade poolt tekitatud kahjude esinemisest maakonnas;
- kesikute ja täiskasvanute hulgas tuleks emiseid küttida proportsionaalselt nende osakaaluga asurkonnas. Sealjuures tuleks nii täiskasvanute kui ka kesikute seas eraldivõetuna mõlema soo esindajaid küttida proportsionaalselt nende osakaaluga asurkonnas. Mitte mingil juhul ei tohiks tegeleda emiste hoiuga;
- kõigile jahimeestele soovitame suhtuda täie tõsidusega metssea arvukuse tõusu vältimisse ning uute metssea karjade ja/või hea kohaliku juurdekasvu ilmnemisel küttimismahte vastavalt ka suurendada, sõltumata sellest, kas jahindusnõukogude poolt ette antud minimaalne küttimismaht on juba täidetud või mitte;
- juhul kui metssea arvukuse jätkuvat tõusu lähimal paaril aastal ära hoida ei õnnestu, siis tuleks Keskkonnaametil algatada jahiseaduses märgitud liigi tegevuskava koostamine või tuleks seadusandjal kaaluda metsseale jahipidamisõiguse laiendamist jahipiirkonna kasutajate kõrval ka maaomanikele;
- eelnevatel aastatel Keskkonnaameti peadirektori käskkirjaga metssigade peibutussöötmisele kehtestatud piiranguid tuleks jätkata samadel põhimõtetel käesoleval jahihooajal. Ühtlasi tuleks tõhustada kontrolli neist piirangutest kinni

pidamise üle. Seadusandjal soovitame ulukite lisaõõtmist keelavad või piiravad sätted viia sisse seadusandlusesse (nt looduskaitseseadus ja/või jahiseadus);

- kui olukord ei nõua teisiti, siis lähtuda metsigade küttemisel 2022. jahiaastal enne 2022. aasta ulukiseire aruande ilmumist käesolevas aruandes toodud põhimõtetest.

PUNAHIRV (*Cervus elaphus*)

Kütitud punahirvede arv ja ruutloenduse jäljeindeksi ja pabulaindeksi muutused.

The number of red deer hunted in 1991 – 2019 (red line), winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours) and pellet index (green line – pellet groups per 1 km of transects)

- Punahirvede arvukus on viimastel aastatel selgelt tõusnud nii Saare- kui ka Hiiu maakonnas ning ka Eesti mandriosas, kus jätkub ka levikuala laienemine.
- Punahirve asurkonna suurust 2021. aasta alguses võib hinnata ligi 11 000 isendile. Nendest ligi 6500 asub Saaremaal ja üle 1500 Hiiumaal.
- Arvestades punahirve asurkonna vanuselise ja soolise struktuuri ning juurdekasvunäitajatega pidi punahirve arvukus erinevates seireparameetrites täheldatava jätkuva tõusutrendi hoidmiseks 2018-2020 aasta küttimismahtude juures küündima juba eelneval paaril aastal 10 000 isendini.
- Lähtudes neist numbritest tuleks punahirve arvukuse jätkuva tõusu pidurdamiseks kütida 2021. aasta jahihooajal kokku ~3200 isendit, arvukuse mõõdukaks (5-10%) langetamiseks aga ~3750.
- Punahirve asurkonna ohjamise eesmärkide selguse huvides soovitame kõrge asustustihedusega Saare- ja Hiiumaal sõlmida erinevate osapoolte (põllupidajad, metsaomanikud, jahimehed) huvidega arvestav ning arvukuse kompromisstasemeid või vahemikke sisaldav ohjamise kokkulepe.

Sarnaselt metsseaga osutavad kõik arvukuse muutusi iseloomustavad näitajad punahirve arvukuse tõusule, seda nii saartel kui ka mandriosas. Suhtarvudes on eriti suured muutused toimunud talvise jäljeloenduse jäljeindeksites ja seirealadel tehtud hirvlaste pabulaloenduste tulemustes. Punahirve puhul tuleb aga tähele panna, et need amplituudilt suured hüpped nimetatud indeksite keskmises ei ole kohe kindlasti suhtarvudes ülekantavad arvukuses toimunud muutustele. Hirve asustustihedus on Eestis väga ebahühtlane ja erinevused selles on piirkonniti tohutult suured. Näiteks on hirve asustustihedus väga kõrge Saare- ja Hiiumaal, kuid suures osas Mandri-Eestist on hirve asustustihedus seni veel väga madal ja hirv pigem harva kohatav. Sellest tulenevalt sõltub loenduste koondtulemus väga tugevalt indeksi muutustest kõrge asustustihedusega aladel. Talviseid jäljeloendusi on viidud läbi aastati väga varieeravas mahus ja tulemused sõltuvalt sellest, kui palju satub läbitud loendusruutude hulka tihedama hirve asustustihedusega aladel paiknevaid loendusruute. Sel põhjusel on hirve puhul mõtet üleriigilises mastaabis võrrelda omavahel vaid nende aastate tulemusi, mil kõikides maakondades on enamuse loendusruutudel loendused tehtud. Viimase kümne aasta jooksul on seda juhtunud neljal korral: 2012., 2013., 2018. ja 2021. aastal. Nende aastate omavahelisest võrdlusest joonistub ka välja märksa realistlikumalt muutuv arvukuse tõusutrend viimasel kümnendil.

Punahirve jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta ööpäevas) aastatel 2012-2021 teostatud ruutloenduste põhjal. *Red deer winter track index since 2012.*

Maakond <i>County</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>										2021/2018 muutus (%) <i>Change in track index (%)</i>	2021/2013 muutus (%) <i>Change in track index (%)</i>
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021		
Harjumaa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Hiiumaa	0,96	0,82					1,60	0,92		1,68	5,4	105,5
Ida-Virumaa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Jõgevamaa	0,04	0,01		0,10	0,02		0,02	0,02		0,00	-100,0	-100,0
Järvamaa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Läänemaa	0,00	0,00			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Lääne-Virumaa	0,03	0,03	0,08	0,00	0,05	0,07	0,05	0,08		0,11	118,3	310,8
Põlvamaa	0,00	0,00			0,03	0,00	0,04	0,01		0,02	-46,8	+
Pärnumaa	0,03	0,05			0,13	0,18	0,14	0,17	0,23	0,22	59,2	362,1
Raplamaa	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	-100,0	
Saaremaa	1,60	1,81	3,10			2,72	2,49	1,54		3,56	43,2	97,3
Tartumaa	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	+	+
Valgamaa	0,04	0,06			0,09	0,01	0,24	0,48	0,00	0,35	46,7	513,5
Viljandimaa	0,06	0,06			0,08	0,09	0,13	0,26	0,27	0,12	-7,1	81,0
Võrumaa	0,06	0,00		0,12	0,08	0,01	0,17	0,02	0,03	0,12	-27,6	4412,2
Kokku Total	0,16	0,17	0,19	0,03	0,09	0,23	0,25	0,12	0,20	0,38	52,4	121,2
<i>saartel (on islands)</i>		1,57				2,90	2,21	1,54		3,08	38,9	96,4
<i>mandriosas (on mainland)</i>		0,02	0,00	0,03	0,04	0,05	0,06	0,04	0,07	0,08	28,8	349,7

Punahirve suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel 2015 - 2021 talvedel pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta. Results of red deer pellet group counts in monitoring areas situated all over Estonia.

Seireala nr <i>No of monitoring area</i>	Maakond <i>County</i>	Seireala asupaik <i>Location of monitoring area</i>	Pabulaindeks <i>No of pellet groups per 1 km</i>							Muutus <i>(vr 2020)</i>	Muutus <i>(vr 2019)</i>
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	<i>Change (%)</i>	<i>Change (%)</i>
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
4	Harju	Nõva-Keibu	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
5	Harju	Haiba	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
6	Harju	Kose-Uuemõisa	0,00	0,00	0,11	0,00	0,09	0,06	0,00	-100,0	-100,0
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	0,03	0,06	0,12	0,00	0,12	0,04	0,00	-100,0	-100,0
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	0,09	0,10	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00		
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	0,00	0,06	0,42	0,71	0,33	0,14	0,50	242,8	49,5
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	-100,0	
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	0,13	0,15	0,03	0,09	0,00	0,00	0,00		
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	0,00	0,15	0,00	0,00	0,03	0,00	0,09	+	173,6
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
11	Lääne	Haapsalu-Martna	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00		
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	0,00	0,15	+	+
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	0,07	0,03	0,00	0,00	0,18	0,00	0,03	+	-83,3
13	Rapla	Valgu-Raikküla	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,08	+	+
20	Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	0,03	0,00	0,00	0,06	0,03	0,00	0,00	-100,0	-100,0
19	Pärnu	Halinga-Libatse	0,00	0,00	0,03	0,00	0,09	0,03	0,00	-100,0	-100,0
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	0,16	0,03	0,25	0,00	0,15	0,16	0,03	-81,0	-79,5
25	Pärnu	Põlendmaa-Pöörikaasiku	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
26	Pärnu	Õordi	0,32	0,00	0,00	0,09	0,09	0,00	0,45	+	409,6
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	0,07	0,10	0,13	0,16	0,18	1,04	2,25	116,3	1180,0
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	1,49	1,26	2,20	3,04	4,83	2,55	4,55	77,9	-5,9
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,08	0,16	0,09	0,09	0,54	0,18	0,27	54,5	-49,1
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	1,12	1,14	0,51	1,03	1,51	2,04	1,53	-24,9	1,3
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	0,00	0,00	0,46	0,15	0,19	0,20	0,00	-100,0	-100,0
14	Järva	Lööla-Vahastu	0,14	0,00	0,03	0,03	0,00	0,00	0,00		
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	0,07	0,00	0,00	0,00	0,06	0,00	0,39	+	587,5
21	Järva	Kabala-Imavere	0,16	0,55	0,00	0,03	0,06	0,00	0,00		-100,0
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	0,20	0,00	0,14	1,63	0,46	1,69	1,97	16,6	326,2
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	0,00	0,06	0,00	0,03	0,06	0,19	0,06	-69,1	-4,9
28	Tartu	Käravere-Sojamaa-Tähtvere	0,00	0,00	0,06	0,00	0,00	0,13	0,08	-34,5	+
29	Tartu	Järvelja	0,00	0,16	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	-100,0	
33	Tartu	Rannu-Pühaste	0,18	0,09	0,28	0,00	0,09	0,13	0,21	63,9	134,7
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	0,00	0,12	0,19	0,18	0,06	0,60	0,06	-89,5	4,8
38	Põlva	Saatse	0,00	0,00	0,06	0,00	0,00	0,03	0,03	4,9	+
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	0,44	0,27	0,00	0,00	0,17	0,00	0,10	+	-43,8
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	0,18	0,46	0,28	0,09	0,00	0,00	0,24	+	+
40	Võru	Misso	1,22	0,60	0,36	0,23	0,27	0,16	0,20	22,2	-25,7
35	Valga	Valga-Õru	0,09	0,26	0,25	0,12	0,12	0,10	0,30	204,3	156,9
39	Valga	Hargla-Karula	0,56	0,21	0,22	0,65	0,27	0,22	0,03	-87,5	-90,1
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	3,06	2,23	2,44	2,29	2,65	2,53	3,73	47,6	40,9
42	Hiiu	Leluselja	5,02	3,09	3,91	1,46	4,78	1,93	4,25	119,8	-11,2
43	Hiiu	Käina-Tubala	0,80	0,87	1,90	0,60	1,19	1,28	2,08	62,8	75,1
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	12,33	7,30	8,65	11,89	9,91	16,26	33,15	103,9	234,4
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	2,60	5,76	6,04	1,04	3,80	2,95	1,40	-52,7	-63,2
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	5,42	8,17	5,67	9,79	3,91	6,61	17,53	165,3	348,0
47	Saare	Laugi		2,38	2,15	4,71	1,03	1,41	1,59	12,7	54,2
	Mandri-Eesti		0,17	0,15	0,16	0,21	0,25	0,25	0,34	37,6	36,4
	Hiiumaa		2,96	2,06	2,75	1,45	2,87	1,91	3,35	75,3	16,7
	Saaremaa		6,78	5,90	5,63	6,86	4,66	6,81	13,42	97,1	187,6
	Eesti	Seiealade andmed kokku <i>All areas included</i>	0,79	0,76	0,79	0,86	0,79	0,91	1,65	80,4	107,6

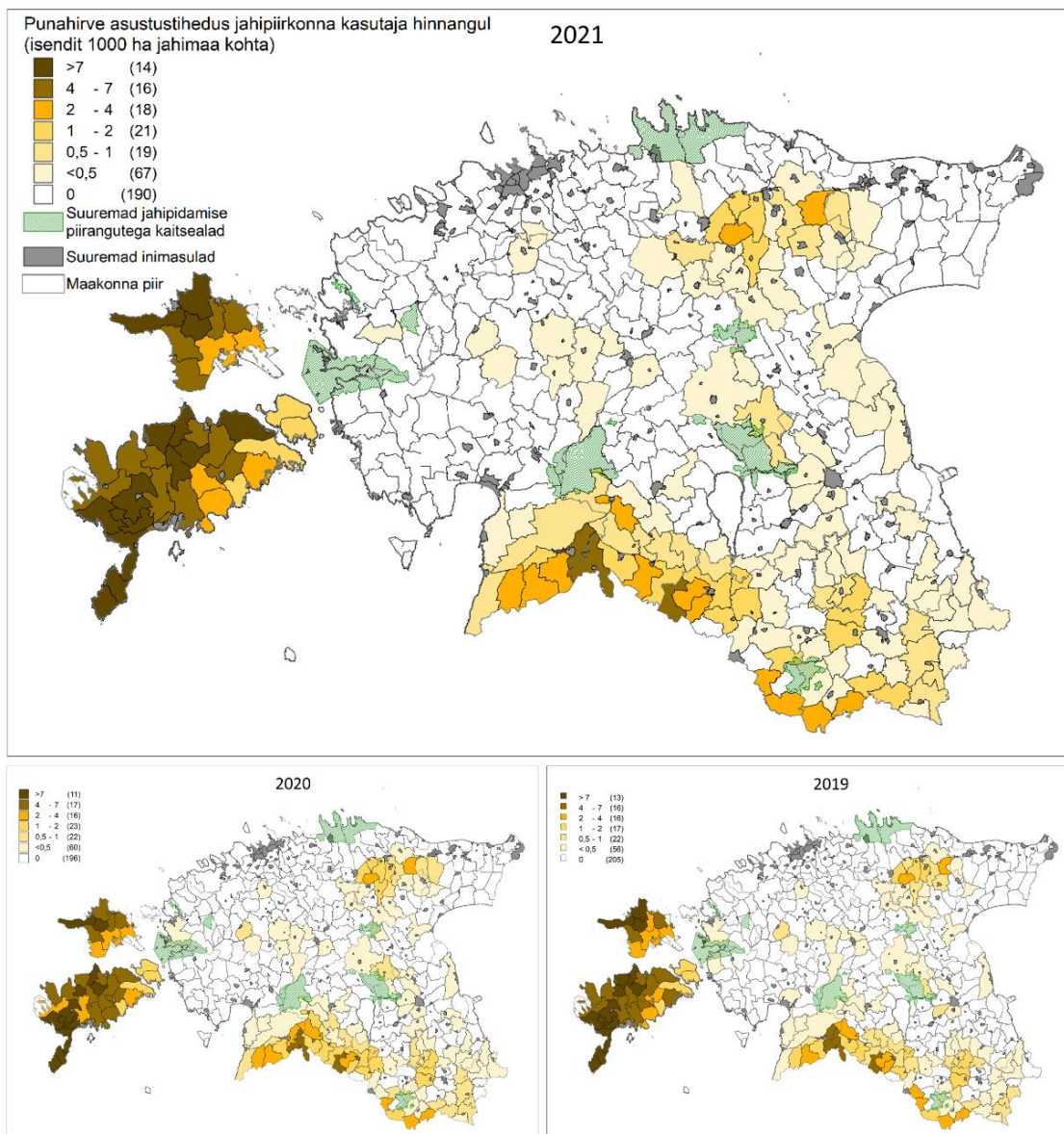
Eelnevate aastatega võrreldes väga järsu hüppe teinud hirve pabulaindeksi puhul on üksikute väga kõrge asustustihedusega seirealade tulemuste mõju koondtulemusele veelgi suurem kui jäljeloenduste puhul, mistõttu soovitame aruande lugejal vaadata Hiiumaa, Saaremaa ja Mandri-Eesti tulemusi teineteisest eraldi.

2021. aasta hirve pabulaindeksi järsk ja hirve asurkonna potentsiaalse juurdekasvuga arvestades bioloogiliselt võimatu tõus nii kõikide seirealade kui ka Saaremaal asuva nelja seireala keskmises on suures osas tingitud pabulaindeksi hüppelisest tõusust kahel Saaremaa seirealal. Üksikute seirealade tasemel toimuvad indeksi muutused näitavad eeskätt liigi talvist asustustihedust konkreetse seireala loendustransectide läheduses ning aastate vahelised suured hüppelised muutused võivad siin suuresti tuleneda aastati väga eriilmeliste talveolude ja ka inimese tegevuse (lähedal paiknevad põllukultuurid, metsaraied ja -uuendus) mõjust liigi elupaiga eelistustele.

Jättes kõrvale pabulaindeksi konkreetset väärtused, kasvas indeks 2021. aastal võrreldes 2020. aastaga 23-l seirealal ja kahanes 14-l seirealal. Võrreldes 2019. aastaga on hirve pabulaindeks 2021. aastal kõrgem 20-l ja madalam 16-l seirealal.

Jahipiirkonna kasutajate hinnangul on eelmise aastaga võrreldes punahirve arvukus kasvanud Hiiumaal ja enamuses Mandri-Eesti maakondades. Saaremaal on aga hirve arvukus jahimeeste arvates jäänud eelneva aastaga võrreldes samaks. Maakondade lõikes kõige suuremat arvukuse tõusu on täheldanud Võrumaa jahimehed.

Samade arvukushinnangute põhjal koostatud kaartidelt võib märgata osade jahipiirkondade värvi tumedamaks muutumist ehk asustustiheduse suurenemist. Tasapisi suureneb ka nende jahipiirkondade arv, kus jahipiirkonna kasutajad on täheldanud hirvede olemasolu (hirvede olemasolu märgitud 2021. aastal 155, 2020. aastal 149, 2019. aastal 140, 2018. aastal 145 jahipiirkonna arvukushinnangutes), mis viitab punahirve leviku jätkuvale laienemisele mandril.

Punahirve asustustihedus (isendit 1000 ha jahimaa kohta) jahipiirkonna kasutajate poolt 2021., 2020. ja 2019. aasta kevadel antud arvukushinnangute põhjal. *Red deer density (individuals per 1000 ha) according to population size estimated by the users of local hunting districts.*

Absoluutnumbrites on jahipiirkonna kasutajate poolt antud punahirve arvukushinnangute summad enamuses maakondades paraku koos punahirve arvukuse suurenemisega reaalsusest aina enam kaugenenud. Aruande lugeja, kes järgneval leheküljel olevate tabelite juures liiginime ei peaks märkama, võiks saarte küttimise ja arvukushinnangute tabelleid võrreldes ekslikult arvata, et tegemist on metssea, mitte punahirve andmetega. Arvestades punahirve asurkonna juurdekasvunäitajatega peaks viimaste aastate küttimist ja arvukusdünaamikat iseloomustavate näitajate muutusi arvestades 2021. aasta jahihooaja järgne hirve tegelik arvukus olema Saaremaa puhul juba üle 3,5 ja Hiiumaa puhul üle 2,5

korra kõrgem jahimeeste hinnatust. Tõenäoliselt oleks mõttekam jahipiirkonnas elavate isendite arvudes väljendatud jahipiirkonna kasutajate hinnangute kogumine sellisel viisil edaspidi lõpetada ning seires iseenesest olulist jahimeeste hinnangut punahirve, aga ka metssea ja metskitse arvukuses toimunud muutuste kohta tuleks hakata mingil muul moel küsima.

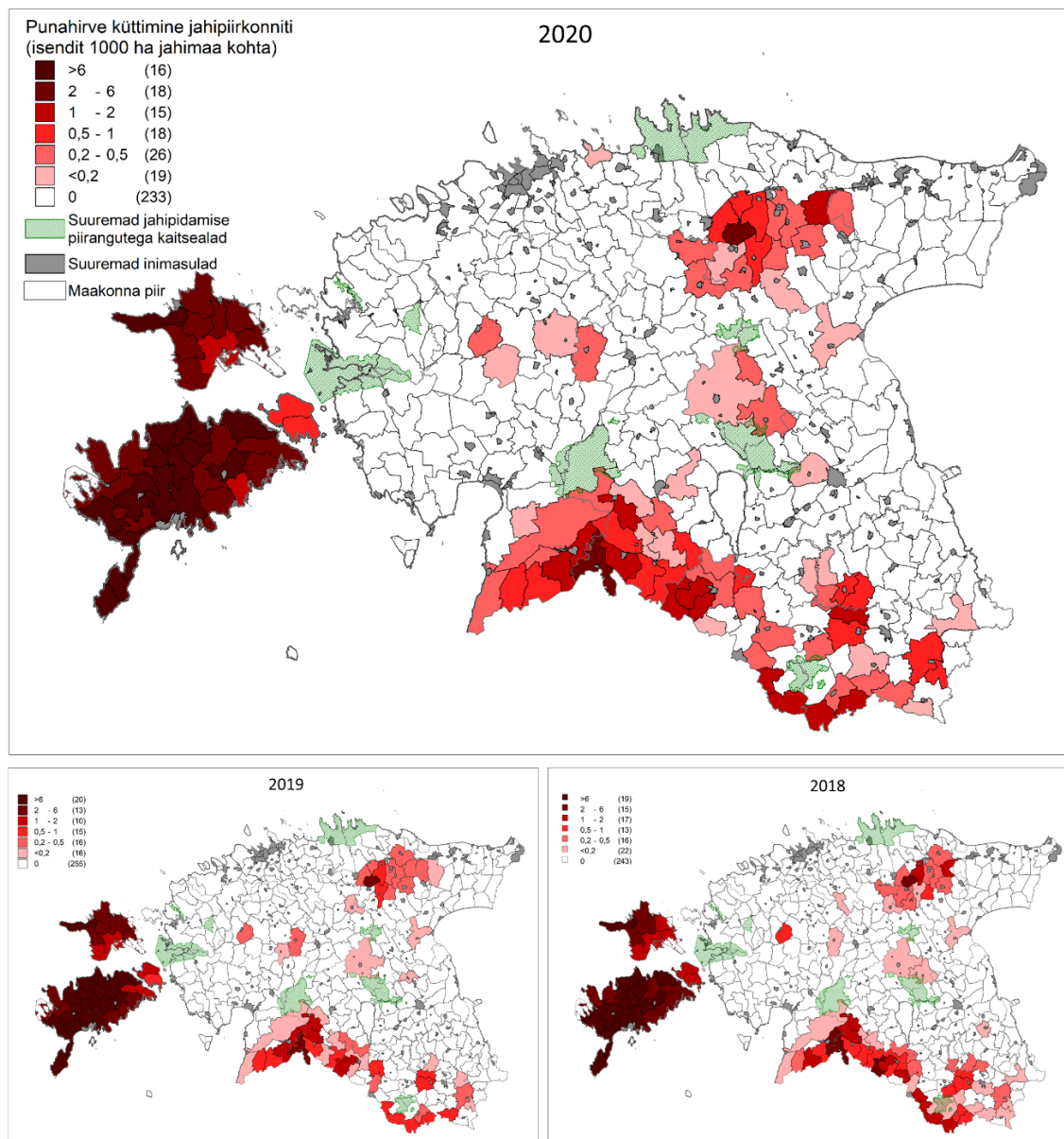
Jahipiirkonna kasutajate koondhinnang punahirve arvukusele ja selle muutustele aastatel 2012-2021. *Hunters estimated population size of red deer (in winter, post harvest) in 2012-2021.*

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) Hunter estimated population size (n)										2021/2020 muutus (%) Change in hunters estimation (%)	2020/2011 muutus (%) Change in hunters estimation (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021		
Harjumaa	0	0	0	0	0	2	0	0	0	3	+	+
Hiiumaa	808	774	600	611	625	680	516	584	521	590	13,2	-27,0
Ida-Virumaa	0	0	0	0	5	5	6	6	26	13	-50,0	+
Jõgevamaa	35	45	43	48	35	31	20	19	31	32	3,2	-8,6
Järvamaa	0	0	3	20	12	11	9	11	13	16	23,1	+
Läänemaa	0	0	0	0	2	2	5	3	1	1	0,0	+
Lääne-Virumaa	101	83	112	125	124	106	129	124	142	139	-2,1	37,6
Põlvamaa	3	5	22	22	28	33	44	41	57	60	5,3	1900,0
Pärnumaa	194	180	185	191	163	158	148	138	158	186	17,7	-4,1
Raplamaa	1	0	3	10	9	14	21	23	31	19	-38,7	1800,0
Saaremaa	1672	1720	1565	1613	1783	1902	1961	1833	1794	1799	0,3	7,6
Tartumaa	0	0	3	5	15	16	29	15	23	23	0,0	+
Valgamaa	96	92	111	120	150	145	170	195	187	201	7,5	109,4
Viljandimaa	125	118	146	172	209	219	188	177	213	220	3,3	76,0
Võrumaa	61	47	65	92	100	112	111	118	119	156	31,1	155,7
Kokku Total	3096	3064	2858	3029	3260	3436	3357	3287	3316	3458	4,3	11,7
<i>saartel (on islands)</i>	2480	2494	2165	2224	2408	2582	2477	2417	2315	2389	3,2	-3,7
<i>mandriosas (on mainland)</i>	616	570	693	805	852	854	880	870	1001	1069	6,8	73,5

Punahirve küttimine aastatel 2011 - 2020. *Hunting of red deer in 2011-2020.*

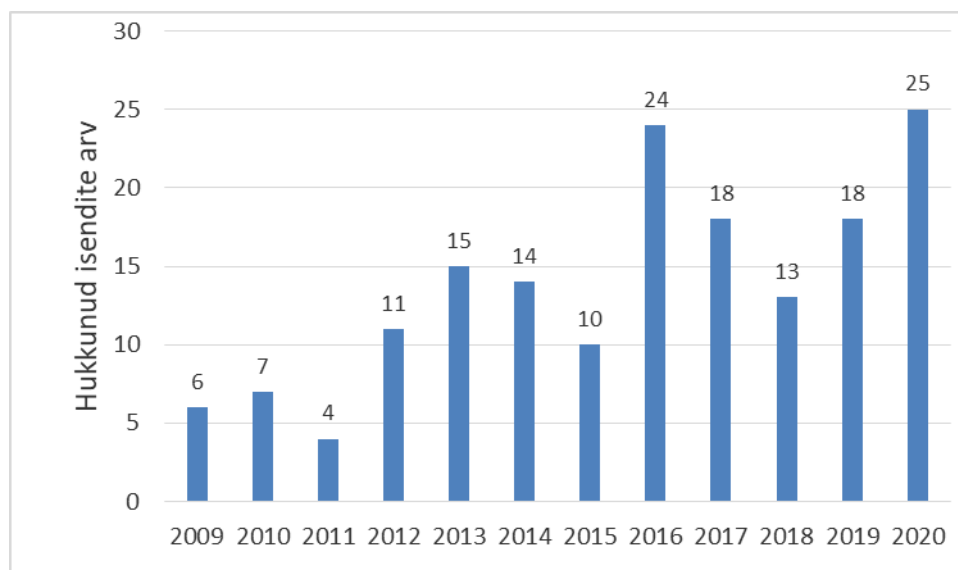
Maakond County	Küttimine Hunting bag										2020/2019 muutus (%) Change in hunting bag	2020/2011 muutus (%) Change in hunting bag
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
Harjumaa	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	+	+
Hiiumaa	153	203	175	175	204	244	297	307	341	368	7,9	140,5
Ida-Virumaa	0	0	0	0	0	1	1	0	4	6	50,0	+
Jõgevamaa	0	0	11	11	17	13	8	8	4	20	400,0	+
Järvamaa	0	0	0	0	1	2	1	4	1	6	500,0	+
Läänemaa	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0		
Lääne-Virumaa	9	12	25	25	22	48	50	95	62	83	33,9	822,2
Põlvamaa	0	0	0	0	2	3	4	10	1	14	1300,0	+
Pärnumaa	21	23	48	48	66	68	51	60	55	74	34,5	252,4
Raplamaa	0	0	0	0	0	2	2	12	8	12	50,0	+
Saaremaa	478	537	674	674	813	1102	1293	1989	1878	1733	-7,7	262,6
Tartumaa	0	0	0	0	1	0	3	0	0	1	+	+
Valgamaa	8	12	27	27	43	51	63	106	49	76	55,1	850,0
Viljandimaa	20	37	53	53	74	104	112	113	99	122	23,2	510,0
Võrumaa	4	5	31	31	9	25	30	52	41	66	61,0	1550,0
Kokku Total	693	829	1044	1044	1252	1664	1916	2757	2543	2582	1,5	272,6
<i>saartel (on islands)</i>	631	740	849	849	1017	1346	1590	2296	2219	2101	-5,3	233,0
<i>mandriosas (on mainland)</i>	62	89	195	195	235	318	326	461	324	481	48,5	675,8

Möödunud jahihooajal kütiti Eestis kokku 2582 punahirve, mida on 39 isendi võrra rohkem kui 2019. aasta jahihooajal. Võrreldes 2019. aastaga vähenes maakondadest kütitud hirvede arv vaid Saaremaal. Kui Saaremaal kütiti möödunud aastal eelnevaga võrreldes 145 hirve vähem, siis mandril 157 hirve rohkem.

Punahirve kütimine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of red deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.*

Sarnaselt eelmiste aastatega oli ka 2020. aastal punahirvedega seotud liiklusõnnetuste arv Eestis võrreldes teiste sõraliste liikidega tunduvalt väiksem. Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeriti 2020. jahiaasta vältel 25 liiklusõnnetustes hukkunud hirve, neist 20 Saare-, kolm Hiiu-, üks Harju- ja üks Võrumaal. 2019. jahiaastal hukkus samadele allikatele tuginevalt liiklusõnnetustes 18 ja 2018. aastal 13 hirve.

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud punahirvede arv aastatel 2009 - 2020.

The number of red deer killed in traffic accidents in 2009 - 2020 (data registered by the users of hunting districts).

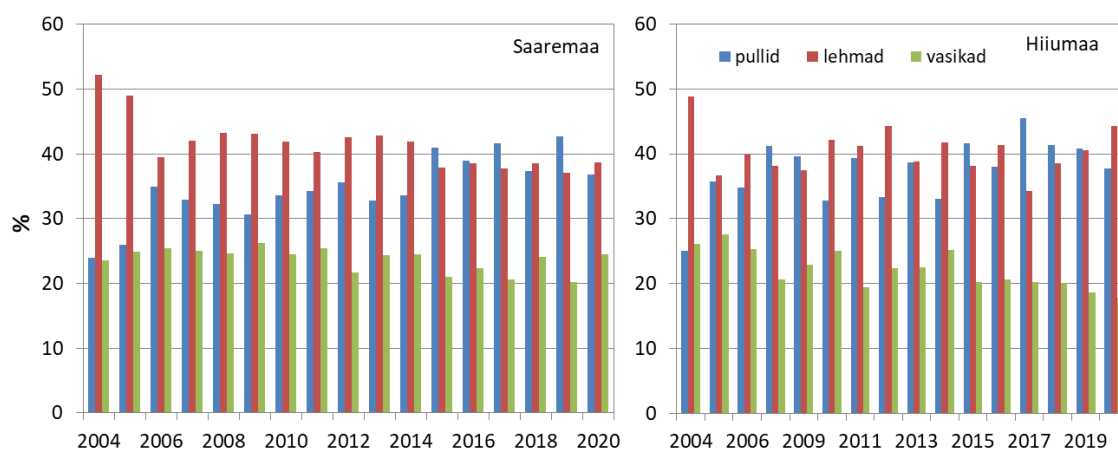
Hirvede sooline jaotus (lehma pulli kohta) ja vasikate osakaal 2018. – 2020. a jahihooajadel kütitud hirvede seas ning jahiaegsetes hirvevaatlustes. Sooline jaotus leitud mullikad+täiskasvanud põhjal.

Maakond County	Küttimisstruktuur Content of hunting bag						Jahiaegsed vaatlusandmed Observations in autumn								
	♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves			Vaatluste arv No of observations			♀/♂ sugude suhe Sex ratio			vasikate % calves		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Harjumaa	0/1		0/1												
Hiiumaa	1,05	0,98	0,96	26,4	23,5	21,7	726	542	688	0,93	1,00	1,17	20,1	18,6	17,9
Ida-Virumaa	4/0		0,67		25,0	16,7			3	0/2			33,3		
Jõgevamaa	0,50	1	0,31	25,0	0,0	15,0									
Järvamaa	0/4	0/1	0/6	0,0	0,0	0,0	3	19	13	0/3	0,46	1,67	0,0 0,0		
Läänemaa															
Lääne-Virumaa	1,32	1,00	0,79	31,6	32,3	28,9	177	86	108	1,95	1,70	1,67	33,3	27,9	33,3
Põlvamaa	0,11	0/1	0,40	0,0	0,0	0,0	4		21	0,50		0,38	25		14,3
Pärnumaa	0,53	0,73	0,33	23,3	18,2	13,5	90	116	148	1,20	0,88	0,54	26,7	19,0	16,9
Raplamaa	0,11	0/6	0,25	16,7	25,0	16,7	13	5	8	0,57	2,00	3,00	15,4	40,0	50,0
Saaremaa	1,04	1,02	0,90	31,1	30,8	32,8	1921	1398	3119	1,03	0,83	1,05	24,1	20,2	24,5
Tartumaa			0/1				26	3		0,67	0/2		23,1	33,3	
Valgamaa	0,41	0,74	0,55	16,0	18,4	10,5	281	126	81	2,35	2,14	0,94	32,0	27,8	23,5
Viljandimaa	0,82	0,57	0,57	29,2	27,3	25,4	132	442	389	1,16	1,33	1,57	28,0	25,1	23,4
Võrumaa	0,37	0,24	0,31	21,2	12,2	16,7	135	218	179	0,73	1,26	0,43	23,0	25,2	15,1
Kokku (Total)	0,94	0,95	0,79	29,3	28,8	28,6	3505	2958	4754	1,08	0,88	1,04	24,5	21,5	22,9
saartel (on islands)	1,04	1,01	0,91	30,4	29,7	30,9	2647	1940	3807	1,00	0,88	1,07	23,0	19,8	23,3
mandriosas (on mainland)	0,59	0,61	0,46	23,6	22,8	18,7	858	1018	947	1,41	1,32	0,94	29,1	24,7	21,6

2020. aastal kütitud hirvede sooline jaotus oli Hiiumaal kütitud täiskasvanud isendite seas üsna ligilähedane jaotusele üks hirvepull ühe lehma kohta. Saaremaal oli kütitud hirvede seas mõõdukas pullide ülekaal ja Mandri-Eestis domineerisid nagu eelnevatelgi aastatel

kütitud hirvede seas pullid. Erinevalt mitmest eelnevast aastat oli mandri maakondades kogutud hirvevaatluskaartidele pulle ka veidi rohkem märgitud. Ligilähedaselt võrdsed olid hirvepullide ja –lehmade jaotused Saaremaa vaatlustes. Siin esitatud tabelis on Hiiumaa hirvevaatluste kokkuvõttes küll mõningane hirvelehmade ülekaal, kuid olgu täpsustuseks lisatud, et asurkonna struktuuri arvutusest on siinkohal välja jäetud üks kummaline Hiiumaa hirvevaatluskaart, millele on märgitud üle 300 hirvepulli ja ainult 22 hirvelehma vaatluse, mis kuidagi teiste Hiiumaalt saabunud vaatluskaartidega ei haaku ja sinna märgitud isendite suure arvuga tõukaks nii hirvede soolise jaotuse kui ka niigi tagasihoidliku vasikate osakaalu saare vaatlustes täielikult anomaalsele tasemele.

Hirvevasikate osakaal on mandril tehtud hirvevaatlustes võrreldes eelneva paari aastaga langenud ja nagu mainitud, oli vasikaid vähem ka Hiiumaa vaatlusandmetes. Saaremaal oli aga vasikaid vaatlustes rohkem.

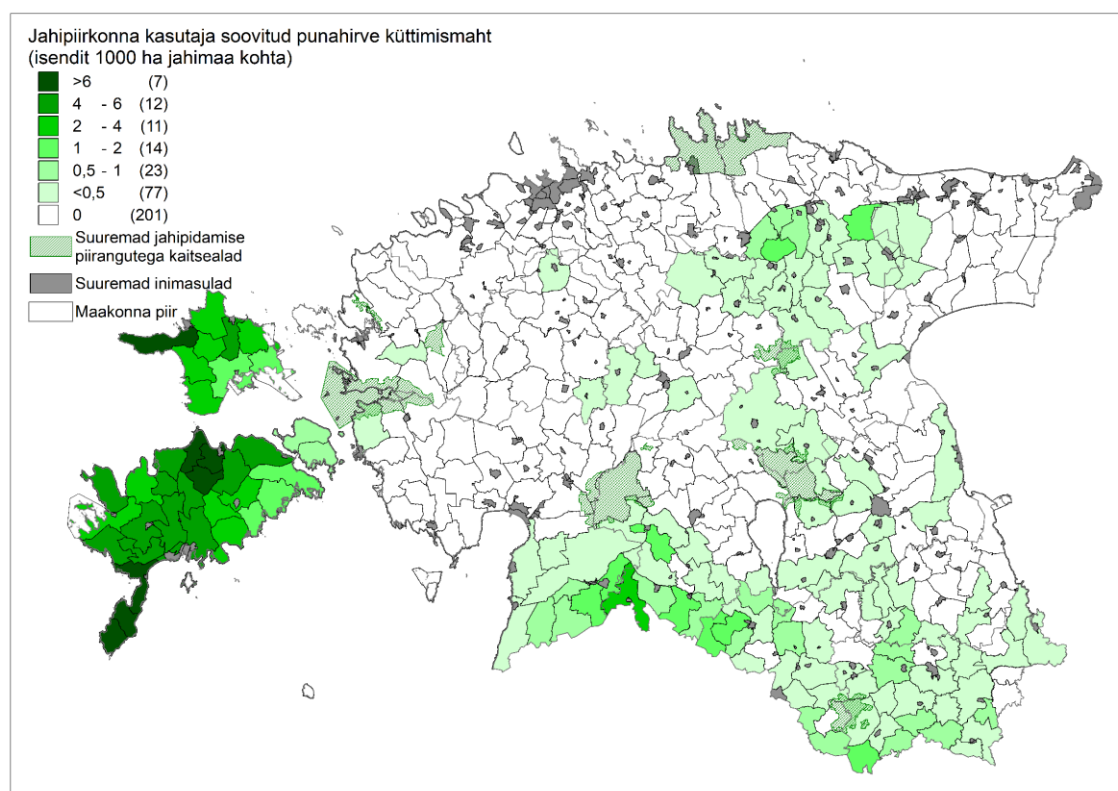

Hirve asurkonna struktuur Saare- ja Hiiumaal aastatel 2004 – 2020 jahiaegsete vaatluste põhjal (%). *Population structure of roe deer in Saaremaa and Hiiumaa based on observations made by hunters during hunts. Bulls – blue; cows – red; calves – green.*

Kokkuvõttes näitavad 2020. ja 2021. aasta esimeses pooles kogutud seireandmed, et punahirve arvukus on viimastel aastatel selgelt suurenenud nii Mandri-Eestis kui ka saartel. Arvestades punahirve asurkonna vanuselise ja soolise struktuuri ning juurdekasvunäitajatega pidi punahirve arvukus erinevates seireparameetrites täheldatava jätkuva tõusutrendi hoidmiseks 2018-2020 aasta küttimismahtude juures küündima juba eelneval paaril aastal 10 000 isendini ning viimase jahihooaja lõpus ulatuma ligi 11 000 isendini. Arvukuse edasise kasvu piiramiseks tuleks 2021. aasta jahihooajal küttida Eestis vähemalt 3200 punahirve, arvukuse mõõdukaks langetamiseks sellest aga märksa enam.

Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning KAUR eluslooduseosakonna poolsed soovitusel punahirve kütmissuhtude määratlemiseks 2021. aasta jahihooajal.

Maakond	County	Jahipiirkondade kasutajate kütmissoov <i>Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)</i>				Soovitus küttemiseks 2021 aastal <i>Suggestions for hunting in 2021</i>		
		2020	2020 kütmine võrreldes kütmissuhtega (%) <i>Hunting in 2020 as compared to requested</i>	2021	Kütmissuhtide muutus <i>Change in requested hunting quota (%)</i>	Sooline jaotus täiskasvanute seas <i>Sex ratio among adults</i>	Kütmissuht <i>hunting quota</i>	% eelmise aasta küttemisest <i>% of bag 2020</i>
Harjumaa		0	+	0		+	+	
Hiiumaa		266	138,3	326	22,6	1 : 1	460 - 550	125 - 149
Ida-Virumaa		7	85,7	7			5 - 10	83 - 167
Jõgeva		11	181,8	15	36,4		20 - 25	100 - 125
Järvamaa		11	54,5	12	9,1		5 - 10	83 - 167
Läänemaa		0	=	3			+	-
Lääne-Virumaa		72	115,3	71	-1,4	1 : 1	90 - 120	108 - 145
Põlvamaa		22	63,6	22	0,0		20 - 40	143 - 286
Pärnumaa		65	113,8	77	18,5	1 : 1	100 - 130	135 - 176
Raplamaa		7	171,4	6	-14,3		10 - 20	83 - 167
Saaremaa		1259	137,6	1221	-3,0	1 : 1	2100 - 2400	121 - 138
Tartumaa		17	5,9	18	5,9		10 - 20	
Valgamaa		73	104,1	72	-1,4	1 : 1	140 - 150	184 - 197
Viljandimaa		107	114,0	104	-2,8	1 : 1	150 - 160	123 - 131
Võrumaa		57	115,8	77	35,1	1 : 1	100 - 130	152 - 197
Kokku Total		1974	130,8	2031	2,9	1 : 1	3210 - 3765	124 - 146
saartel (on islands)		1525	137,8	1525	0,0	1 : 1	2560 - 2950	122 - 140
mandriosas (on mainland)		449	107,1	449	0,0	1 : 1	650 - 815	135 - 169

Jahipiirkonna kasutaja soovitud punahirve kütmissuht (isendit 1000 ha jahimaa kohta) 2021. a jahihooajaks. *Hunting quota (moose per 1000 ha) of red deer requested by the users of hunting districts for the 2021 hunting season.*

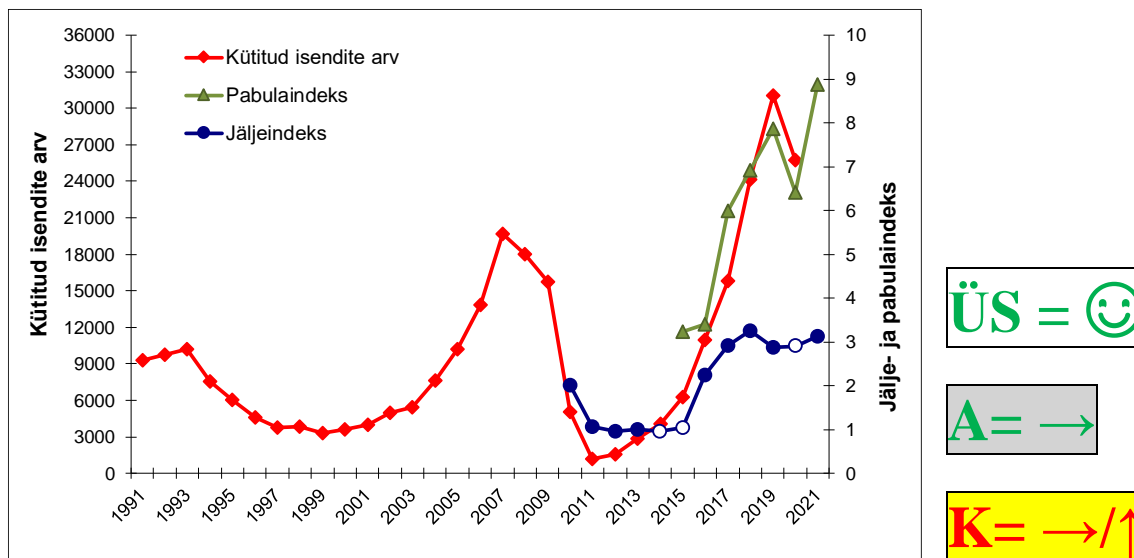
Kütmissuhted

- 2021. aasta jahihooajal on kindlasti vajalik punahirve küttemiskvoodi kehtestamine saartele ning ka kõigile neile Eesti mandriosa jahipiirkondadele, kus 2021. aasta kevadel on jahipiirkonna kasutaja hinnanud hirve arvukuseks viis või enam isendit. Arvukuse jätkuva kasvu vaos hoidmiseks ning ka langetamiseks soovitame orientiirina maakondlike punahirvede küttemismahtude määramisel kasutada eelmisel leheküljel olevas tabelis esitatud küttemismahtusid.
- Mandri-Eesti jahipiirkondades, kus talvine arvukusehinnang on ületanud kümne isendi piiri, võiks miinimumkvoot moodustada vähemalt 40% kevadisest isendite arvukuse hinnangust.
- Jahiühendustel tasuks vältida hirvepullide valiklaskmise põhimõtetest lähtuvate rangete piirangute seadmist oma liikmetele. Liigne üle reguleerimine ning erinevatel isendite karakteristikutel põhinevad piirangud küttemisel võivad sageli osutada võtmeteguriks selles, miks ühe või teise liigi arvukuse efektiivne ohjamine ebaõnnestub.
- Mõlema soo esindajaid on soovitav kütida tasakaalustatult lähtudes põhimõttest üks pull ühe lehma kohta. Juhul kui jahipiirkonnas sooline jaotus oluliselt hälbib jaotusest üks pull ühe lehma kohta, tuleks hirvi kütida vastavalt soolisele jaotusel kohalikus asurkonnas.
- Hirvevasikate osakaal küttemises võiks sõltuvalt vasikate rohkusest asurkonnas jääda 24-33% piiresse. Hõreda asustustihedusega ja katkendliku levikuga piirkondades tuleks hirvede küttemismaht ja struktuur jätta jätkuvalt jahipiirkonna kasutajate määrata.
- Küttemise korraldamisel Eesti mandriosas tuleb silmas pidada, et valdavalt on siinsete hirvede näol tegemist Läti erinevatest Euroopa hirve asurkondadest introductseeritud isendite baasil tekkinud naturaliseeruva asurkonnaga. Samuti tuleb arvesse võtta, et punahirv võib tihedama asustuse korral muutuda põdrale, Mandri-Eesti kõige olulisemale jahilukile, oluliseks toidu- ja elupaigakonkurendiks. Hirve asurkonna asustustiheduse märgatav tõus mandril tooks kaasa põllu- ning suure tõenäosusega ka metsakahjustuste suurenemise. Sellest lähtuvalt tuleks hirvede küttemisõigus ja võimalus jätta ka 2021. aastal kõikidele jahipiirkondadele ning vastavasisuline

hirvedele jahipidamist võimaldav klausel tuleks lisada kõikide maakondade jahindusnõukogudel jahimeestele antavatele suunistele.

- Punahirve asurkonna ohjamise eesmärkide selguse huvides tuleks Hiiu- ja Saaremaal koostada erinevate osapoolte (põllupidajad, metsaomanikud, jahimehed) huvidega arvestav ohjamiskokkulepe, milles lepitakse kokku kompromisstaasemed või vahemikud, milles asurkonna suurust saartel soovitakse hoida ning millest lähtuvalt koostataks iga-aastased kütmissoovitused. Siinse punahirve asurkonna näol on tegemist saartele ja Eesti naaberriikidele peamiselt jahimajanduslikest huvidest lähtuvalt erinevatel aegadel ja erinevatest Euroopa hirveasurkondade pärit isendite baasilt tekitatud asurkonnaga, mida ei saa looduskaitse plaanis käsitleda loomulikult kujunenud loomastiku osana. Seetõttu puudub ka selge arusaam sellest, millises arvukusvahemikus on soovitatav punahirve arvukust hoida ja kas üldse peaks midagi ette võtma, kui punahirve asurkonna seisund peaks mingil põhjusel oluliselt halvenema.

METSKITS (*Capreolus capreolus*)

Kütitud metskitsede arv ja asustustiheduse muutusi iseloomustavate ruutloenduse jäljeindeksi ja pabulaindeksi muutused.

The number of roe deer hunted in 1991 – 2020 (red line), winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours) and pellet index (green line – pellet groups per 1 km of transects)

- Metskitse arvukuses viimastel paaril aastal suuri muutuseid toimunud ei ole ja see on püsinud intensiivse küttimise tulemusena enam-vähem sarnasel tasemel. Viimase aasta seireandmetes püsis metskitse jäljeindeks eelnevate aastatega võrreldes sama tasemel, metsaaladel paiknevatel seirealadel metskitse pabulaindeks valdavalt suurenes ja saavutas viimase seitsme aasta kõrgeima taseme. Samal ajal on jahipiirkonna kasutajate hinnangute summa arvukusele veidi langenud.
- Asurkonna suurust 2021. aasta alguses võib hinnata 130 000 -145 000 isendile.
- 2020 jahihooajal küttiti Eestis kokku 25 778 ja 2019. aastal 31 032 metskitse.
- Arvukuse võimaliku tõusu ja koos sellega suurenevate liiklus- ja metsakahjude vältimiseks tuleks metskitse küttimissurvet käesoleval jahihooajal hoida eelmise kahe jahihooajaga võrreldes vahepealsel tasemel, küttides kokku suurusjärgus 28 000 –29 000 metskitse.
- Jätmaks suuremad võimalused looduslikuks valikuks soovitame juulis, metskitse jooksuajal, sokujahti mitte pidada.

Metskitse üldarvukus on viimastel paaril-kolmel aastal püsinud tõenäoliselt üsna sarnasel tasemel ning suuri muutusi selles toimunud ei ole. Samas piirkondlikul tasemel on viimaste aastate suurema küttimeissurve tulemusena arvukuses toimunud nii ülesse kui ka allapoole liikumisi.

Kui eelmisel aastal tuli metskitse aga ka põdra ja hirve arvukuse võimalike muutuste hindamisel paljuski toetuda eelnevate aastate prognoosidele, sest lumikatte puudumise tõttu ei õnnestunud korralikult läbi viia jäljeloendust ja sooja talve tõttu kaotasid ka pabulaloenduse tulemused oma võrreldavuse eelnevate aastate tulemustega, siis möödunud talv võimaldas jäljeloendust ja säilitasid ka talvised pabulahunnikud nende loendamiseni aprillis-mais äratuntavatena.

Eelmises 2020. aasta aruandes sai oletatud, et metskitse pabulaindeksi 18,5%-line langus võrreldes eelneva aastaga on peamiselt tingitud haruldaselt soojadest 2019/2020 talve tingimustest, siis 2021. aasta kevadel seirealadel tehtud pabulahunnikute loendused sellele ka kinnitust andsid. Loenduste kokkuvõttes kerkis metskitse pabulaindeks 2020. aasta tulemusega võrreldes koguni 38% tasemele 8,9 pabulahunnikut 1 km loendustransekti kohta, mis ühtlasi on ka senise pabulaloenduste seitsme aastase aegrea kõrgeim tulemus. Siiski, nagu põdra ja hirve puhul, tasub selle aasta tulemusi võrrelda probleemsete 2020. aasta tulemuste asemel pigem 2019. aasta omadega. Niisiis, 2019. aasta loendustega (seirealade keskmine pabulaindeks 7,9) võrreldes oli 2021. aastal loendustulemus kõrgem 26-l. seirealal, väiksem 21-l.

Kuna pabulaloenduste marsruudid on paigutatud valdavalt metsaaladele, siis on loenduste tulemused ka ekstrapoleeritavad eeskätt metsaaladele. Seega on antud hetkel raske hinnata, kuivõrd palju sõltub metskitse talvise asustustiheduse kujunemine erinevates elupaikades talvistest ilmastikuoludest ehk kas talvise asustustiheduse tõus metsaladel on tingitud metskitse üldisest arvukuse tõusust või näiteks metskitsede liikumisest paksema lumikattega aegadel põldudelt rohkem metsa. Arvestades, et viimastel aastatel on küttimeissurve olnud kõrge, on ka võimalik, et kuna metskitsi on lihtsam tabada põllumajandusmaastikus, on seal küttimeissurve olnud ka suurem. Seetõtu on lagealadel asustustihedus veidi langenud, madalama küttimeissurvega metsaaladel aga suurenenud.

Metskitse suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel aastatel 2015 - 2021 pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendus-marsruudi kohta.
Results of roe deer pellet group counts in monitoring areas situated all over Estonia.

Seireala nr <i>No of monitoring area</i>	Maakond <i>County</i>	Seireala asupaik <i>Location of monitoring area</i>	Pabulaindeks <i>No of pellet groups per 1 km</i>							Muutus <i>(vr 2020) (vr 2019)</i>	
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	<i>Change (%)</i>	<i>Change (%)</i>
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	4,5	1,7	5,8	21,3	37,5	14,4	19,3	33,8	-48,4
4	Harju	Nõva-Keibu	0,8	1,5	1,0	4,5	7,0	3,1	4,3	38,3	-38,7
5	Harju	Haiba	0,4	0,4	0,6	1,3	3,4	0,5	2,5	391,0	-25,9
6	Harju	Kose-Uuemõisa	0,6	3,2	1,8	2,4	1,2	2,3	1,5	-35,9	21,3
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	5,3	3,3	2,9	3,7	1,1	8,8	5,4	-38,5	393,0
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	1,0	2,7	2,6	2,4	4,0	2,1	3,3	61,6	-15,5
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	8,7	2,7	7,8	19,6	19,4	16,1	28,9	79,3	49,0
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	3,6	4,4	5,6	14,0	16,4	10,8	15,9	47,3	-3,3
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirts	0,5	0,8	0,7	1,5	5,5	1,9	5,1	173,8	-6,9
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	0,5	0,3	1,9	0,8	5,9	6,4	2,1	-67,7	-65,1
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	6,8	5,0	10,5	12,4	19,2	9,0	13,5	50,3	-29,7
11	Lääne	Haapsalu-Martna	2,1	1,6	3,2	4,6	0,1	2,3	1,1	-51,3	693,7
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,9	2,4	5,0	1,9	0,4	2,0	3,0	46,4	714,6
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	1,4	1,0	2,4	0,7	3,2	1,7	1,0	-38,5	-68,0
13	Rapla	Valgu-Raikküla	3,1	1,1	5,7	5,8	9,6	5,2	2,7	-47,3	-71,4
20	Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	2,8	2,2	16,5	11,0	11,3	13,7	18,1	32,2	59,4
19	Pärnu	Halinga-Libatse	1,8	5,6	6,3	8,1	5,3	3,4	3,2	-7,6	-40,3
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	3,5	5,5	9,3	13,2	5,9	12,7	12,4	-2,2	111,1
25	Pärnu	Põlendmaa-Pöörikaasiku	0,5	0,2	0,5	1,1	6,2	1,6	2,6	64,6	-57,7
26	Pärnu	Õordi	2,2	2,4	3,7	13,2	10,9	11,6	19,1	64,2	75,0
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	5,5	8,1	13,2	16,0	14,9	22,8	31,5	38,2	111,1
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	7,9	3,2	4,5	6,0	5,3	5,6	11,0	95,8	107,9
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,6	3,2	2,1	1,7	2,8	4,3	4,3	0,4	55,4
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	6,1	3,9	3,0	6,7	15,0	10,7	8,3	-22,4	-44,5
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	0,6	1,4	0,7	5,7	4,6	6,5	9,8	50,1	113,1
14	Järva	Lõõla-Vahastu	6,2	6,7	9,3	6,5	6,4	9,7	10,6	9,4	64,8
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	0,7	2,7	1,0	5,3	6,4	8,7	3,0	-65,4	-52,9
21	Järva	Kabala-Imavere	1,8	3,2	5,0	6,8	5,9	2,2	3,3	52,9	-43,9
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	1,2	2,6	7,8	11,0	11,0	8,0	29,1	262,9	164,6
23	Jõgeva	Kulllavere-Pala-Kaiu jv	20,5	14,0	25,5	21,8	28,8	18,9	26,1	38,4	-9,5
28	Tartu	Kärvare-Sojamaa-Tähtvere	1,7	8,4	9,7	13,6	6,6	1,8	8,9	402,7	35,0
29	Tartu	Järvelja	1,5	12,8	10,7	2,1	4,6	8,2	10,8	31,5	133,9
33	Tartu	Rannu-Pühaste	13,1	8,3	7,0	2,8	9,0	9,3	13,1	41,5	45,0
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	9,8	6,9	14,8	17,1	18,5	20,6	22,9	11,4	23,5
38	Põlva	Saatse	2,1	0,7	4,0	11,9	9,2	7,1	16,6	132,5	80,9
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	1,0	2,8	15,5	7,3	11,9	2,5	5,4	118,6	-54,6
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	3,0	4,6	14,4	9,1	4,6	5,0	7,4	48,5	61,7
40	Võru	Misso	1,7	0,7	9,0	3,7	5,0	4,0	9,1	129,1	81,2
35	Valga	Valga-Õru	0,8	4,3	4,6	8,1	5,5	5,5	3,9	-28,3	-28,7
39	Valga	Hargla-Karula	0,9	1,7	9,9	6,0	3,6	4,7	4,2	-11,2	17,8
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	1,7	0,3	0,8	0,5	1,2	1,2	2,1	82,5	78,7
42	Hiiu	Leluselja	0,7	0,3	0,7	0,2	1,1	0,4	1,2	177,7	11,0
43	Hiiu	Käina-Tubala	0,2	0,4	0,6	0,4	0,5	0,6	1,3	116,1	174,7
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	2,0	1,6	1,5	2,6	2,8	0,4	3,1	690,4	13,3
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	2,5	4,8	8,9	3,0	3,1	0,3	1,5	392,0	-53,6
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	3,9	2,8	2,3	2,9	3,9	1,2	2,6	113,5	-34,3
47	Saare	Laugi		1,3	1,7	3,0	3,5	1,3	1,0	-19,4	-71,0
<i>Mandri-Eesti</i>			3,4	3,7	6,6	7,8	8,8	7,4	10,1	36,8	14,5
<i>Hiumaa</i>			0,8	0,3	0,7	0,4	0,9	0,7	1,6	111,0	68,0
<i>Saaremaa</i>			2,8	2,6	3,6	2,9	3,3	0,8	2,0	157,6	-38,7
Eesti <i>All areas included</i>			3,2	3,4	6,0	6,9	7,9	6,4	8,9	38,7	13,0

Metskitse jäljeindeks on viimasel viiel aastal tehtud loenduste kokkuvõttes püsinud üsna samal tasemel, viidates arvukuse püsimisele üsna stabiilsena. Maakondade tasemel on nii indeksi väärtuste tõuse kui languseid näha, kuid siin tuleb arvestada, et oluline osa indeksi hüppelisest võib olla juhuslikku laadi ja sõltuda palju ka loenduste läbiviimise ajal valitsenud ilmastikuoludest ning konkreetset aastal läbitud ruutude erisustest.

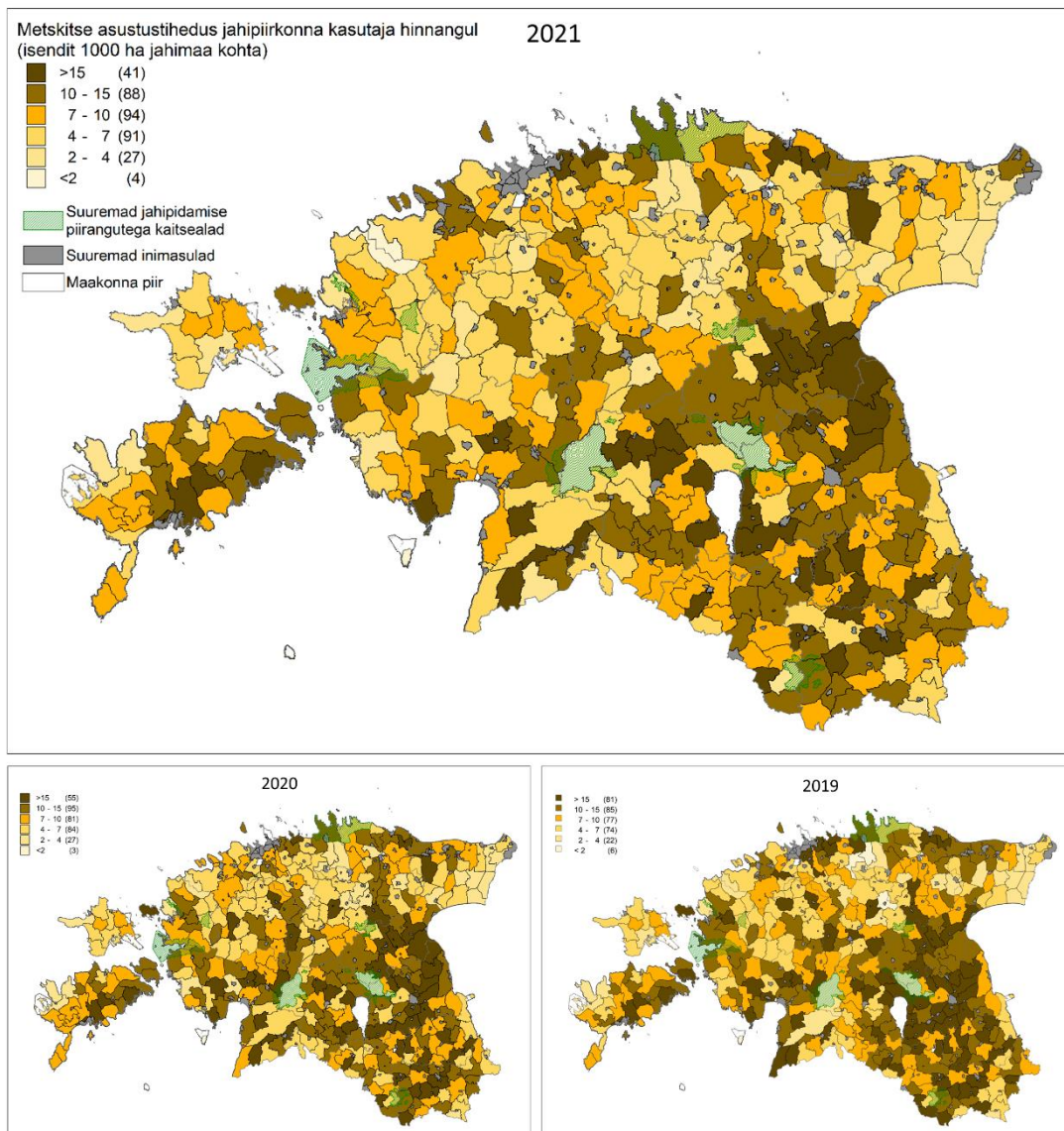
Metskitse jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta ööpäevas) aastatel 2012-2021 teostatud ruutloenduste põhjal. *Roe deer winter track index since 2012.*

Maakond <i>County</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>										2021/2018 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	<i>Change in winter track index (%)</i>	<i>Change in winter track index (%)</i>
Harjumaa	0,56	0,66	0,64	0,56	1,18	2,12	2,58	2,24		2,59	0,6	365,2
Hiiumaa	0,36	0,75					1,49	1,64		1,84	23,1	405,7
Ida-Virumaa	0,38	0,26	0,44	0,38	0,78	1,29	2,07	1,29	1,65	1,73	-16,5	354,2
Jõgevamaa	1,00	1,24		1,73	3,72		5,49	4,88		2,67	-51,4	165,7
Järvamaa	0,42	0,46	0,73	0,37	2,10	2,97	3,75	2,57	3,87	3,01	-19,8	614,9
Läänemaa	1,36	1,16			1,49	4,65	3,42	4,94	3,50	2,58	-24,6	89,8
Lääne-Virumaa	0,52	0,51	0,86	0,65	1,48	1,90	2,51	2,19		2,80	11,6	442,5
Põlvamaa	1,36	1,80			3,58	6,85	4,58	4,07		4,14	-9,7	203,1
Pärnumaa	0,82	0,57			1,59	3,05	3,25	3,29	2,58	2,92	-10,2	256,9
Raplamaa	0,67	0,68	1,01		1,69	2,22	2,26	2,38	2,93	3,40	50,7	404,4
Saaremaa	1,92	2,16	3,02			3,19	2,92	2,06		3,74	28,0	94,9
Tartumaa	1,37	1,42		1,24	3,58	3,73	3,56	3,03	3,08	3,49	-1,9	154,9
Valgamaa	0,70	1,05			2,82	2,09	3,39	2,43	4,04	2,17	-35,9	210,5
Viljandimaa	0,97	0,76			1,10	2,52	2,61	3,84	2,66	3,32	27,2	240,8
Võrumaa	1,91	2,10		2,51	5,19	3,00	4,83	3,92	3,53	5,80	20,2	203,8
Kokku Total	0,95	1,01	0,96	1,04	2,24	2,92	3,25	2,88	2,90	3,12	-3,9	227,5

Jahipiirkonna kasutajate hinnang metskitse arvukuse muutustele võrreldes eelneva aastaga, 2021. a arvukushinnangu suhteline muutus võrreldes 2020. ja 2012. a hinnanguga (%). *Hunters estimated changes in population size (in winter, post harvest) - compared to previous season.*

Maakond <i>County</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in abundance (hunters est)</i>										2021/2020 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	<i>Change in hunters estimation</i>	<i>Change in hunters estimation</i>
Harjumaa	-	+	=	=	+	+	+	+	-	=	2,2	43,8
Hiiumaa	-	+	=	=	=	+	-	+	-	-	-7,4	15,4
Ida-Virumaa	-	=	+	+	+	+	+	+	-	-	-7,2	137,6
Jõgevamaa	-	+	+	+	-	=	+	=	=	=	-2,0	64,8
Järvamaa	-	+	=	+	+	=	+	+	-	=	-1,9	39,5
Läänemaa	-	=	+	+	+	+	+	+	-	-	-11,4	52,6
Lääne-Virumaa	-	+	=	+	+	=	+	-	=	-	-13,4	64,3
Põlvamaa	-	+	=	=	+	=	=	-	-	=	0,6	1,8
Pärnumaa	-	+	=	+	+	+	+	+	-	-	-9,7	94,2
Raplamaa	-	=	-	=	+	+	=	+	=	-	-18,3	18,9
Saaremaa	-	+	=	+	+	+	+	-	-	+	5,2	12,6
Tartumaa	-	+	=	+	+	+	+	=	-	-	-11,4	42,8
Valgamaa	-	+	-	+	=	=	+	+	-	=	-0,9	12,7
Viljandimaa	-	+	-	+	+	+	+	=	=	=	-4,1	42,6
Võrumaa	-	=	+	-	=	+	+	-	=	-	-13,0	14,8
Kokku Total	-	+	=	+	+	+	+	=	-	-	-6,5	41,3

Erinevalt pabulaindeksist ja ruutloenduse jäljeindeksist jahipiirkonna kasutajate poolt antud hinnangud metskitse arvukusele teist aastat järjest hoopis langesid, aastatagusega võrreldes kokku 6,5% võrra. Maakondade lõikes võib arvukusehinnangute suurenemist täheldada vaid Saaremaal. Möödunud aastaga võrreldes üsna samale tasemele on jäänud jahipiirkonna kasutajate arvates metskitse arvukus aga Harju-, Põlva-, Järva-, Jõgeva- ja Valgamaal. Suurimad langused on täheldatavad Rapla-, Lääne-Viru- ja Võrumaa jahipiirkonna kasutajate hinnangutes.

Metskitse asustustihedus (isendit 1000 ha jahimaa kohta) jahipiirkonna kasutajate poolt 2021., 2020. ja 2019. aasta kevadel antud arvukushinnangute põhjal. *Roe deer density (individuals per 1000 ha) according to population size estimated by the users of local hunting districts.*

Jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangute põhjal koostatud kaartidelt paistavad silma küttimisandmetega sarnased piirkondlikud erinevused. Ümbritsevate

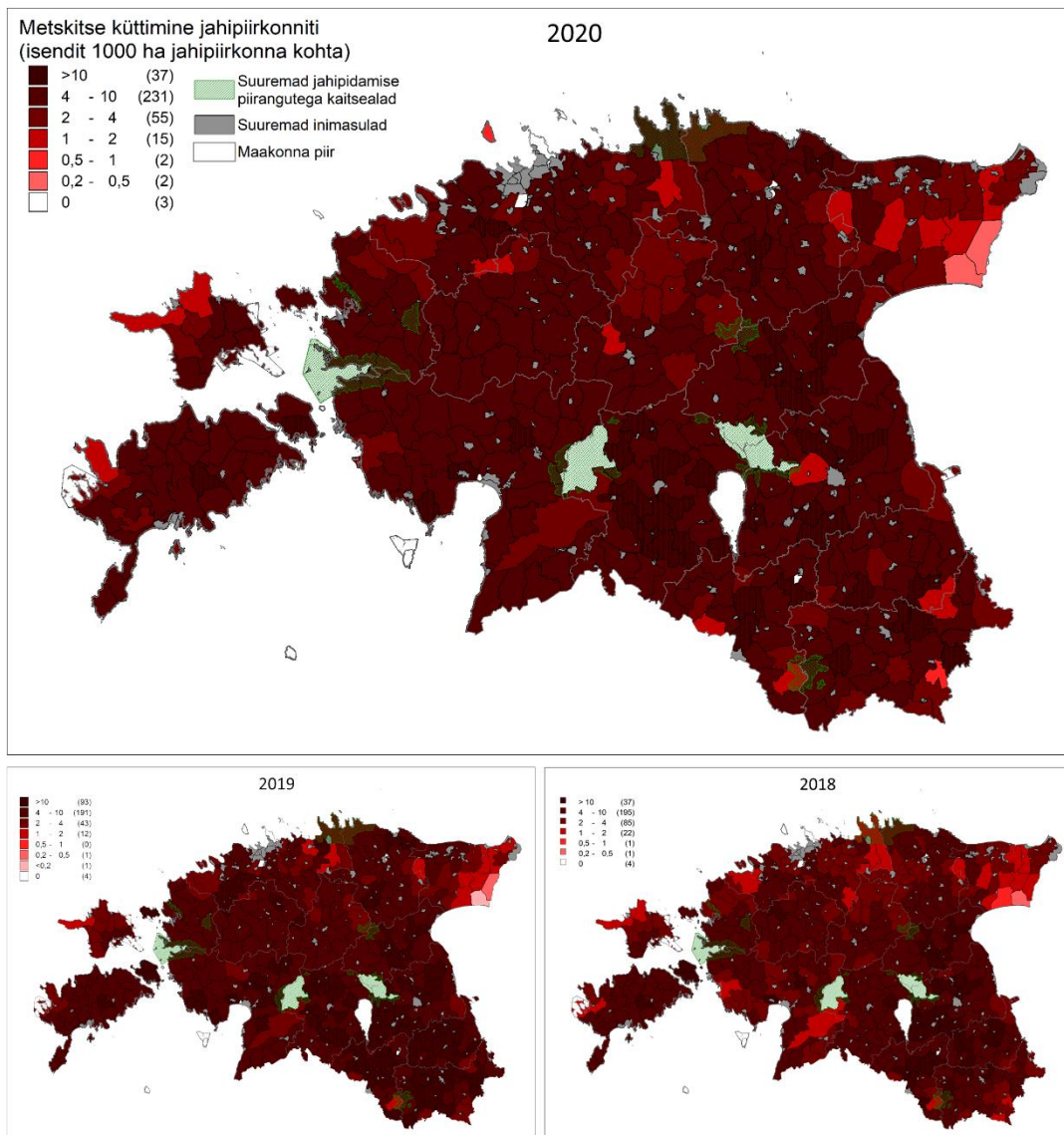
jahipiirkondadega võrreldes oluliselt heledamate laikudena eristuvad taas ka mitmed sellised jahipiirkonnad, kus arvukushinnangute ja tegeliku arvukuse vahel kipuvad olema kõige suuremad erinevused. Mitmed hinnangute põhjal hõredama kitse asustustihedusega piirkonnad langevad kokku näiteks hirvlaste pabulaloenduseks kasutatavate seirealadega, kus huvitaval kombel kipuvad metskitse pabulaindeksid olema tublisti üle seirealade keskmise.

Sarnaselt eelnevatele aastatele tuletame siinkohal meelde, et jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangud ja nende põhjal arvutatud piirkondlikud asustustihedused on keskeltläbi 3 – 3,5 korda madalamad sellest, mis need päriselt looduses on. Samas võib aastati ja jahipiirkondade lõikes arvukushinnangute seos tegeliku arvukusega kõikuda väga suures ulatuses. Sellist jahipiirkonda, kus kasutaja poolt antud arvukushinnang selgelt reaalselt metskitse arvukust ületaks, Eestis hetkel ei ole.

Jahipiirkonna kasutajate andmetel kütiti möödunud 2020. aasta jahihooajal Eestis kokku 25778 metskitse, mida on veidi üle viie tuhande isendi vähem kui 2019. aastal. Keskkonnaagentuuri poolt soovitatud 32300 isendilisest küttimismahuga võrreldes kütiti hooaja kokkuvõttes 6500 isendit vähem. Maakondade lõikes kõige enam metskitsi kütiti Pärnu- ja Viljandimaal. Kõige väiksem oli kütitud metskitsede arv taas Hiiumaal. Soovitatud küttimismaht täideti ja isegi veidi ületati Saare- ja Hiiumaal. Üsna lähedale soovitatud mahtudele jõuti ka Lääne-, Lääne-Viru-, Rapla- ja Viljandimaal. Soovitatuga võrreldes kõige väiksemad olid kütitud metskitsede arvud Järva-, Põlva-, Valga- ja Võru maakonnas. Viimases kolmes kõrge metskitse asustustihedusega Kagu-Eesti maakonnas on samas vajadus metskitse küttimisurve kõrgel hoidmiseks suurim.

Metskitse kütimine aastatel 2011 -2020. *Hunting of roe deer in 2011-2020.*

Maakond <i>County</i>	Kütimine <i>Hunting bag</i>										2020/2019	2020/2011
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	muutus (%) <i>Change in hunting bag</i>	muutus (%) <i>Change in hunting bag</i>
Harjumaa	61	50	53	112	197	485	827	1286	1949	1825	-6,4	2891,8
Hiiumaa	13	9	35	58	96	194	288	292	353	384	8,8	2853,8
Ida-Virumaa	31	21	73	123	131	328	539	920	1094	930	-15,0	2900,0
Jõgevamaa	112	189	428	512	594	922	1204	1912	2268	2027	-10,6	1709,8
Järvamaa	40	18	43	58	147	434	600	1039	1385	1111	-19,8	2677,5
Läänemaa	51	54	40	99	213	446	932	1195	1709	1385	-19,0	2615,7
Lääne-Virumaa	14	17	36	81	204	598	766	1750	2351	2095	-10,9	14864,3
Põlvamaa	163	131	273	435	656	1117	1513	1754	2091	1422	-32,0	772,4
Pärnumaa	20	27	67	159	339	993	1447	2167	3710	2874	-22,5	14270,0
Raplamaa	36	22	22	76	311	530	949	1645	2105	1876	-10,9	5111,1
Saaremaa	173	265	533	696	971	1309	1768	2132	2242	2040	-9,0	1079,2
Tartumaa	233	328	629	639	805	1113	1600	2539	2646	1993	-24,7	755,4
Valgamaa	81	154	205	286	525	797	893	1538	2066	1406	-31,9	1635,8
Viljandimaa	44	84	222	266	460	904	1455	2384	2900	2829	-2,4	6329,5
Võrumaa	139	179	225	472	615	830	1026	1593	2163	1581	-26,9	1037,4
Kokku Total	1211	1548	2884	4072	6264	11000	15807	24146	31032	25778	-16,9	2028,7

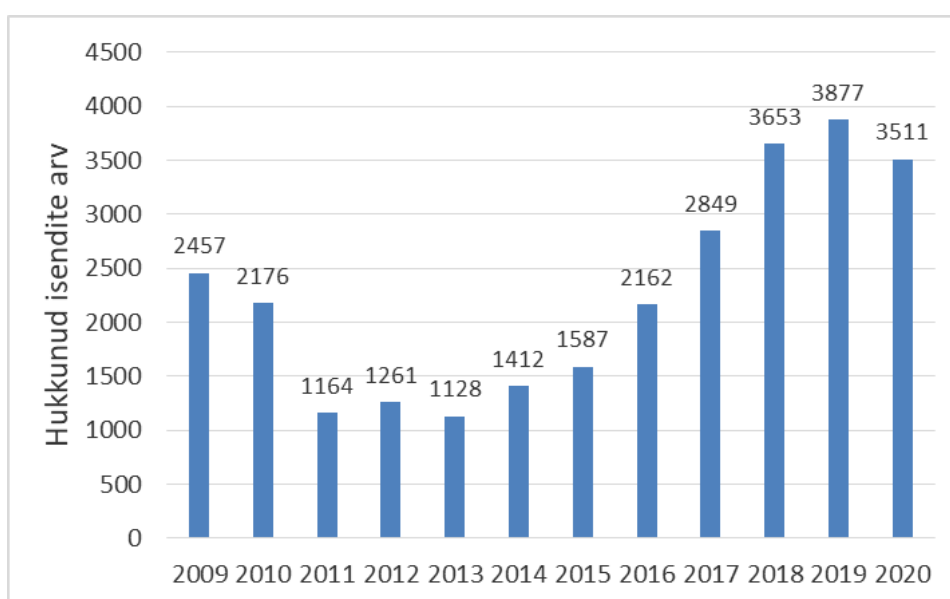

Metskitse kütmine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of roe deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.*

Eelneval seitsmel jahiaastal järjest suurenenud liiklusõnnetustes hukkunud metskitsede arv 2020. aastal enam ei suurenenud. Kui 2019. aastal hukkus liikluses jahipiirkonna kasutajate esitatud andmetel 3877, siis 2020. aastal 3511. Tegelik liikluses hukkunud metskitsede arv on märksa suurem, sest kõigist toimunud auto ja metskitse kokkupõrgetest info jahipiirkonna kasutajani ei pruugi jõuda. Lisaks ei ole kõikides jahipiirkondades arvestust liikluses hukkunud loomade kohta süstemaatiliselt peetud või ei ole lihtsalt vastavat infot Keskkonnaagentuurile esitatud jahindusstatistika aruandesse kantud. Tõenäoliselt on liikluses hukkunud metskitsede arvu ligi 9% vähenemisest võrreldes eelneva aastaga vähemalt osaliselt seostatav 2020. aastal puhkenud COVID-19 pandeemiaga kaasnenud piirangute ja paljude inimeste töökoha ümberkolimisega kodukontoritesse. Kui palju see

täpselt õnnetuste arvu mõjutas, on keeruline hinnata. Teede Tehnokeskuse aruandest „Liiklusloenduse tulemused 2020. aastal“ kohaselt liiklussagedus Eesti teedel 2020. aastal võrreldes eelnevaga igatahes veidi langes.

Maakondade lõikes on hukkunud metskitsede arv võrreldes eelmise aastaga suurenenud kaheksas ja vähenenud seitsmes maakonnas. Kõige rohkem õnnetusi registreerisid jahimehed Harjumaal (509) ja Pärnumaal (413). Mõlema maakonna puhul on see number võrreldes 2019. aastaga tõusnud. Kõige rohkem vähenes aastaga hukkunud metskitsede arv Põlvamaal, kus aga põhjus on pigem selles, et paljudes jahipiirkondades ei ole korralikult arvestus selles osas peetud või ei ole andmeid lihtsal aruandesse kantud.

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud metskitsede arvu muutused aastatel 2009 - 2020.

The number of roe deer killed in traffic accidents in 2009 - 2020 (data registered by the users of hunting districts).

2020. aasta jahihooajal kütitud metskitsede sooline jaotus oli ligilähedane jaotusele üks sokk ühe kitse kohta. Liigset sokkude eelisküttimist on märgata Võru- ja Valgamaa küttimisandmetes. Suur kitsede ülekaal kütitud isendite seas paistab juba mitmendat aastat silma Põlvamaa küttimisandmetes, kus kütitud isendite seas oli teiste maakondadega võrreldes taas ka suurem tallede osakaal. Tallede osakaalu suurendamist ja mõõdukat kitsede ülekaalus (kuni 1,2 kitse 1 soku kohta) küttimist võib asurkonna juurdekasvu piiramiseks lubada kõikides kõrge metskitse asustustihedusega jahipiirkondades, kuid sellest oluliselt vildakamaks küttimisstruktuuri ajada ei soovita.

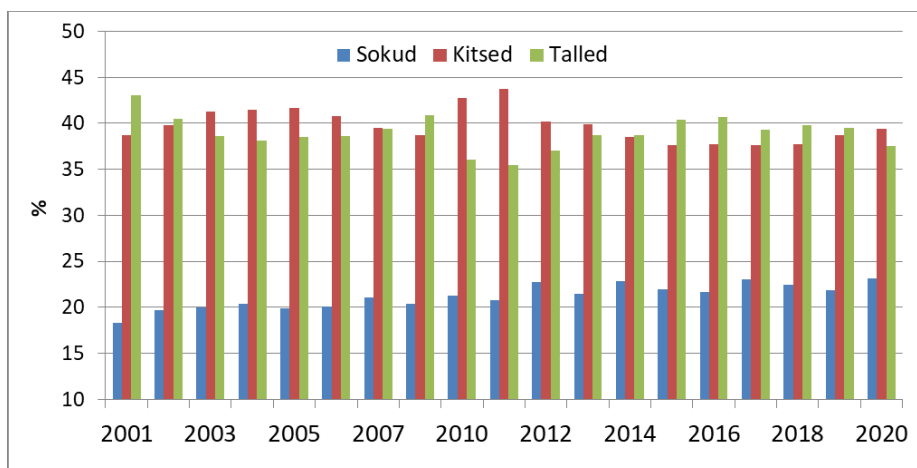
Metskitse sügisestele vaatlustele iseloomulikult domineerisid ka 2020. aasta vaatlustes kitsed, ülekaaluga 1,7 kitse 1 soku kohta, mis on eelmise aastaga võrreldes veidi väiksem. Maakonniti paistab keskmisest suurem kitsede ülekaal 2020. aasta vaatlustes silma Lääne-, Saare- ja Hiiumaal. Maakondade andmetes on aga aastate vahelised muutused selles näitajas kohati päris suured, viidates pigem probleemidele vaatlusandmete esinduslikkuses mitte aga reaalsele muutustele metskitsede soolises jaotuses. Kommentaariks sügiseste vaatlusandmete tõlgendamisel tuleb märkida, et tegelik sooline jaotus asurkonnas on palju lähedasem suhtele üks sokk ühe kitse kohta. Valdavalt avamaastikul tehtavates vaatlustes märgatakse kitsi koos neid saatvate talledega oluliselt lihtsamini, samuti võivad saada kitsedeks määratud väga kesise sarvekasvuga aastased sokud.

Tallede osakaal oli mitme eelneva aastaga võrreldes veidi tagasihoidlikum. Maakondade tasemel vähenes tallede osakaal kaheksas ja suurenes viies maakonnas. On küllaltki tõenäoline, et nii mõneski jahipiirkonnas on osa vaadeldud ja üksikute kitsede lahtrisse kantud isenditest tegelikul talled või ka distantsilt raskesti märgatavate sarvemüksudega sokud, sest küllaltki sagedasti tuleb ette vaatluskaarte, millel üksikute kitsede lahtrisse on kantud oluliselt rohkem isendeid kui talledega kitsesid ja sokkusid. Sellest lähtuvalt ka soovitus vaatluste tegijatele, et kui kohatakse metskitsede gruppe, milles täiskasvanud ja noorloomade eristamine on keeruline, siis sellised vaatlused tuleks kõik kanda määramata isendite lahtrisse.

Metskitse sooline jaotus ning tallede osakaal küttemises ja sügisestes vaatlusandmetes ning keskmine vaatluskaartidele märgitud isendite arv aastatel 2018-2020.

Maakond <i>County</i>	Küttemisstruktuur <i>Content of hunting bag</i>						Sügisese vaatlusandmed <i>Observations in autumn</i>								
	♀/♂ sugude suhe <i>Sex ratio (adult+yearlings)</i>			Talled % <i>fawns</i>			♀/♂ sugude suhe <i>Sex ratio (adult+yearlings)</i>			Tallede % <i>fawns</i>			Vaadeldud isendite arv vaatluskaartidel <i>No. of observed individual in observation cards</i>		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Harjumaa	0,94	0,97	0,94	33,4	33,6	33,4	1,6	1,7	1,5	38,5	39,1	38,7	742	1446	1256
Hiiumaa	1,10	1,05	0,91	35,3	31,4	33,9	1,7	2,1	2,2	32,9	38,4	35,2	287	452	348
Ida-Virumaa	0,98	0,90	0,90	32,7	31,9	31,2	2,3	2,8	1,3	44,1	43,8	32,9	890	947	660
Jõgevamaa	1,18	1,09	0,99	34,5	35,5	34,2	1,4	1,5	1,5	41,7	41,7	35,2	1740	1803	379
Järvamaa	1,02	1,14	0,94	33,9	35,0	31,4	1,8	2,2	1,7	41,3	39,4	39,4	1391	831	730
Läänemaa	1,08	1,11	1,10	38,3	37,3	38,2	1,5	1,4	2,7	39,5	36,2	40,7	472	917	370
Lääne-Virumaa	1,20	1,16	1,16	35,8	37,9	38,2	1,8	1,8	1,7	36,5	40,4	41,0	1448	1310	789
Põlvamaa	1,39	1,50	1,41	44,6	44,6	44,2	1,3	2,2	1,5	41,7	39,4	36,5	725	1776	1040
Pärnumaa	1,06	1,08	1,08	35,6	37,5	35,5	1,6	1,6	1,6	39,3	38,0	35,3	1365	2618	1600
Raplamaa	0,97	1,03	0,94	36,7	35,6	36,6	1,9	1,6	1,6	43,5	42,7	41,0	1525	1719	948
Saaremaa	1,09	1,15	1,16	33,8	34,1	34,3	1,7	1,8	2,4	31,9	30,0	35,1	2537	486	1811
Tartumaa	1,20	1,03	0,93	33,6	33,7	32,2	1,8	2,4	1,7	41,8	37,7	35,6	3867	3180	1460
Valgamaa	0,90	0,92	0,77	36,9	36,6	34,4	1,8	1,4	1,5	39,4	39,9	40,6	1726	1713	959
Viljandimaa	1,06	1,06	1,06	36,3	37,5	36,8	1,5	1,4	1,6	39,5	39,2	38,3	2128	3406	2295
Võrumaa	0,87	0,91	0,76	36,1	37,8	33,7	1,7	1,8	2,0	40,7	42,0	38,8	1909	1540	1007
Kokku <i>Total</i>	1,07	1,07	1,00	35,9	36,5	35,5	1,7	1,8	1,7	39,7	39,5	37,5	22752	24144	15652

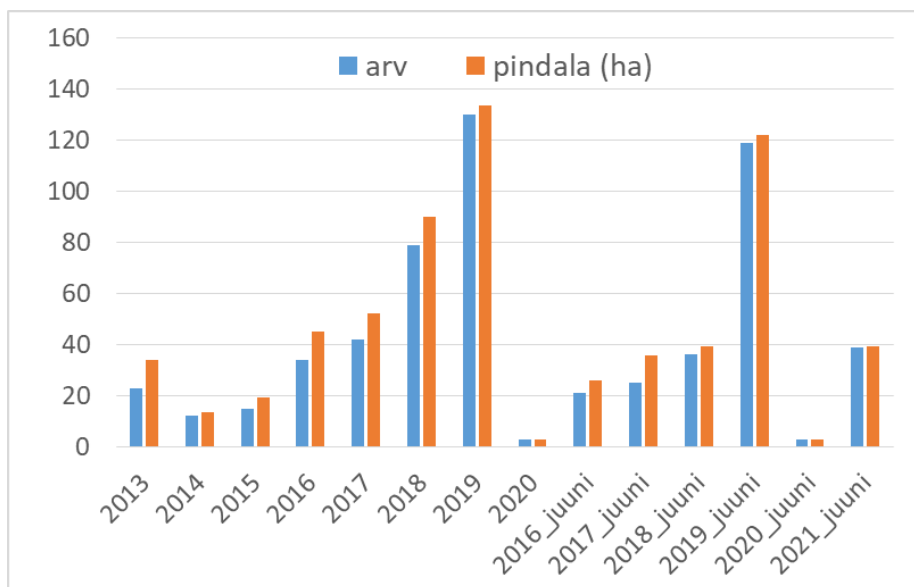
Metskitse vaatluskaarte laekus 2020. aasta kohta Keskkonnaagentuuri kokku vähem kui eelneval kahel aastal ning vaatluskaartide kokkuvõttes oli neile kantud ka väiksem arv vaadeldud isendeid.

Metskitse populatsiooni struktuur sügisestes vaatlustes (%).
Population structure of roe deer based on field observations made in autumn.
Bucks – blue; does – red; fawns – green.

Metskitsete tekitatud kahjusid metsakultuuridele registreeriti metsakaitseeksperimentide käigus 2020. aastal vaid kaks (*Keskkonnaamet, Metsaregister*). 2020. aasta kahjustuste olematus numbris ei ole mõtet seost otsida metskitse asustustiheduse muutusega, vaid sellel aastal säästis metsaomanikke suurematest metskitse tekitatud metsakahjustest soe ja lumeta talv, mis tagas metskitsetele hea ligipääsu nende poolt märksa enam eelistatavatele ja piisavalt vett sisaldavatele toiduobjektidele. Noorte kuuskede ja mändide võrseid söövad metskitsete suuremates kogustes talvedel, mil mahlasematele toiduobjektide kättesaadavus on lumikatte ja miinuskraadide tõttu piiratud. Möödunud 2020/2021. aasta talve järgselt oli juuni alguse seisuga metskitse värsked kahjustusi metsakaitse eksperimentide käigu registreeritud 39.

Alljärgnevalt on esitatud metsakaitseeksperimentide andmed, milles peamiseks metsa kahjustajaks on märgitud metskits. Tegelik metskitse tekitatud kahjustuste hulk ja ulatus on oluliselt suurem kui MKE aktides kajasuv, sest väga sageli maaomanikud ulukikahjude kohta Keskkonnametile teatist ei esita ja metsakaitseeksperimenti ei tehta.

Metskitsede tekitatud metsakahjustuste (kahjustatud metsaeraldiste arv ja pindala) muutused metsakaitseeksperdiiside (MKE) andmetel 2013 – 2020 ja eraldi veel ka 2016 - 2021. vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani.

Number of cases of roe deer damages and affected areas registered during forest damage expertise.

Metskitsede tekitatud värsked metsakahjustuste (kahjustatud metsaeraldiste arv ja pindala) muutused metsakaitseeksperdiiside (MKE) andmetel aastatel 2016 – 2020 ja eraldi aastate 2016 - 2021 vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani.

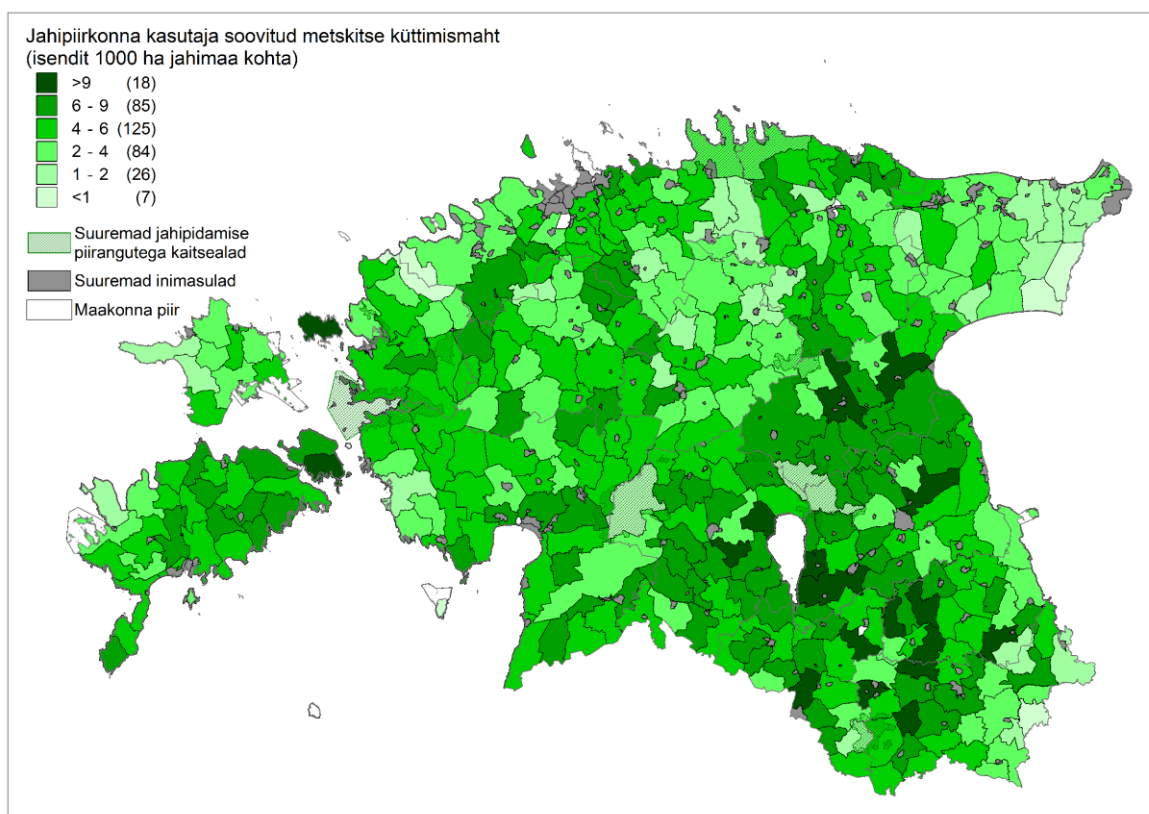
Number of cases of roe deer damages and affected areas registered during forest damage expertise.

Maakond County	2016		2017		2018		2019		2020		2016 juuni 2016 until		2017 juuni 2017 until		2018 juuni 2018 until		2019 juuni 2019 until		2020 juuni 2020 until		2021 juuni 2021 until		
	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	
Harjumaa					1	4,2			1,0	0,9	1	1,3			1	4,2							
Hiiumaa																				1	1,0		
Ida-Virumaa	2	4,4			1	3,0			1,0	1,0													
Jõgevamaa	5	2,7	10	8,5	5	4,3	4	3,9			5	2,7	1	1,2	3	3,0	2	0,9					
Järvamaa					2	1,6	5	7,0									5	6,97			10	14,3	
Läänemaa			1	1,4	1	1,0	4	1,7					1	1,4			4	1,66					
Lääne-Virumaa					2	2,7																	
Põlvamaa					4	1,8											4	1,8					
Pärnumaa	8	14,4	3	8,0			8	6,4			2	3,8	3	8			8	6,41					
Raplamaa					1	3,7									1	3,7							
Saaremaa			7	9,6	3	2,4							7	9,1	3	2,4							
Tartumaa	4	5,9	1	1,4			20	25,4			3	4,2	1	1,4			20	25,36			8	7,5	
Valgamaa	5	3,2	6	3,9	17	17,5	72	73,9			2	1,3	6	3,9	16	13,7	69	67,6			21	17,4	
Viljandimaa					1	3,1									1	3,1							
Võrumaa			2	0,5	24	25,0	11	10,9							6	4,0	2	1,9					
Kokku Total	24	30,6	30	33,3	56	65,7	130	134	2	1,9	13	13,3	19	25	31	34,1	114	112,6	2	1,9	39	39,2	

Kokkuvõtvalt võib öelda, et: metskitse arvukus on viimastel aastatel püsinud sarnasel ~130 000 – 145 000 isendi tasemel. Arvukuse võimaliku tõusu ja koos sellega suurenevate liiklus- ja metsakahjude vältimiseks tuleks metskitse küttimissurvet käesoleval jahihooajal hoida eelmise kahe jahihooajaga võrreldes vahepealsel tasemel, küttides kokku suurusjärgus 28 000 - 29 000 metskitse.

Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri eluslooduse osakonna poolsed soovitusel metskitse kütmissahtude määratlemiseks 2021. aasta jahihooajal.

Maakond <i>County</i>	Jahipiirkondade kasutajate kütmissoov <i>Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)</i>				Soovitus kütamiseks 2021 aastal <i>Suggestions for hunting in 2021</i>		
	2020	2020 kütmine võrreldes kütmissooviga (%) <i>Hunting in 2020 as compared to requested</i>	2021	Kütmissoovi muutus <i>Change in requested hunting quota (%)</i>	Sooline jaotus täiskasvanute seas <i>Sex ratio among</i>	kütmissaht <i>hunting quota</i>	% eelmise aasta kütmisest <i>% of bag 2020</i>
Harjumaa	1278	142,8	1459	14,2	1 : 1	2300	126,0
Hiumaa	305	125,9	306	0,3	1 : 1	450	117,2
Ida-Virumaa	886	105,0	841	-5,1	1 : 1	900	96,8
Jõgeva	1815	111,7	1765	-2,8	1 : 1	2000	98,7
Järvamaa	822	135,2	886	7,8	1 : 1	1500	135,0
Läänemaa	1253	110,5	1060	-15,4	1 : 1	1100	79,4
Lääne-Virumaa	1622	129,2	1503	-7,3	1 : 1	2000	95,5
Põlvamaa	1170	121,5	1181	0,9	1 : 1	2100	147,7
Pärnumaa	2617	109,8	2242	-14,3	1 : 1	3100	107,9
Raplamaa	1554	120,7	1492	-4,0	1 : 1	1700	90,6
Saaremaa	1495	136,5	1608	7,6	1 : 1	2200	107,8
Tartumaa	1905	104,6	1724	-9,5	1 : 1	2500	125,4
Valgamaa	1165	120,7	1190	2,1	1 : 1	1800	128,0
Viljandimaa	2100	134,7	1900	-9,5	1 : 1	3200	113,1
Võrumaa	1433	110,3	1148	-19,9	1 : 1	2000	126,5
Kokku	21420	120,3	20305	-5,2	1 : 1	28850	111,9

Jahipiirkonna kasutaja soovitud metskitse kütmissaht (isendit 1000 ha jahimaa kohta) 2021. jahihooajaks.

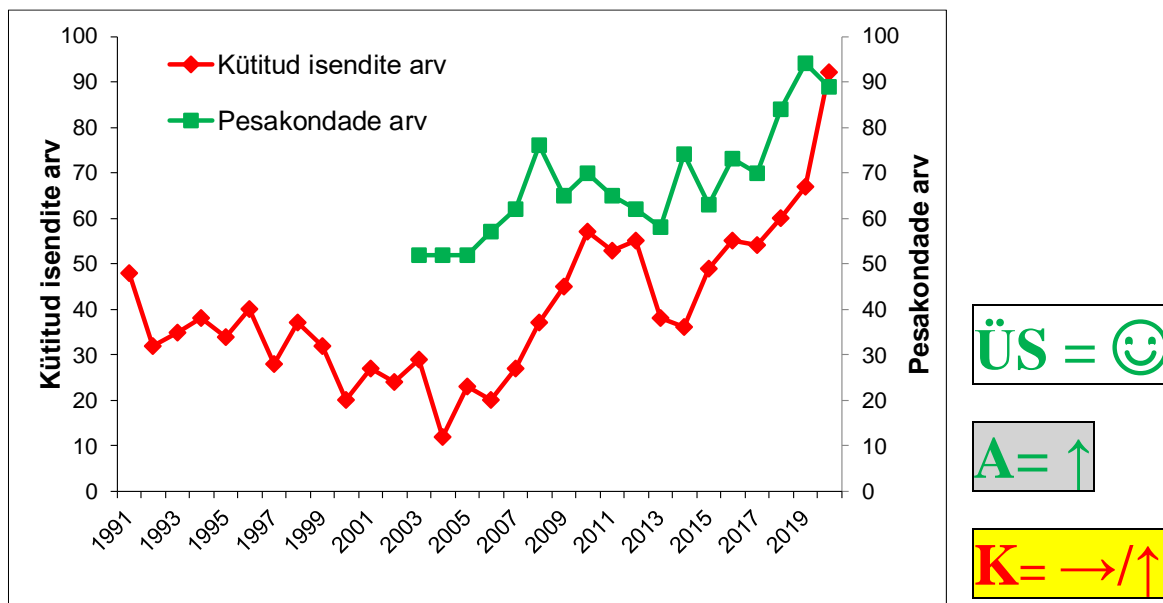
Hunting quota (individuals per 1000 ha) of roe deer requested by the users of hunting districts for the 2021 hunting season.

Alljärgnevalt on esitatud viimaste aastate seire tulemustest lähtuvad soovitusel.

- Orietiirina maakondlike küttimehahude määratlemisel on ülalpool esitatud tabelis soovituslikud küttimehahud, mille täitmisel peaks metskitse arvukus püsima käesoleva aastaga võrreldes samal tasemel.
- Eelmise aasta küttimehahudega võrreldes tuleks proportsionaalselt kõige enam küttimehahude tõsta Põlva- ja Järvamaal, samas kui langetada võib neid kõige rohkem Lääne- ja Raplamaal.
- Jahindusnõukogudel on vajalik kõikidele jahipiirkonna kasutajatele ära märkida soovituslik minimaalne küttimehah.
- Kõrgema metskitse asustustihedusega maakondades Jõgeva-, Tartu-, Põlva-, Võru-, Valga- ja Viljandimaal tuleks üldreeglina kõikides jahipiirkondades küttimehahude vähemalt tasemel 9 isendit 1000 ha jahimaa kohta, erandina võiks madalamat küttimehahude rakendada vaid suuremate raba- ja sooladega jahipiirkondades. Teistes maakondades, kus metskitse asustustihedus on valdavalt madalam, võiks 2021. aastal 1/2 maakondlikust minimaalsest küttimehahudest jahipiirkondade vahel jaotada pindalapõhiselt, arvestades jahimaa pindalast maha suuremad lagerabad ja veekogud. Kuna kohalikud olud võivad olla kohati väga eriilmelised, siis on kindlasti soovitatav pindalapõhiselt tekkiv küttimehahude jaotus kriitiliselt üle vaadata ja vajadusel teha sellesse korrektureid. Ülejäänud 1/2 jaotusel soovime lähtuda jahipiirkonna kasutaja poolt esitatud küttimehahude soovist, arvukushinnangu muutusest ja metskitsega seotud kahjude esinemisest nii 2020. kui 2021. aastal. Hirvlaste seirealadega kattuvate jahipiirkondade puhul soovime arvestada ka konkreetse seireala loendus tulemustega.
- Kõrgema asustustihedusega piirkondades ja oluliste metskitsega seotud liiklus- ja metsakahjustuste esinemisel tuleks vastavalt tõsta ka küttimehahude.
- Asurkonna tõhusama ohjamise eesmärgil on soovitatav kõrgemat küttimehahude rakendada ka sellistes jahipiirkondades, mille naabruses esineb olulisi metskitse tekitatud kahjustusi metsauuendusele ning ka juhul, kui enamus sellega külgnevatest jahipiirkondadest on avaldanud soovi metskitse küttimehahude oluliselt suurema intensiivsusega.

- Asurkonna juurdekasvu piiramise eesmärgil soovitame kõrge asustustihedusega jahipiirkondades mõõdukalt suurendada kitsede ja tallede osakaalu kütitavate isendite seas.
- Madalama asustustihedusega piirkondades on soovitav kütida sokkusid ja kitsesid jätkuvalt ligilähedaselt võrdsel tasemel (üks kits ühe soku kohta).
- Jahindusnõukogudel on soovitav rangeid kütimisstruktuurist kinnipidamise kohustusi jahipiirkonna kasutajatele mitte seada, sest need võivad oluliselt negatiivselt mõjutada arvukuse tõusu peatamiseks vajalike kütimismahtude täitmist ja/või tuua kaasa kütimisandmete tahtlikku moonutamist.
- Jätmaks suuremad võimalused looduslikuks valikuks soovitame metskitse jooksuajal juulis sokujahti mitte pidada.
- 2022. jahiaastal, enne 2022. aasta ulukiseire aruande ilmumist, jätkata metskitse kütimist käesolevas aruandes toodud soovitustest lähtuvalt.
- Jahipiirkondades, kus arvukuse tõusu vältimiseks ja veel vähem selle langetamiseks vajalikul määral kütimine ei ole jahipiirkonna kasutajale jõukohane või ka eetilistel põhjustel vastuvõetav, soovitame jahipiirkonna kasutajatel metskitsede kütimisvõimalust jagada sellest huvitatud maaomanikega. Seda eelkõige jahihooaja viimastel kuudel ja maavaldustel, kus esineb metsakultuuride kahjustusi või on kõrge risk kahjude tekkeks.

KARU (*Ursus arctos*)

Karu küttimine aastatel 1991 – 2020 ning sama-aastaste poegade pesakondade arv aastatel 2004 - 2020.

The number of brown bear hunted in 1991 – 2020 (red line) and number of females with cubs of the year in 2004 – 2020 (green line).

- Sama-aastaste poegade emakarude arvuks saadi möödunud aastal 89, mis on pisut vähem kui 2019, kuid suurem kui 2018. aastal. Üldarvukust oli möödunud suvel tõenäoliselt vahemikus 900-950, varakevadel aga kuni 1000.
- Karu arvukus ja levik on üldist tõusutrendi väljendanud juba viimased 15 aastat ning asurkonna seisundit võib pidada väga heaks.
- Karu tekitatud kahjustuste hulk mesindusele oli suurim kui kunagi varem teadaolevalt. Tänavu kevadel oli kahjustuste hulk pisut kasvanud võrreldes eelmise aasta sama perioodiga.
- Karusid kütitati kokku 92, mis on samuti rohkem kui kunagi varem. Küttimissurve ületas esmakordselt 10% piiri ning selle mõju populatsioonile väljendub käesoleval aastal kogutavate seireandmete analüüsi tulemusel.
- Soovitame Keskkonnaametil määrata eeloleva hooaja karu küttimiskvoodiks 85. Eelmise aastaga võrreldes on kvoodi ettepanek väiksem Jõgeva, Lääne-Viru ja Tartu maakonnas, teistes on see kas võrdne või suurem.

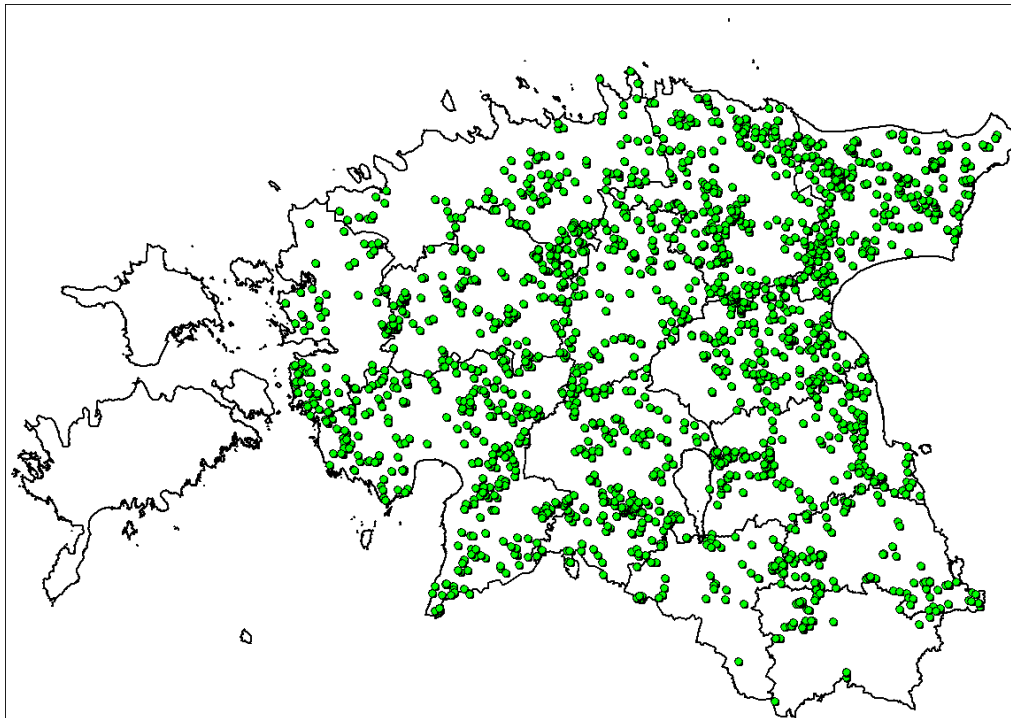
2020. aastal esitasid jahimehed kokku info 4560 karu vaatlusjuhtumi kohta (2019. aastal 4096), neist 845 (2019. aastal 869) poegadega emakarudest. Sama-aastaste poegade vaatlusi tehti 477 (2019. aastal 453) ja üheaastaste poegade vaatlusi 331 (2019. aastal 416). Vaatlusandmete analüüsi kaasati ka 2021. aasta 1. märtsist 20. maini tehtud 1288 (neist aastaste poegadega 212) karu vaatlust. Analüüsi tulemusel saadi kokku 89 erinevat sama-aastaste poegadega karu pesakonda, mis on praeguse seire perioodi (2003-2020) suuruselt teine näitaja: 2019. aastal saadi kokku 94 sama-aastaste poegadega pesakonda. Kuna samad emakarud sigivad reeglina üle aastal, tuleb vastavaid näitajat võrrelda mitte eelneva, vaid üle-eelneva aastaga. Need võrdlused väljendavad viimasel kahel aastal selgelt arvukuse tõusu.

Pruunkaru pesakondade arv ja selle muutused viimasel kümnel aastal.

Maakond County	Pesakondade arv No. of females with cubs-of-the-year										Pesakondade arvu muutus 2019-2020 vr 2017-2018 Change in no. of females with cubs- of-the-year (2019-2020 versus 2017-2018)		Pesakondade arvu muutus 2019-2020 vr 2011-2012 Change in no. of females with cubs- of-the-year (2019-2020 versus 2011-2012)	
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020				
Harjumaa	7	5	8	8	3	9	8	4	6	5	-	-	-	-
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=	=	=	=
Ida-Virumaa	7	12	10	11	9	11	16	9	10	15	=	=	+	+
Jõgevamaa	12	8	9	9	9	8	5	14	15	10	+	+	+	+
Järvamaa	6	5	6	8	7	7	6	9	10	10	+	+	+	+
Läänemaa	4	0	1	2	0	2	1	1	2	2	+	=	=	=
Lääne-Virumaa	8	10	5	12	13	12	9	12	17	11	+	+	+	+
Põlvamaa	3	5	5	3	3	8	3	4	4	2	-	-	-	-
Pärnumaa	3	3	5	6	6	2	6	4	7	7	+	+	++	++
Raplamaa	5	3	3	1	6	1	7	4	6	4	-	-	+	+
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=	=	=	=
Tartumaa	4	7	4	7	4	7	4	14	5	10	-	-	+	+
Valgamaa	1	0	0	1	1	1	1	3	2	5	+	+	++	++
Viljandimaa	5	3	1	5	2	5	4	6	9	6	+	+	+	+
Võrumaa	0	1	1	1	0	0	0	0	1	2	+	+	++	++
Kokku Total	65	62	58	74	63	73	70	84	94	89	+	+	+	+

Jahipiirkonna kasutajate hinnang karu arvukuse muutustele võrreldes eelneva aastaga, 2021. a arvukushinnangu suhteline muutus võrreldes 2020. ja 2012. a hinnanguga (%). *Hunters estimated changes in population size (in winter, post harvest) - compared to previous season.*

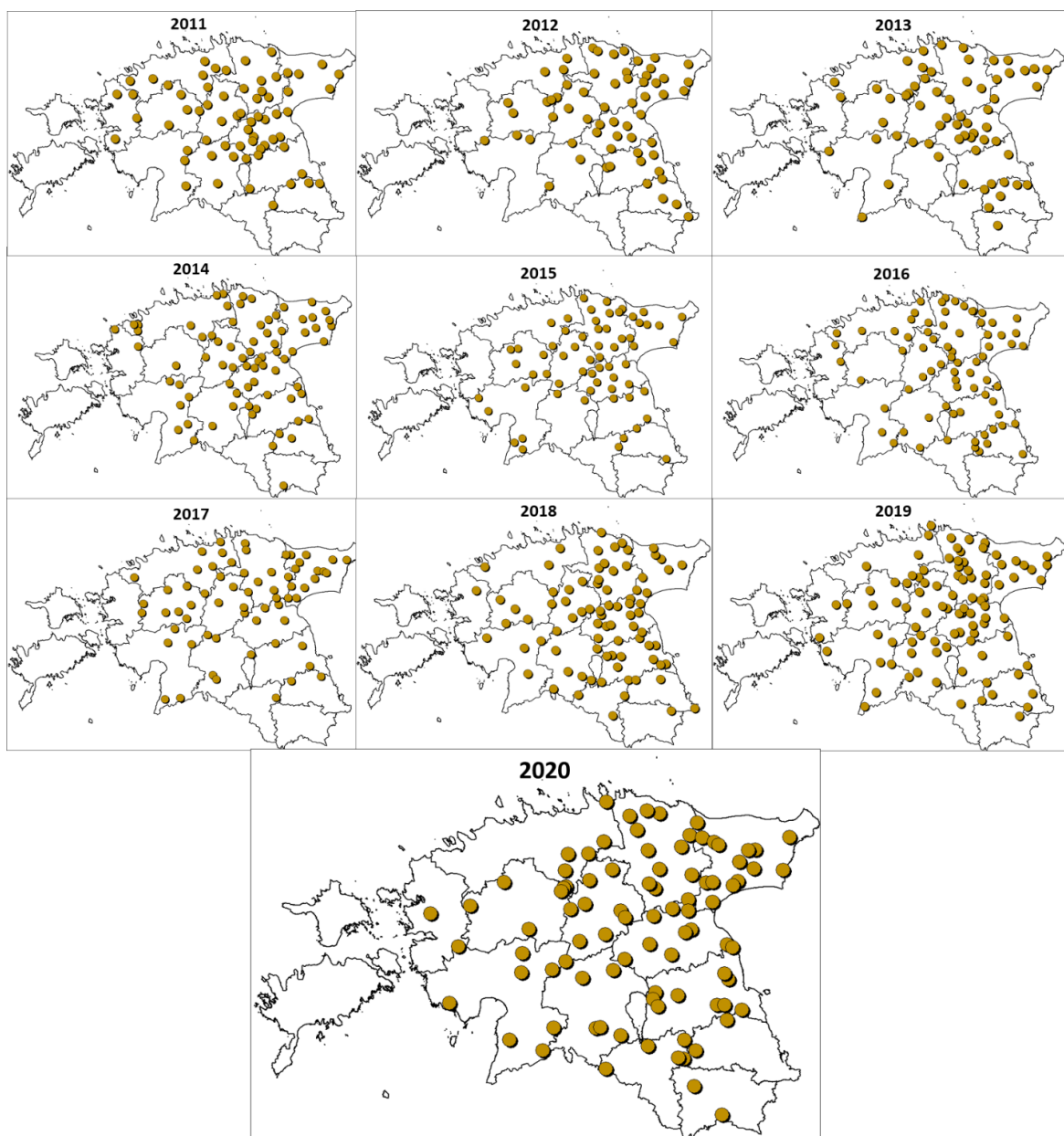
Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										2021/2020 muutus (%) Change in hunters estimation		2021/2012 muutus (%) Change in hunters estimation	
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021				
Harjumaa	+	-	+	+	-	=	-	=	+	+		11,3	7,2	
Hiiumaa														
Ida-Virumaa	+	=	=	=	+	+	=	+	=	=		0,0	38,6	
Jõgevamaa	-	-	+	+	+	+	=	+	+	=		1,0	86,7	
Järvamaa	-	-	-	+	=	=	+	+	+	-		-9,2	17,2	
Läänemaa	=	+	+	+	+	=	-	-	++	-		-18,5	57,1	
Lääne-Virumaa	-	-	+	+	+	=	+	=	=	+		5,6	34,2	
Põlvamaa	-	-	=	+	=	-	+	+	-	+		24,0	37,8	
Pärnumaa	-	-	+	-	+	-	+	=	+	+		23,4	49,1	
Raplamaa	-	+	-	-	++	=	+	+	-	=		1,3	68,8	
Saaremaa														
Tartumaa	-	-	+	+	=	=	+	+	-	+		20,4	81,5	
Valgamaa	-	++	-	+	++	++	+	+	+	++		70,3	+	
Viljandimaa	+	-	+	+	-	-	+	+	=	+		12,7	29,0	
Võrumaa	++	+	-	-	-	-	+	++	-	++		100,0	25,0	
Kokku Total	-	-	=	+	+	=	+	+	+	+		7,6	50,3	

2020. aasta karu vaatlused. *Observations of brown bear in 2020.*

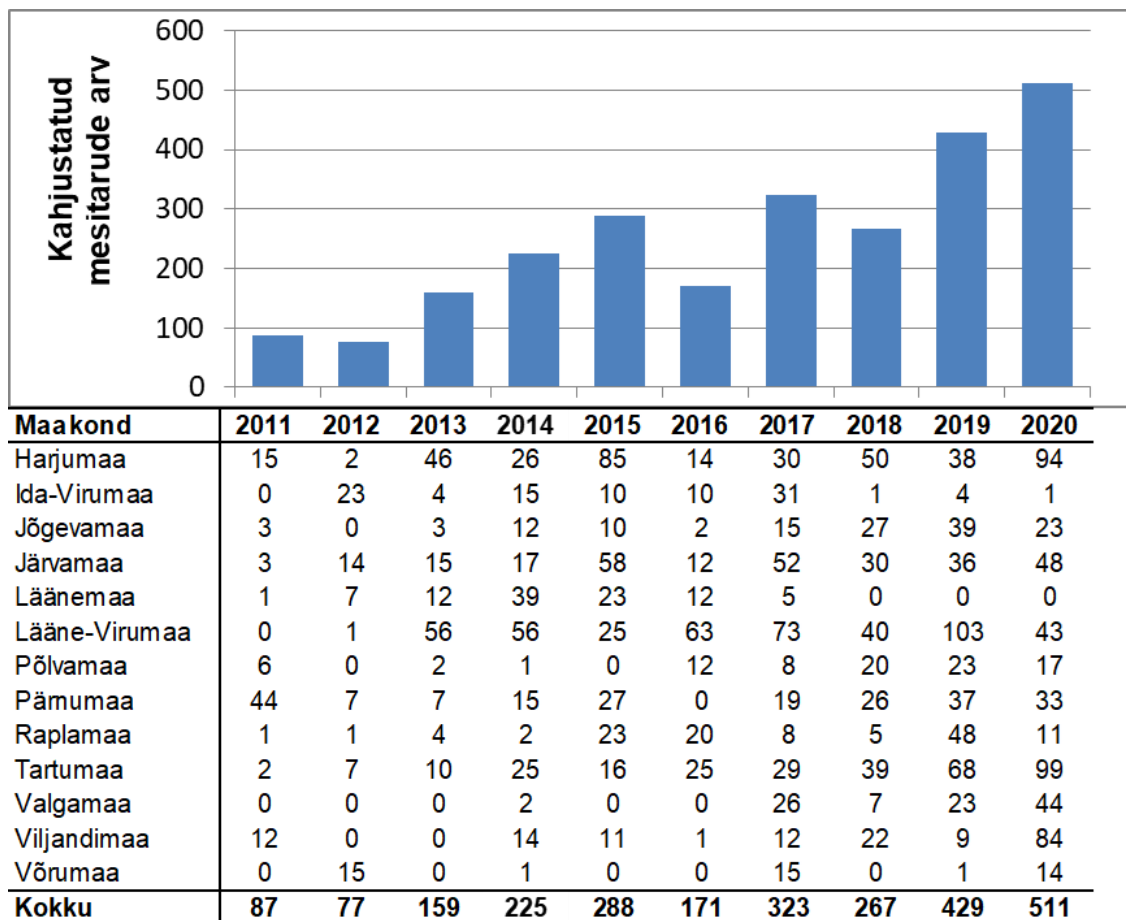
Karuvaatlusi esitasid 83 % Mandri-Eesti jahipiirkondadest (2019. aastal samuti 83 %), sealhulgas 100 %-ga oli esindatud Jõgeva- ja Pärnumaa. Samas ei saa Jõgevamaad siin ka liialt kiita: Põltsamaa jahipiirkond on seesmiselt jaotatud mitmeks jahtkonnaks ning suures enamuses neist vaatlusi ei esitatud, olgugi et eelmise aasta küttimine näitas, et karude puudust seal pole. Puudulikult vaatlustega kaetuks võib lugeda Valga- ja Võrumaad, mis aga Eesti tervikpilti sisuliselt ei muuda, kuna neis kahes Lõuna-Eesti maakonnas on karu suhteliselt hõredalt ning osades jahipiirkondades paikseid karusid polegi. JAHISE kaudu esitati 2020. aastal 75% vaatlustest (aasta varem 62%), millest omakorda 60% oli varustatud ka piltidega (kokku 2044 fotot karudest või karu jälgedest). JAHISE karu vaatluste sisestamise mooduli võimalused ja aina laialdasem kasutuselevõtt viimase paari aasta jooksul on andnud karu seire andmete kogumise faasile täiesti uue kvaliteedi, millega seoses on olulisel määral täpsustunud ka karu asurkonna suuruse ja seisundi hinnangud. Siinkohal soovitan väga ka neil 25% vaatluste tegijatel, kes JAHIST veel ei kasuta, seda võimalust kasutama hakata. Sellega paraneks üsna kindlasti seire algandmete kvaliteet ja seire tulemused veelgi. JAHISse karu vaatluste sisestajatel palume aga täita võimalikult kõik seal olevad väljad. Vastasel korral, kui vastavate väljade info on pandud ainult lahtrisse „muu teave“ (näiteks, et vaadeldud on emakaru kolme sama-aastase pojaga), võib see andmete analüüsi käigus kaduma minna.

Pesakonna keskmine suurus oli 2,48 (aasta varem 2,46) ja nelja pojaga emakarude arv tegi samuti uue rekordi (10, aasta varem 9). Karu populatsiooni üldsuurust võib Eestis 2020. aasta suvise seisuga hinnata 900-950 isendiliseks ning varakevadel võis arvukus olla kuni 1000. Kui 2019. aastal registreeriti ka teadaolevalt esimesed kaks sama-aastaste poegadega emakaru Lätis, siis tänava on rajakaamerasse jäänud ka üks nelja pojaga emakaru umbes 50 km kaugusel Eesti piirist. Läti oma karupopulatsioon on kindlasti tekkinud tänu Eesti karupopulatsiooni heale seisundile ja selle levikuala laienemisele lõuna suunas. Karupopulatsioon on suurenenas ka regioonis laiemalt, lisaks Lätile on asurkond selges kasvutrendis ka Venemaal Pihkva oblastis.

Karu pesakonnad (emad sama-aastaste poegadega) aastatel 2011 - 2020.
Female brown bears with cubs-of-the-year in 2011 – 2020.

2020. aastal oli karu rünnakuid mesilatele varasemate aastatega võrreldes taas märksa enam. Viimase aastakümne kõrgeimad kahjustusmäärad registreeriti Harju-, Tartu-, Valga- ja Viljandimaal, samas kui Läänemaal ei olnud jätkuvalt ühtegi ning Ida-Virumaal oli vaid üks kahjustusjuhtum. Karu austustihedust arvestades on madalaim kahjustusmäär jätkuvalt Ida-Virumaal. Tänavu kevadel on kõigis Mandri-Eesti maakondades mesilate kallal käidud.

Karu kahjustatud mesitarude arv aastatel 2011 – 2020 (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi).
Number of beehives damaged by brown bear in 2011 - 2020.

Karu tekitatud kahjustusjuhtumite arv maakonniti 2020 ja 2021 kevadperioodil (andmed: Keskkonnaamet, Margo Tannik).
Brown bear damage cases in spring 2020 and 2021.

Maakond County	Kahjustusjuhte 1.03- 20.06 Damage cases	
	2020	2021
Harjumaa	14	19
Ida-Virumaa	1	5
Jõgevamaa	2	4
Järvamaa	21	23
Läänemaa	0	1
Lääne-Virumaa	20	12
Põlvamaa	8	10
Pärnumaa	10	13
Raplamaa	1	17
Tartumaa	27	3
Valgamaa	8	17
Viljandimaa	22	14
Võrumaa	2	6
Kokku (Total)	136	144

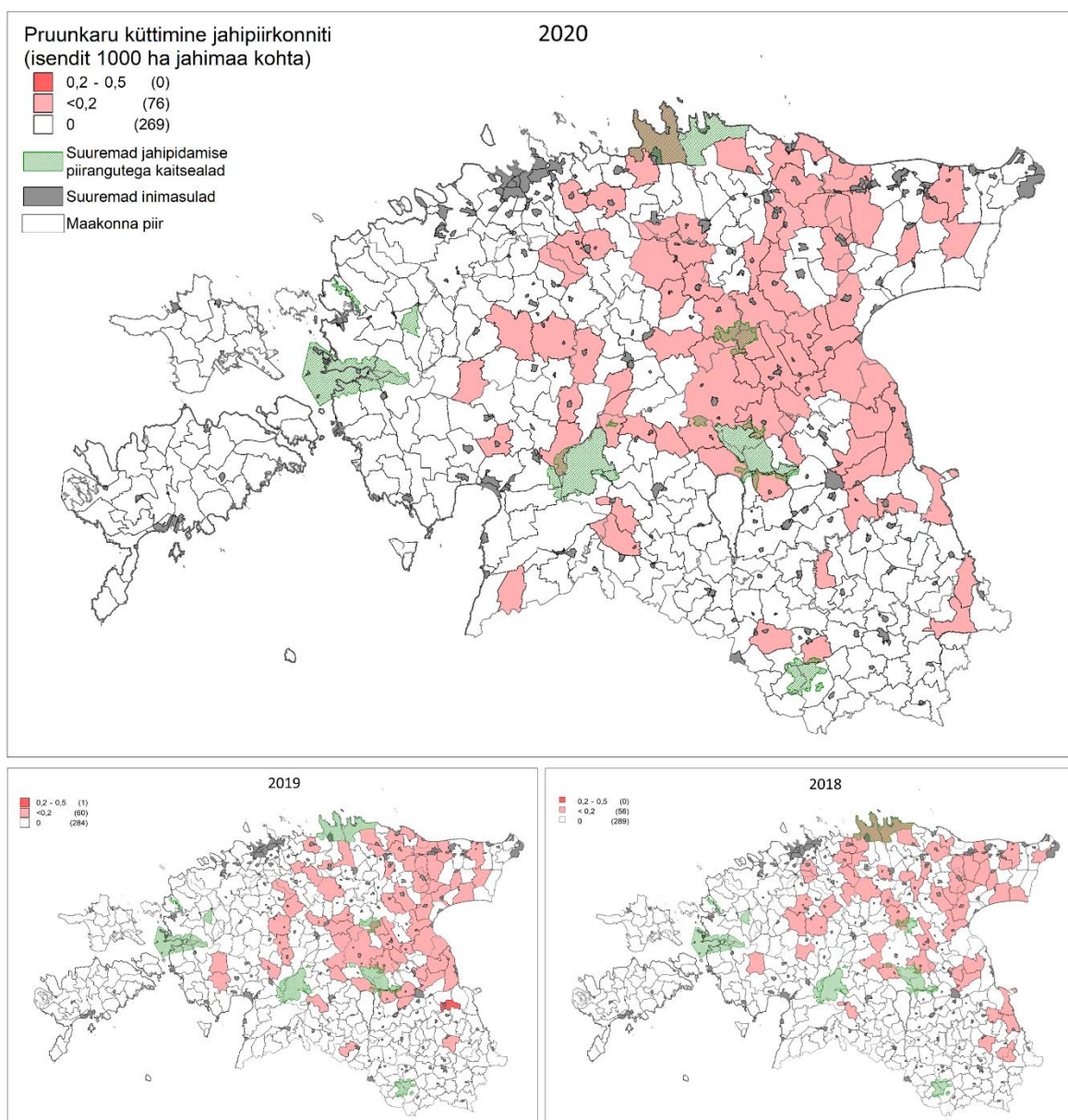
Karu küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal. *Hunting of brown bear in 2011-2020.*

Maakond County	Küttimine Hunting bag										2020/2019 muutus (%)	2020/2011 muutus (%)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	3	7	4	5	8	6	7	9	5	6	20,0	100,0
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ida-Virumaa	6	6	7	8	9	8	10	13	12	9	-25,0	50,0
Jõgevamaa	13	9	5	5	6	7	6	5	10	18	80,0	38,5
Järvamaa	7	9	4	4	5	7	4	5	7	10	42,9	42,9
Läänemaa	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0		
Lääne-Virumaa	9	9	7	5	8	11	13	11	10	16	60,0	77,8
Põlvamaa	3	2	2	1	1	2	2	4	1	3	200,0	0,0
Pärnumaa	2	2	1	2	4	4	3	2	4	5	25,0	150,0
Raplamaa	3	3	1	1	1	2	3	4	4	6	50,0	100,0
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Tartumaa	5	6	5	4	5	6	4	4	9	9	0,0	80,0
Valgamaa	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0,0	+
Viljandimaa	2	1	1	1	1	1	1	3	4	8	100,0	300,0
Võrumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	+	+
Kokku Total	53	55	38	36	49	55	54	60	67	92	37,3	73,6

2020. aastal kütitati Eestis kokku 92 karu. Üleriigiline küttimissurve oli esmakordselt üle 10% (10,3), mis on praeguste teadmiste kohaselt kõrgem asurkonna aastasest juurdekasvumäärast. Kõrgeimat küttimissurvet rakendati Harju, Jõgeva ja Lääne-Viru maakondades ning enim karusid (18) lastigi Jõgevamaal. Täiskasvanud (varemalt siginud) emakarusid kütitati enam Jõgevamaal (8) ja Lääne-Virumaal (5), mis asurkonna sigivate

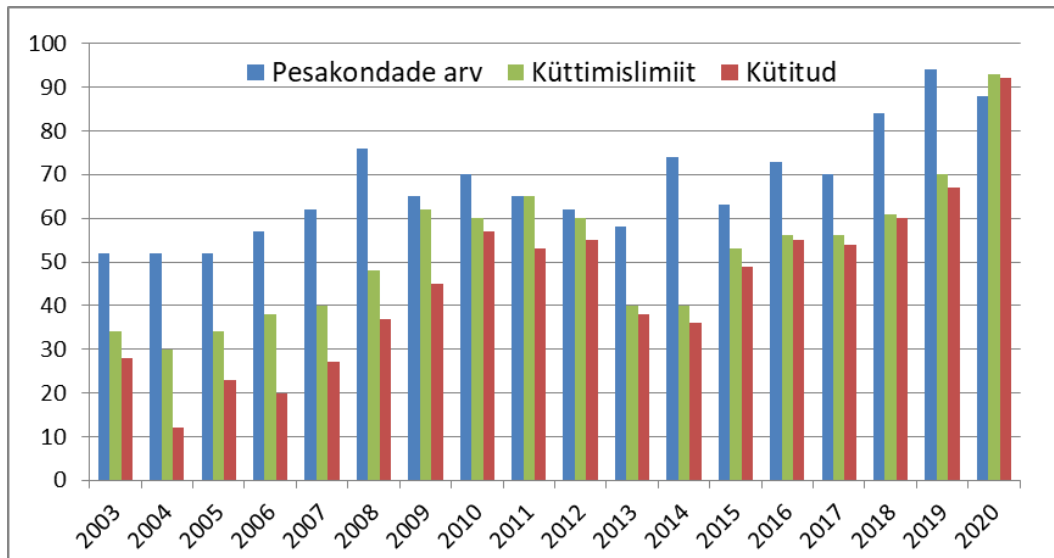
emakarude taastumisvõimet (~ 20 % aastas) kindlasti ületab, mistõttu võib neis maakondades prognoosida tänavu juurdekasvu märgatavat langust. Arvukuse tõus on selgemalt väljendunud Valgamaal ja taas ka Ida-Virumaal, teistes maakondades võib seisu enam-vähem stabiilseks hinnata. Praeguses olukorras, kus seireandmete kvaliteet on seoses JAHISE kasutuselevõtuga oluliselt paranenud, tuleb taas hakata testima karu jätkusuutliku kütmissurve taset, et edaspidised suunamised asurkonna kaitsel ja ohjamisel oleksid võimalikult adekvaatsed ja eesmärgipõhised.

Karu asurkonna seisundit võib meil hinnata väga heaks, mis võimaldab ka jätkata karu küttemist olemasolevatest põhimõtetest lähtuvalt.

Pruunkaru kütmine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of brown bear (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

Karu pesakondade (ema sama-aastaste poegade) arv, lubatud küttimislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003-2020.

Number of female brown bears with cubs-of-the-year (blue), hunting quota size (red) and number of hunted individuals (green) in 2003-2020.

Küttimisettepanek

Karu arvukus väljendab jätkuvalt kasvu, kuid teadmata on 2020. aastal oluliselt suurenenud küttimissurve mõju juurdekasvule, mis väljendub alles käesoleva aastal kogutavate vaatlusandmete analüüsil järgmisel kevadel. Seetõttu on arukas tänavu küttimissurvet eelnenud aastaga võrreldes mõnevõrra langetada ja seda just nende maakondade arvelt, kus see 2020. aastal kõrgeim oli.

Järgnevalt on toodud küttimisettepanek 2021. aasta jahihooajaks ning see on mõeldud eelkõige abiks Keskkonnaametile karu küttimismahu määramisel. Tegemist on suurima soovitatava, mitte optimaalse küttimismahuga, mida ilmtingimata välja jaotama ja täitma peaks.

Käesoleva aasta küttimissoovitus on eelmise aastaga võrreldes kaheksa võrra väiksem, kuid seda just eelmisel aasta kõrge küttimissurve all olnud maakondade arvelt, mujal on see kas suurenenud või jäänud samaks. Alljärgnevas tabelis on välja toodud ettepanekuna küttimiskvoodi jaotus maakonniti. Kvoodi jaotusel maakondade vahel on arvestatud järgmiste näitajatega: karu asustustihedus, juurdekasvunäitajad, arvukuse muutus viimase nelja aasta jooksul, eelnevate aastate küttimismaht ja -struktuur ning 2020. aasta ning 2021. aasta kevadperioodi kahjustuste paiknemine ja ulatus. Kui eelmise aasta küttimisettepanek lähtus eesmärgist kõrgema asustustihedusega maakondades arvukust vähendada, siis käesolev lähtub pigem eesmärgist kõikjal olemasolevat olukorda säilitada.

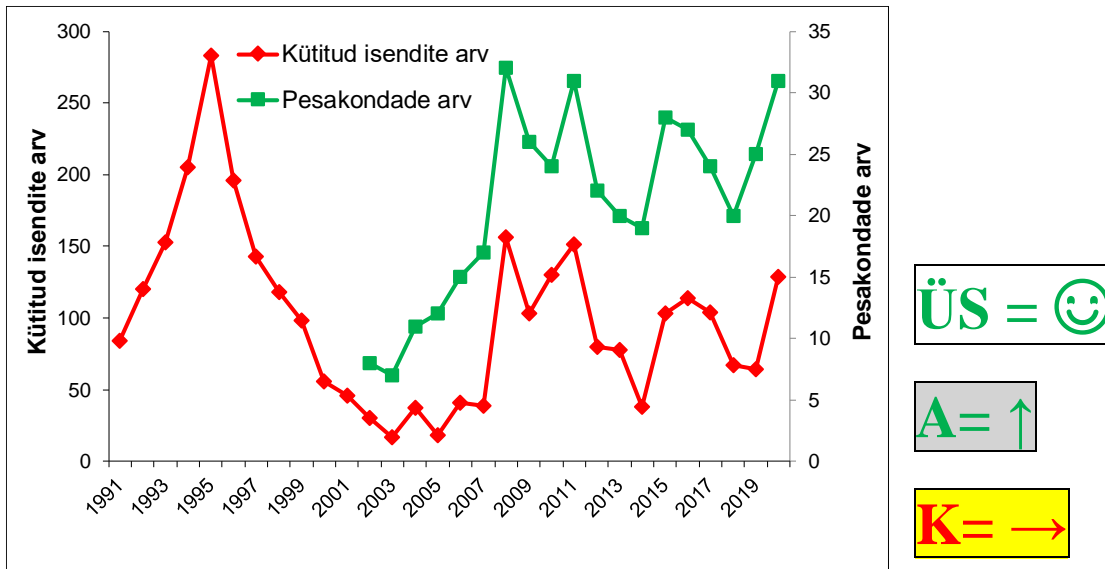
Soovituslik karu küttemiskvoot aastaks 2021.
Recommended bear hunting quota for 2021.

Maakond	Kvoot
<i>County</i>	<i>Quota</i>
Harju	7
Ida-Viru	13
Jõgeva	9
Järva	10
Lääne	1
Lääne-Viru	13
Põlva	3
Pärnu	6
Rapla	5
Tartu	7
Valga	3
Viljandi	7
Võru	1
Kokku Total	85

Lisaks sellele soovitame veel järgnevat:

- ebatavaliselt julge käitumisega isendid tuleks kütida esmajärjekorras;
- korduvate oluliste kahjustuste olemasolu korral tuleks vähemalt osa maakonna limiidist suunata eraldi kahjustuspiirkondadesse, arvestades eriti 2021. aasta juunis ja juulis tehtud kahjustustega. Loa eraldamisel tuleks kindlasti hinnata ka kahjustuste ennetusmeetmete olemasolu;
- maakondades, kus karu asustustihedus on madalaim (Läänemaa ja Võrumaa), võiks küttemist lubada vaid oluliste kahjustuste esinemise korral ja kitsamalt kahjustuste piirkonnas;
- Harjumaal ei peaks lubama karu ilma mõjuva põhjuseta kütida maakonna lääneosas seoses sealse liigi madala asustustihedusega;
- Läänemaal mitte lubada karu kütida maakonna põhjaosa jahipiirkondadest (Linnamäe, Nõva, Palivere, Riguldi, Risti ja Variku), kus varasema emakarude üleküttemise tõttu ei ole kohalik asurkond veel taastuma hakanud;
- kaaluda võimalust mitte lubada kütida karu neis jahipiirkondades, kes ei ole esitanud karu vaatlusandmeid;
- osa limiidist jätta reservi juhuks, kui jahihooaja jooksul peaksid ilmnenud olulised lokaalsed kahjustused. Reservi kasutamise puhul värsketes kahjustuskolletes võib vajadusel üksikute isendite osas kõrvale kalduda ülalpool toodud kvoodi maakondlikust jaotusest;

HUNT (*Canis lupus*)

Hundi küttimine aastatel 1991 – 2020 ning kutsikatega karjade arv.

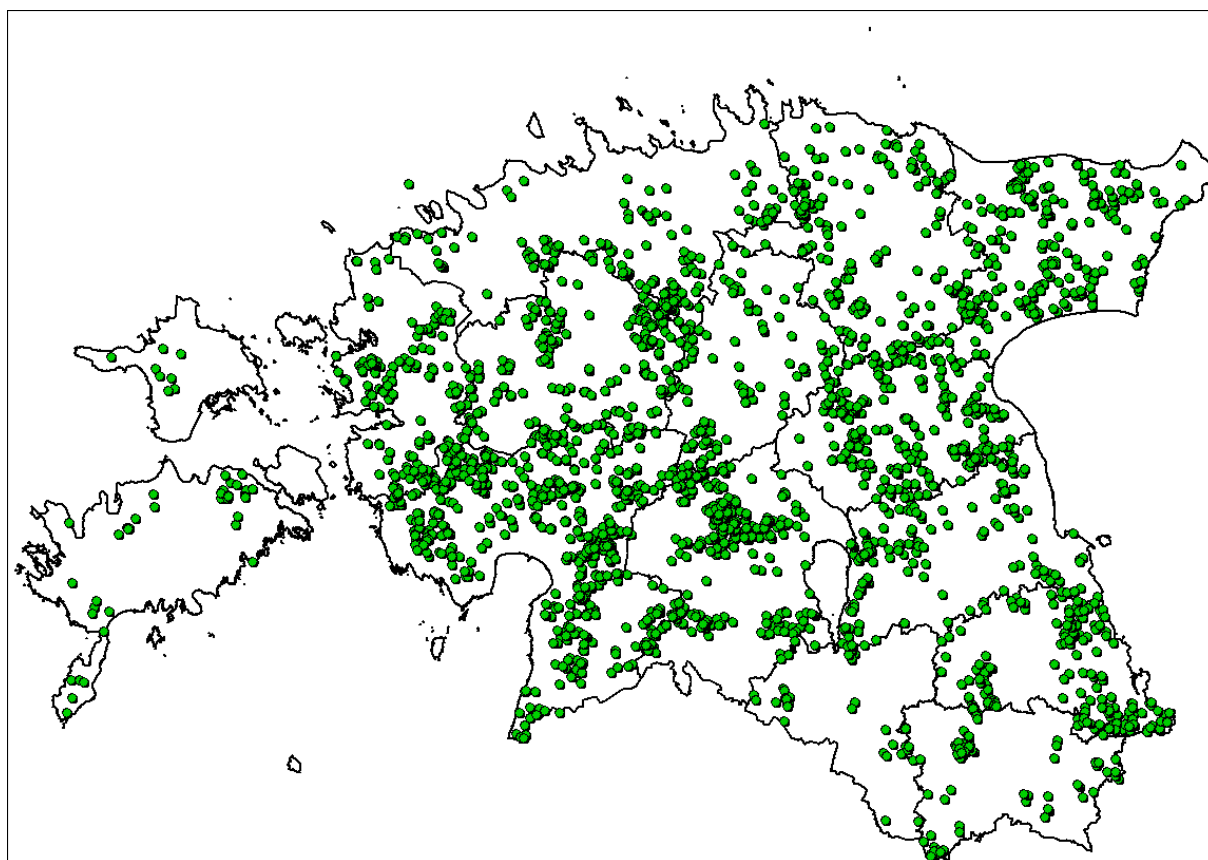
The number of wolf hunted in 1991 – 2020 (red line) and number of reproductive packs (green line).

- Hundi kutsikatega karju oli 2020. aasta sügisel 31, neist kolme territoorium jäi osaliselt ka Läti Vabariigi territooriumile. Üldarvukus oli sügisel tõenäoliselt pisut alla 300 isendi, mis on viimase kümne aasta kõrgeim.
- Võrreldes 2019. aastaga oli hundi arvukus oluliselt suurenenud ning seda peaaesjalikult ülemöödunud jahihooajal valitsenud väga kesistest lumeoludest tingitud madala küttimisedukuse tõttu.
- Hundi tekitatud kahjustuste hulk oli samuti suurim ja seda nii juhtumite arvu, murtud kariloomade kui ka murtud koerte osas. Umbes 40% kõigist kariloomadest murti Raplamaal.
- Hunte kütiti kokku 129 isendit, lõplik küttimiskvoot oli 149. Tänavu kevadel oli kahjustusjuhtumeid eelmise aasta sama ajaga võrreldes enam kui kaks korda vähem.
- Tänavu sügiseks võib prognoosida hundi arvukuse jäämist eelmise aastaga enam-vähem samale tasemele või kergelt langust, kuid tõenäoliselt jääb arvukus kõrgemaks suurkiskjate tegevuskavas soovitud maksimummäärast. Arvukuse vähendamiseks tuleks eeloleval hooajal küttimiskvooti suurendada.

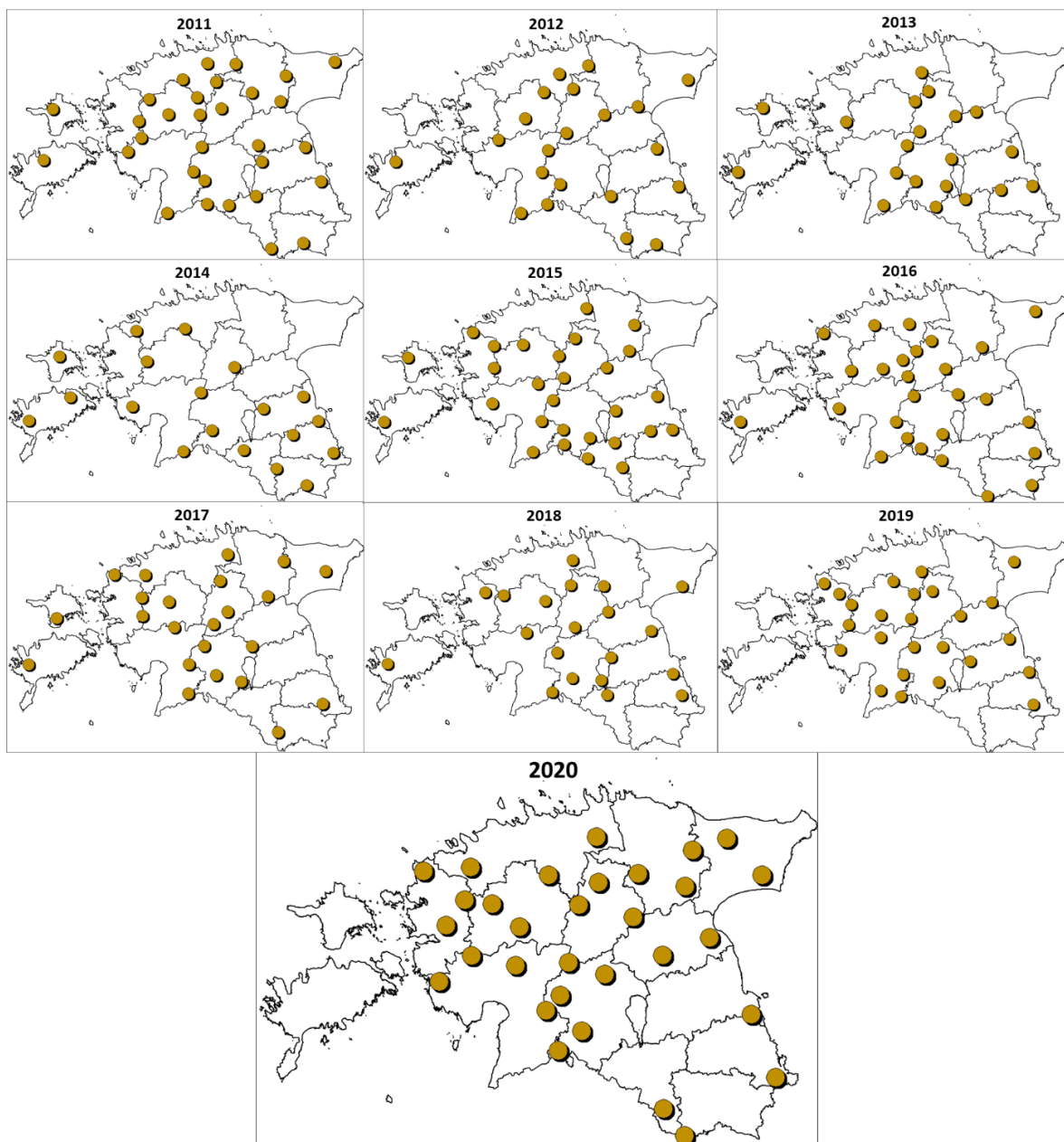
Hundi pesakondade arv ja selle muutused viimasel kümnel aastal.
Number of wolf reproductive packs in 2011 - 2020.

Maakond <i>County</i>	Pesakondade arv <i>No. of reproductive packs</i>										Pesakondade arvu muutus 2020/2019	Pesakondade arvu muutus 2020/2011
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	<i>Change in no. of reproductive packs</i>	<i>Change in no. of reproductive packs</i>
Harjumaa	4	2	2	2	1	2	2	2	2	3	+	-
Hiiumaa	1	0	1	1	1	0	1	0	0	0	=	-
Ida-Virumaa	1	1	0	0	0	1	1	1	1	3	+	+
Jõgevamaa	1	1	1	0	1	1	0	1	2	3	+	+
Järvamaa	2	3	3	1	2	3	3	2	2	3	+	+
Läänemaa	1	0	1	0	3	2	3	1	3	3	=	+
Lääne-Virumaa	3	0	0	0	2	1	2	1	0	2	+	-
Pölvamaa	0	1	2	2	2	1	1	2	1	2	+	+
Pärnumaa	4	5	3	3	4	4	3	2	5	4	-	=
Raplamaa	3	2	0	1	2	3	1	1	3	2	-	-
Saaremaa	1	1	1	2	1	1	1	1	0	0	=	-
Tartumaa	3	1	1	3	2	2	1	3	3	0	-	-
Valgamaa	2	3	2	0	3	1	0	0	0	1	+	-
Viljandimaa	4	1	3	2	4	3	3	3	3	4	+	=
Võrumaa	1	1	0	2	0	2	2	0	0	1	+	=
Kokku Total	31	22	20	19	28	27	24	20	25	31	+	=

Hundi vaatlusi edastati jahimeestelt kokku 3041 (2019. aastal 1922), mis hõlmas 77 % Eesti jahipiirkondadest (2019. aastal 70 %).

2020. aastal tehtud hundi vaatlused. *Wolf observations in 2020.*

Hundi pesakonnad aastatel 2011 - 2020. *Wolf reproductions in 2011 - 2020.*

Seire käigus kogutud vaatluste ning küttimisinfo põhjal oli 2020. aasta sügisel Eestis kokku 31 hundi pesakonda (hundikarja, kus sündisid kutsikad), neist kolme territoorium jäi osaliselt ka Läti Vabariigi aladele. Kõik pesakonnad olid Eesti mandriosas, Saaremaal ja Hiiumaal hunte juurde ei sündinud. See arv oli viimase 10 aasta kõrgeim ning viimase 20 aasta jooksul on huntide arv kõrgem olnud vaid 2008. aastal, mil loeti kokku 32 kutsikatega hundikarja. Niisiis oli hundi juurdekasv üsna lähedane eelmisel aastal prognoositule (32-34 pesakonda pikema perioodi keskmise juurdekasvu korral), olles sellest madalam vaid 7 %. Meeldetuletuseks olgu siinkohal öeldud, et eelmise aasta esmase küttimislimiidi (140

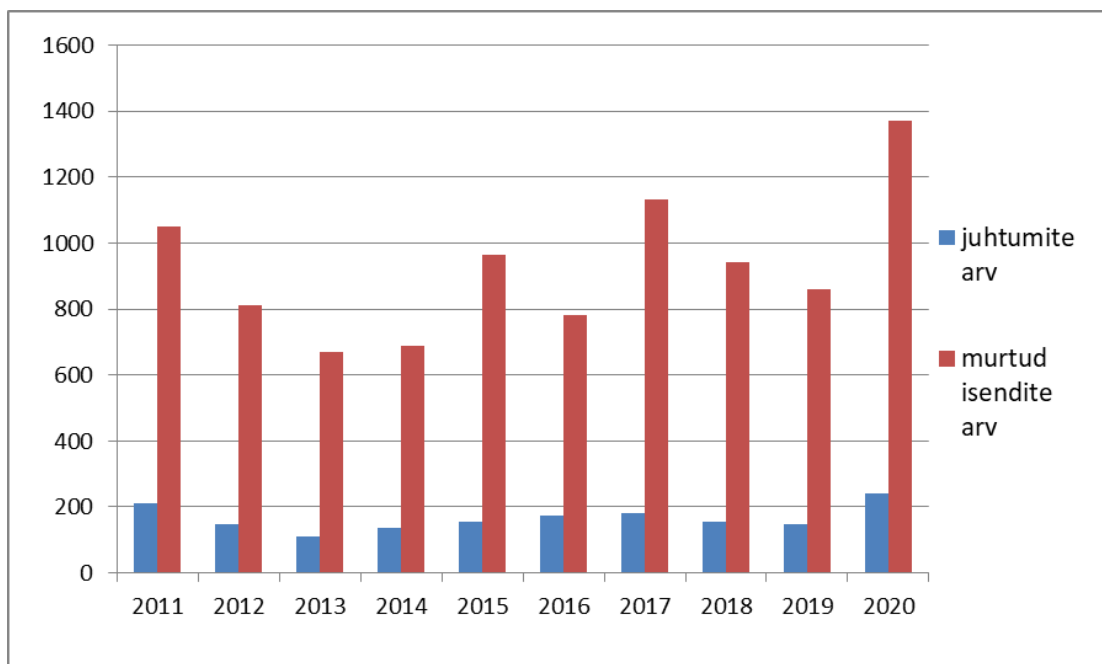
isendit) koostamisel arvestati ettevaatlikkuse printsiibist lähtuvalt võimaliku 20 % erinevusega keskmisest juurdekasvumäärast ehk siis 26 pesakonna olemasoluga. Sarnasest printsiibist lähtuvalt on hundi esmaseid küttimissetpanekuid tehtud ka varem ning tehakse eeldatavasti ka edaspidi ning täiendavate andmete laekudes korrigeeritakse vajadusel ka algselt määratud kvoote.

Jahiipiirkonna kasutajate hinnang hundi arvukuse muutustele võrreldes eelneva aastaga ja hundi jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta) aastatel 2012-2021 läbi viidud talvistes marsruutloendustes (ruutloendus).

Hunter estimated changes in wolf abundance and winter track index in 2012-2021.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Harjumaa	=	=	+	-	-	+	+	-	++	-	0,03	0,08	0,06	0,01	0,04	0,01	0,11	0,05	0,04	0,04
Hiiumaa	++	--	++	--	++	=	+	-	-	-	0,01	0,03				0,09	0,00		0,00	0,00
Ida-Virumaa	-	-	=	+	=	+	++	-	-	-	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01	0,00	0,01	0,02	0,05	0,06
Jõgevamaa	--	--	++	-	+	=	-	-	++	++	0,07	0,03		0,03	0,11		0,25	0,18		0,30
Järvamaa	-	=	-	=	+	+	+	-	+	+	0,05	0,01	0,07	0,12	0,15	0,14	0,20	0,07	0,28	0,12
Läänemaa	--	+	++	=	++	+	=	-	-	++	0,00	0,02		0,13	0,31	0,19	0,22	0,13	0,08	0,08
Lääne-Virumaa	-	-	-	=	+	+	-	-	++	=	0,05	0,01	0,00	0,00	0,02	0,01	0,02	0,02		0,02
Põlvamaa	=	+	-	+	=	+	-	+	+	-	0,05	0,02			0,08	0,02	0,07	0,34		0,14
Pärnumaa	-	-	=	=	-	+	=	-	+	+	0,05	0,01			0,06	0,06	0,02	0,07	0,07	0,16
Raplamaa	-	+	-	+	+	+	-	+	=	+	0,05	0,08	0,03		0,13	0,20	0,18	0,04	0,07	0,09
Saaremaa	++	-	++	++	-	-	-	+	-	++	0,03	0,01	0,00			0,03	0,01	0,00		0,01
Tartumaa	=	-	-	++	-	-	+	+	+	=	0,02	0,01		0,09	0,03	0,04	0,10	0,09	0,07	0,03
Valgamaa	+	-	-	++	-	=	=	=	+	+	0,03	0,06			0,10	0,08	0,14	0,03	0,02	0,04
Viljandimaa	+	-	=	+	-	=	=	=	-	+	0,05	0,05			0,07	0,17	0,06	0,16	0,16	0,13
Võrumaa	+	=	++	-	-	+	=	-	++	+	0,03	0,02		0,09	0,05	0,10	0,10	0,03	0,00	0,17
Kokku Total	-	-	+	+	=	+	=	-	+	+	0,03	0,03	0,04	0,04	0,06	0,09	0,09	0,08	0,09	0,09

Koos hundi rekordilise arvukusega oli möödunud aasta rekordiline ka hundi karjakasvatusele tekitatud kahjude poolest. Eriti paitab siin silma Raplammaa, kus murti 40 % kogu Eestis huntide murtud kariloomadest. Kui Raplammaa kolm lambakasvatajat välja jätta, oleks hundi tekitatud kahjustuste hulk umbes kolmandiku võrra madalam. Ühtegi juhtumit ei toimunud ainsana vaid Hiiumaal, mandril oli selles osas kõige tagasihoidlikum Valgamaa. Samuti on viimastel aastatel märgatavalt suurenenud koerte murdmine/haavamine huntide poolt – 2018 aastal akteeriti Keskkonnaameti poolt 18, 2019. aastal 22 ning 2020. aastal koguni 44 koera murdmine. Lisaks neile 44-le on möödunud aastast teada veel vähemalt 8 koera murdmine/haavamine. Neist 52-st olid vaid kaks jahil olevad jahikoerad, ülejäänud kõik hoovikoerad. Enim huntide rünnakuid koertele toimus Jõgeva- ja Lääne-Virumaal, mõlemas kokku 11.

Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite ja murtud kariloomade arv aastatel 2011 – 2020 (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi).

Number of wolf damage cases (blue) and killed livestock (red) in 2011 - 2020 in Estonia.

Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite arv, murtud lambad ja veised maakonniti aastatel 2015 – 2020 (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi).

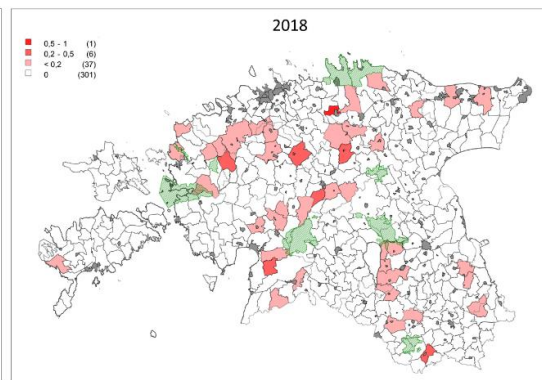
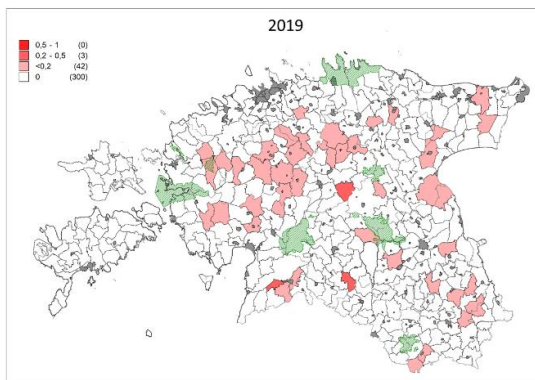
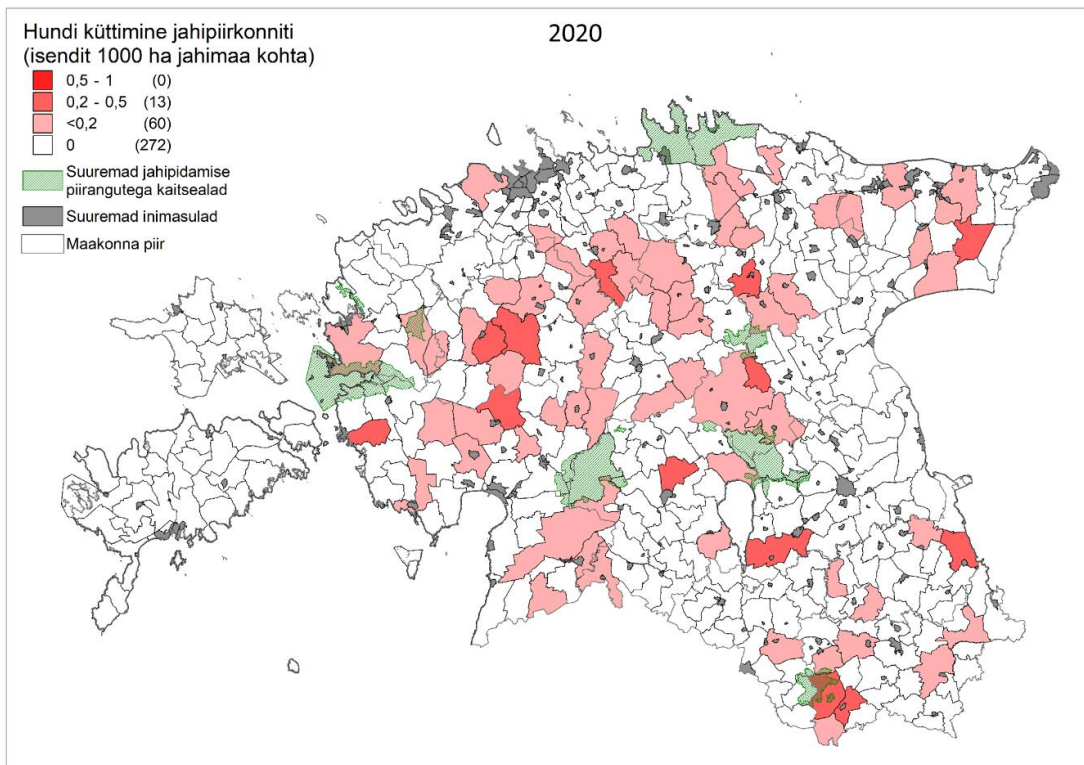
Number of wolf damage cases, killed sheep and killed cattle by counties in 2015 - 2020.

Maakond County	Murdmisjuhte Damage cases						Murtud lambaid Killed sheep						Murtud veiseid Killed cattle					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Harjumaa	15	39	17	5	30	37	72	103	42	14	182	139	1	0	0	1	1	2
Hiiumaa	13	2	8	3	3	0	124	3	56	43	38	0	1	2	0	2	0	0
Ida-Virumaa	2	7	0	2	7	14	1	41	0	14	25	75	0	0	0	0	0	0
Jõgevamaa	4	3	0	0	0	8	58	16	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1
Järvamaa	17	4	14	16	13	18	92	15	117	69	82	62	5	2	0	1	0	5
Läänemaa	2	12	1	24	10	10	1	59	0	144	51	103	1	2	1	9	2	0
Lääne-Virumaa	5	5	3	6	1	12	26	11	6	37	5	47	0	1	0	0	0	2
Põlvamaa	1	5	1	8	6	13	0	49	1	54	37	137	0	0	0	0	0	0
Pärnumaa	16	12	23	16	10	25	64	54	106	21	66	94	5	2	4	2	2	14
Raplamaa	18	15	43	24	35	75	162	88	257	78	152	527	2	0	4	5	6	1
Saaremaa	33	39	15	11	8	3	201	145	214	224	43	1	0	4	0	0	2	16
Tartumaa	0	2	3	10	5	3	0	11	5	28	85	35	0	0	0	1	0	0
Valgamaa	2	8	14	8	5	2	19	45	40	60	31	4	0	0	0	0	0	0
Viljandimaa	23	8	15	21	11	16	118	48	105	100	21	57	0	0	0	2	6	3
Võrumaa	3	14	26	3	4	6	13	78	172	33	24	43	0	1	1	0	0	0
Kokku (Total)	154	175	183	157	148	242	652	685	1121	919	842	1326	15	14	10	23	19	44

2020. aasta jahihooajal kütiti kokku 129 hunti, maksimaalselt lubatav küttemiskvoot oli 149. Jahipidamises tekitas detsembris pausi Harju maakohu otsus osalise esmase õiguskaitse rakendamiseks seoses MTÜ Eesti Suurkiskjad poolt Keskkonnaameti peadirektori käskkirja vaidlustamisega.

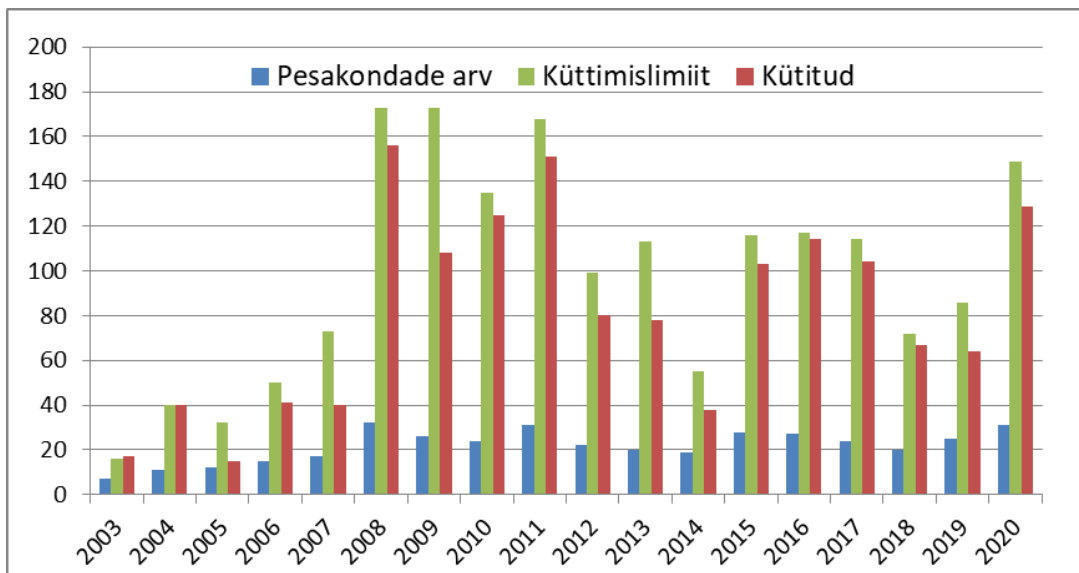
Hundi küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal. *Hunting bag of wolf in 2011 - 2020..*

Maakond County	Küttimine Hunting bag										2020/2019 muutus (%) Change in hunting bag	2020/2011 muutus (%) Change in hunting bag
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
Harjumaa	18	4	12	4	8	17	7	6	3	10	233,3	-44,4
Hiiumaa	4	2	5	3	8	1	4	0	0	0		-100,0
Ida-Virumaa	12	2	1	0	2	4	0	3	5	11	120,0	-8,3
Jõgevamaa	14	3	4	0	2	3	2	0	3	4	33,3	-71,4
Järvamaa	14	14	17	0	14	18	10	10	9	9	0,0	-35,7
Läänemaa	6	1	2	1	10	6	15	6	3	8	166,7	33,3
Lääne-Virumaa	10	3	4	0	2	3	4	3	2	15	650,0	50,0
Põlvamaa	7	4	7	4	5	8	3	3	4	8	100,0	14,3
Pärnumaa	12	8	6	2	9	9	10	12	10	21	110,0	75,0
Raplamaa	14	17	1	3	11	15	11	11	15	20	33,3	42,9
Saaremaa	2	7	7	9	7	5	7	1	0	0		-100,0
Tartumaa	12	1	3	3	6	8	6	6	4	4	0,0	-66,7
Valgamaa	3	8	3	0	8	4	3	3	0	2	+	-33,3
Viljandimaa	14	1	3	0	6	9	7	0	3	7	133,3	-50,0
Võrumaa	9	5	3	9	5	4	15	3	3	10	233,3	11,1
Kokku Total	151	80	78	38	103	114	104	67	64	129	101,6	-14,6

Hundi küttimine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of wolf (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.*

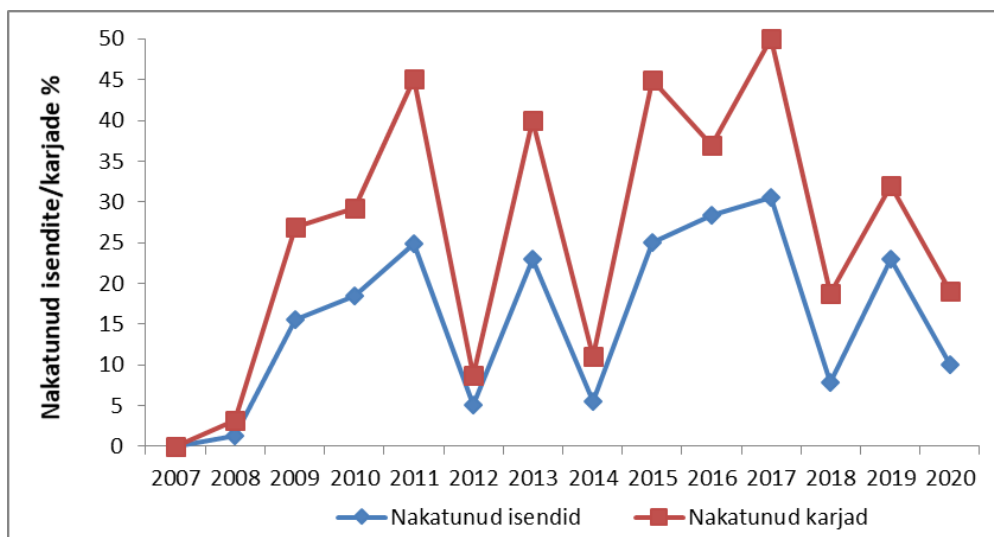
Möödunud hooajal lastud huntidelt kogutud bioproovide põhjal on teada, et ära kütiti vähemalt 9 poeginud emaslooma (karja juhtemased) ning lisaks neile leiti üks juhtemane murtuna tõenäoliselt teiste huntide poolt. Lisaks neile võib vanuse või kehamõõtmete põhjal oletada veel kuni 8 juhtemase kütimist, kuid esitamata jäänud või puudulike bioproovide tõttu ei ole neid võimalik siiski sellesse rühma paigutada. Kindlasti sai hukka kaks juhtemast Ida-Viru (Alajõe, Kohtla-Nõmme), Järva (Alliku, Lõõla) ja Lääne-Viru (Kiltsi, Rakke) maakondades ning üksikud Lääne (Vatla), Pärnu (Tõstamaa), Rapla (Raikküla) ja Viljandi (Lembitu) maakondades. Lisaks neile kütiti võimalikest signinud huntidest kaks Lääne (Luiste, Kullamaa), Pärnu (Pööravere, Tali) ja Rapla (Leva, Märjamaa) maakondades ning üksikud Lääne-Viru (Vohnja) ja Viljandi (Vambola) maakondades. Mainitud piirkondades on tänavuse juurdekasvu võimalus märksa väiksem kui nende hundikarjade aladel, kus juhtemaseid ära ei lastud.

Hundi pesakondade arv, lubatud kütimislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003 - 2020.

Number of wolf reproductions (blue), hunting quota size (red) and number of hunted individuals (green) in 2003 - 2020.

2020. aastal oli eelneva kümne aasta lõikes kärntõve levik hundi populatsioonis taas pigem tagasihoidlik. Kuna silmapaistvat seost kärntõve leviku ja hundi juurdekasvunäitajate vahel ei ole, ei saa seda oluliseks suuremusteguriks ka pidada.

Kärntõvega nakatunud hundipesakondade ja nakatunud huntide osakaal kütitud/hukkunud isendite hulgast aastatel 2007 - 2020.

Proportion of packs infected by sarcoptic mange (red) and proportion of infected individuals among hunted/perished wolves (blue) in 2007 - 2020.

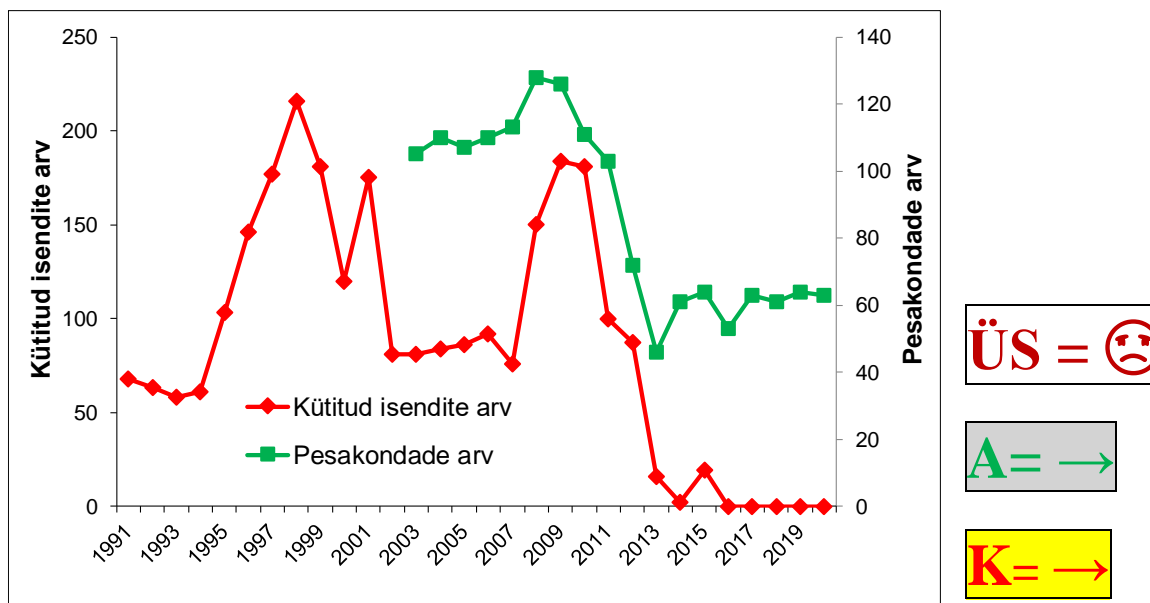
Tänavu kevadel on hundi kahjustusjuhtumeid oluliselt vähem, kui eelmisel aastal samal ajal, mis viitab sellele, et hundi ohjamise suunamine ja probleeme põhjustanud huntide eelisküttimine oli üsna edukas. Põhjapanevaid järeldusi sellest veel kuidagi teha ei saa, kuna peamine kariloomade murdmise aeg on alles ees. Igal juhul, aasta varem kõige arvukamate juhtudega silma paistnud Harjumaal ja Raplamaal tänavu kevadel kahjustusi polnud. Enim juhtumeid oli aga Lääne- ja Viljandimaal, kus küttimissurve võrreldes Harju- ja Raplamaaga oli suhteliselt tagasihoidlik.

Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite arv maakonniti 2020 ja 2021 kevadperioodil (andmed: Keskkonnaamet, Margo Tannik). *Wolf damage cases in spring 2020 and 2021.*

Maakond <i>County</i>	Kahjustusjuhte 1.03- 20.06 <i>Damage cases</i>	
	2020	2021
Harjumaa	10	0
Hiiumaa	0	0
Ida-Virumaa	5	0
Jõgevamaa	1	2
Järvamaa	1	1
Läänemaa	3	5
Lääne-Virumaa	2	1
Põlvamaa	2	0
Pärnumaa	9	2
Raplamaa	17	0
Saaremaa	0	1
Tartumaa	1	1
Valgamaa	0	0
Viljandimaa	5	8
Võrumaa	1	1
Kokku (Total)	57	22

Pikema aja keskmisena on hundi asurkonna potentsiaalne juurdekasvumäär (aastane juurdekasv võrreldes eelneva aasta sügisese arvukusega) olnud pisut üle 40%, kõikides aastati vahemikus 30-50%. Möödunud aasta kütmissurve oli 43 %, mistõttu peaks keskmise juurdekasvumäära korral säilima hundi arvukus eelmise aasta tasemel. Juhul, kui tänavune juurdekasv oleks keskmisest 10 % madalam, jääks pesakondade arv 27 kanti ning äärmiselt madala juurdekasvu (- 20 % keskmisest) korral jääks pesakondade arv 24 kanti. Ehk siis, on üsna tõenäoline, et hoolimata viimase 9 aasta kõrgeimast küttemahust jääb hundi arvukus tänavu jätkuvalt suurkiskjate kaitse- ja ohjamise tegevuskavaga soovitud ülempiirist kõrgemale. Arvukuse langus vahemikku 20-25 pesakonda oleks olnud märksa tõenäolisem, kui oleks realiseerunud Keskkonnaameti kehtestatud lõplik hundi küttemahut 149 isendit. Kui käesoleval aastal jääks eesmärgiks prognoositud arvukuse säilitamine ka järgmiseks aastaks, tuleks arvestada möödunud aastaga samas suurusjärgus küttemahuga, kui soovitakse seda aga langetada, peaks küttemahut olema mõnevõrra suurem. Hundi detailne kütmissoovitus esitatakse käesoleva aruande lisana sügisel enne jahihooaja algust.

ILVES (*Lynx lynx*)

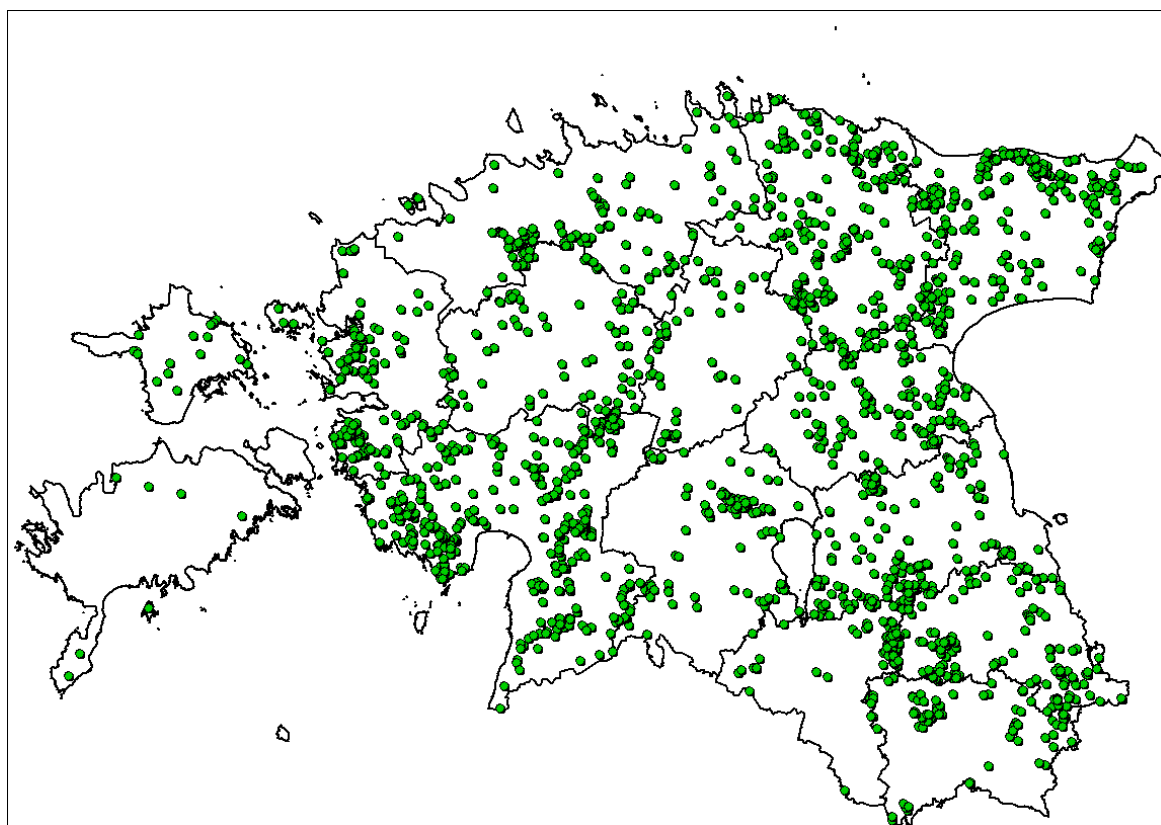
Ilvese küttimine aastatel 1991 – 2020 ning poegade emailveste arv.

The number of lynx hunted in 1991 – 2020 (red line) and number of reproductive units (green line).

- Poegade emailveste arvuks saadi möödunud aastal 63 ning üldarvukus sügisel oli tõenäoliselt vahemikus 400-500 isendit.
- Poegade emailveste arv on samal tasemel püsinud juba viimased 4 aastat. Populatsiooni kasvu pidurdavad põhjused ei ole teada. Ilvest ei ole legaalselt kütitud viimased viis aastat.
- Poegade emailveste arvu stabiilse trendi kõrval väljendab ruutloenduse jäljeindeks kasvu, mis võiks viidata üldarvukuse suurenemisele. Arvukuse suurenemine viimasel aastal väljendub ka jahimeeste hinnangutes.
- Kuna ilvese arvukus on kaugelt madalam suurkiskjate tegevuskavas soovitud miinimummäärast (100 pesakonda), soovitame Keskkonnaametil eelolevaks jahihooajaks küttimiskvooti mitte välja anda.

Ilvese pesakondade arv ja selle muutused aastatel 2011 – 2020.
Number of lynx reproductions (females with cubs-of-the-year) in 2011 - 2020.

Maakond <i>County</i>	Pesakondade arv <i>No. of females with cubs-of-the-year</i>										Pesakondade arvu muutus 2020/2019 <i>Change in no. of reproductive females</i>		Pesakondade arvu muutus 2020/2011 <i>Change in no. of reproductive females</i>	
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020				
Harjumaa	8	7	6	6	7	3	5	6	5	5	=	-		
Hiiumaa	3	3	?	1	0	1	0	1	1	1	=	-		
Ida-Virumaa	5	3	3	4	5	3	6	6	7	7	=	+		
Jõgevamaa	7	7	5	5	4	2	4	5	4	6	+	-		
Järvamaa	8	4	3	3	3	2	4	4	2	4	+	-		
Läänemaa	10	8	3	3	3	4	6	3	2	3	+	-		
Lääne-Virumaa	7	5	4	9	5	5	3	5	8	6	-	-		
Põlvamaa	5	4	6	7	6	7	5	6	3	3	=	-		
Pärnumaa	14	6	5	8	6	5	9	4	7	9	+	-		
Raplamaa	8	5	3	4	4	3	3	4	4	4	=	-		
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=	=		
Tartumaa	6	6	2	2	4	4	5	6	4	5	+	-		
Valgamaa	7	6	4	4	8	5	6	6	4	3	-	-		
Viljandimaa	7	3	2	2	4	3	2	3	6	3	-	-		
Võrumaa	8	5	?	3	5	6	5	2	7	4	-	-		
Kokku Total	103	72	46	61	64	53	63	61	64	63	=	-		

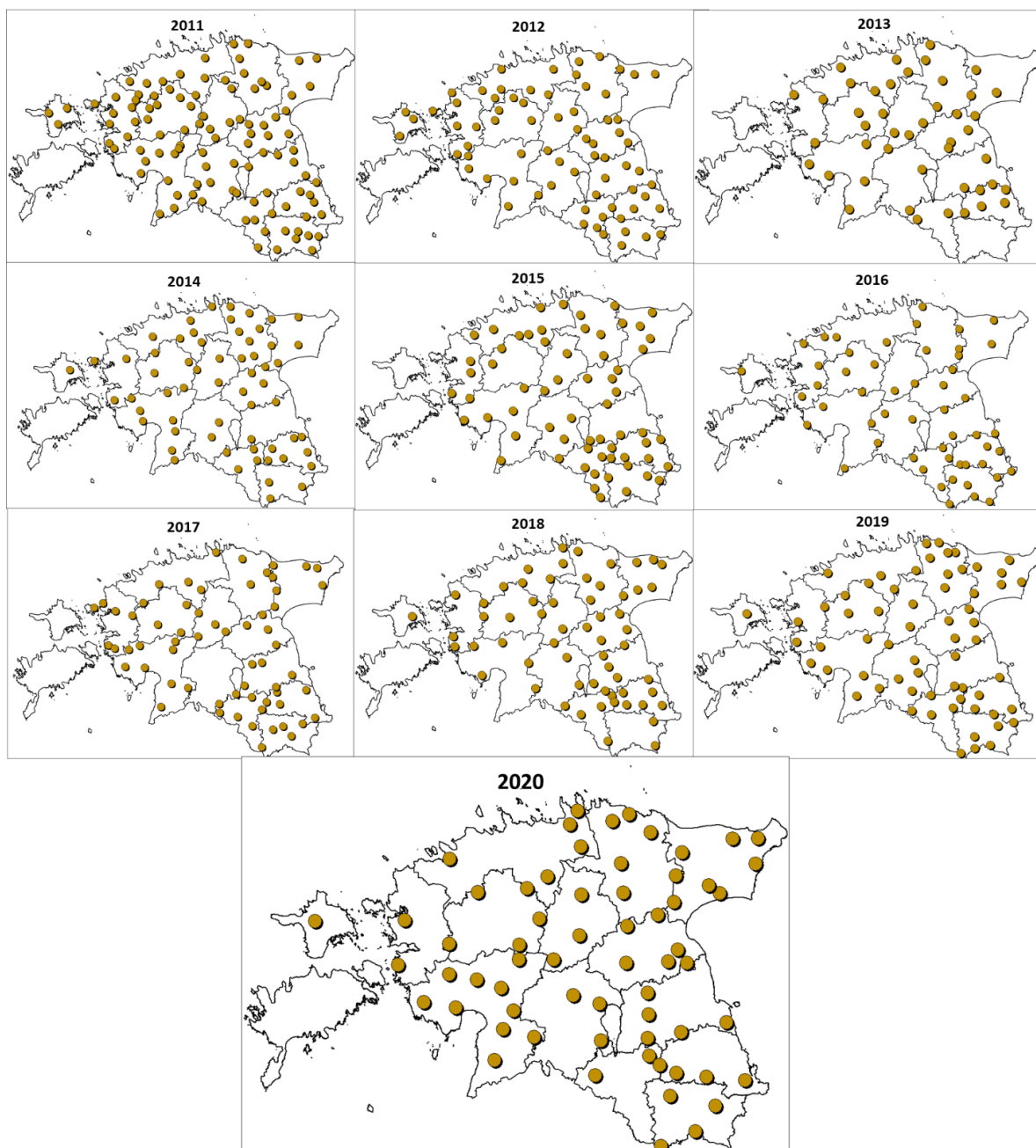

2020. aastal tehtud ilvese vaatlused. *Lynx observations in 2020.*

Ilvese vaatlusi esitati jahimeeste poolt kokku 2064 (2019. aastal 1167), neist 504 (2019. aastal 297) poegadega ema või ilvesepaari/grupi vaatlust. Vaatlustega sai kaetud ala, mis hõlmas 77 % Eesti jahipiirkondadest (2019. aastal 72 %). Selgelt puudulike andmete

esitajatena paistavad silma Järva- (60 %), Valga- (52%) ja Võrumaa (63%) ning esmajoones just nende esitamata vaatlusandmete tõttu võis teatud arv ilvese pesakondi analüüsi tulemustes kajastamata jääda. Kõige paremini, 97% ulatuses, sai vaatlustega kaetud Pärnumaa. Kindlasti on jätkuvalt probleeme vaatluste kvaliteedi osas. See puudutab just pealiskaudsust pesakondade jäljevaatlustel, kus pahatihti ei tehta kindlaks tegelikku kutsikate arvu, vaid piirduakse esmapilgul nähtuga. Ilvese puhul on aga väga tavaline see, et kutsikad astuvad ema või teise kutsika jälgedes, mistõttu tuleks poegade arvu kindlaks tegemiseks sellele märksa enam tähelepanu pühendada. Teatavasti ei kattu täiskasvanud samast soost ilveste territooriumid omavahel või kattuvad väga väikeses ulatuses. Niisiis kuuluvad ühel alal nähtud erineva arvu kutsikatega emaste jäljeread väga suure tõenäosusega siiski ühele ja samale pesakonnale.

Analüüsi tulemusel saadi 2020. aastal sügisel Eestis 63 ilvese pesakonda, mis on aasta varasemaga ja üldse viimase kolme aastaga võrreldes sisuliselt sama. Arvestades aga püsivalt head toidubaasi seisuga ja kärntõve tagasihoidlikku levikut on ilvese pesakondade arvu jätkuv paigalseis suuresti üllatav. Samuti on üllatav, et ülemöödunud talvest märksa paremate lumeolude baasil tehtud vaatluste hulga ja eeldatavalt ka kvaliteedi kasvust tingituna pesakondade arv tõusu ei väljendanud. Vaadates ilvesevaatluste ruumilist jaotust, paistab silma pesakondade ja vanuse osas eristamata ilvese paaride/gruppide (millest jooksuaja väliselt on enamused samuti pesakonnad) mosaiiksus. Kui 2011. aastal, mil ilvese pesakondade arvu hinnati viimati üle saja (täpsemalt 103), tehti kõikidest jahipiirkondadest, kust ilvese vaatlusi esitati, pesakondade või gruppide vaatlusi 94 %-l, 2020. aastal oli see protsent aga vaid 63. Ehk siis, meil ongi praegu erinevalt eelmise kümnendi algusest üsna palju alasid, mida võivad asustada küll üksisendid, kuid mitte sigivad emased. Sigivate emaste suhteliselt väike arv ning selle stabiilne trend väljendab kõige selgemalt ilvese asurkonna jätkuvalt ebasoodsat seisuga. Siiski, negatiivne trend oleks antud olukorrast märksa suuremaks ohumärgiks ning annaks põhjuse võtta tarvitusele märksa rangemad kaitsemeetmed, kui praegu rakendatav 0-küütimiskvoot.

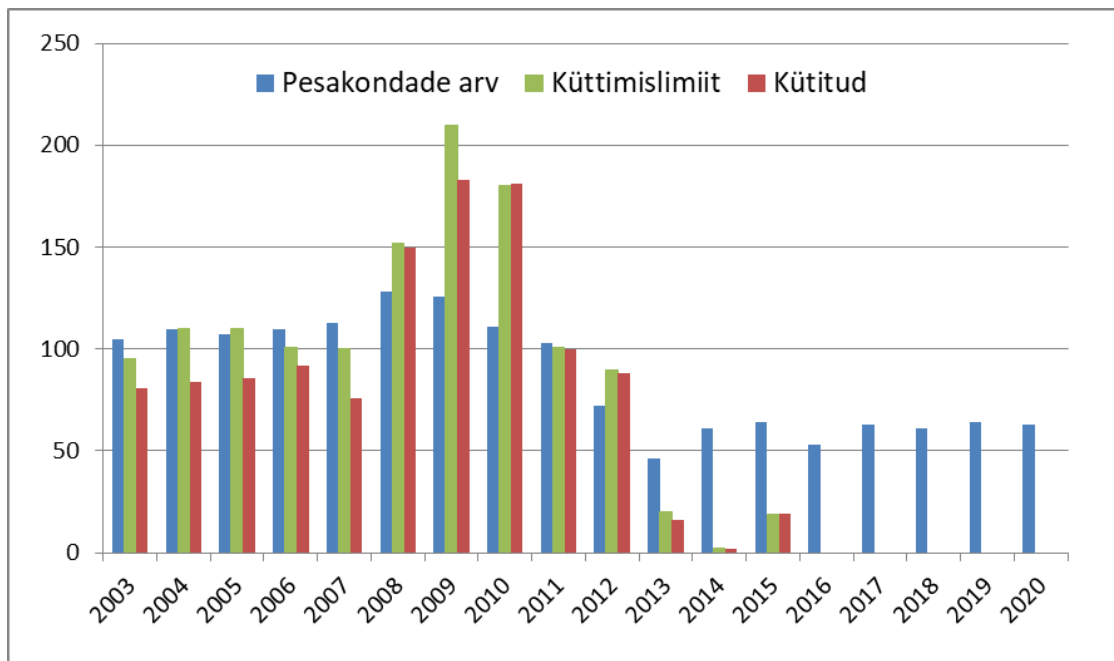
Ilvese pesakonnad aastatel 2011 -2020. *Lynx reproductions in 2011 - 2020.*

Samas viitavad nii ruutloenduse jäljeindeks kui ka jahimeeste hinnangud arvukuse muutustele üsna selgelt üldarvukuse kasvule. Kuigi kumbki neist ei ole metodoloogiliselt ilvese puhul kõrge usaldusväärsusega, võiks need siiski üldist trendi väljendada. Aga juhul, kui see nii ongi, jääb ikkagi üles küsimus, et kuhu kaob talveperioodi alguseks märkimisväärne osa ilvese poegi? Kui teadaolevate üksikjuhtumite põhjal võiks siin mingeid järeldusi teha, jääks need siiski vaid oletusteks. Tõestuseks vajalike põhjalike uuringute vastu tundub puuduvat aga huvi ja initsiatiiv ning tõenäoliselt on piiratud ka vahendid.

Jahipiirkonna kasutajate hinnang ilvese arvukuse muutustele võrreldes eelneva aastaga ja hundi jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta) aastatel 2012-2021 läbi viidud talvistes marsruutloendustes (ruutloendus).

Hunter estimated changes in lynx abundance and winter track index in 2012-2021.

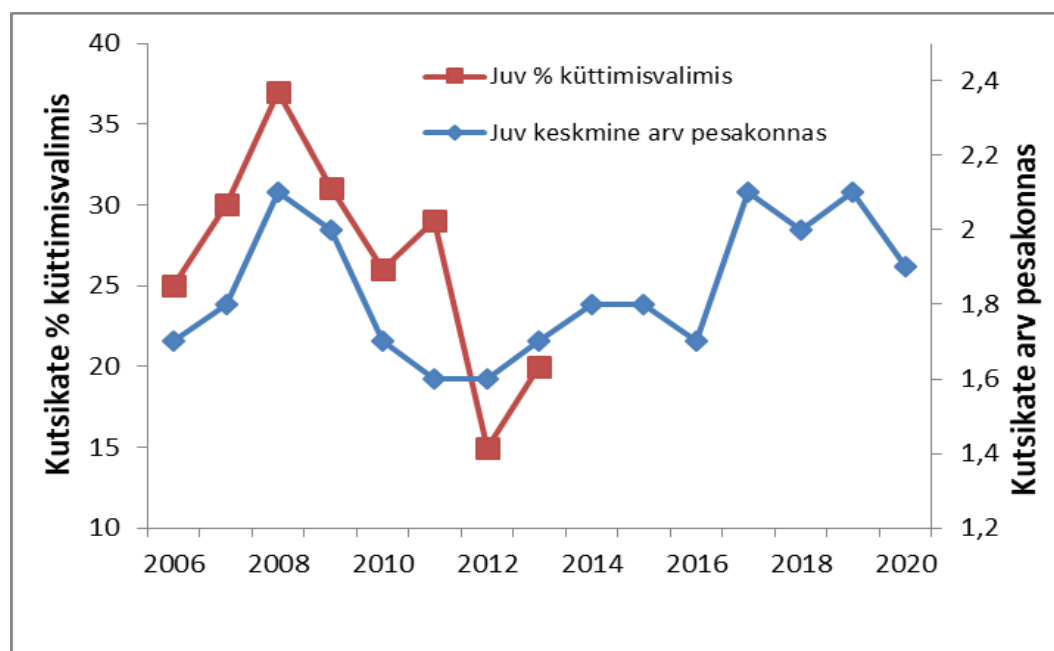
Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Harjumaa	=	-	-	-	=	=	-	-	+	+	0,13	0,08	0,11	0,10	0,16	0,07	0,09	0,09	0,15	
Hiiumaa	+	-	-	=	=	-	-	-	+	+	0,10	0,07				0,03	0,00		0,02	
Ida-Virumaa	-	-	-	-	+	=	+	++	-	+	0,06	0,04	0,05	0,05	0,04	0,03	0,11	0,19	0,18	0,19
Jõgevamaa	-	-	=	=	+	-	-	-	-	+	0,12	0,11	0,11	0,08	0,08	0,16	0,52		0,21	
Järvamaa	-	-	-	=	-	-	+	=	-	+	0,06	0,04	0,10	0,06	0,06	0,06	0,11	0,07	0,17	0,10
Läänemaa	-	-	-	=	-	-	+	=	-	=	0,25	0,13			0,03	0,09	0,24	0,44	0,13	0,18
Lääne-Virumaa	-	-	-	=	+	-	+	=	+	+	0,04	0,06	0,05	0,07	0,02	0,04	0,06	0,10		0,14
Põlvamaa	-	+	-	=	-	=	-	+	+	+	0,08	0,06			0,10	0,12	0,09	0,11		0,16
Pärnumaa	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	0,10	0,07			0,01	0,04	0,03	0,07	0,10	0,14
Raplamaa	-	-	-	-	+	=	-	+	-	+	0,14	0,05	0,06		0,06	0,05	0,07	0,05	0,06	0,10
Saaremaa	+	+	-	++	-	=	-	=	++	++	0,01	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tartumaa	-	-	=	=	=	+	+	=	-	+	0,05	0,05	0,01		0,07	0,12	0,07	0,08	0,06	0,05
Valgamaa	-	-	-	-	++	=	+	=	-	+	0,06	0,03			0,06	0,17	0,08	0,10	0,20	0,14
Viljandimaa	-	-	-	+	-	+	-	+	-	+	0,09	0,06			0,03	0,10	0,06	0,02	0,03	0,11
Võrumaa	-	-	+	=	=	-	+	-	=	+	0,09	0,06	0,12	0,04	0,08	0,17	0,13	0,15	0,21	
Kokku Total	-	-	-	=	=	-	+	+	=	+	0,09	0,06	0,07	0,07	0,06	0,07	0,09	0,12	0,11	0,13

Ilvese pesakondade arv, lubatud küttimislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003 - 2020.
Number of lynx reproductions (blue), hunting quota size (red) and number of hunted individuals (green) in 2003 - 2020.

Ilvese kütmine viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of lynx in 2011 – 2020.

Maakond <i>County</i>	Kütmine <i>Hunting bag</i>										2020/2019	2020/2011
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	muutus (%) <i>Change in hunting bag</i>	muutus (%) <i>Change in hunting bag</i>
Harjumaa	8	7	1	0	3	0	0	0	0	0	=	-100,0
Hiiumaa	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Ida-Virumaa	4	5	1	0	2	0	0	0	0	0	=	-100,0
Jõgevamaa	8	7	0	0	3	0	0	0	0	0	=	-100,0
Järvamaa	9	6	0	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Läänemaa	5	10	1	2	1	0	0	0	0	0	=	-100,0
Lääne-Viru	9	6	1	0	3	0	0	0	0	0	=	-100,0
Põlvamaa	7	4	1	0	2	0	0	0	0	0	=	-100,0
Pärnumaa	7	12	1	0	3	0	0	0	0	0	=	-100,0
Raplamaa	8	7	2	0	2	0	0	0	0	0	=	-100,0
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=	=
Tartumaa	5	5	2	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Valgamaa	11	4	2	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Viljandimaa	8	5	1	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Võrumaa	10	7	2	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Kokku Tot	100	87	16	2	19	0	0	0	0	0	=	-100,0

Alla aastaste ilveste osakaal kütmissalimis ja poegade keskmine arv pesakonnas vaatluste põhjal aastatel 2006-2020.

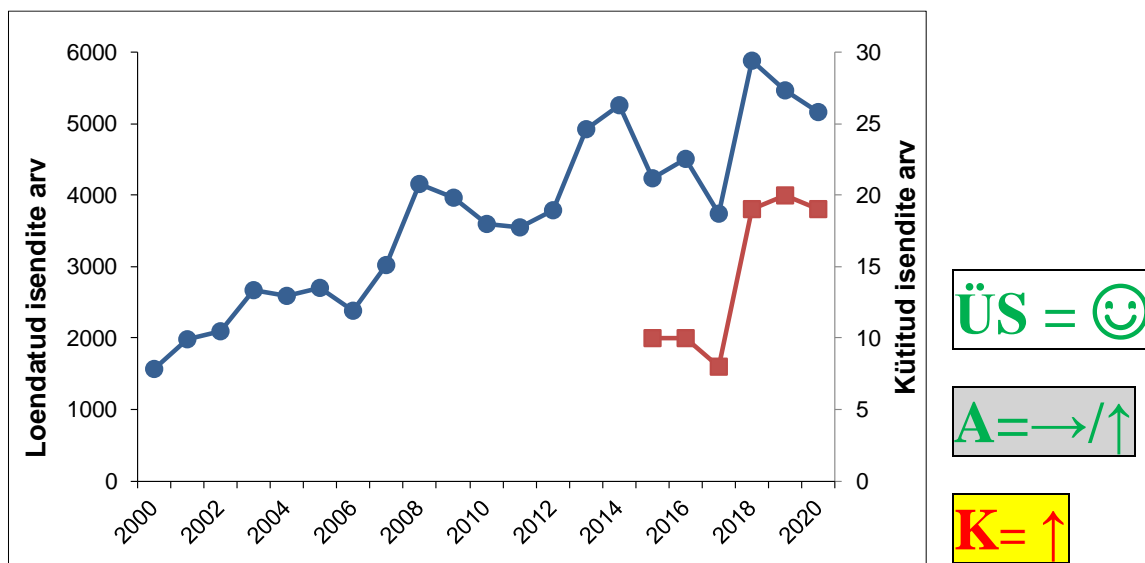
Proportion of juveniles in hunting bag (red) and average litter size in observations (blue) in 2006-2020.

Ilvese populatsiooni üldarvukust võib 2020. aasta sügisese seisuga hinnata 400-500-le isendile ning asurkonna üldist seisundit jätkuvalt ebasoodsaks.

Küttimisettepanek

Ilvese arvukus ei ole kaugeltki saavutanud suurkiskjate kaitse- ja ohjamise tegevuskavas soovitud miinimumi (100 pesakonda) ning asurkonna seisund on jätkuvalt ebasoodne. Samuti ei ole alust ennustada arvukuse olulist tõusu sel aastal. Seetõttu ei tohiks eeloleval hooajal ilvest üheski maakonnas üldkorras küttida. Erandkorras Keskkonnaameti loal võib lubada küttida haigeid (nt kärntõve tagajärjel kurtunud) loomi või probleemisendeid kõikjal Eestis.

HALLHÜLJES (*Halichoerus grypus*)

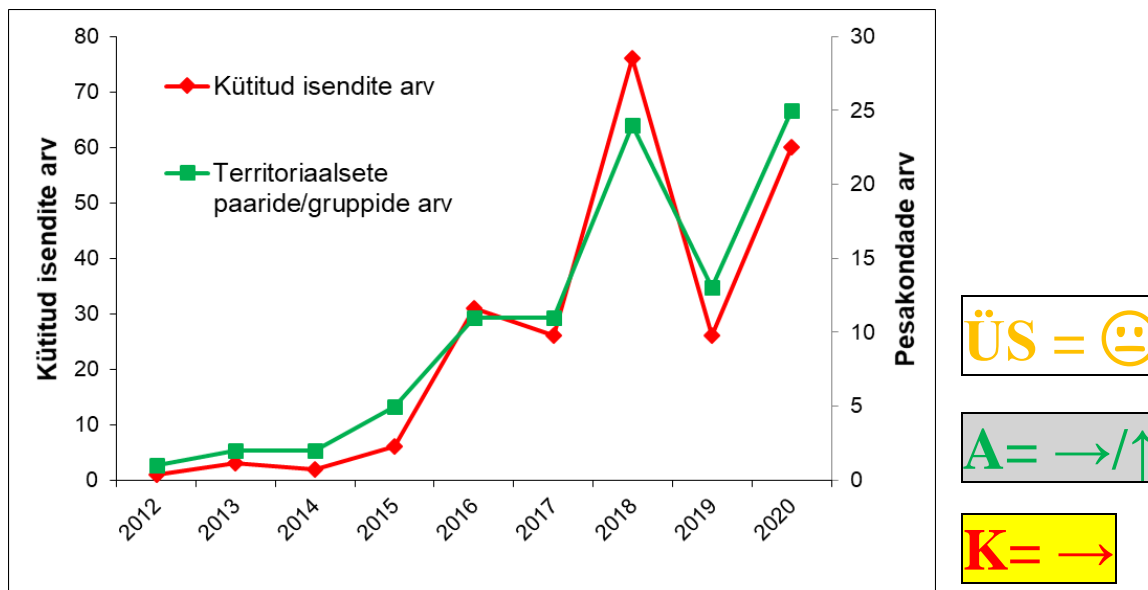
Hallhüljeste arv kevad-suviste karvavahetuse aegsete lesilate kohal läbiviidud lennuloenduste andmetel ning kütitud isendite arv.

Grey seal numbers in haul-outs, based on aerial counts carried out during moulting period and number of hunted seals.

- 2020. aasta kevadsuvisel lennuloendusel loendati lesilates kokku 5159 hallhüljest. Viimase kolme aasta keskmine loendatud hallhüljeste arv, mis on aluseks ka küttemiskvoodi määramisel, on 5503. 2020. aasta seirearuanne on leitav: <https://kese.envir.ee/kese/downloadReportFile.action?fileUid=21480895&monitoringWorkUid=19239974>. Hallhülge üldist seisundit nii Eestis kui ka Läänemeres võib pidada väga heaks.
- 2020. aastal kütitati kokku 19 hallhüljest, neist 16 Kihnust, küttemiskvoot oli 50.
- Käesoleva aasta küttemiskvoot on 55, küttemisettepanek on leitav: https://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/hallhulge_kuttimisettepanek_2021.pdf.
- 2022. aasta küttemisettepanek koostatakse käesoleva aruande lisana 2022. aasta märtsikuus.
- Hallhülge kahjud kalandusele on jätkuvalt suured ning seda peamiselt rannakalurite püüniste (seisevpüüniste) lõhkumise või neis olevate kalade söömise/vigastamise näol. Antud juhtudel on enamasti tegemist sellele spetsialiseerunud ja inimpelgikkuse kaotanud üksikisenditega keda peaks käsitlema kui nuhtlusisendeid.

- Käesolev seadusandlus ei soosi ning kohati ei võimalda üldse nuhtlusisendite kättimist kalapüüniste ja püütud kalade kaitseks. Seetõttu soovitame võimalikult kiiresti kutsuda kokku vastav ümarlaud otsimaks lahendusi kättimise võimaldamiseks kalapüüniste juures,
- Soovitame Keskkonnaametil koostada hallhülge kaitse ja ohjamise tegevuskava. Viimane tegevuskava oli vaid kaitse tegevuskava ning selle kehtivus lõppes aastal 2019.

HARILIK ŠAAKAL (*Canis aureus*)

Šaakali küttimine ning territoriaalsete paaride/gruppide arvu muutused aastatel 2012-2020.

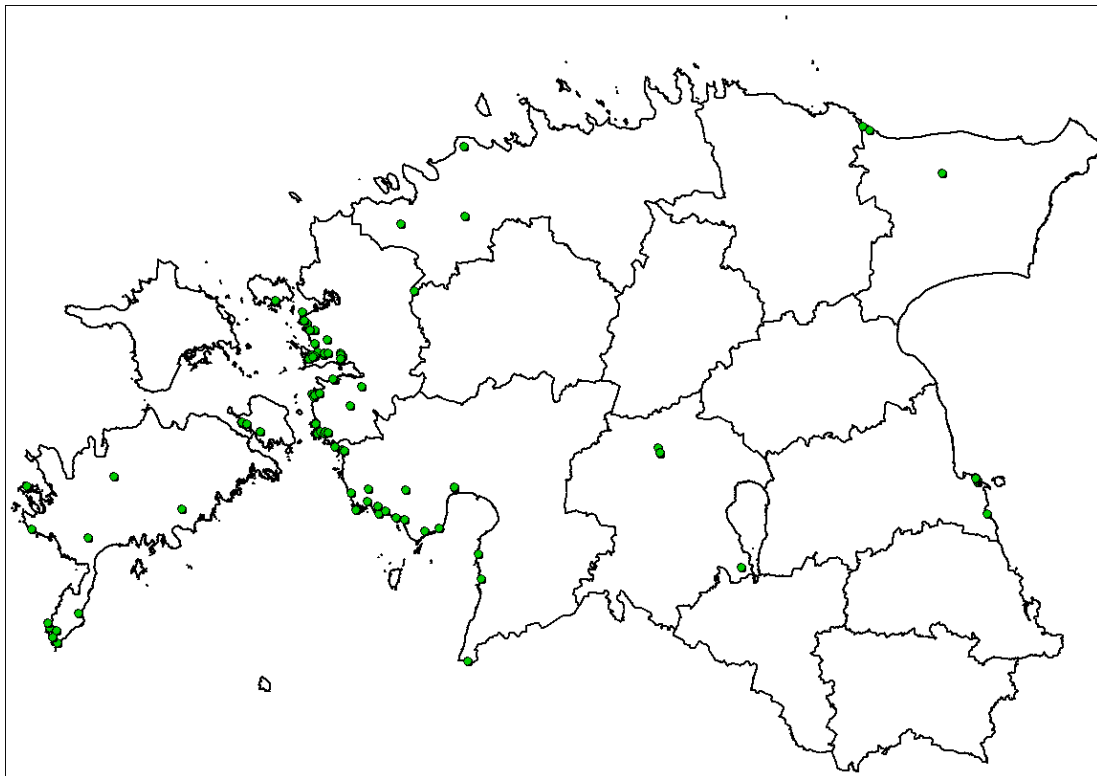
The number of hunted individuals and the number of territorial pairs or packs of golden jackal in 2012 - 2020.

- Šaakali territoriaalseid paare või gruppe oli 2020. aastal vaatluste, küttimisandmete ning bioakustilise seire analüüsi põhjal 25. Üldarvukus sügisel jäi tõenäoliselt vahemikku 100-200 isendit, kuid täpsemat arvu ei ole olemasolevate andmete põhjal võimalik välja tuua.
- Võrreldes 2019. aastaga oli šaakali arvukus kasvanud ning levik laienes nii lääne (Saaremaa) kui ka põhja (Ida-Virumaa) suunal.
- Kokku kütiti 60 šaakalit, neist enamus Lääne- ja Pärnumaal. Möödunud aastast enam lasti šaakaleid 2018. aastal, siis kütiti 76 isendit
- Šaakali üldseisundile on praegu keeruline hinnangut anda, kuna tegemist on liigiga, kelle asurkond on alles kujunemisjärgus. Samas on tema arvukus ja levikuala väike, küttimissurve kõrge ning asurkond üsna isoleeritud. Lähim teadaolev elujõuline asurkond on Ukrainas.
- Šaakal ei ole võõrliik, keda tuleks välja tõrjuda, vaid võrdväärne meie pärismaiste liikidega, olgugi et ta on alles hiljuti siia levinud. Seetõttu kehtivad šaakali puhul samad jätkusuutliku jahinduse põhimõtted, mis meie teiste pärismaiste liikide puhul. Kuna šaakal on väikeuluk, kelle jahinduslikku regulatsiooni riik vaid ajaliselt piirab, tuleb neid põhimõtteid jahimeestel endil järgida.

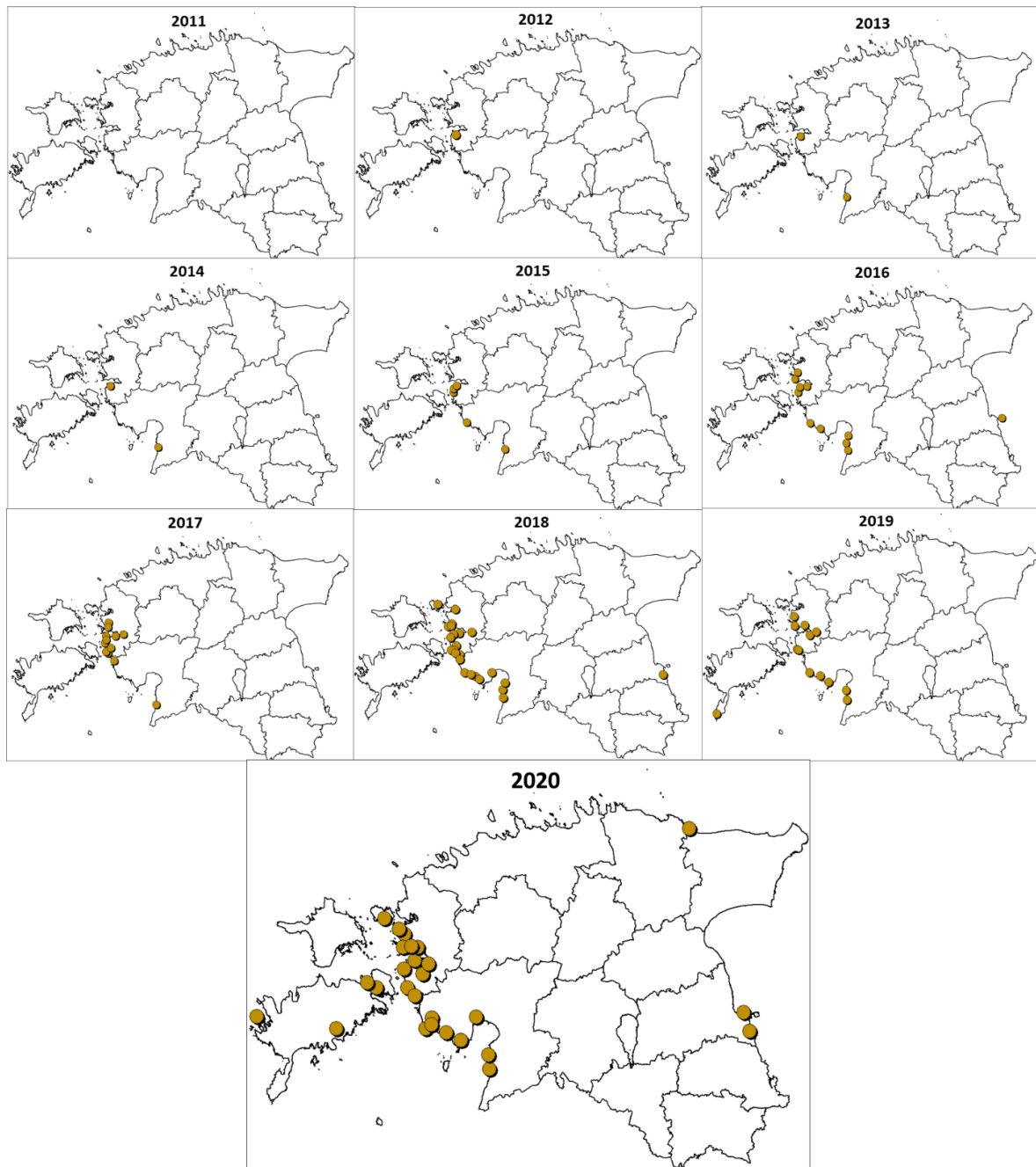
- Kuna šaakal tekitab kohati kahju lambakasvatusele (eriti just rannikuäärsetes hooldatavates pool-looduslike kooslustes), siis tuleks teda intensiivsemalt küttida piirkondades, kus karjakasvatajatel on nendega probleeme, jättes mitteprobleemsed isendid/pesakonnad puutumata või survestada küttimisega neid tagasihoidlikul määral.

Šaakali küttimine maakonniti 2015 - 2020 jahihooajal ja jahipiirkonna kasutajate hinnang šaakali arvukuse muutustele viimasel kolmel aastal. *Hunting bag of golden jackal and hunters estimation of change in abundance..*

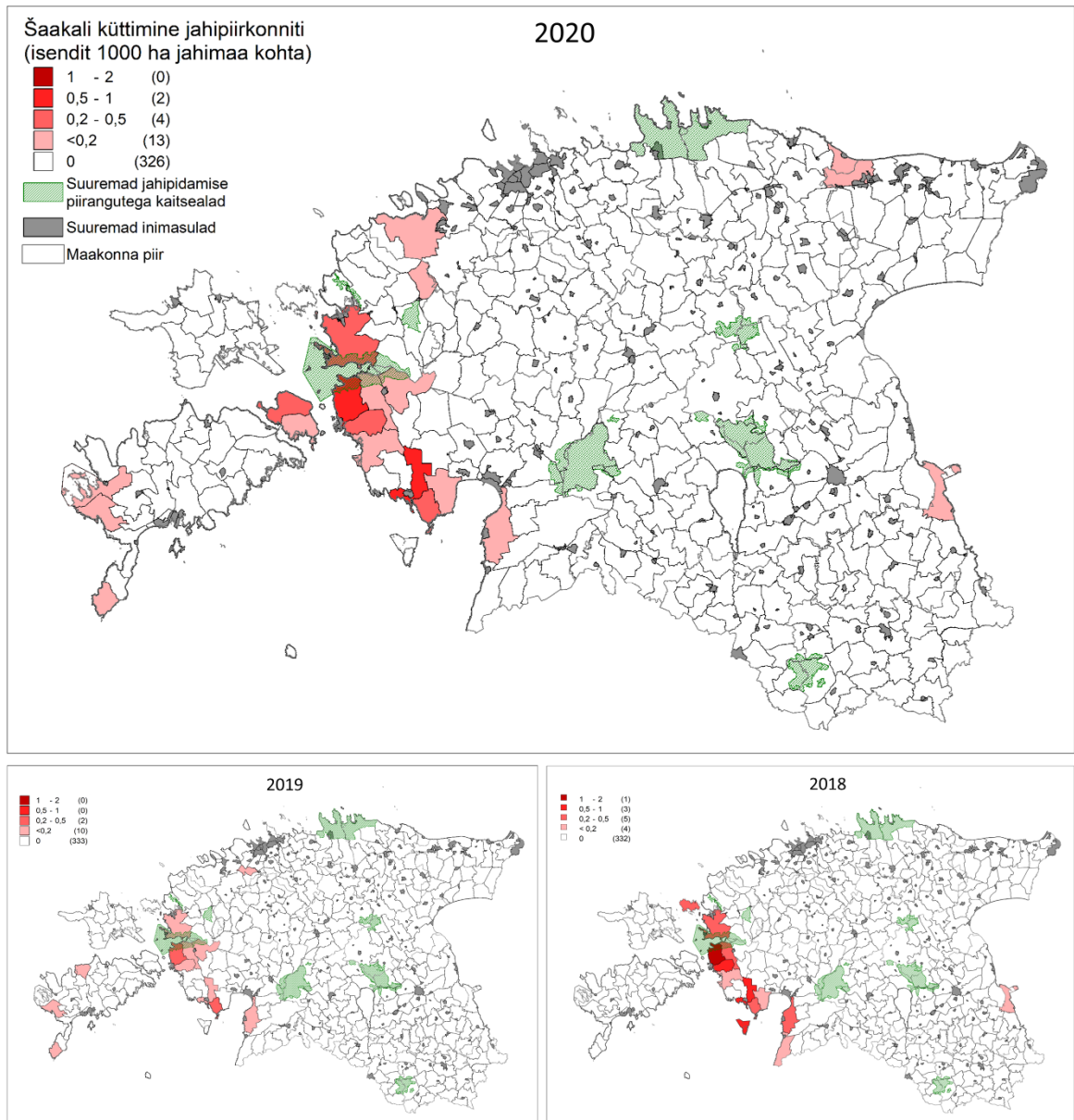
Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>						2020/2019 muutus (%) <i>Change in hunting bag</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in abundance (hunters est)</i>		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020		2019	2020	2021
Harjumaa	0	0	0	0	1	1	0,0	=	=	=
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0		=	=	=
Ida-Virumaa	0	0	0	0	0	2	+	=	=	=
Jõgevamaa	0	0	0	0	0	0		=	=	=
Järvamaa	0	0	0	0	0	0		=	=	=
Läänemaa	4	17	21	44	16	34	112,5	+	=	+
Lääne-Virumaa	0	0	0	0	0	0		=	=	=
Põlvamaa	0	0	0	0	0	0		=	=	-
Pärnumaa	1	14	5	31	6	15	150,0	+	=	+
Raplamaa	0	0	0	0	0	0		=	=	=
Saaremaa	1	0	0	0	3	7	133,3	=	+	+
Tartumaa	0	1	0	1	0	1	+	+	=	=
Valgamaa	0	0	0	0	0	0		=	=	=
Viljandimaa	0	0	0	0	0	0		=	=	=
Võrumaa	0	0	0	0	0	0		=	=	=
Kokku Total	6	32	26	76	26	60	130,8	(+)	(+)	(+)

2020. aastal tehtud šaakali vaatlused. *Observations of golden jackal in 2020.*

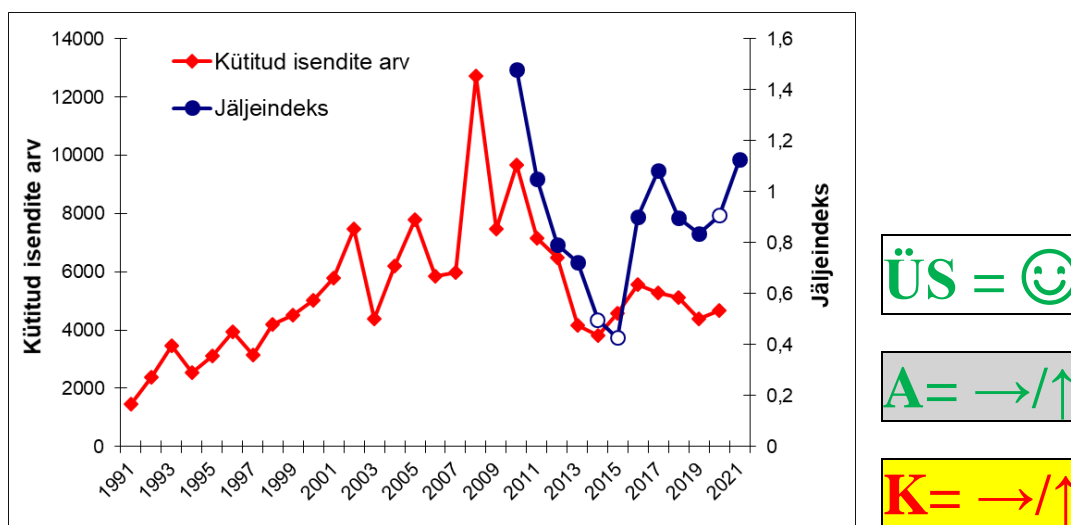

Šaakali territoriaalsed paarid/grupid aastatel 2016 - 2020.
Territorial pairs or packs of golden jackal in 2016 - 2020.

Šaakali küttimine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of golden jackal (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

REBANE (*Vulpes vulpes*)

Rebase küttimine aastatel 1991 – 2020 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused.
The number of red fox hunted in 1991 – 2020 and winter track index (line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Rebase arvukus on taas üle pika aja selgemalt tõusutrendis nii ruutloenduse jäljeindeksi kui ka jahimeeste hinnangute põhjal.
- Kärntõve tagasihoidlikumale mõjule, mis on suurendanud elumust, viitab kaheaastaste isendite suhteliselt kõrge osakaal PTA marutaudi tõrje järelkontrolli raames kogutud valimi vanuselises struktuuris.
- Rebase küttimine on võrreldes 2019. aastaga pisut suurenenud, kuid on siiski veel oluliselt väiksem möödunud kümnendi algusaastatest.
- Eelkõige just kärntõve leviku ohjeldamiseks tuleks rebast küttida vähemalt eelmise aastaga sarnase intensiivsusega.

Rebase kütmine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of red fox in last ten years.

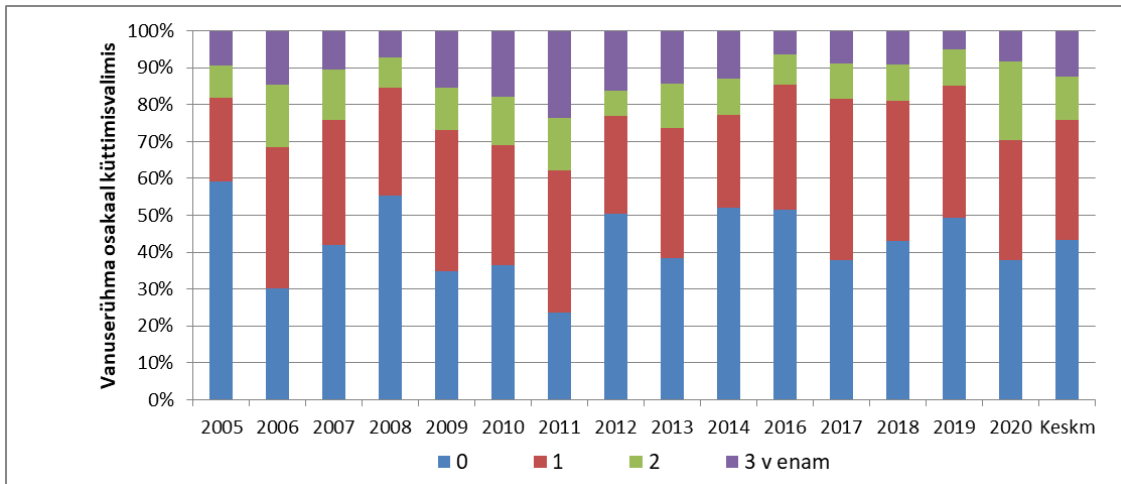
Maakond County	Kütmine Hunting bag										2020/2019 muutus (%)	2020/2011 muutus (%)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	507	466	310	252	316	373	272	313	323	371	14,9	-26,8
Hiumaa	278	245	149	77	98	108	118	101	95	120	26,3	-56,8
Ida-Virumaa	251	215	108	114	136	216	166	191	189	234	23,8	-6,8
Jõgevamaa	334	330	260	192	209	334	240	258	273	300	9,9	-10,2
Järvamaa	321	331	265	173	175	282	197	207	172	221	28,5	-31,2
Läänemaa	374	264	145	162	268	301	359	363	308	332	7,8	-11,2
Lääne-Virumaa	472	443	300	248	232	336	305	292	220	247	12,3	-47,7
Põlvamaa	424	329	229	249	258	296	241	267	219	233	6,4	-45,0
Pärnumaa	638	522	320	329	444	573	464	498	509	437	-14,1	-31,5
Raplamaa	399	428	187	154	226	240	253	254	227	279	22,9	-30,1
Saaremaa	1179	1137	671	803	931	955	1268	867	634	671	5,8	-43,1
Tartumaa	538	454	315	299	347	484	405	419	295	214	-27,5	-60,2
Valgamaa	382	416	206	200	239	274	297	294	253	216	-14,6	-43,5
Viljandimaa	603	532	417	340	388	491	452	511	402	538	33,8	-10,8
Võrumaa	444	362	272	223	313	295	237	282	263	246	-6,5	-44,6
Kokku Total	7144	6474	4154	3815	4580	5558	5274	5117	4382	4659	6,3	-34,8

Rebase ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2012-2021. Snow track index of red fox in 2012-2021.

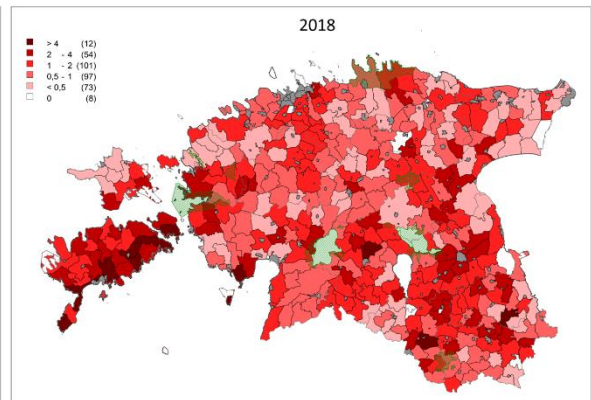
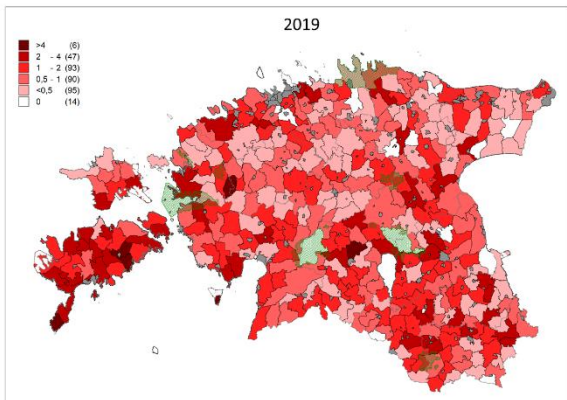
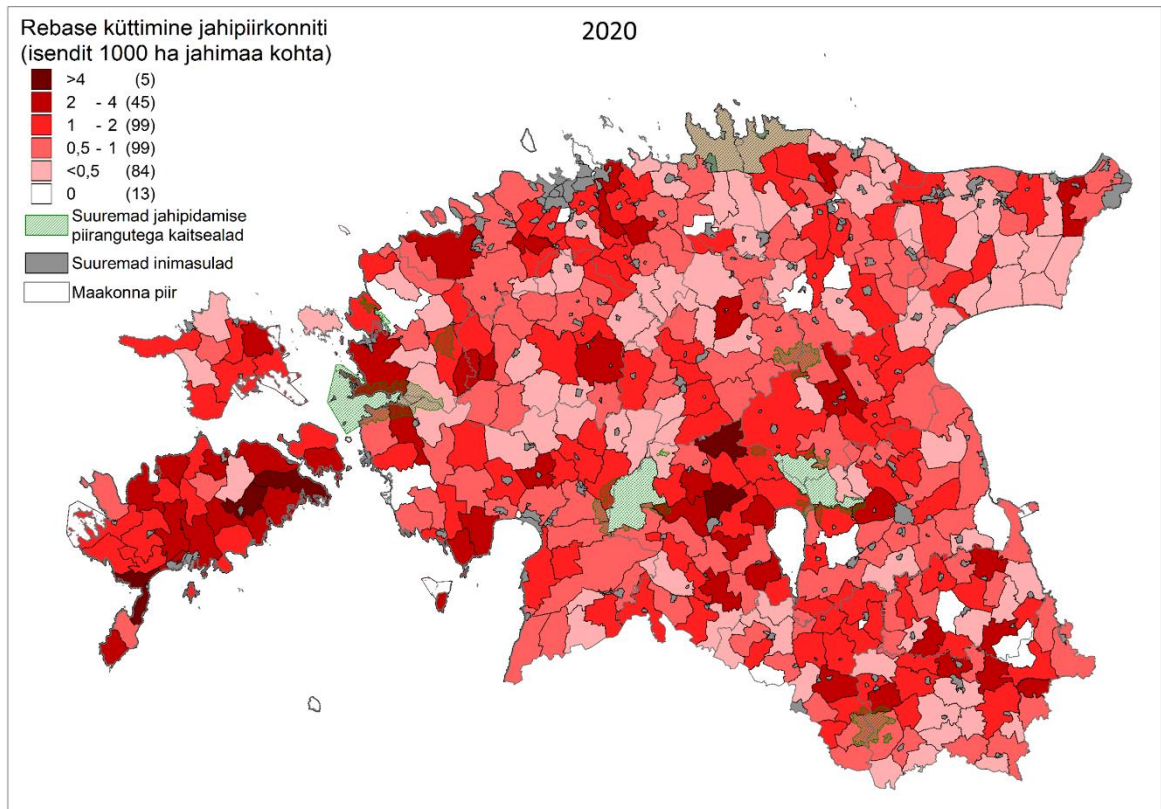
Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										2021/2018 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Change in winter track index (%)	Change in winter track index (%)
Harjumaa	0,66	0,71	0,56	0,23	0,99	0,89	0,99	0,83		1,30	31,4	97,7
Hiumaa	0,71	0,66					0,46			0,45	-2,1	-36,5
Ida-Virumaa	0,46	0,56	0,19	0,22	0,37	0,50	0,42	0,40	0,23	0,49	14,8	7,2
Jõgevamaa	0,83	0,66		0,81	1,32		0,95	0,93		0,51	-46,7	-39,2
Järvamaa	0,61	0,66	0,49	0,27	0,80	1,14	0,76	1,12	0,93	0,97	28,0	59,4
Läänemaa	0,92	0,94			0,58	1,16	0,82	0,90	0,73	0,37	-55,1	-60,3
Lääne-Virumaa	0,59	1,02	0,37	0,26	0,56	0,96	0,50	0,57		0,53	7,4	-9,1
Põlvamaa	0,80	0,69			1,19	1,15	0,89	0,71		1,04	16,6	29,6
Pärnumaa	1,29	0,40			0,77	0,97	0,84	0,96	0,78	0,82	-3,2	-36,7
Raplamaa	0,68	0,52	0,48		1,06	0,85	0,59	0,63	0,60	1,11	88,5	63,5
Saaremaa	1,11	1,07	0,82			1,41	2,05	1,05		2,20	7,2	97,8
Tartumaa	0,98	0,81		0,53	0,97	1,49	0,68	1,05	1,00	0,97	44,0	-0,7
Valgamaa	0,58	0,38			0,90	1,77	1,03	0,31	2,75	0,79	-23,2	38,0
Viljandimaa	0,60	0,54			0,78	1,30	0,97	0,91	1,09	1,74	80,3	191,9
Võrumaa	0,90	1,25		0,79	1,62	0,99	1,14	1,21	0,69	2,49	119,4	178,2
Kokku Total	0,79	0,72	0,50	0,43	0,90	1,08	0,90	0,84	0,91	1,13	25,6	42,5

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang rebase arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovitus 2021. aasta jahihooajaks.
Hunter estimated changes in abundance and suggestion of Estonian EA hunting quota in 2021.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2021
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021
Harjumaa	-	-	-	-	=	=	-	=	=	+	→/↑
Hiumaa	=	=	-	-	-	-	-	=	=	+	→/↑
Ida-Virumaa	-	-	-	-	-	-	-	=	-	-	→
Jõgevamaa	-	-	-	-	=	=	-	=	-	-	→
Järvamaa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	=	→/↑
Läänemaa	-	-	-	-	=	=	-	=	=	+	→/↑
Lääne-Virumaa	-	-	-	-	-	=	-	-	=	=	→/↑
Põlvamaa	-	-	-	-	-	-	-	-	=	=	→/↑
Pärnumaa	-	-	-	-	=	-	-	+	=	+	→/↑
Raplamaa	-	-	-	-	-	-	-	=	-	-	→
Saaremaa	-	-	-	-	+	+	+	-	-	=	→
Tartumaa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	=	→/↑
Valgamaa	-	-	-	-	-	-	-	-	=	=	→/↑
Viljandimaa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	→/↑
Võrumaa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	=	→/↑
Kokku Total	-	-	-	-	-	-	-	-	-	=	→/↑

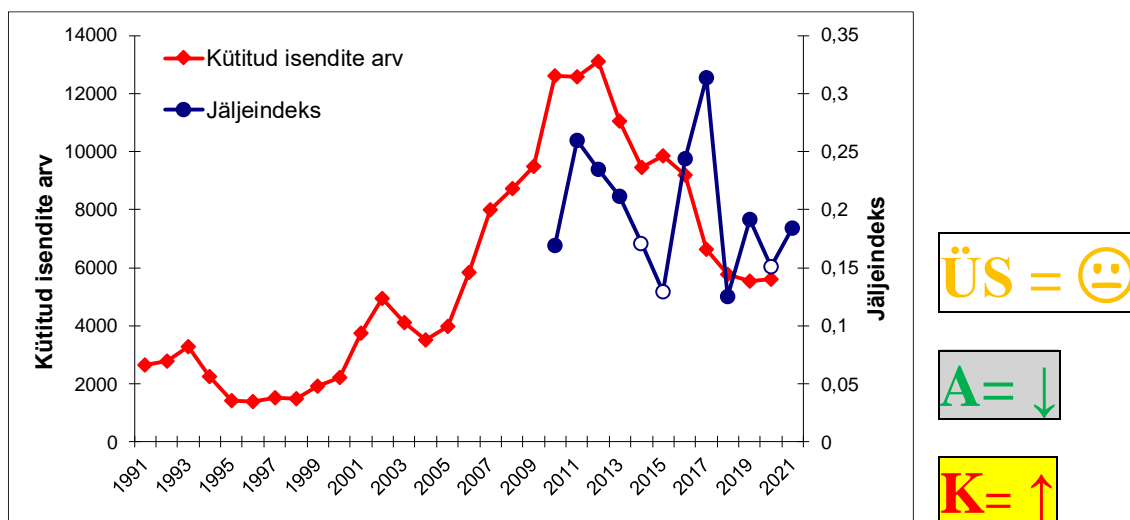
Kütitud/hukkununa leitud rebaste vanuseline struktuur aastatel 2005 – 2020 ja kogu aegrea keskmine marutõve järelkontrolli käigus kogutud materjali põhjal (Andmed: Põllumajandus- ja Toiduamet, Enel Niin). *Age structure of hunted red fox in 2005 - 2020.*

Rebase kütmine 2020. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of red fox (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

KÄHRIKKOER (*Nyctereutes procyonoides*)

Kährikkoea küttimine aastatel 1991 – 2020 ja ruutloenduse jäljeindeksi muutused.

The number of raccoon dog hunted in 1991 – 2020 and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Kährikkoea arvukus paistab olevat stabiliseerunud suhteliselt madalale tasemele võrreldes kümne aasta taguse arvukuse kõrgperioodiga, Seda väljendavad nii jahimeeste hinnangud kui ka küttimismaht.
- Vanemate põlvkondade puudumine PTA marutaudi tõrje järelkontrolli raames kogutud valimi vanuselises struktuuris viitab kähriku suurenenud suremusmääradele esimesel kahel eluaastal.
- Kährikkoea küttimine oli 2020. aastal samal tasemel kahe eelneva jahihooajaga, olles samas enam kui kaks korda tagasihoidlikum möödunud kümnendi algusaastatest.
- Eelkõige just kärntõve leviku ohjeldamiseks ei tohiks kähriku küttimist unarusse jätta. Kuna kährikkoeer on meil soovimatu võõrliik, siis hoolimata arvukuse langusest tuleks neid küttida varasemast intensiivsemalt.
- Puhtalt eetilistest kaalutlustest lähtuvalt soovitame ka kährikkoeerale pesakonna üleskasvatamise perioodil jahti mitte pidada. Jahiaeg võiks olla sama mis rebasel ehk siis 1. augustist 31. märtsini.

Kährikkoera kütmine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of racoon-dog in last ten years.

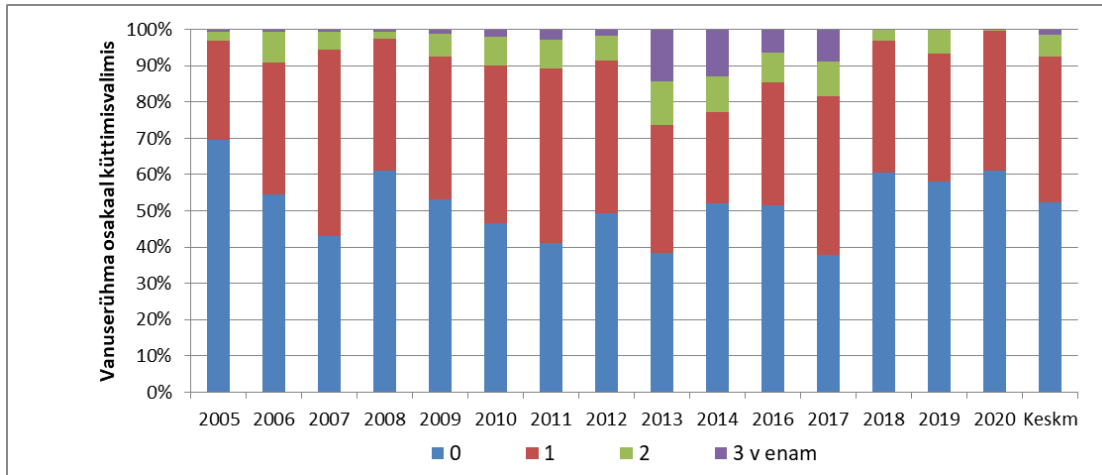
Maakond County	Kütmine Hunting bag										2020/2019 muutus (%)	2020/2011 muutus (%)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	809	1031	857	707	774	673	385	373	373	452	21,2	-44,1
Hiiumaa	695	911	1011	293	449	454	177	133	158	164	3,8	-76,4
Ida-Virumaa	466	408	431	363	494	488	382	309	334	356	6,6	-23,6
Jõgevamaa	556	494	627	623	702	620	447	413	418	482	15,3	-13,3
Järvamaa	1061	773	753	690	586	445	311	285	269	318	18,2	-70,0
Läänemaa	1695	1527	1007	805	1002	1015	713	574	555	547	-1,4	-67,7
Lääne-Virumaa	817	881	823	788	633	668	463	436	315	320	1,6	-60,8
Põlvamaa	244	283	264	424	415	293	226	139	151	155	2,6	-36,5
Pärnumaa	1705	1854	1407	1383	1155	1134	718	690	695	653	-6,0	-61,7
Raplamaa	945	1147	658	499	568	521	446	398	341	344	0,9	-63,6
Saaremaa	1387	1608	1149	1036	1034	1227	1230	890	639	378	-40,8	-72,7
Tartumaa	559	443	487	507	572	401	257	218	204	190	-6,9	-66,0
Valgamaa	372	509	319	346	342	281	229	260	292	276	-5,5	-25,8
Viljandimaa	921	883	829	596	730	655	480	485	591	736	24,5	-20,1
Võrumaa	345	359	421	408	392	304	164	178	216	221	2,3	-35,9
Kokku Total	12577	13111	11043	9468	9848	9179	6628	5781	5551	5592	0,7	-55,5

Kährikkoera ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2012-2021.
Snow track index of racoon-dog in 2012-2021.

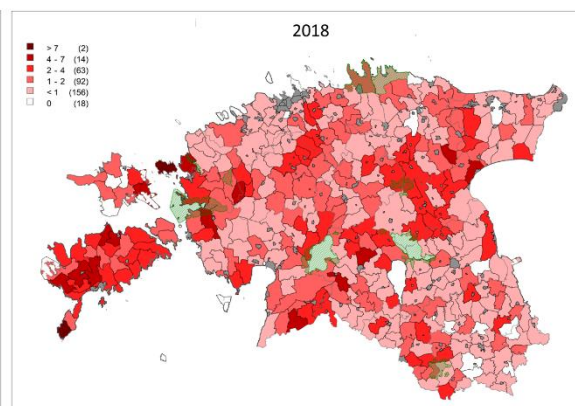
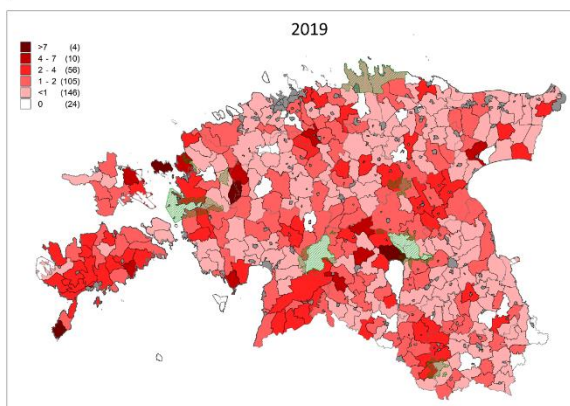
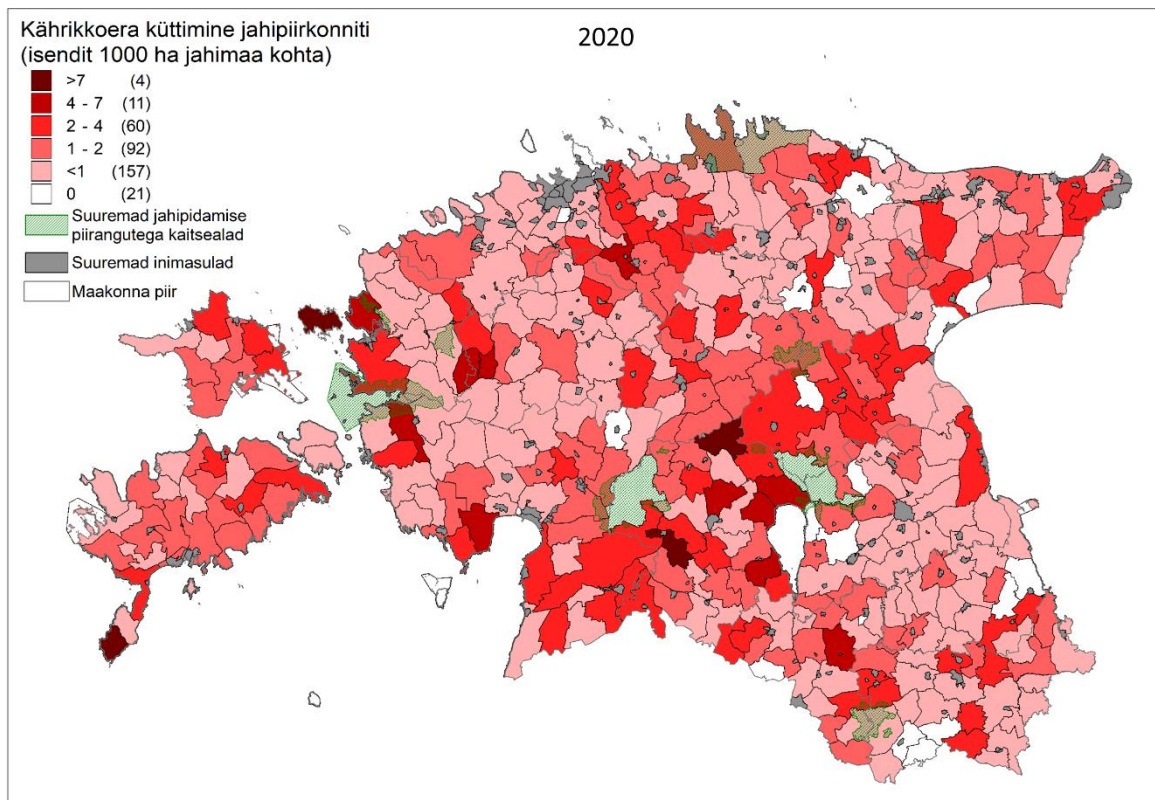
Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Harjumaa	0,14	0,13	0,16	0,12	0,17	0,10	0,06	0,13		0,17
Hiiumaa	0,15	0,16					0,03			0,01
Ida-Virumaa	0,15	0,07	0,27	0,12	0,16	0,04	0,30	0,18	0,05	0,06
Jõgevamaa	0,15	0,16		0,26	0,25		0,14	0,18		0,38
Järvamaa	0,59	0,26	0,20	0,08	0,34	0,34	0,28	0,20	0,21	0,42
Läänemaa	0,53	0,66			0,33	0,34	0,14	0,33	0,09	0,17
Lääne-Virumaa	0,07	0,12	0,08	0,08	0,16	0,15	0,09	0,07		0,12
Põlvamaa	0,09	0,07			0,13	0,14	0,03	0,09		0,15
Pärnumaa	0,55	0,48			0,60	0,45	0,27	0,40	0,28	0,23
Raplamaa	0,32	0,23	0,15		0,27	0,36	0,09	0,16	0,06	0,11
Saaremaa	0,17	0,37	0,18			0,36	0,08	0,09		0,24
Tartumaa	0,10	0,14		0,09	0,17	0,15	0,09	0,35	0,20	0,11
Valgamaa	0,05	0,04			0,08	0,09	0,02	0,10	0,26	0,09
Viljandimaa	0,24	0,14			0,33	0,59	0,13	0,26	0,15	0,38
Võrumaa	0,05	0,10		0,19	0,11	0,42	0,06	0,16	0,07	0,07
Kokku Total	0,24	0,21	0,17	0,13	0,24	0,31	0,13	0,19	0,15	0,18

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang kährikkoera arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovitus 2021. aasta jahihooajaks.
Hunter estimated changes in abundance and Estonian EA suggestion for hunting quota in 2021.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2021
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Harjumaa	+	+	+	=	+	-	-	-	-	=	↑
Hiiumaa	+	++	++	--	-	=	--	-	-	=	↑
Ida-Virumaa	+	+	+	=	+	+	-	=	-	=	↑
Jõgevamaa	-	=	-	=	+	-	=	=	-	-	↑
Järvamaa	+	-	--	-	-	--	--	--	-	=	↑
Läänemaa	+	+	--	-	--	-	--	-	-	=	↑
Lääne-Virumaa	-	+	+	-	-	+	-	-	-	-	↑
Põlvamaa	=	=	-	+	=	=	-	-	-	-	↑
Pärnumaa	+	+	-	-	-	-	-	-	-	=	↑
Raplamaa	=	+	-	-	=	+	=	-	=	-	↑
Saaremaa	-	=	--	-	-	=	-	-	--	-	↑
Tartumaa	=	=	-	-	-	-	-	-	-	=	↑
Valgamaa	=	=	=	=	+	-	-	-	=	+	↑
Viljandimaa	-	-	-	-	-	=	-	-	-	+	↑
Võrumaa	+	+	=	+	=	-	-	=	-	=	↑
Kokku Total	=	+	-	-	=	=	-	-	-	=	↑

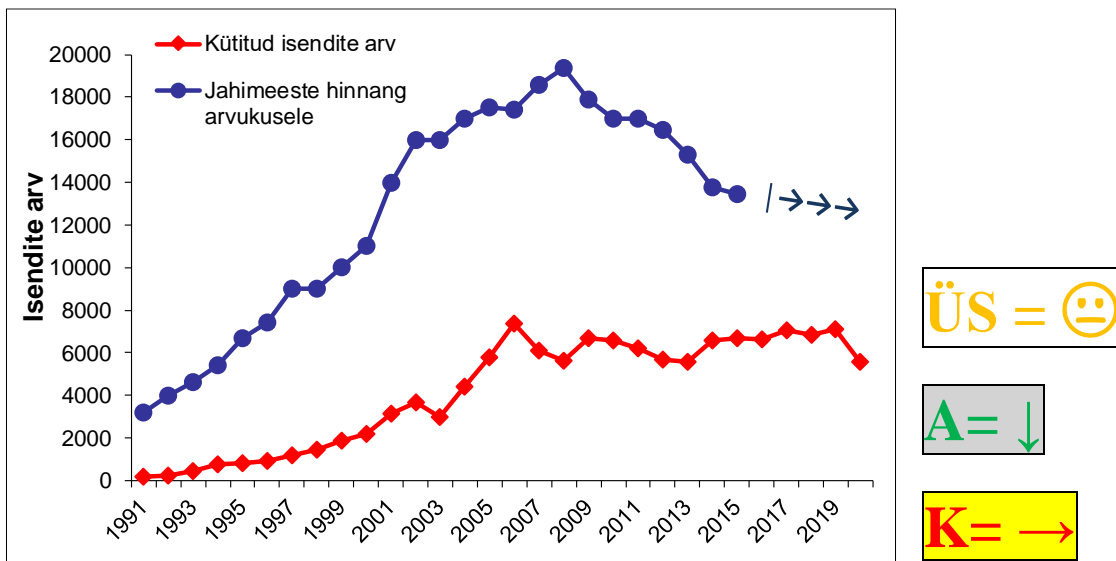

Kütitud või hukkununa leitud kährikkoerte vanuseline struktuur aastatel 2005 – 2020 ja vaadeldava perioodi keskmine marutõve järelkontrolli käigus kogutud materjali põhjal (Andmed: Põllumajandus- ja Toiduamet, Enel Niin).
Age structure of hunted racoon dog in 2005 - 2020.

Kährikkoera küttimine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of raccoon dog (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

KOBRAS (*Castor fiber*)

Kopra küttimine aastatel 1991 – 2020 ja jahipiirkondade kasutajate hinnang arvukusele ajavahemikus 1991– 2015 ja koprapesakondade loenduse alusel 2015 ja 2018 aastal.

The number of beavers hunted in 1991 – 2020 and number of beavers by hunters estimation 1991 – 2015 and based on counts of beaver colonies in 2015 and 2018.

- Kopra arvukus tundub olevat langustrendis. Seda väljendavad nii jahimeeste hinnangud kui ka küttimismaht.
- Kopra seisundist saab parema ülevaate anda järgmise aasta aruandes, kuna tänava sügisel toimub üle kolme aasta tehtav koprapesakondade kaardistamine. Pesakondade kaardistamine on jahipiirkonna kasutaja seadusejärgne kohustus.
- Kopra küttimine on võrreldes 2019. aastaga oluliselt vähenenud, küttimismaht oli viimase kümne aasta madalaim.
- Hoolimata arvukuse mõningast langusest on populatsiooni seisund siiski pigem soodne ning soovitame küttimist jätkata eelmiste aastatega samade põhimõtete järgi.
- Soovitame kopraid varakult välja püüda toimivatest maaparandussüsteemidest ning neist looduslikest vooluveekogudest, kus nad paisude näol kaladele (jõeforell) kudemistrände takistusi loovad. Suurematest voolu- ja seisuveekogudest ning samuti inimese aktiivsest majanduslikust tegevusest puutumata lodualadelt, kus nad oma tegevusega elurikkust toetavad jätta nad küttimata.

Kopra kütmine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of beaver in last ten years.

Maakond County	Kütmine Hunting bag										2020/2019	2020/2011
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	muutus (%) Change in hunting bag	muutus (%) Change in hunting bag
Harjumaa	344	327	320	419	430	502	585	619	501	508	1,4	47,7
Hiiumaa	4	9	8	5	7	15	17	21	28	22	-21,4	450,0
Ida-Virumaa	291	290	389	427	538	487	552	653	669	475	-29,0	63,2
Jõgevamaa	252	257	287	310	360	335	450	314	430	320	-25,6	27,0
Järvamaa	221	198	276	256	239	300	283	275	262	207	-21,0	-6,3
Läänemaa	117	115	164	185	179	188	284	228	279	208	-25,4	77,8
Lääne-Virumaa	332	267	285	383	392	389	388	350	350	269	-23,1	-19,0
Põlvamaa	432	452	332	425	385	287	400	373	388	258	-33,5	-40,3
Pärnumaa	812	648	652	742	814	662	670	666	782	529	-32,4	-34,9
Raplamaa	321	273	360	319	329	315	374	340	309	252	-18,4	-21,5
Saaremaa	18	14	30	37	35	21	26	53	31	42	35,5	133,3
Tartumaa	633	493	441	484	532	560	539	466	517	331	-36,0	-47,7
Valgamaa	942	1012	729	1059	841	942	903	1078	997	801	-19,7	-15,0
Viljandimaa	424	399	494	494	519	529	561	454	602	498	-17,3	17,5
Võrumaa	1067	946	805	1012	1078	1078	1006	947	982	831	-15,4	-22,1
Kokku Total	6210	5700	5572	6557	6678	6610	7038	6837	7127	5551	-22,1	-10,6

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang kopra arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovitus 2021. jahihooajaks.
Hunter estimated changes in abundance and Estonian EA suggestion for hunting quota in 2021.

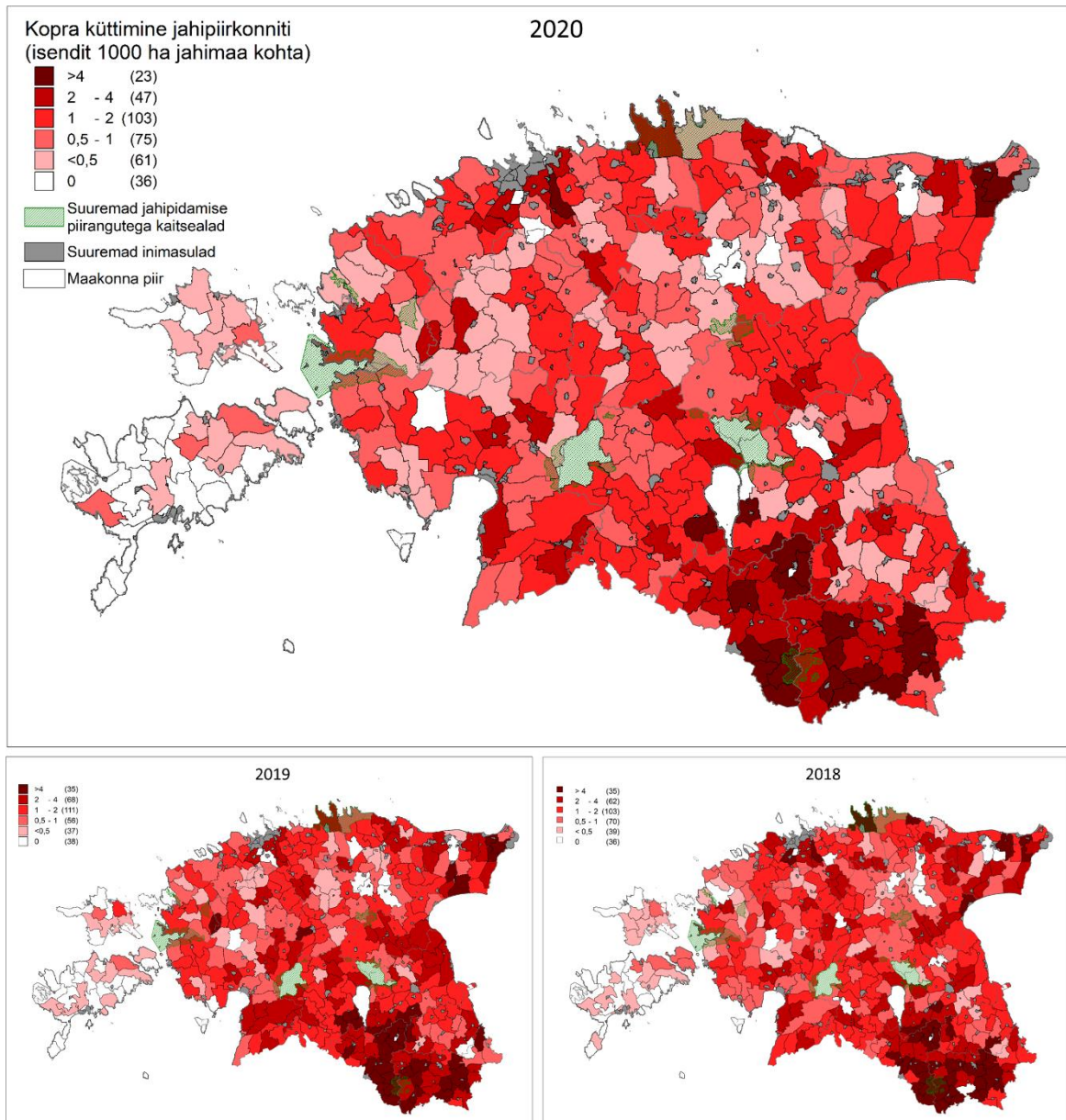
Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2021
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Harjumaa	1228	1130	1176	1114	-	=	+	=	-	-	→
Hiiumaa	19	16	16	32	+	+	+	+	+	+	→
Ida-Virumaa	1274	1180	1062	931	=	-	=	-	=	-	→
Jõgevamaa	1165	1164	1037	973	-	=	=	-	-	=	→
Järvamaa	688	667	485	436	=	=	=	=	=	=	→
Läänemaa	754	740	691	655	=	-	-	-	-	-	→
Lääne-Virumaa	1052	848	768	732	=	-	-	-	-	-	→
Põlvamaa	959	970	956	777	-	-	=	-	-	-	→
Pärnumaa	1842	1381	1174	1313	=	=	=	-	=	=	→
Raplamaa	1065	945	868	823	=	+	+	=	=	-	→
Saaremaa	60	36	51	57	+	+	+	=	+	+	→
Tartumaa	1378	1332	1223	1303	-	=	-	=	=	=	→
Valgamaa	1213	1172	1070	1060	=	=	-	=	=	-	→
Viljandimaa	1814	1655	1371	1396	-	=	-	-	-	=	→
Võrumaa	1969	2092	1841	1873	-	-	-	-	-	-	→
Kokku Total	16480	15328	13789	13475	=	=	=	-	=	-	→

Metsakaitse ekspertiiside andmed, milles peamiseks kahjustajaks on märgitud kobras aastatel 2013 kuni 2020.

Number of cases of beaver damages and affected areas registered during forest damages expertise.

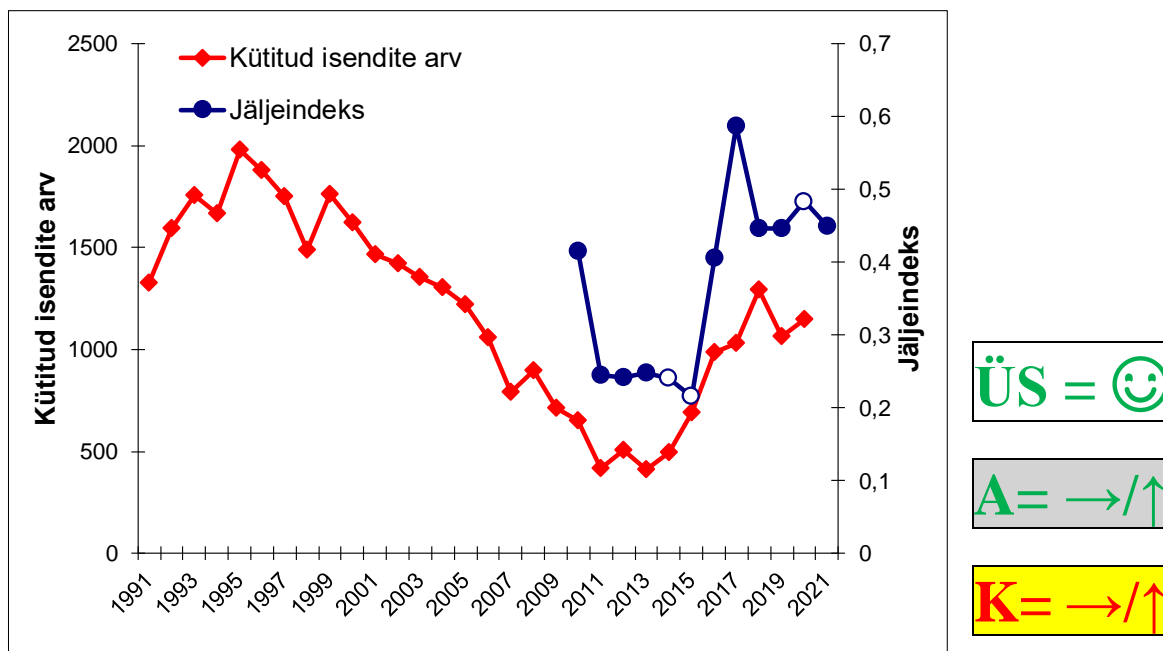
Maakond County	2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021 juuni seis	
	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)
Harjumaa	3	1,9			1	0,6					3	1,3			1	0,4		
Hiiumaa																		
Ida-Virumaa	3	2,8	2	1,5	4	5,1												
Jõgevamaa	0	0	1	0,3	4	1,5											1	1,2
Järvamaa	4	1,4	1	1,7	1	1,9					1	1,2	1	0,4				
Läänemaa	2	2,3	3	2,4	11	5,8	4	3,9							2	1,6		
Lääne-Virumaa	1	1,1	1	1,3	1	2,7	5	2,5	2	0,4			1	2,2			1	4,3
Põlvamaa	2	1,6	4	3,5					2	5,8			1	0,9				
Pärnumaa	3	5,8	14	12,6			2	3,3			6	11,1			6	7,9	2	1,2
Raplamaa	15	16,7	13	6,9	3	4,5	6	4,8	4	5,1	1	0,6	1	0,5			1	1,0
Tartumaa	3	7,3	16	21,7	4	3,7	2	2,7	3	1,9	6	2,7	1	0,3				
Valgamaa	9	5,4	9	13,4	2	3	4	4,3	2	1,1	1	0,5	1	1	4	1,8	2	3
Viljandimaa	3	1	4	6,3	18	14,1	4	3	6	5,1	5	2,3	2	3,2				
Võrumaa															2	4,0		
Kokku Total	48	47,3	68	71,6	49	42,9	27	24,5	19	19,3	23	19,7	8	8,4	15	15,7	7	10,7

Kopra tekitatud kahjustuste arv ja pindala metsakaitse ekspertiisides 2021. juuni seisuga on võrreldes 2020. aasta kahjustustega veidi vähenenud. Jahipiirkondade tasemel tehtud väljavõtte metsakahjustuste ekspertiisidest ja esitatud metsateatistest ning RMK registreeritud olulistest koprahajudest leiab aruande lisana Keskkonnaagentuuri kodulehelt.

Kopra küttimine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of Eurasian beaver (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

HALLJÄNES (*Lepus europaeus*)

Halljänesse küttimine aastatel 1991 – 2020 ja ruutloenduse jäljeindeksi muutused.
The number of brown hare hunted in 1991 – 2020 and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Halljänesse arvukus on jätkuvalt tõusutrendis. Seda väljendavad kõige tugevamalt jahimeeste hinnangud ning toetavad ka küttimisandmed ja ruutloenduse tulemused.
- Halljänesse küttimine on olnud enam-vähem samas suurusjärgus, üle tuhande isendi, juba viimased neli aastat. Võrreldes eelmise kümnendi algusaastatega on küttimine kasvanud enam kui kaks korda.
- Kuna halljänesse küttimine on suhteliselt tagasihoidlik ning suremustegurina populatsiooni seisundi muutustes väheoluline, võib neid küttida varasemaga samal tasemel või ka rohkem.

Halljänese küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of brown hare in last ten years.

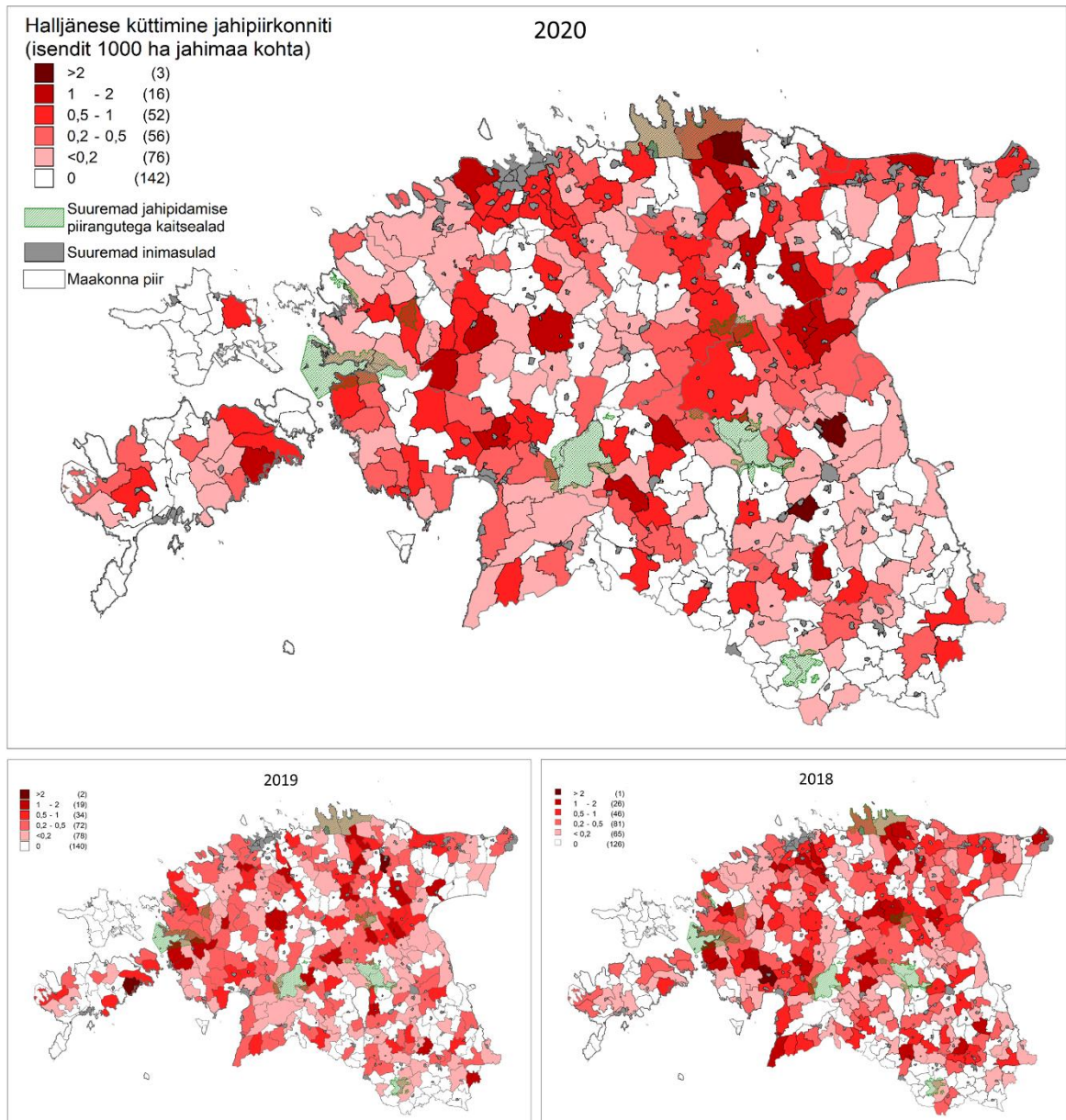
Maakond County	Küttimine Hunting bag										2020/2019 muutus (%)	2020/2011 muutus (%)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	42	35	33	58	64	67	89	118	79	108	36,7	157,1
Hiumaa	1	1	0	0	12	0	0	0	0	6	+	500,0
Ida-Virumaa	48	65	41	21	63	90	77	96	61	84	37,7	75,0
Jõgevamaa	42	38	22	35	32	44	62	82	93	117	25,8	178,6
Järvamaa	16	18	27	15	33	68	73	106	67	85	26,9	431,3
Läänemaa	37	36	32	43	53	81	85	126	119	61	-48,7	64,9
Lääne-Virumaa	46	63	52	67	84	109	108	157	137	165	20,4	258,7
Põlvamaa	21	36	30	16	36	63	58	55	38	34	-10,5	61,9
Pärnumaa	56	94	58	91	114	174	185	216	129	127	-1,6	126,8
Raplamaa	18	29	48	24	39	89	65	106	95	100	5,3	455,6
Saaremaa	18	16	10	25	21	26	39	35	69	69	0,0	283,3
Tartumaa	27	25	13	33	39	45	50	51	52	63	21,2	133,3
Valgamaa	6	6	12	0	27	41	42	29	24	30	25,0	400,0
Viljandimaa	22	34	21	48	49	55	71	93	71	76	7,0	245,5
Võrumaa	19	10	13	17	24	35	24	25	29	24	-17,2	26,3
Kokku Total	419	506	412	493	690	987	1028	1295	1063	1149	8,1	174,2

Halljänese ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2012-2021.
Snow track index of brown hare in 2012-2021.

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										2021/2018 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Change in winter track index (%)	Change in winter track index (%)
Harjumaa	0,26	0,27	0,29	0,14	0,31	0,42	0,60	0,46	0,62	0,62	2,4	136,2
Hiumaa	0,01	0,01					0,01	0,00	0,01	0,01	13,7	29,5
Ida-Virumaa	0,13	0,09	0,11	0,13	0,13	0,12	0,08	0,08	0,13	0,16	98,0	21,3
Jõgevamaa	0,40	0,41		0,20	0,77	0,72	0,25		0,34	0,34	-52,4	-14,4
Järvamaa	0,15	0,26	0,20	0,34	0,47	0,76	0,52	0,44	0,51	0,27	-47,5	83,4
Läänemaa	0,45	0,41			0,45	0,87	0,52	1,55	0,82	0,22	-57,1	-50,8
Lääne-Virumaa	0,29	0,30	0,12	0,26	0,31	0,99	0,33	0,43		0,41	23,9	40,2
Põlvamaa	0,45	0,41			0,69	0,84	0,48	0,37		0,53	10,8	16,6
Pärnumaa	0,37	0,11			0,25	0,55	0,40	0,51	0,21	0,27	-31,2	-25,4
Raplamaa	0,34	0,24	0,41		0,49	0,60	0,46	0,39	0,37	0,57	23,7	67,6
Saaremaa	0,18	0,22	0,08			0,32	0,22	0,16		0,42	90,1	138,3
Tartumaa	0,21	0,23		0,28	0,37	0,49	0,32	0,39	0,62	0,69	118,6	223,0
Valgamaa	0,24	0,09			0,29	0,96	0,42	0,10	1,97	0,38	-10,3	56,5
Viljandimaa	0,27	0,23			0,44	0,66	0,46	0,54	0,43	0,31	-31,8	13,3
Võrumaa	0,47	0,46		0,36	0,82	0,34	0,60	0,65	0,07	1,05	74,5	124,9
Kokku Total	0,29	0,25	0,24	0,22	0,41	0,59	0,45	0,45	0,48	0,45	0,6	56,1

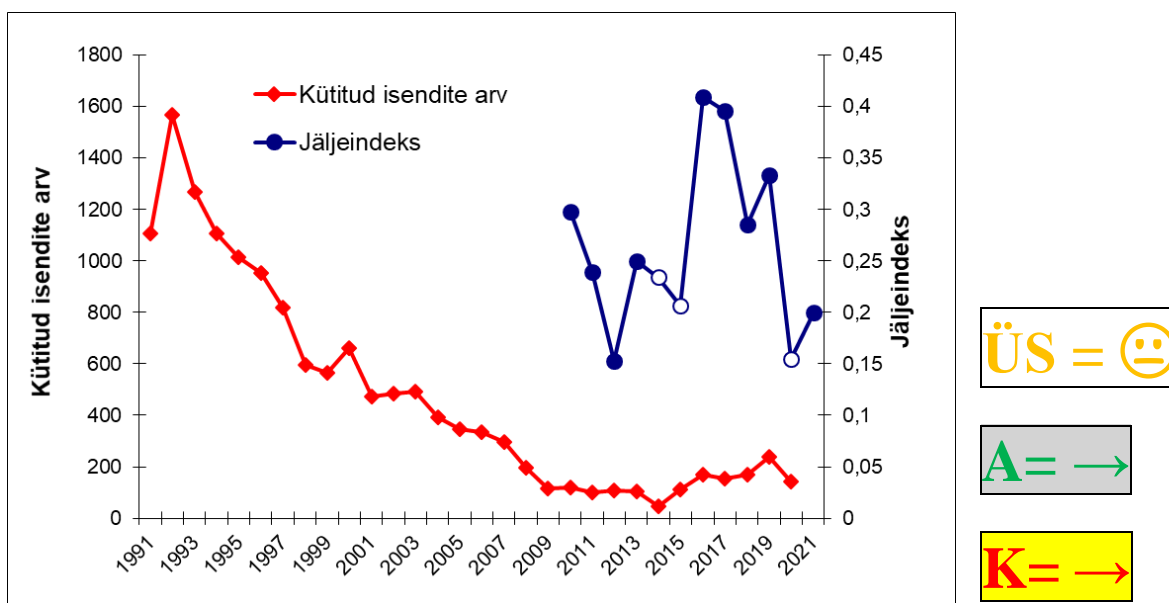
Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang halljänese arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri küttimissoovitus 2021. jahihooajaks.
Hunter estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2021.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2021
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021
Harjumaa	=	+	+	+	+	+	+	+	+	+	→/↑
Hiumaa	-	-	-	++	+	+	+	+	=	=	→/↑
Ida-Virumaa	+	++	+	+	++	+	+	+	+	+	→/↑
Jõgevamaa	=	=	=	++	++	++	+	+	++	+	→/↑
Järvamaa	=	+	++	++	++	++	+	++	++	+	→/↑
Läänemaa	-	=	=	+	+	+	+	+	=	+	→/↑
Lääne-Virumaa	+	++	++	++	++	++	++	++	++	++	→/↑
Põlvamaa	=	+	++	++	++	++	++	+	++	+	→/↑
Pärnumaa	-	=	+	+	+	++	++	++	+	+	→/↑
Raplamaa	+	+	+	+	++	++	++	+	+	+	→/↑
Saaremaa	=	+	+	+	+	+	+	+	++	++	→/↑
Tartumaa	-	+	=	+	+	+	+	+	++	+	→/↑
Valgamaa	-	=	+	++	++	+	+	+	++	++	→/↑
Viljandimaa	-	=	+	+	++	+	++	++	++	++	→/↑
Võrumaa	-	=	+	+	++	+	+	+	+	+	→/↑
Kokku Total	=	+	+	+	++	+	+	+	+	+	→/↑

Halljänese küttimine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of brown hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

VALGEJÄNES (*Lepus timidus*)

Valgejänes kütmine aastatel 1991 – 2020 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused.
 The number of mountain hare hunted in 1991 – 2020 and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Valgejänes arvukuses ei ole olulisi muutusi toimunud, kuid kerget langust võib välja lugeda nii jahimeeste hinnangutest, küttimisandmetest kui ka ruutloendusest.
- Hirvlaste pabulaloenduse käigus saadud jänesepabulaindeks on eelmise aastaga võrreldes suurem, kuid üle-eelmisega võrreldes väiksem. 2015. aastast alates aegrida jälgides on see aga olnud üsna stabiilne. Siinkohal tuleb mainida, et tulemuse näol on tegemist valge- ja halljänesepabulahunnikute summaga, sest nende kahe liigi pabulaid loendustel ei eristata. Kuna pabulaloenduse marsruudid paiknevad suures enamuses metsaaladel, võib siiski oletada, et enamuses kuuluvad loenduste käigus registreeritud pabulahunnikud valgejäänestele.
- Kuna valgejänes kütmine on väga tagasihoidlik, keskel läbi vaid 100-200 isendit aastas, on see suuremestegurina väheoluline, mistõttu võib neid küttida varasemaga samadest põhimõtetest lähtuvalt.

Valgejänese küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of mountain hare in last ten years.

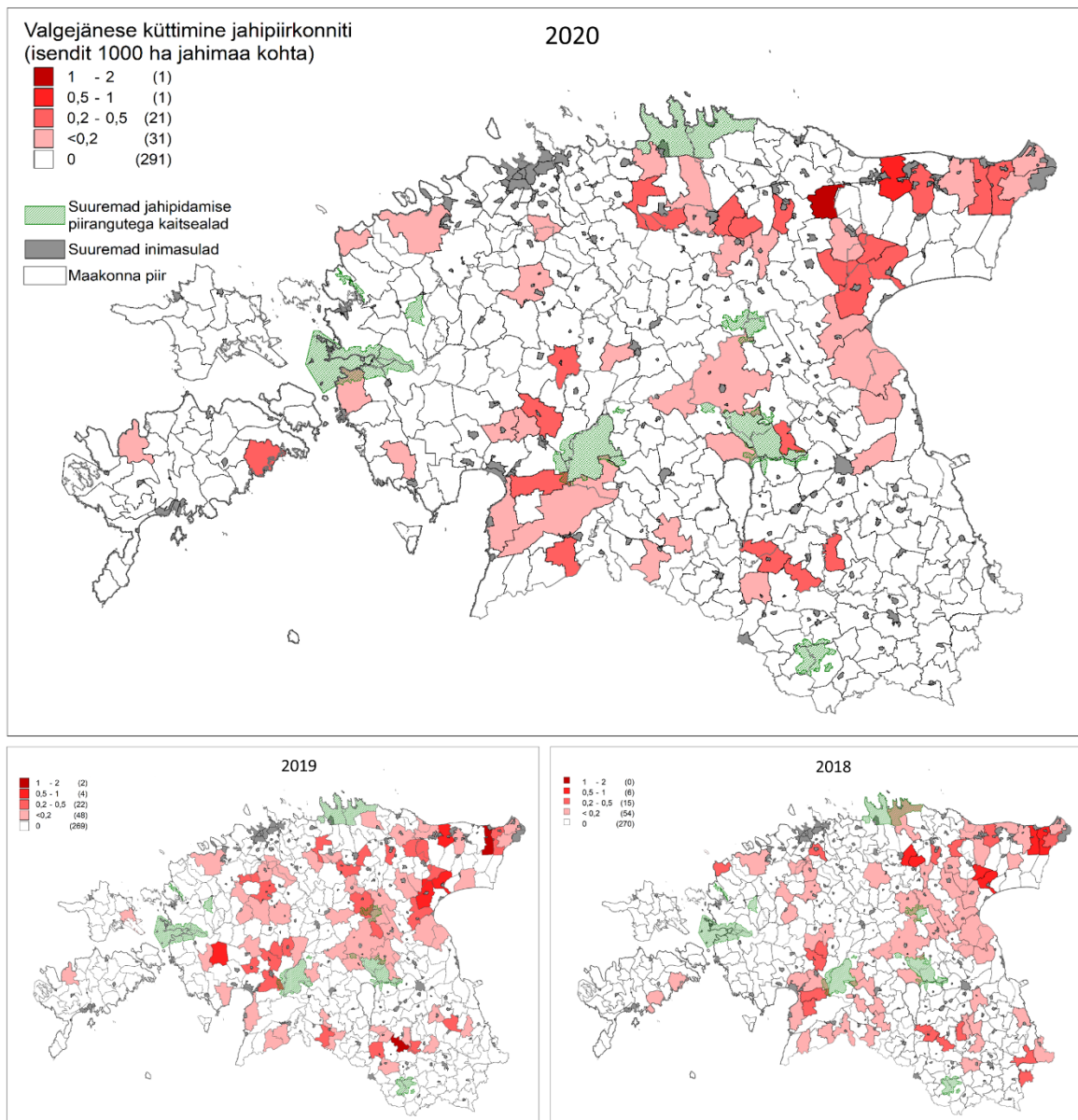
Maakond County	Küttimine Hunting bag										2020/2019 muutus (%)	2020/2011 muutus (%)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	4	6	5	6	6	2	4	4	9	7	-22,2	75,0
Hiiumaa	0	0	0	0	0	1	2	0	1	0	-100,0	
Ida-Virumaa	49	52	43	3	33	58	45	51	70	41	-41,4	-16,3
Jõgevamaa	18	8	2	1	11	15	4	15	27	8	-70,4	-55,6
Järvamaa	2	2	19	4	15	25	10	3	18	4	-77,8	100,0
Läänemaa	0	3	0	1	1	1	3	3	0	2	+	+
Lääne-Virumaa	12	15	13	10	6	9	25	28	21	31	47,6	158,3
Põlvamaa	1	3	0	2	6	3	0	13	7	2	-71,4	100,0
Pärnumaa	8	6	8	9	7	21	18	18	41	18	-56,1	125,0
Raplamaa	3	7	3	3	7	4	12	8	15	4	-73,3	33,3
Saaremaa	0	0	0	0	1	2	2	3	1	6	500,0	+
Tartumaa	0	0	2	1	0	2	2	3	1	4	300,0	+
Valgamaa	0	2	6	1	11	16	9	6	19	9	-52,6	+
Viljandimaa	3	4	3	1	7	7	18	13	10	6	-40,0	100,0
Võrumaa	1	1	0	3	0	2	1	3	0	0		-100,0
Kokku Total	101	109	104	45	111	168	155	171	240	142	-40,8	40,6

Valgejänese ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2012-2021.
Snow track index of mountain hare in 2012-2021.

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										2021/2018 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Change in winter track index (%)	Change in winter track index (%)
Harjumaa	0,07	0,16	0,11	0,07	0,30	0,38	0,10	0,15	0,19	0,19	80,3	168,3
Hiiumaa	0,04	0,05					0,02		0,06		242,5	59,7
Ida-Virumaa	0,32	0,64	0,39	0,25	0,61	1,12	1,00	0,80	0,27	0,71	-28,7	123,4
Jõgevamaa	0,23	0,24		0,60	0,96		0,46	0,93		0,19	-59,9	-19,1
Järvamaa	0,18	0,31	0,28	0,08	0,51	0,44	0,42	0,89	0,25	0,29	-30,3	65,8
Läänemaa	0,06	0,10			0,08	0,09	0,11	0,02	0,04	0,08	-33,2	35,9
Lääne-Virumaa	0,24	0,50	0,30	0,14	0,32	0,33	0,23	0,26		0,22	-1,8	-7,7
Põlvamaa	0,07	0,11			0,21	0,11	0,24	0,05		0,10	-58,0	52,3
Pärnumaa	0,21	0,22			0,39	0,28	0,31	0,28	0,18	0,18	-41,2	-16,0
Raplamaa	0,22	0,22	0,19		0,23	0,33	0,27	0,42	0,11	0,14	-47,8	-34,9
Saaremaa	0,05	0,08	0,03			0,03	0,02	0,03		0,03	30,6	-40,6
Tartumaa	0,06	0,29		0,06	0,52	0,39	0,18	0,33	0,08	0,15	-15,4	153,7
Valgamaa	0,11	0,14			0,64	0,60	0,15	0,16	0,06	0,13	-11,3	15,6
Viljandimaa	0,19	0,20			0,37	0,34	0,27	0,11	0,15	0,17	-37,1	-11,0
Võrumaa	0,14	0,32		0,17	0,42	0,20	0,40	0,26	0,00	0,25	-37,0	78,9
Kokku Total	0,15	0,25	0,23	0,21	0,41	0,40	0,29	0,33	0,15	0,20	-29,9	31,4

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang valgejänese arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga. Keskkonnaagentuuri küttimissoovitus 2021. aasta jahihooajaks.
Hunter estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2021.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2021
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Harjumaa	-	-	=	=	-	=	=	=	=	-	→
Hiiumaa	=	=	=	+	+	=	+	=	=	=	→
Ida-Virumaa	++	++	++	++	++	++	++	+	+	=	→
Jõgevamaa	=	+	+	++	++	++	+	+	+	=	→
Järvamaa	-	=	=	+	+	+	+	+	+	=	→
Läänemaa	--	-	=	=	-	=	=	-	-	-	→
Lääne-Virumaa	=	+	+	+	+	+	+	+	=	=	→
Põlvamaa	=	=	+	+	+	+	+	=	+	=	→
Pärnumaa	--	-	+	+	+	+	+	+	+	+	→
Raplamaa	-	-	+	-	+	+	+	=	=	-	→
Saaremaa	=	-	=	=	=	=	-	-	=	=	→
Tartumaa	--	=	=	=	+	=	=	=	=	=	→
Valgamaa	-	+	+	+	++	+	+	+	+	+	→
Viljandimaa	--	=	=	=	+	=	+	+	+	=	→
Võrumaa	--	-	=	=	+	+	+	=	=	=	→
Kokku Total	-	=	+	+	+	+	+	+	=	=	→

Valgejänes kütmine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of mountain hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

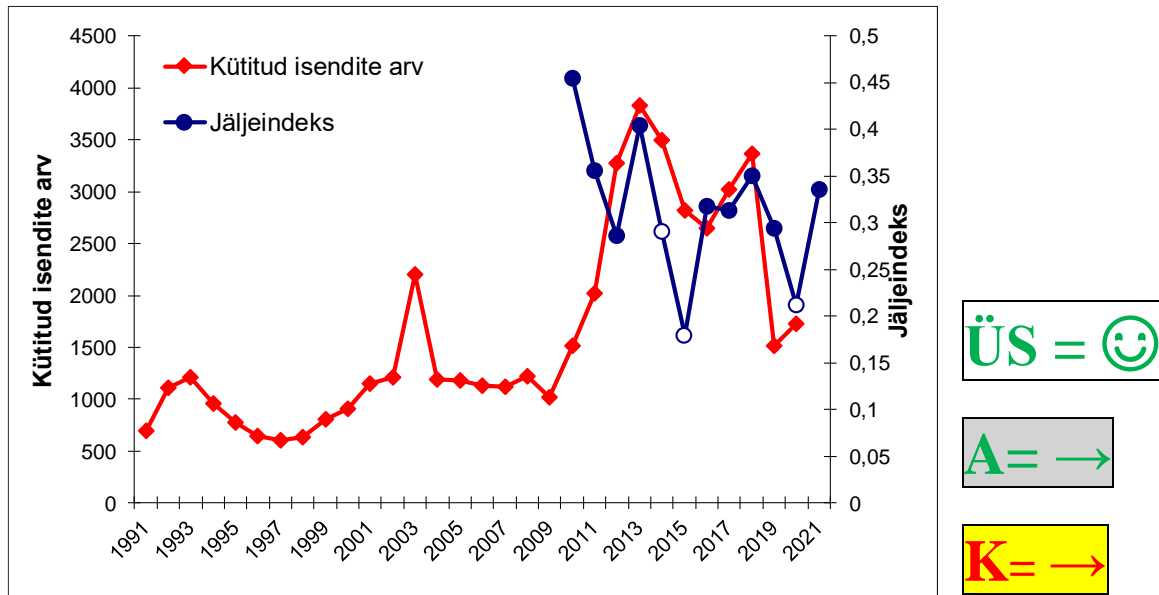
Jäneste suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel 2015 – 2021 talvel pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta.

Results of pellet group counts of hares in monitoring areas situated all over Estonia.

Seireala nr <i>No of monitoring area</i>	Maakond <i>County</i>	Seireala asupaik <i>Location of monitoring area</i>	Pabulaindeks <i>No of pellet groups per 1 km</i>							Muutus <i>(vr 2020)</i>	Muutus <i>(vr 2019)</i>
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	<i>Change (%)</i>	<i>Change (%)</i>
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	2,11	0,77	2,10	0,80	0,63	0,19	0,32	71,4	-48,8
4	Harju	Nõva-Keibu	1,81	0,92	0,73	0,85	1,90	0,81	0,48	-40,7	-74,7
5	Harju	Haiba	0,04	0,00	0,00	0,03	1,59	0,00	0,06	+	-96,2
6	Harju	Kose-Uuemõisa	0,50	0,18	0,17	0,09	0,00	0,06	0,12	106,0	+
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	1,35	0,99	0,35	0,34	0,15	0,89	0,37	-58,7	148,7
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	0,56	1,70	0,63	0,18	0,93	0,30	0,47	56,4	-48,9
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	5,07	1,21	1,26	1,63	1,69	1,49	4,04	172,0	138,9
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	1,30	0,44	0,10	1,30	7,23	4,66	4,09	-12,3	-43,5
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	0,26	0,18	0,46	0,41	1,12	0,67	2,15	222,6	91,7
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	2,91	0,41	4,71	0,79	5,74	0,36	0,26	-29,0	-95,5
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	1,23	0,59	1,75	0,92	1,39	0,97	1,29	32,7	-6,8
11	Lääne	Haapsalu-Martna	0,17	0,03	0,06	0,00	0,09	0,00	0,00		-100,0
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,24	0,10	0,29	0,03	0,17	0,09	0,25	168,9	48,2
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	0,71	0,24	0,56	0,48	0,41	0,24	0,06	-75,5	-85,6
13	Rapla	Valgu-Raikküla	0,43	0,00	2,65	0,94	1,51	0,28	0,59	108,4	-60,9
20	Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	1,14	0,30	5,75	2,10	3,89	1,57	1,63	3,6	-58,1
19	Pärnu	Halinga-Libatse	0,22	0,80	0,57	1,74	0,18	0,43	0,34	-20,3	95,4
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	0,19	0,57	1,00	1,88	0,29	0,47	0,60	26,3	105,3
25	Pärnu	Põlendmaa-Pöörikaasiku	0,30	0,11	0,48	0,35	0,84	1,22	2,46	102,4	193,3
26	Pärnu	Õordi	0,23	0,62	0,30	2,48	0,47	2,42	1,19	-50,7	154,5
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	1,34	1,31	0,59	2,73	1,06	1,23	2,01	63,5	90,6
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	1,43	0,77	1,21	0,83	2,38	0,55	0,39	-29,5	-83,7
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,00	0,06	0,19	0,09	0,15	0,10	0,12	16,4	-19,0
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	2,26	2,13	1,16	0,90	3,39	0,83	1,18	42,3	-65,2
7	Järva	Jänedä-Aegviidu	2,22	1,79	0,49	2,01	0,70	1,07	0,86	-19,6	22,4
14	Järva	Lõõla-Vahastu	1,81	0,48	1,04	0,29	0,96	0,55	1,06	94,3	10,7
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	0,25	0,75	0,32	0,74	2,37	0,33	0,69	108,8	-70,8
21	Järva	Kabala-Imavere	0,52	0,49	1,23	0,96	0,94	0,25	0,26	4,3	-72,0
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	0,06	0,09	0,14	1,20	1,53	0,54	0,89	66,0	-41,9
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	1,48	1,24	1,56	0,86	2,30	1,57	1,01	-36,1	-56,3
28	Tartu	Käravere-Sojamaa-Tähtvere	0,00	0,03	0,18	0,15	0,38	0,13	0,54	321,3	42,6
29	Tartu	Järvelja	0,15	1,01	1,09	0,13	0,13	0,48	0,96	97,6	657,1
33	Tartu	Rannu-Pühaste	1,54	0,92	1,10	0,17	1,98	0,66	1,00	50,4	-49,7
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	1,09	0,64	0,97	1,16	1,36	1,27	1,75	37,2	28,6
38	Põlva	Saatse	0,64	0,29	0,00	0,94	1,04	0,75	0,91	22,1	-12,5
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	0,20	0,89	7,72	3,24	2,45	0,07	0,13	78,2	-94,8
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	0,06	0,12	0,19	0,54	0,24	0,13	0,00	-100,0	-100,0
40	Võru	Misso	1,35	0,51	3,95	1,10	1,47	0,81	2,72	234,3	85,5
35	Valga	Valga-Õru	0,34	1,97	0,73	1,83	1,90	1,20	1,22	1,8	-35,9
39	Valga	Hargla-Karula	1,88	1,02	5,73	3,17	2,83	2,54	1,66	-34,7	-41,3
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,03	-4,3	+
42	Hiiu	Leluselja	0,03	0,00	0,03	0,03	0,00	0,06	0,00	-100,0	
43	Hiiu	Käina-Tubala	0,28	0,20	0,10	0,00	0,00	0,12	0,12	0,8	+
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	0,00	0,16	0,09	0,06	0,00	0,00	0,00		
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	0,19	0,13	0,08	0,18	0,11	0,00	0,00		-100,0
47	Saare	Laugi		0,06	0,09	0,18	0,14	0,10	0,00	-100,0	-100,0
1-40	Mandri-Eesti		0,98	0,67	1,34	1,01	1,49	0,81	1,00	24,7	-32,8
41-43	Hiiumaa		0,10	0,07	0,04	0,01	0,00	0,07	0,05	-27,6	+
44-47	Saaremaa		0,06	0,09	0,07	0,10	0,06	0,02	0,00	-100,0	-100,0
	Eesti	Seiealade andmed kokku	0,87	0,58	1,15	0,87	1,29	0,69	0,86	24,0	-33,7

All areas included

METSNUGIS (*Martes martes*)

Metsnugise küttimine aastatel 1991 – 2020 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused.
The number of pine marten hunted in 1991 – 2020 and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Metsnugise arvukuses ei ole olulisi muutusi toimunud, stabiilsust väljendavad kõik seirenäitajad.
- Metsnugise küttimisnumbrid on kaks korda väiksemad kui eelmise kümnendi parematel aastatel, kuid see ei näi sõltuvat niivõrd nugise arvukusest kui võrd karusnahaküttide aktiivsusest.
- Metsnugise jahti võib jätkata eelmiste aastatega samas mahus.

Metsnugise küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of pine marten in last ten years.

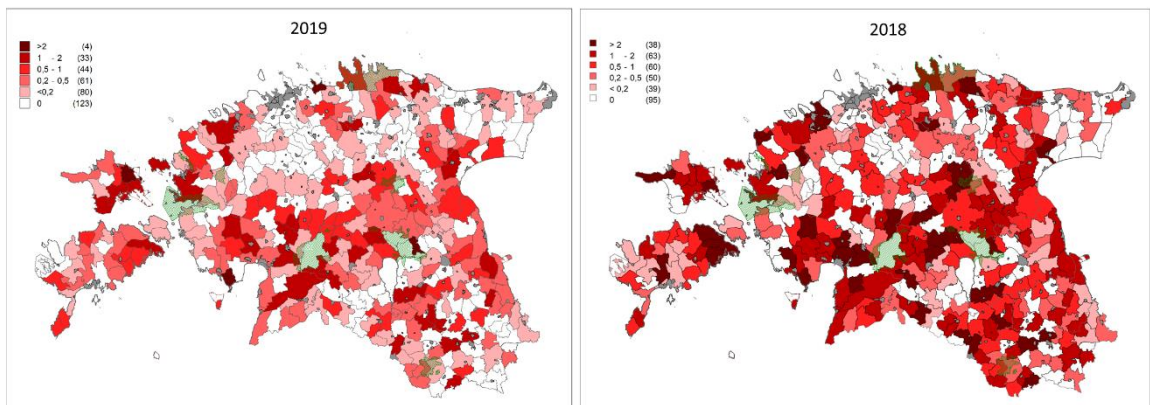
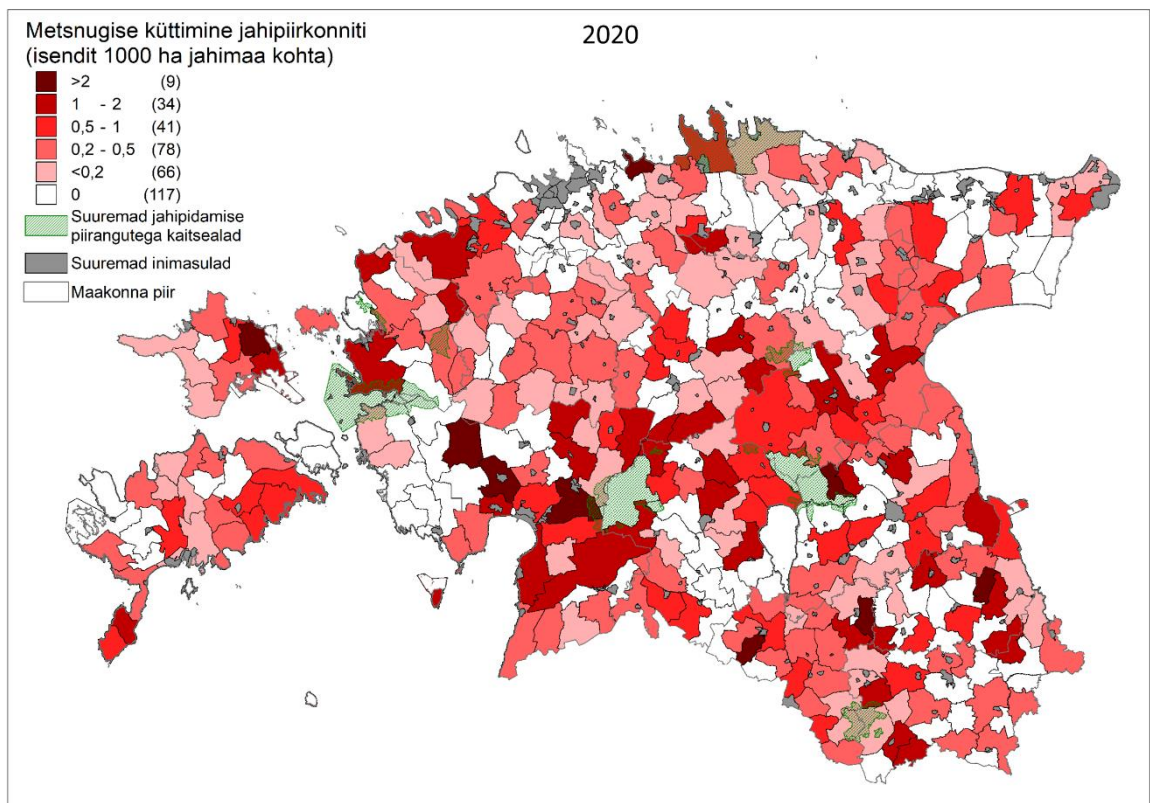
Maakond County	Küttimine Hunting bag										2020/2019 muutus (%)	2020/2011 muutus (%)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	117	172	204	180	204	176	219	247	108	146	35,2	24,8
Hiiumaa	132	166	157	51	105	104	137	118	89	54	-39,3	-59,1
Ida-Virumaa	157	221	189	246	148	194	219	136	62	75	21,0	-52,2
Jõgevamaa	85	197	359	257	214	254	196	202	80	157	96,3	84,7
Järvamaa	71	121	170	234	151	192	199	262	88	92	4,5	29,6
Läänemaa	84	138	200	159	183	107	117	217	116	113	-2,6	34,5
Lääne-Virumaa	198	432	289	273	193	113	151	163	78	52	-33,3	-73,7
Põlvamaa	85	134	148	91	115	117	125	114	53	91	71,7	7,1
Pärnumaa	448	657	757	751	582	402	504	680	324	383	18,2	-14,5
Raplamaa	43	95	79	149	82	49	81	103	35	53	51,4	23,3
Saaremaa	175	200	308	182	161	181	184	238	99	102	3,0	-41,7
Tartumaa	90	133	283	295	200	176	185	250	117	121	3,4	34,4
Valgamaa	88	219	242	252	202	211	288	215	83	98	18,1	11,4
Viljandimaa	166	215	287	236	184	243	233	257	122	122	0,0	-26,5
Võrumaa	84	176	158	146	100	127	186	163	63	68	7,9	-19,0
Kokku Total	2023	3276	3830	3502	2824	2646	3024	3365	1517	1727	13,8	-14,6

Metsnugise ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2012-2021.
Snow track index of pine marten in 2012-2021.

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										2021/2018 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Change in winter track index (%)	Change in winter track index (%)
Harjumaa	0,27	0,39	0,26	0,20	0,26	0,22	0,25	0,19		0,33	34,9	24,5
Hiiumaa	0,25	0,49					0,32			0,29	-10,7	12,4
Ida-Virumaa	0,35	0,43	0,15	0,16	0,32	0,27	0,51	0,25	0,23	0,45	-12,6	28,6
Jõgevamaa	0,25	0,33		0,25	0,58		0,35	0,21		0,22	-37,5	-13,2
Järvamaa	0,32	0,39	0,40	0,03	0,43	0,43	0,43	0,49	0,45	0,62	43,5	92,8
Läänemaa	0,40	0,72			0,14	0,38	0,38	0,50	0,23	0,59	55,3	47,2
Lääne-Virumaa	0,25	0,46	0,23	0,15	0,22	0,19	0,17	0,21		0,17	1,3	-31,6
Põlvamaa	0,18	0,26			0,33	0,28	0,38	0,18		0,18	-53,6	-2,9
Pärnumaa	0,40	0,29			0,20	0,31	0,45	0,41	0,12	0,28	-37,7	-30,5
Raplamaa	0,30	0,37	0,30		0,21	0,16	0,32	0,39	0,11	0,25	-23,1	-18,5
Saaremaa	0,22	0,44	0,45			0,26	0,46	0,27		0,58	25,8	163,9
Tartumaa	0,23	0,50		0,09	0,37	0,45	0,20	0,31	0,23	0,25	22,8	11,0
Valgamaa	0,21	0,12			0,21	0,11	0,24	0,15	0,16	0,24	-1,8	14,1
Viljandimaa	0,35	0,52			0,49	0,57	0,51	0,30	0,22	0,49	-2,7	40,7
Võrumaa	0,18	0,40		0,24	0,45	0,19	0,29	0,23	0,01	0,20	-30,5	11,7
Kokku Total	0,29	0,40	0,29	0,18	0,32	0,31	0,35	0,29	0,21	0,34	-4,1	17,3

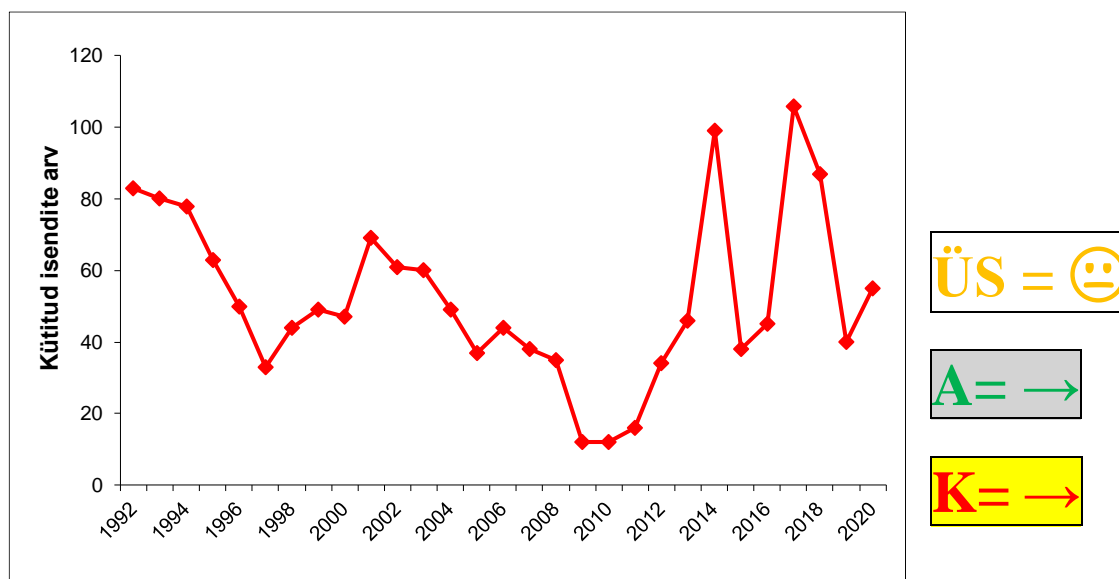
Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang metsnugise arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri küttimissoovitus 2021. jahihooajaks.
Hunter estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2021.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2021
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Harjumaa	+	+	=	=	+	=	=	=	-	=	→
Hiiumaa	-	-	--	--	=	+	+	+	+	+	→
Ida-Virumaa	+	+	-	-	-	-	=	-	-	=	→
Jõgevamaa	+	+	--	--	--	--	--	--	--	--	→
Järvamaa	=	+	=	-	=	-	+	-	-	=	→
Läänemaa	+	++	=	=	++	=	=	+	=	+	→
Lääne-Virumaa	=	++	=	=	=	-	+	+	-	+	→
Põlvamaa	+	+	=	=	=	-	=	-	+	=	→
Pärnumaa	=	+	-	-	-	-	+	=	-	+	→
Raplamaa	=	++	=	+	=	=	=	+	=	=	→
Saaremaa	=	+	=	-	+	=	=	+	-	=	→
Tartumaa	+	+	-	-	-	=	-	=	=	=	→
Valgamaa	=	+	=	-	=	=	=	=	=	=	→
Viljandimaa	+	++	+	+	=	+	=	-	-	=	→
Võrumaa	=	+	-	=	-	=	=	-	-	=	→
Kokku Total	+	+	-	-	=	=	=	=	-	=	→

Metsnugise küttimine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of pine marten (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

KIVINUGIS (*Martes foina*)

Kivinugise küttimine aastatel 1992 – 2020.

The number of beech marten hunted in 1992 – 2020.

- Kivinugis on madala asustustihedusega levinud üle kogu Eesti, välja arvatud Hiiumaa.
- Kivinugise jahti võib jätkata eelmiste aastatega samadel põhimõtetel ja mahus.

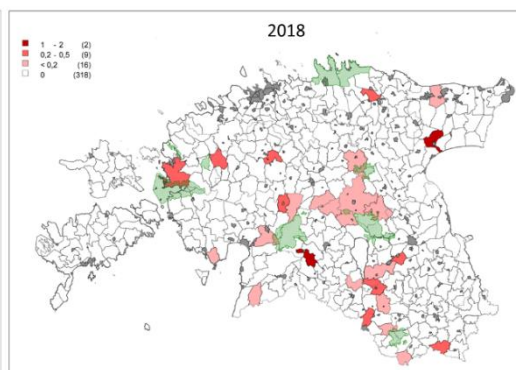
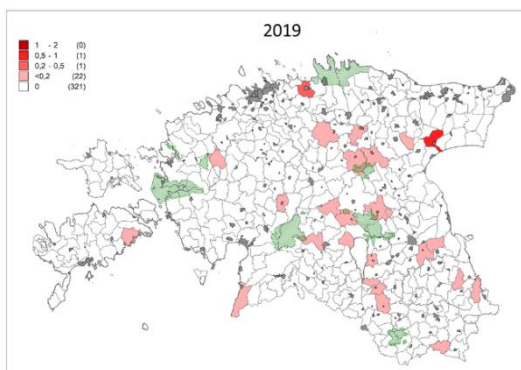
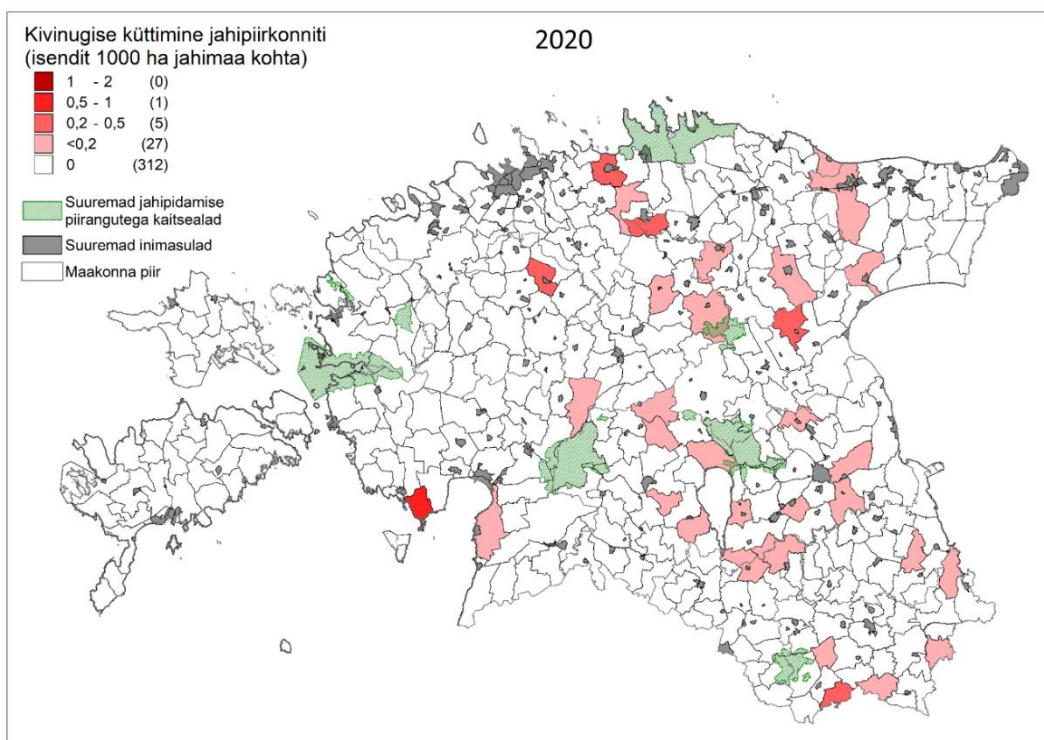
Kivinugise küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.

Hunting bag of beech marten in last ten years.

Maakond County	Küttimine Hunting bag										2020/2019 muutus (%)	2020/2011 muutus (%)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	0	3	3	5	3	1	0	0	4	7	75,0	+
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ida-Virumaa	5	2	4	6	11	5	0	15	6	3	-50,0	-40,0
Jõgevamaa	0	0	1	44	7	0	50	5	1	6	500,0	+
Järvamaa	1	10	12	0	2	3	6	2	5	8	60,0	700,0
Läänemaa	0	0	0	0	0	10	4	15	0	0		
Lääne-Virumaa	0	1	3	5	2	2	5	2	3	3	0,0	+
Põlvamaa	0	1	1	1	0	0	0	0	3	2	-33,3	+
Pärnumaa	6	0	2	6	3	9	26	9	4	7	75,0	16,7
Raplamaa	0	0	2	4	1	1	4	5	2	2	0,0	+
Saaremaa	0	1	0	1	2	0	1	0	1	0		
Tartumaa	0	2	6	2	1	1	0	6	3	4	33,3	+
Valgamaa	1	6	8	8	6	6	3	9	2	3	50,0	200,0
Viljandimaa	0	2	1	8	0	0	2	15	5	5	0,0	+
Võrumaa	3	6	3	9	0	7	5	4	1	5	400,0	66,7
Kokku Total	16	34	46	99	38	45	106	87	40	55	37,5	243,8

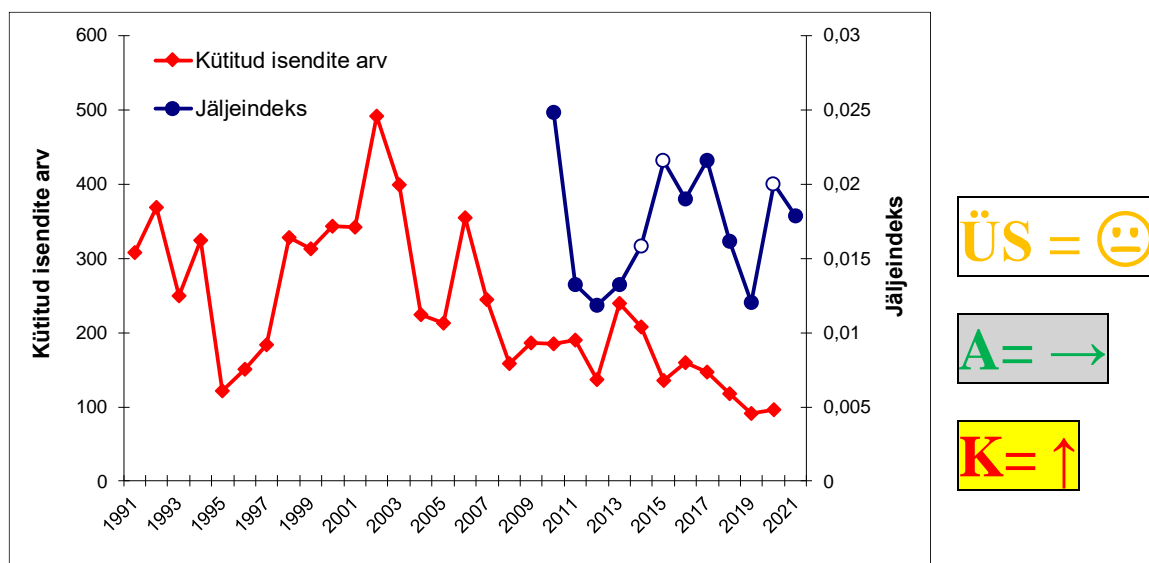
Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang kivinugise arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovitus 2021. jahihooajaks. Hunter estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2021.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2021
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Harjumaa	=	-	-	-	-	=	=	=	=	-	→
Hiiumaa	=	-	=	=	=	=	=	=	=	=	→
Ida-Virumaa	-	=	-	=	-	-	-	-	-	=	→
Jõgevamaa	-	-	-	-	-	=	=	-	-	-	→
Järvamaa	=	=	=	-	=	-	-	-	-	-	→
Läänemaa	-	=	-	-	=	=	=	+	=	=	→
Lääne-Virumaa	-	=	-	-	-	-	-	=	-	=	→
Põlvamaa	-	-	-	-	=	-	-	-	-	-	→
Pärnumaa	=	=	=	=	-	=	-	=	=	=	→
Raplamaa	-	-	-	=	-	-	-	-	=	-	→
Saaremaa	=	=	-	=	-	=	=	=	=	=	→
Tartumaa	-	-	-	-	-	=	-	-	=	=	→
Valgamaa	=	-	=	=	=	=	=	-	-	-	→
Viljandimaa	=	=	=	=	=	=	-	=	-	-	→
Võrumaa	=	=	-	-	-	-	-	-	-	=	→
Kokku Total	=	=	-	-	-	-	-	=	-	=	→

Kivinugise kütmine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal. Hunting of beech marten (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

MINK (*Neovison vison*)

Mingi kütmine aastatel 1991 – 2020 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused.
The number of American mink hunted in 1991 – 2020 and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Mingi arvukuses järske kõikumisi toimunud ei ole, kuid viimase kümne aasta võrdluses paistab silma arvukuse langus.
- Üheks mingi arvukuse languse põhjuseks võib olla ka see, et meie karusloomafarmides minke enam ei ole. Varem andsid farmidest põgenenud isendid looduses elavale asurkonnale märkimisväärset tuge.
- Minke kütitakse sajakonna isendi ringis, mis on umbes kaks korda vähem kui eelmise kümnendi esimeses pooles.
- Kuna mink on meil invasiivne võõrliik, on sõltumata arvukuse muutustest soovitatav neid kütida varasemast intensiivsemalt.

Mingi kütmine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of American mink in last ten years.

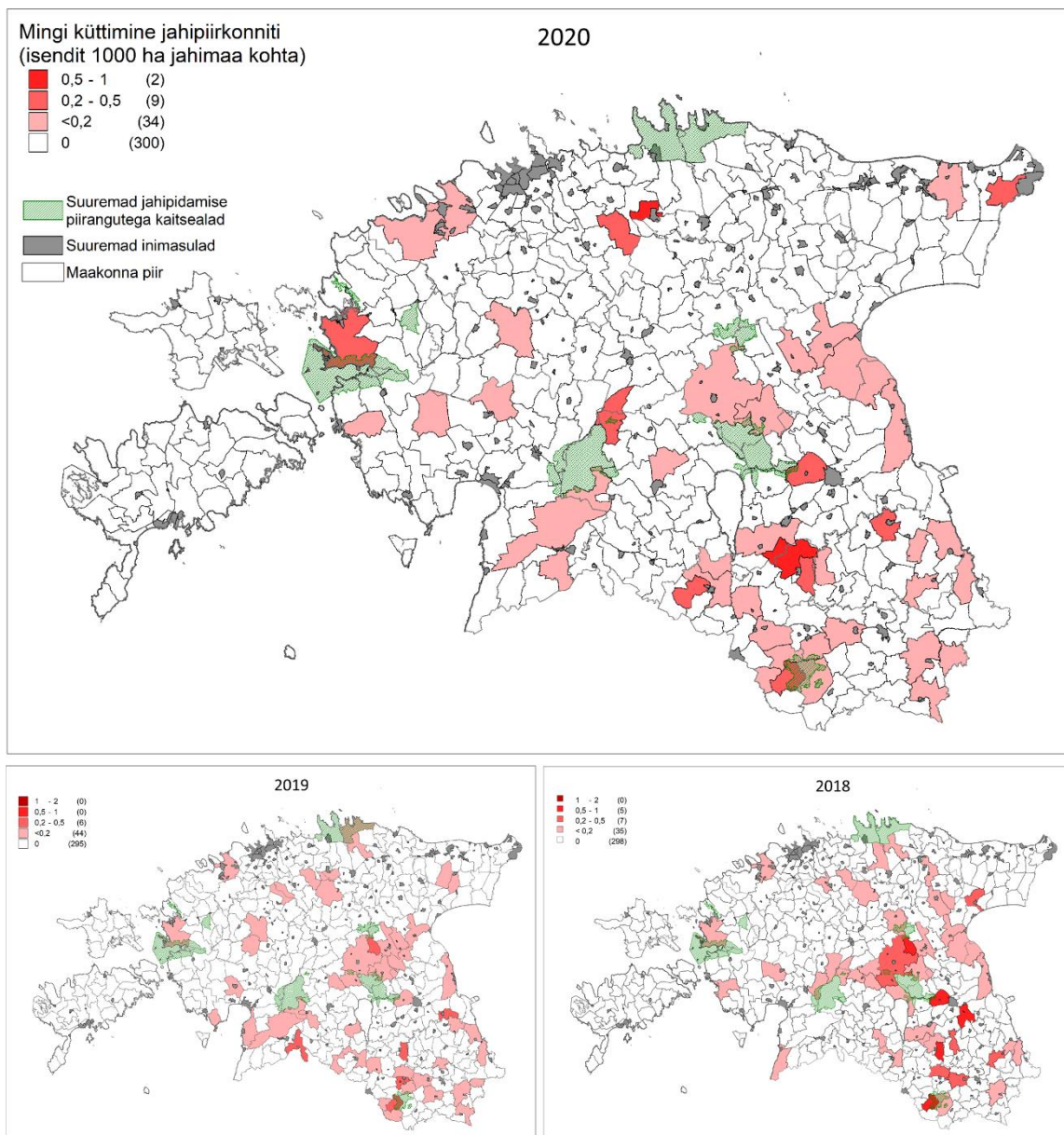
Maakond County	Kütmine Hunting bag										2020/2019 muutus (%) Change in hunting bag	2020/2011 muutus (%) Change in hunting bag
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
Harjumaa	30	19	15	14	16	22	7	6	6	14	133,3	-53,3
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ida-Virumaa	7	5	4	15	3	11	5	3	2	6	200,0	-14,3
Jõgevamaa	31	6	9	17	11	10	9	23	14	8	-42,9	-74,2
Järvamaa	0	4	14	8	3	3	2	4	2	0	-100,0	
Läänemaa	10	4	22	19	9	11	9	5	5	8	60,0	+
Lääne-Virumaa	7	6	6	13	12	4	3	5	2	0	-100,0	-100,0
Põlvamaa	3	5	13	12	11	6	8	7	5	8	60,0	166,7
Pärnumaa	24	5	14	14	13	14	47	10	11	4	-63,6	-83,3
Raplamaa	3	0	12	8	1	2	2	0	5	2	-60,0	-33,3
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Tartumaa	27	24	47	34	16	22	9	21	5	7	40,0	-74,1
Valgamaa	18	34	34	20	10	18	25	12	11	27	145,5	50,0
Viljandimaa	10	10	25	21	8	9	11	10	10	4	-60,0	-60,0
Võrumaa	20	15	24	13	22	28	10	12	13	8	-38,5	-60,0
Kokku Total	190	137	239	208	135	160	147	118	91	96	5,5	-49,5

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang mingi arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovitus 2021. jahihooajaks.
Hunter estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2021.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2021
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Harjumaa	-	-	=	=	=	=	-	=	=	=	↑
Hiiumaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	↑
Ida-Virumaa	=	=	=	=	=	=	=	=	-	-	↑
Jõgevamaa	-	-	-	-	-	=	=	=	=	+	↑
Järvamaa	-	-	=	=	=	=	=	=	=	-	↑
Läänemaa	=	=	=	=	+	=	=	=	=	=	↑
Lääne-Virumaa	-	-	-	-	=	-	=	=	=	=	↑
Põlvamaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	↑
Pärnumaa	-	-	-	-	=	=	-	-	=	=	↑
Raplamaa	-	-	-	-	+	=	-	-	=	=	↑
Saaremaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	↑
Tartumaa	-	-	-	-	-	-	-	=	=	=	↑
Valgamaa	=	=	=	=	=	=	-	-	-	=	↑
Viljandimaa	-	-	-	=	=	=	-	-	-	=	↑
Võrumaa	=	=	=	+	=	=	=	+	=	=	↑
Kokku Total	-	-	=	=	=	=	=	=	=	=	↑

Mingi ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2012-2021.
Snow track index of American mink in 2012-2021.

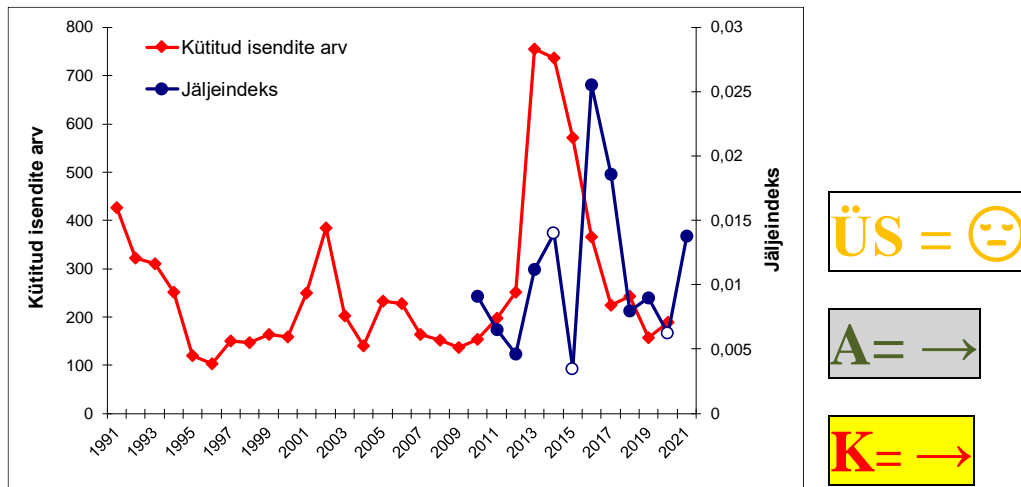
Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Harjumaa	0,018	0,016	0,017	0,025	0,009	0,011	0,009	0,010		0,010
Hiiumaa	0,000	0,000					0,000			0,000
Ida-Virumaa	0,008	0,006	0,015	0,011	0,019	0,019	0,023	0,005	0,01	0,008
Jõgevamaa	0,028	0,000		0,033	0,042		0,021	0,000		0,004
Järvamaa	0,008	0,007	0,024	0,000	0,034	0,017	0,012	0,000	0,08	0,049
Läänemaa	0,007	0,068			0,041	0,043	0,035	0,058	0,02	0,012
Lääne-Virumaa	0,004	0,021	0,000	0,000	0,010	0,014	0,000	0,000		0,005
Põlvamaa	0,000	0,008			0,000	0,000	0,011	0,006		0,029
Pärnumaa	0,017	0,011			0,029	0,032	0,043	0,046	0,05	0,027
Raplamaa	0,017	0,008	0,049		0,004	0,000	0,006	0,009	0,02	0,033
Saaremaa	0,000	0,000	0,000			0,000	0,000	0,000		0,000
Tartumaa	0,035	0,010		0,058	0,033	0,027	0,029	0,006	0,02	0,020
Valgamaa	0,007	0,017			0,000	0,027	0,015	0,000	0,02	0,027
Viljandimaa	0,010	0,007			0,028	0,042	0,006	0,011	0,01	0,018
Võrumaa	0,007	0,015		0,006	0,024	0,048	0,001	0,007	0,02	0,005
Kokku Total	0,012	0,013	0,016	0,022	0,019	0,022	0,016	0,012	0,02	0,018

Mingi kütmine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of American mink (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

TUHKUR (*Mustela putorius*)

Tuhkru küttimine aastatel 1991 – 2020 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused.
The number of European polecat hunted in 1991 – 2020 and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Tuhkru arvukuses viimastel aastatel olulisi muutusi toimunud ei ole, kuid kerget langust alates eelmise kümnendi keskepaigast võib välja lugeda nii jahimeeste hinnangutest kui ka küttimisandmetest.
- Kuna tuhkru küttimine on tagasihoidlik, võib neid küttida varasemaga samadest põhimõtetest lähtuvalt.
- Mingi püügil kastlõksuga võiks sealt kaaspüügina saadud tuhkrud vabastada.

Tuhkru kütmine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of polecat in last ten years.

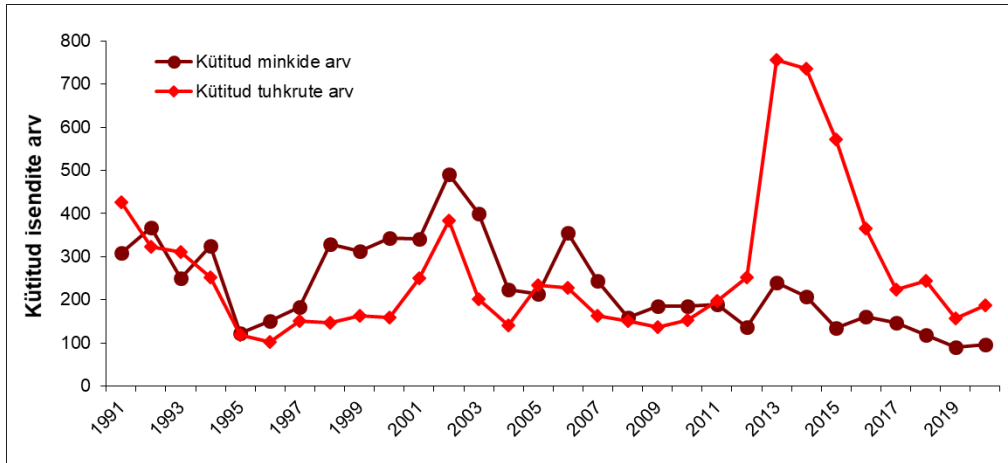
Maakond County	Kütmine Hunting bag										2020/2019	2020/2011
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	muutus (%) Change in hunting bag	muutus (%) Change in hunting bag
Harjumaa	5	9	19	29	29	24	13	20	8	12	50,0	140,0
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ida-Virumaa	8	15	33	55	39	16	8	9	8	19	137,5	137,5
Jõgevamaa	32	17	95	123	96	49	34	27	23	32	39,1	0,0
Järvamaa	5	0	30	38	27	30	10	19	13	10	-23,1	100,0
Läänemaa	0	2	7	27	9	4	1	4	1	3	200,0	+
Lääne-Virumaa	13	12	43	72	43	17	8	12	11	12	9,1	-7,7
Põlvamaa	13	28	42	36	15	22	14	14	4	12	200,0	-7,7
Pärnumaa	8	36	72	78	68	47	25	20	8	9	12,5	12,5
Raplamaa	5	8	20	33	28	9	8	2	7	3	-57,1	-40,0
Saaremaa	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0		-100,0
Tartumaa	32	24	132	60	65	29	15	20	13	18	38,5	-43,8
Valgamaa	25	44	71	59	41	21	22	19	19	22	15,8	-12,0
Viljandimaa	20	35	98	78	83	74	44	55	33	28	-15,2	40,0
Võrumaa	31	22	93	48	28	23	22	22	8	8	0,0	-74,2
Kokku Total	198	252	755	736	571	365	224	243	156	188	20,5	-5,1

Tuhkru ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2012-2021.
Snow track index of polecat in 2012-2021.

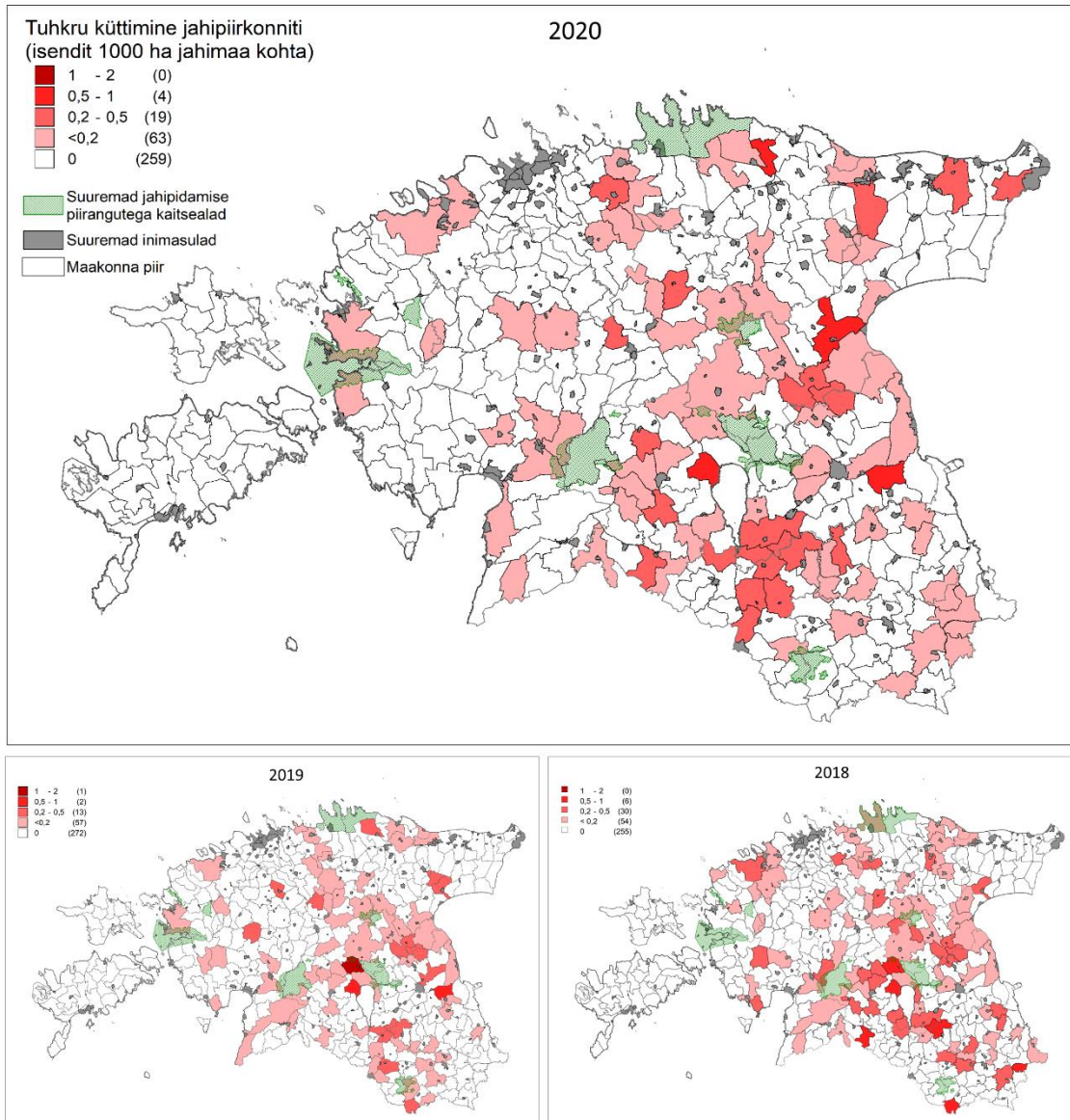
Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Harjumaa	0,002	0,010	0,010	0,000	0,005	0,007	0,002	0,003		0,000
Hiiumaa	0,000	0,000								0,000
Ida-Virumaa	0,000	0,003	0,008	0,008	0,024	0,006	0,018	0,005	0,013	0,011
Jõgevamaa	0,017	0,005		0,000	0,031		0,008	0,000		0,014
Järvamaa	0,000	0,000	0,021	0,021	0,026	0,017	0,016	0,034	0,000	0,013
Läänemaa	0,000	0,077			0,007	0,006	0,004	0,012	0,000	0,000
Lääne-Virumaa	0,000	0,000	0,000	0,005	0,006	0,003	0,001	0,008		0,010
Põlvamaa	0,004	0,004			0,012	0,033	0,008	0,013		0,008
Pärnumaa	0,000	0,008			0,033	0,017	0,010	0,011	0,008	0,006
Raplamaa	0,006	0,005	0,006		0,011	0,000	0,004	0,009	0,000	0,004
Saaremaa	0,000	0,000	0,000			0,000	0,000	0,000		0,000
Tartumaa	0,007	0,010		0,000	0,069	0,035	0,010	0,012	0,011	0,000
Valgamaa	0,011	0,017			0,015	0,020	0,032	0,017	0,041	0,048
Viljandimaa	0,023	0,003			0,084	0,033	0,009	0,008	0,000	0,051
Võrumaa	0,003	0,037		0,000	0,012	0,064	0,000	0,005	0,018	0,047
Kokku Total	0,005	0,011	0,014	0,003	0,026	0,019	0,008	0,009	0,006	0,014

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang tuhkru arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovitus 2021. aasta jahihooajaks.
Hunter estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2021.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2021
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Harjumaa	=	=	=	=	-	+	=	=	-	=	→
Hiiumaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	→
Ida-Virumaa	-	=	+	+	=	-	=	=	=	=	→
Jõgevamaa	-	-	=	+	+	=	-	-	=	=	→
Järvamaa	=	-	=	=	+	=	=	=	=	=	→
Läänemaa	-	=	-	=	=	=	=	=	=	=	→
Lääne-Virumaa	-	=	+	+	+	=	=	=	=	=	→
Põlvamaa	=	=	=	=	=	=	-	=	=	=	→
Pärnumaa	-	=	=	=	+	+	=	=	-	=	→
Raplamaa	-	-	=	=	+	=	-	=	=	=	→
Saaremaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	→
Tartumaa	=	=	=	-	-	-	-	=	=	=	→
Valgamaa	=	=	=	=	=	=	-	-	-	-	→
Viljandimaa	=	=	+	+	+	=	=	=	=	=	→
Võrumaa	=	-	+	=	=	=	-	-	=	=	→
Kokku Total	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	→

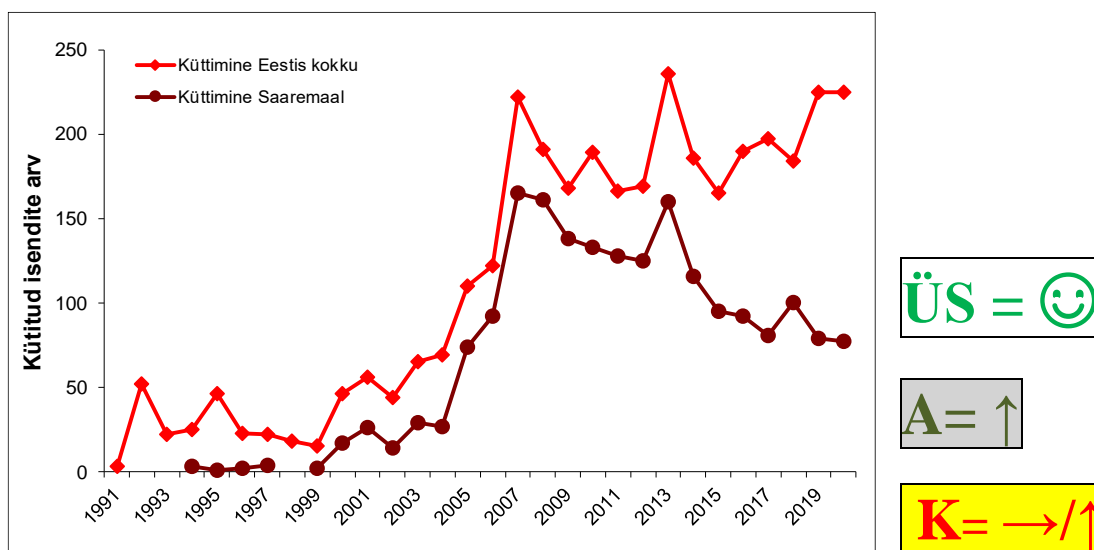

Mingi ja tuhkru küttimine aastatel 1991-2020. *Hunting of European polecat (red) and American mink (brown).*

Tuhkru küttimine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of European polecat (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.*

MÄGER (*Meles meles*)

Mägra küttimine Eestis (sealhulgas Saaremaal) ja Saaremaal eraldi aastatel 1991 - 2020.

The number of Eurasian badger hunted in Saaremaa (brown line) and in Estonia (total including Saaremaa – red line) in 1991 – 2020.

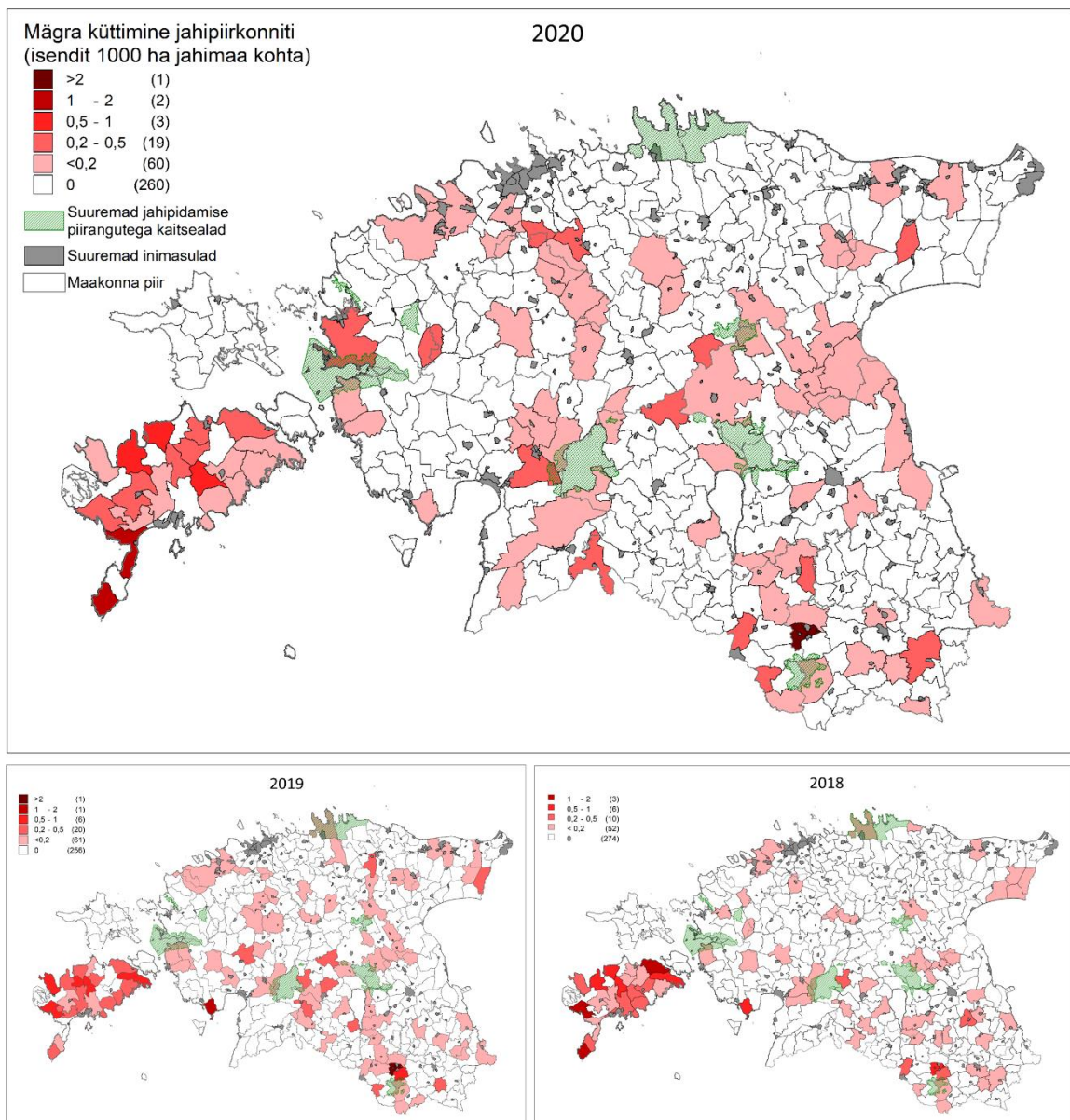
- Mägra arvukus on läbi kogu viimase aastakümne olnud tõusutrendis. Seda väljendavad hästi nii jahimeeste hinnangud kui ka küttimisandmed.
- Mägra küttitakse väga tagasihoidlikul määral, kuna mäger on jahiulukina väheatraktiivne liik, kelle küttimiseks pole üldjuhul ka mingit muud tõsiselt võetavat põhjust (kahjustused, haiguste levitamine jne).
- Mägra asurkonna üldseisundit võib pidada väga heaks.
- Sarnast tagasihoidlikku küttimist võib mägra puhul jätkata ning asurkonna head seisundit ja arvukuse kasvu arvestades võib seda huvi korral ka mõistlikul määral suurendada.

Mägri kütmine maakonniti 2011 – 2020 jahihooaegadel.
Hunting bag of badger in last ten years.

Maakond County	Kütmine Hunting bag										2020/2019 muutus (%)	2020/2011 muutus (%)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	4	4	7	12	13	21	3	7	9	9	0,0	125,0
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ida-Virumaa	3	2	5	1	3	3	6	8	7	5	-28,6	66,7
Jõgevamaa	0	4	10	4	4	12	11	4	7	13	85,7	+
Järvamaa	2	1	4	6	3	8	1	2	3	4	33,3	100,0
Läänemaa	2	0	2	0	2	8	5	4	5	16	220,0	700,0
Lääne-Virumaa	1	2	4	6	4	6	5	5	9	3	-66,7	200,0
Põlvamaa	2	7	2	4	6	6	5	8	6	1	-83,3	-50,0
Pärnumaa	1	4	6	10	8	8	10	14	21	13	-38,1	1200,0
Raplamaa	1	3	3	5	4	3	8	2	4	9	125,0	800,0
Saaremaa	128	125	160	116	95	92	81	100	79	77	-2,5	-39,8
Tartumaa	1	5	9	6	7	3	11	4	3	4	33,3	300,0
Valgamaa	4	3	7	7	7	6	18	5	7	14	100,0	250,0
Viljandimaa	10	3	12	3	3	6	10	7	24	13	-45,8	30,0
Võrumaa	7	6	5	6	6	8	23	14	41	44	7,3	528,6
Kokku Total	166	169	236	186	165	190	197	184	225	225	0,0	35,5

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang mägri arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovitus 2021. aasta jahihooajaks.
Hunter estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2021.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2021
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Harjumaa	+	=	+	+	+	+	+	+	+	+	→/↑
Hiiumaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	→
Ida-Virumaa	=	=	+	+	+	+	+	+	+	+	→/↑
Jõgevamaa	=	=	=	+	+	+	+	=	+	+	→/↑
Järvamaa	=	=	+	+	=	+	+	+	+	+	→/↑
Läänemaa	=	=	-	=	=	=	=	=	+	=	→
Lääne-Virumaa	=	=	+	+	+	+	+	+	+	+	→/↑
Põlvamaa	+	+	+	+	++	+	+	++	++	+	→/↑
Pärnumaa	=	=	+	+	+	+	+	+	++	+	→/↑
Raplamaa	=	=	=	+	+	++	+	+	+	+	→/↑
Saaremaa	+	+	=	+	+	+	=	+	=	-	→
Tartumaa	+	+	+	=	+	+	+	+	+	+	→/↑
Valgamaa	=	+	+	+	+	+	+	+	++	+	→/↑
Viljandimaa	+	+	+	+	+	++	+	++	+	+	→/↑
Võrumaa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	→/↑
Kokku Total	=	=	+	+	+	+	+	+	+	+	→/↑

Mägri kütmine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of Eurasian badger (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

2019 ja 2020 september-november viidi kolmandat korda läbi mägri linnakute seire, mille käigus kontrolliti 100 linnakut.

Seire käigus tuvastati, et mägri aktiivses kasutuses olevate uruavade arv oli 2016-2017. aastal läbi viidud seirega ja 2008-2012 aasta inventuuriga võrreldes pisut langenud (vastavalt 5 % ja 2%). Üheksas linnakus tuvastati samasuviste kutsikate tegevusjälgi. Seire tulemustest maakondade lõikes annab ülevaate järgneval leheküljel olev tabel.

Mägralinnakutes mägra kasutuses olevate uruavade arv 2019-2020. aastal ja muutus võrreldes eelmise seirega. *Results of the monitoring of setts of Eurasian badger.*

Maakond County	Seiratud linnakud Monitored setts	Hävinud linnakud Ruined setts	Aktiivsete uruavade arv Number of active entrances			Aktiivsete uruavade muutus (%) Change in active entrance of setts
			2008-2012	2016-2017	2019-2020	(%)
Harjumaa	12	1	72	79	77	-2,5
Ida-Virumaa	6		28	45	38	-15,6
Jõgevamaa	2		13	12	18	50,0
Järvamaa	7		86	52	75	44,2
Läänemaa	5		35	53	34	-35,8
Lääne-Virumaa	4		22	34	34	0,0
Põlvamaa	18		149	124	107	-13,7
Pärnumaa	7		46	49	50	2,0
Raplamaa	5		88	108	70	-35,2
Tartumaa	6	1	35	34	40	17,6
Valgamaa	13		71	92	92	0,0
Viljandimaa	6		44	34	37	8,8
Võrumaa	9	1	47	36	46	27,8
Kokku Total	100	3	736	752	718	-4,5

JAHILINNUD

Birds

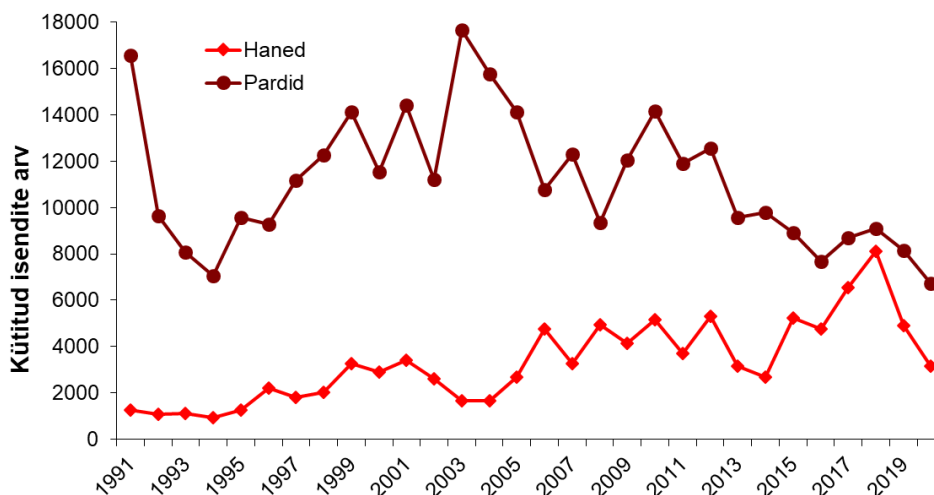
Jahilindude kütmine Eesti erinevates maakondades 2020. a jahihooajal.

Hunting of game birds in different counties in Estonia in 2020.

Liik	Harjumaa	Hiiumaa	Ida-Virumaa	Jõgevamaa	Järvamaa	Läänemaa	Lääne-Virumaa	Põlvamaa	Pärnumaa	Raplamaa	Saaremaa	Tartumaa	Valgamaa	Viljandimaa	Võrumaa	EESTI KOKKU
Laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>)	0	0	20	2	1	2	0	1	3	0	0	0	0	1	0	30
Nurmkana (<i>Perdix perdix</i>)	6	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	9
Faasan (<i>Phasianus colochicus</i>)	12	0	0	0	0	0	25	0	0	0	0	0	0	0	0	37
Metskurvits (<i>Scolopax rusticola</i>)	2	104	93	5	0	41	9	1	211	20	224	0	0	0	0	710
Tikutaja (<i>Gallinago gallinago</i>)	0	1	0	1	0	0	0	1	6	0	1	0	0	0	0	10
Kaelustuvi (<i>Columba palumbus</i>)	265	10	79	22	23	121	11	3	201	130	71	56	2	58	22	1074
Kodutuvi (<i>Columba livia f. domestica</i>)	85	50	59	2	0	58	297	0	19	9	60	15	7	70	129	860
Hallvares (<i>Corvus corone</i>)	82	144	105	3	0	119	14	13	48	16	235	14	5	40	9	847
Künnivares (<i>Corvus frugilegus</i>)	1	1	0	1	0	4	5	0	2	1	3	2	0	2	0	22
Ronk (<i>Corvus corax</i>)	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0	0	0	0	0	4
Hallrästas (<i>Turdus pilaris</i>)	7	0	6	32	0	22	24	2	27	27	0	0	0	58	0	205
Höbekajakas (<i>Larus argentatus</i>)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Merikajakas (<i>Larus marinus</i>)	0	1	0	0	0	0	17	0	0	0	0	0	0	0	0	18
Naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	5
Kalakajakas (<i>Larus canus</i>)	0	3	0	0	0	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	7
Lauk (<i>Fulica atra</i>)	0	0	46	0	0	0	0	0	0	0	15	16	20	0	0	97
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	6	15	1	0	0	9	8	1	274	1	352	31	0	2	0	700
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	0	0	0	0	0	1	2	0	0	1	0	0	0	0	3	7
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	61	4	153	73	147	315	105	7	118	81	34	25	6	46	7	1182
Suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	188	16	34	13	7	55	134	9	40	18	18	39	2	58	3	634
Hallhani (<i>Anser anser</i>)	19	9	110	8	33	169	26	5	67	10	70	3	0	13	9	551
Valgepösk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	172	14	101	2	2	315	29	0	5	68	72	1	0	0	4	785
Kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	5	0	0	0	0	3	1	0	2	0	10	0	0	0	0	21
Haned kokku	445	43	398	96	189	857	295	21	232	177	204	68	8	117	23	3173
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	62	22	64	0	0	69	10	0	273	3	118	16	3	1	1	642
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	27	2	92	1	1	38	12	0	57	0	42	1	0	0	1	274
Piilpart (<i>Anas crecca</i>)	98	162	104	3	1	173	36	7	194	6	293	27	2	6	11	1123
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	481	131	473	143	36	323	161	153	536	129	623	422	139	148	233	4131
Soopart (<i>Anas acuta</i>)	11	17	5	1	1	23	21	0	29	0	21	3	0	2	0	134
Rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	6	23	13	0	0	7	24	0	17	0	15	11	0	0	0	116
Luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>)	24	5	13	0	0	15	10	0	20	0	56	5	0	1	0	149
Punapea-vart (<i>Anas ferina</i>)	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	0	2	11	0	0	4	0	0	1	0	1	2	0	0	0	21
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aul (<i>Clangula hymealis</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	1	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	19
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	14	17	5	0	0	8	63	0	2	0	5	4	0	0	1	119
Pardid kokku	724	381	794	148	39	661	337	160	1129	138	1174	495	144	158	247	6729

Jahilindude kütmine Eestis aastatel 2003 – 2020.
Hunting of game birds in Estonia during 2003 - 2020.

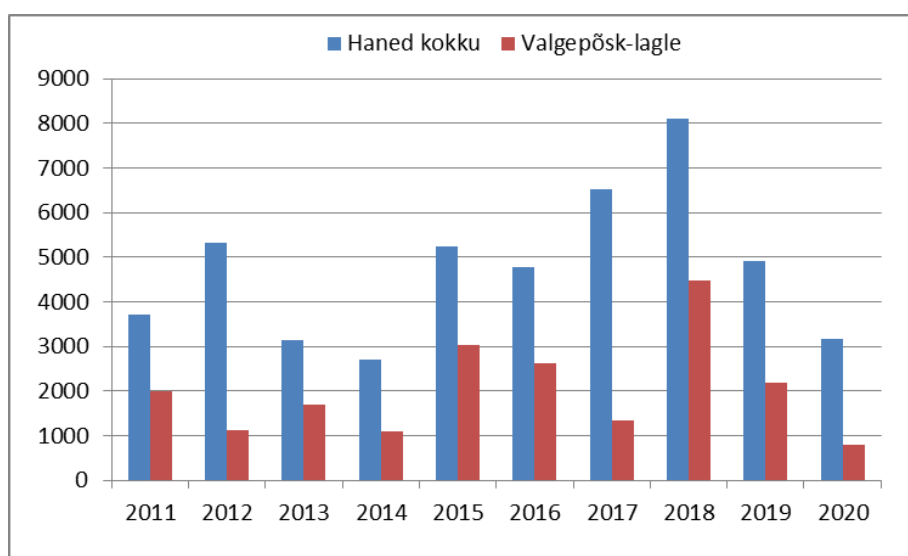
Linnuliik	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	411	484	726	1419	1400	1481	1487	1104	760	2360	697	724	1125	1060	2586	1985	1346	1182
Suur-laukhanani (<i>Anser albifrons</i>)	77	90	155	448	453	846	559	288	225	683	171	236	351	415	1525	714	652	634
Hallhani (<i>Anser anser</i>)	750	762	837	1529	922	1239	1005	977	705	1162	555	612	712	663	1024	933	677	551
Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	280	292	952	919	462	1324	1085	2778	2005	1112	1710	1092	3039	2622	1355	4474	2194	785
Kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	2	2	14	84	15	9	17	23	21	2	7	32	13	12	44	9	39	21
Määramata hani (<i>unspecified geese</i>)	138	25	4	39	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
HANED KOKKU	1658	1655	2688	4438	3252	4929	4153	5170	3716	5319	3141	2696	5240	4772	6534	8115	4908	3173
<i>Total n of hunted geese</i>																		
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	844	1726	1466	1027	1078	761	1255	1454	1066	1179	967	902	1308	786	1434	1371	1039	642
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	165	341	345	158	164	55	106	161	92	64	75	60	116	163	63	86	172	274
Pilupart (<i>Anas crecca</i>)	4570	2556	2166	2055	3118	1426	2341	3688	2963	2453	1883	2081	1503	1281	1619	1527	1522	1123
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	6321	8964	7931	4813	6204	6024	7125	7492	6577	7515	5614	5738	5242	4668	4605	5237	4688	4131
Soopart (<i>Anas acuta</i>)	334	769	754	145	364	494	558	678	490	606	372	427	353	262	390	336	212	134
Rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	1625	312	311	300	299	151	161	161	198	156	168	132	56	113	146	95	158	116
Luitsnökk-part (<i>Anas clypeata</i>)	325	458	457	100	226	275	288	270	263	382	360	331	220	246	252	233	203	149
Punapea-vart (<i>Anas ferina</i>)	35	34	19	11	6	8	45	41	9	25	1	12	25	18	3	2	7	1
Tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	4	7	31	10	43	21	33	25	44	25	11	24	11	53	18	29	15	21
Merivart (<i>Aythya marila</i>)	40	56	45	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	0	0	3	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aul (<i>Clangula hyemalis</i>)	223	205	173	3	7	11	70	10	20	15	18	0	2	1	75	0	0	0
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	10	68	1	2	1	49	3	1	12	6	0	2	0	0	0	0	0	19
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	102	88	43	91	92	94	54	177	171	139	107	77	67	74	107	180	129	119
Määramata part (<i>unspecified duck</i>)	3063	171	400	399	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PARDID KOKKU	17667	15755	14145	9114	12291	9369	12042	14158	11905	12565	9576	9790	8903	7665	8712	9096	8145	6729
<i>Total n of hunted ducks</i>																		
Laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>)	176	55	170	70	84	57	20	37	63	49	28	43	36	39	36	35	63	30
Nurmkana (<i>Perdix perdix</i>)	96	23	111	32	41	46	13	45	6	12	46	40	62	22	45	47	16	9
Faasan (<i>Phasianus colochicus</i>)	1366	1942	651	642	140	56	127	112	54	14	1	20	18	16	13	36	70	37
Metskurvits (<i>Scolopax rusticola</i>)	1034	659	750	291	1192	979	976	1475	990	827	817	1547	1146	1408	1657	2384	3371	710
Tikutaja (<i>Gallinago gallinago</i>)	88	49	29	59	7	31	20	107	12	22	32	17	14	17	31	4	8	10
Kaelustuvi (<i>Columba palumbus</i>)	276	398	374	373	300	317	426	802	824	812	765	683	755	850	824	1037	1057	1074
Kodutuvi (<i>Columba livia f. domestica</i>)	793	246	543	117	413	336	606	1075	825	625	636	1028	955	946	1028	975	698	860
Hallvares (<i>Corvus corone</i>)	2069	2383	1964	1740	1743	1870	2599	2438	2663	2304	1960	1905	1365	1366	1246	1150	893	847
Künnivares (<i>Corvus frugilegus</i>)	0	5	8	38	25	28	22	61	53	32	41	225	62	49	27	25	49	22
Ronk (<i>Corvus corax</i>)	2	11	22	244	209	175	243	193	398	217	154	251	122	20	36	19	3	4
Lauk (<i>Fulica atra</i>)	97	17	73	47	30	84	50	93	76	33	38	20	32	57	60	78	89	97
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	158	127	101	290	345	407	707	594	498	508	413	392	528	871	778	909	690	700
Hallrästas (<i>Turdus pilaris</i>)	34	73	70	51	43	114	91	66	80	137	235	130	160	121	198	174	421	205
Kajakas (<i>Larus sp</i>)	83	74	162	173	120	233	348	274	295	168	97	204	97	48	55	90	36	31
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	23	45	39	38	25	55	88	76	148	94	73	138	152	6	5	17	5	7

Partide ja hanede kütmine Eestis aastatel 1991 - 2020.
The number of ducks (red line) and geese (brown line) hunted in Estonia in 1991 – 2020.

Möödunud sügisel hanede rändeperioodil valitsesid ülemöödunud aastast veelgi soodsamad tuuled, mistõttu oli lindude peatumisaeg siin lühike või ei peatunud nad siin sootuks (lendasid ühe jutiga üle). Seda väljendab lastud lindude hulk, mis on hanede osas tervikuna

viimase kuue aasta madalaim, valgepõsk-laglesid kütiti aga viimati alla tuhande isendi koguni 13 aastat tagasi, 2007. aastal. Aastate lõikes väga suured erinevused kütitud hanede hulgas on peaaesjalikult tingitud sügisrände ajal valitsevatest ilmastikuoludest, millest sõltub nende siinviibimise aeg ehk nende jahihooaja tegelik pikkus. Seetõttu, isegi kui me väga sooviks sügisest jahti hanede arvukuse ohjamiseks tõhustada (üks eesmärkidest suur-laukhane osas värskes hanede kaitse- ja ohjamise tegevuskavas), ei pruugi see meist sõltumatute asjaolude tõttu vähemalt osadel aastatel üldse võimalik olla.

Kütitud valgepõsk-lagled ja haned kokku.
Hunted barnacle goose (red) and geese in total (blue).

Hanede tagasihoidlikule kütimisele aitas kindlasti kaasa ka koroonaeepideemia tõttu kehtestatud riikidevahelised liikumispriirangud, mis jahiturismile väliskülaliste osavõtul kriipsu peale tõmbas. Liikumispriirangute mõju väljendub eriti ilmekalt metskurvitsa, kui ühe atraktiivsema linnujahiturismi objekti, küttimisnumbreid vaadates: neid lasti vaid 710, aasta varem aga 3371.

Tänavu kevadel käis üle Euroopa ulatuslik linnugripi kõrge patogeensusega tüve puhang, mille tagajärgi oli hulgaliselt surnud veelindude, peamiselt siin talvitunud luikede, näol näha ka Eestis. Emotsionaalselt veelgi kurvem oli näha looduskalendri veebikaamera kaudu jälgitud Matsalu merikotkaste kahe poja surma, mille põhjustas samuti linnugripp. EFSA (Euroopa Toiduohutusamet) maikuu avaldatud teadusraportis nimetatakse tänavust linnugripi epideemiat siiani laiaulatuslikumaks Euroopas. Epideemiapuhanguid ajavahemikul 24. veebruar kuni 14. mai täheldati 24 Euroopa riigis 580-l juhul linnufarmides (kokku 12,6 miljonit lindu) ning 1051-l juhul uluklindude seas. Ka Eestis

jõudis viirus kahte linnufarmi. Uluklindudest oli suur enamus (u 80%) juhtumeid veelindude (haned, luiged, kajakad, pardid) seas, teisel kohal olid röövlinnud ning muude lindude osa oli väiksem. Viirusel leiti 16 erinevat genotüüpi, millest järeldatakse, et see on kergesti muteeruv ning kujutab seetõttu endast suurt ohtu nii lindudele kui ka imetajatele. Kuna viirus võib peremeesorganismis püsida pikemat aega, tuleb meilt sügisel ja kevadel läbi rändavaid sadu tuhanded veelinde käsitleda kui potentsiaalseid nakkusallikaid. Lisaks võimalikule olulisele kahjule linnukasvatustes kujutab linnugriip endast suurt ohtu ka ohustatud liikidele. Näiteks kriitilises seisus olevale väike-laukhane populatsioonile võib üks selline kõrge patogeensusega tüve viirusega nakatumine lausa saatuslikuks saada. Linnugripi nagu ka kõikide teiste nakkuslike viirushaiguste levik sõltub selle kandjate asustustihedusest ning nende peremeeste eluviisi sotsiaalsusest. Rändavad veelinnud (haned, luiged, pardid, kormoran) on seltsingulased oma talvitus- ja rändealadel, osad neist (kajakad, tiirud, kormoran) ka pesitsusaladel. Seltsingutes on suurem tõenäosus ka linnugripi kiiremaks ja ulatuslikumaks levikuks. Meilt läbi rändavatest hanedest on kõige arvukamad suur-laukhani ja valgepõsk-lagle.

Registreeritud kevadrändel olevate hanede ja sookurgede kahjustatud põllukultuuride pindala oli küll 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga vähenenud, kuid see väljendab pigem kahjude registreerimise aktiivsuse, mitte kahjustuste vähenemist. Erinevalt sügisrändest on kevadrändel olevad haned siin stabiilsemalt ning ilmastikust sõltub pigem nende saabumise, mitte siin veedetud aeg.

Rändel olevate hanede ja sookure kahjustatud põllukultuurid hektarites
(andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi). *Damages made by geese and crane (in hectares).*

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Harjumaa	63	80	17	155	191	138	586	243	503	405
Hiiumaa	13	26	0	146	202	278	365	298	555	511
Ida-Virumaa	299	112	205	675	542	357	135	195	749	504
Jõgevamaa	569	495	319	279	575	290	330	237	205	102
Järvamaa	90	12	0	41	215	24	121	0	239	36
Läänemaa	495	241	423	570	591	853	708	69	328	680
Lääne-Virumaa	570	505	272	784	572	841	732	389	2291	1585
Põlvamaa	158	109	108	209	209	99	161	48	333	265
Pärnumaa	67	0	0	3	37	97	0	259	898	676
Raplamaa	112	3	0	0	0	62	0	0	240	25
Saaremaa	223	59	37	57	82	15	38	26	200	225
Tartumaa	358	850	283	812	795	717	895	216	892	488
Valgamaa	0	11	0	0	9	8	0	0	78	0
Viljandimaa	49	0	0	6	26	0	0	0	209	31
Võrumaa	0	23	0	4	0	0	0	0	138	30
Kokku	3065	2525	1662	3739	4047	3777	4070	1980	7858	5563

Kevadiste hanekahjustuste vähendamiseks lubati 2019. ja 2020. aastal teatud piirkondades pidada heidutusjahti. Ka tänavu kevadel andis Keskkonnaamet välja rangelt reguleeritud heidutusjahti lubava käskkirja, mille aga Eesti Ornitoloogiaühing kohtus vaidlustas, esmast õiguskaitset taotles ning selle ka sai. Niisiis kestis heidutusjaht tänavu vaid mõne päeva. Kuigi heidutusjaht ei ole mõeldud arvukuse reguleerimiseks, vaid toetavaks tegevuseks muu heidutuse kõrval põllukultuuride kaitsel, oleks kevadjaht iseenesest sügisjahiga võrreldes märksa efektiivsem meede kõrge arvukusega liikide ohjamiseks.

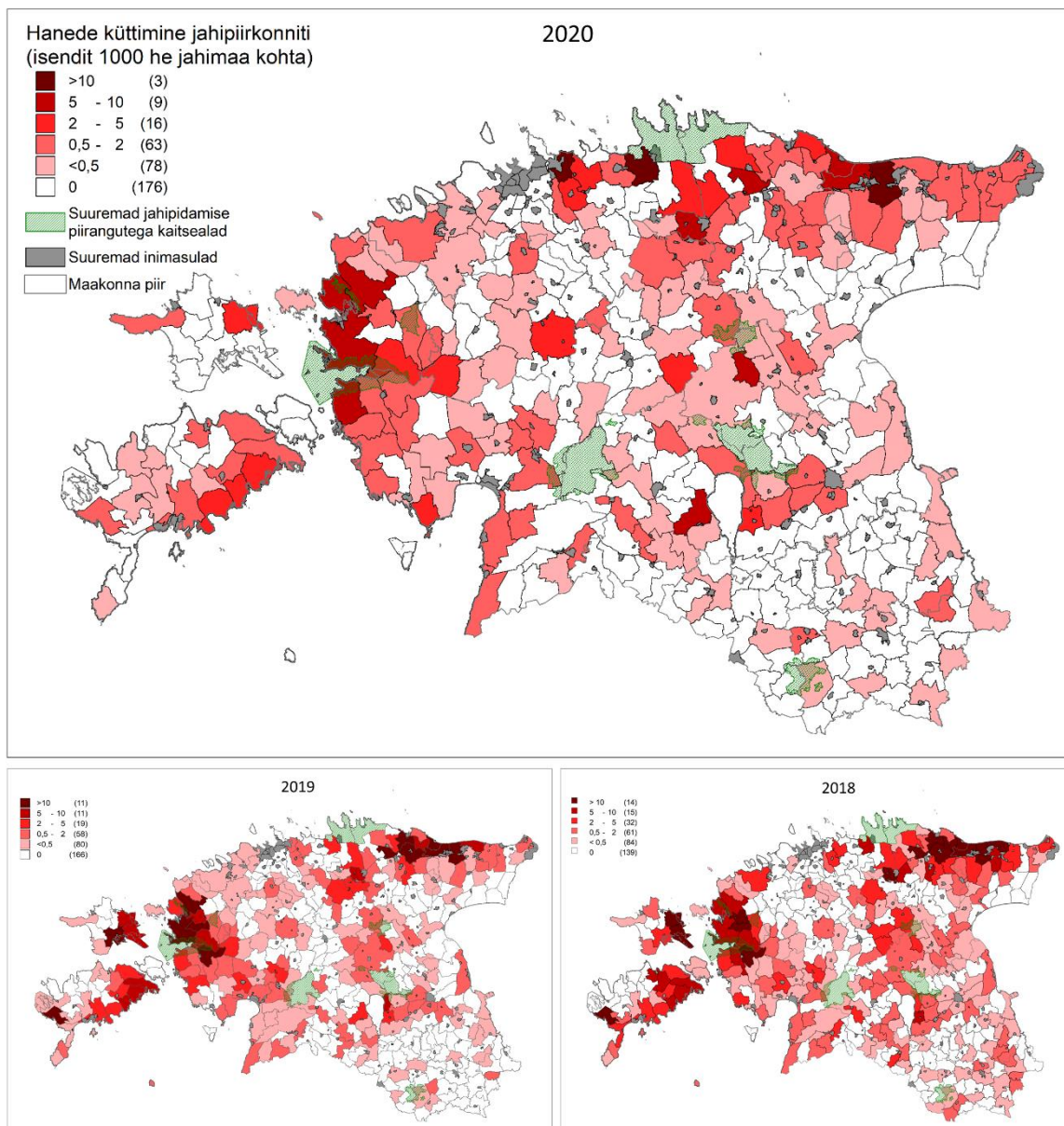
Lisaks hanedele (suur-laukhani ja valgepõsk-lagle) on kasvava arvukusega probleemliik ka kormoran, kelle küttimine on samuti selgelt liiga vähene mõjutamaks tema juurdekasvu. Kormoranil on kasvav negatiivne mõju kalandusele. Piltlikult öeldes: kui hani sööb meie leiva, siis kormoran leivakõrvase.

Praegu tundub domineerivat selline seisukoht, et kui lindu sööb lind, on tegemist loodusliku protsessiga, kuid kui seda teeb imetaja, siis enam mitte. Kuidas teisiti saab selgitada olukorda, kus kaitsealal on igasugune linnujaht keelatud, kuid osade imetajate, kelle arvukus ei sõltu otseselt inimtegevusest ning kes ka kahju ei tekita, jaht mitte. Kui lindude jaotamine kasulikeks ja kahjulikeks (koos viimaste vaenamisega) lõpetati ära juba aastakümned tagasi, siis imetajate osas kehtib see jätkuvalt edasi. Ehk on aeg saabunud ka seda muuta.

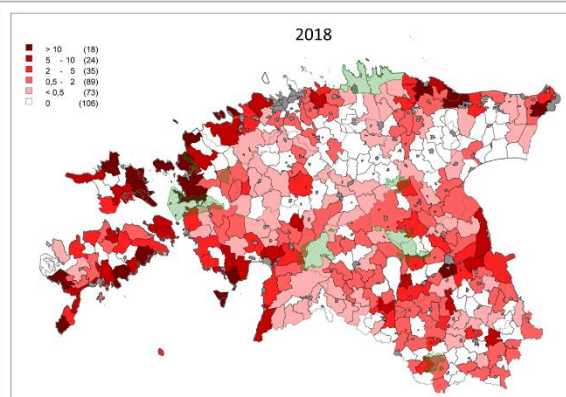
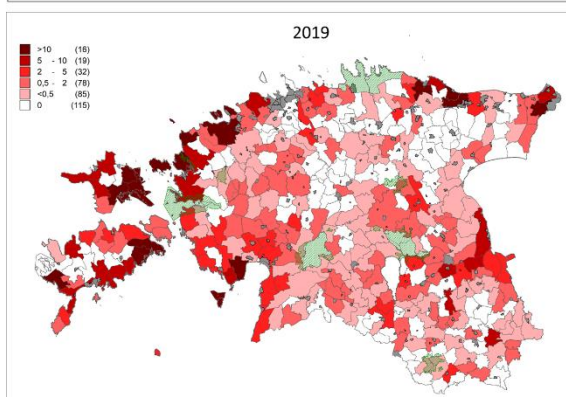
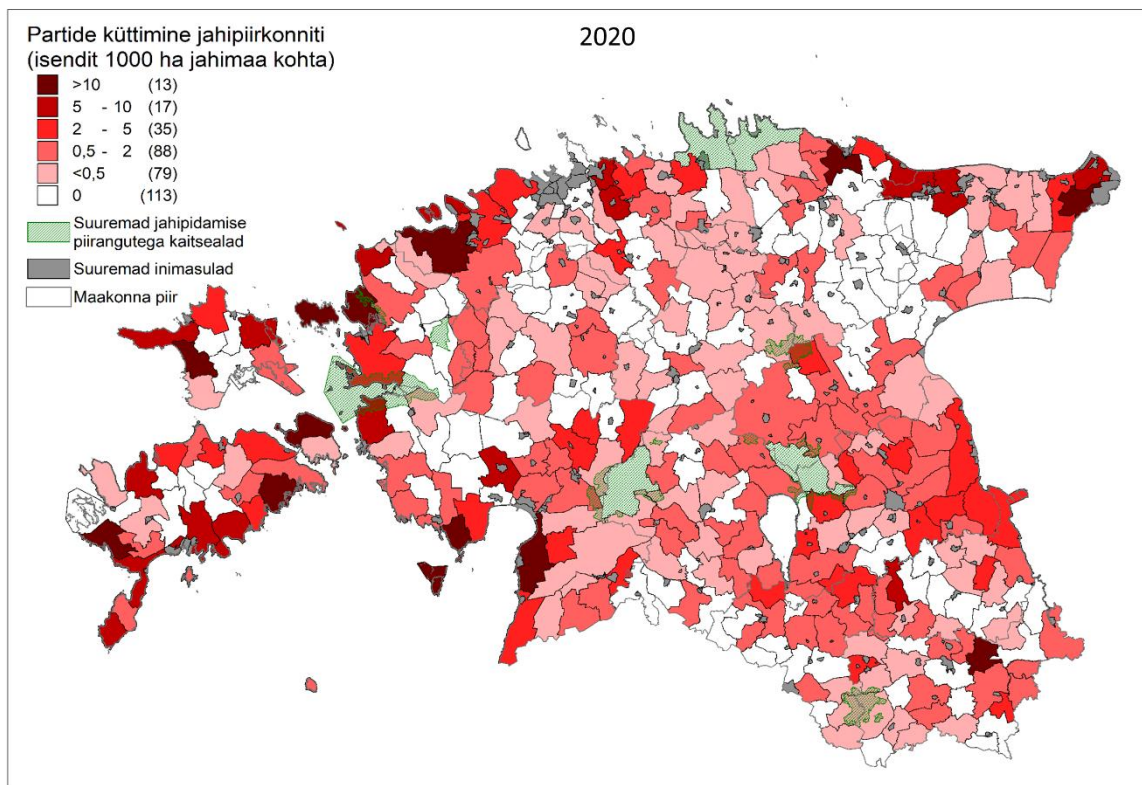
Siinkohal soovitame:

- looduskaitseliste tegevuste edasisel planeerimisel võtta suund elurikkuse kui terviku kaitsesele, austades kõiki looduslikke liike ja nende osa ökosüsteemis võrdväärselt sõltumata nende süstemaatilise kuuluvusest. Võrdse kohtlemise põhimõtet peaks järgima ka erinevate probleemliikide puhul, kes maamajandusele oma elutegevusega kahju tekitavad;
- mitte seada uusi ajalisi ega ruumilisi piiranguid hanede küttimisele jahihooajal, mis vähendaksid võimalusi selle suureneva arvukusega probleemrühma arvukuse kasvu kiiruse ohjeldamiseks. Põhjendatud uute linnujahi piirangute sätestamisel kaitsealadel eristada haned ja lagled rühmana, kellele on jaht erandina lubatud ning vajadusel ala selle osas tsoneerida;

- valgepõsk-lagle arvukuse kasvu efektiivsemaks ohjeldamiseks tõlgendada kahjustuskohana geograafiliselt laiemat piirkonda, kui vaid konkreetne põld. Teisisõnu, lubada jahihooajal valgepõsk-laglet küttida kõikjal üle Eesti, kus kaitseeeskirjad seda ei keela;
- jätta võimalus põllumeestel põllukultuuride kaitseks jätkata kevadist heidutusjahti rangelt kontrollitud alustel, võttes kasutusele meetmed minimeerimaks väike-laukhane ja taiga-rabahane laskmise riski;
- jahimeestel intensiivistada probleemi liikide – rabahane, suur-laukhane, valgepõsk-lagle ja kormorani küttimist jahihooajal, aidates sellega kaasa nende arvukuse kasvu kiiruse pidurdamisele ja selle kaudu nende tekitatud kahju vähendamisele ning linnugripi leviku tõkestamisele;
- veelinde küttides peaks arvestama sellega, et lastud lind võib olla linnugripi viiruse kandja, mistõttu tuleks linnujahil järgida bioohutuse nõudeid vastavalt PTA juhiste, mida vahendab EJS koduleht;
- võimalusel jätta laskmata soopart, viupart ja luitsnökk-part, kes viimase linnudirektiivist lähtuva aruande järgi on kahaneva arvukusega või ohualdid/ohulähedased liigid. Nende liikide laskmata jätmise linnujahi käigus on muidugi mõeldav eelkõige siis, kui vastavaid isendeid on olnud eelnevalt võimalik paremini jälgida, lennupildis on nende eristamine teistest pardiliikidest üsna keeruline;
- teiste jahilindude puhul võib jätkata nende küttimist eelnevate aastatega samas ulatuses ja mahus.

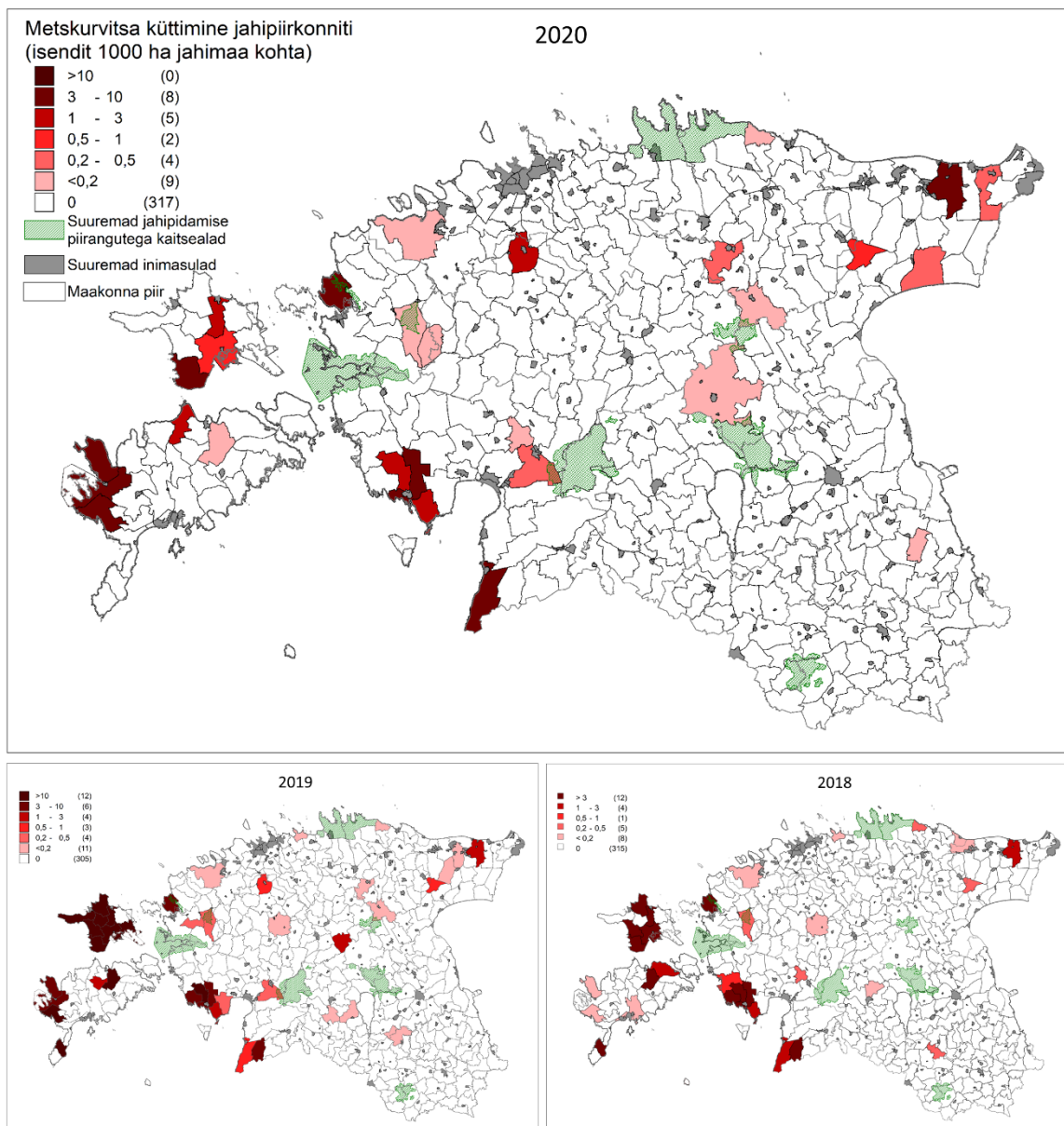

Hanede kütmine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of geese (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

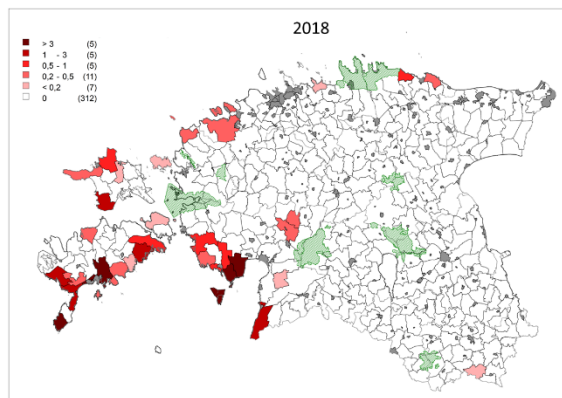
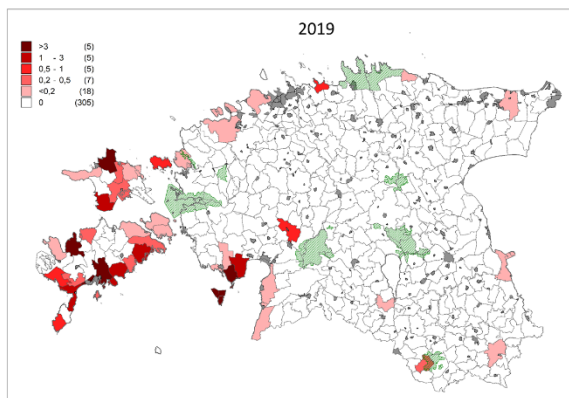
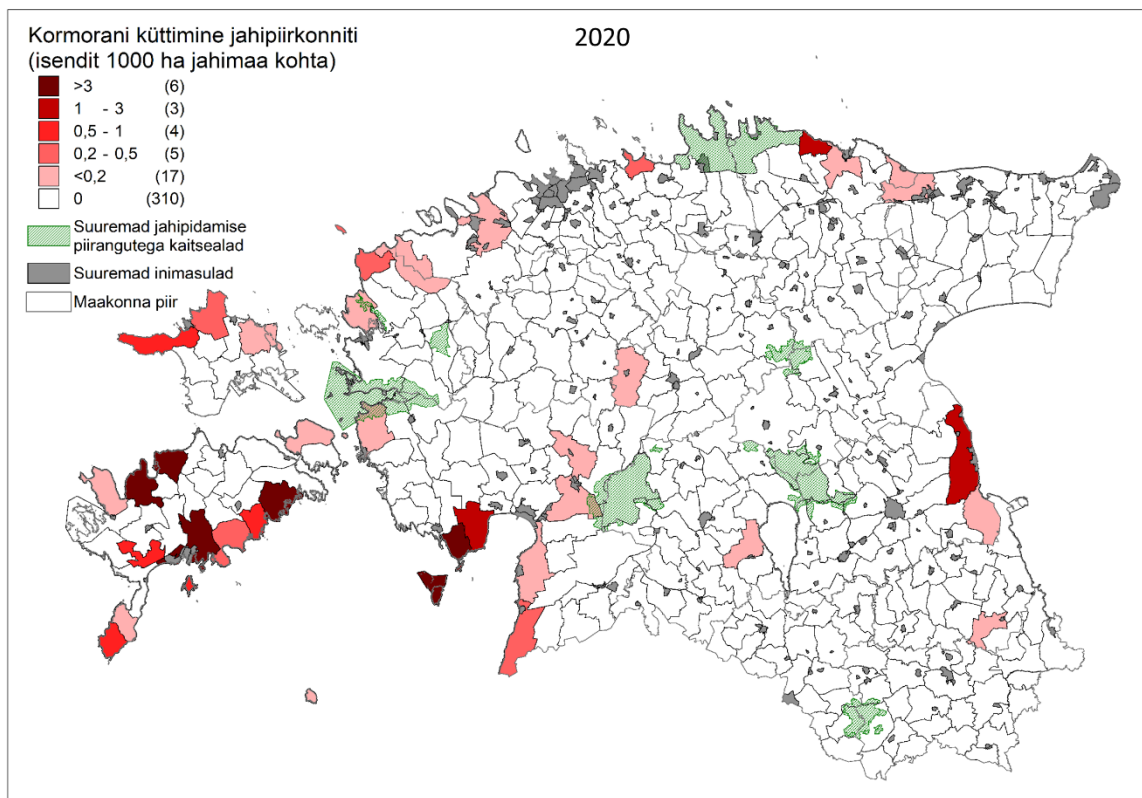
Partide kütmine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of ducks (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

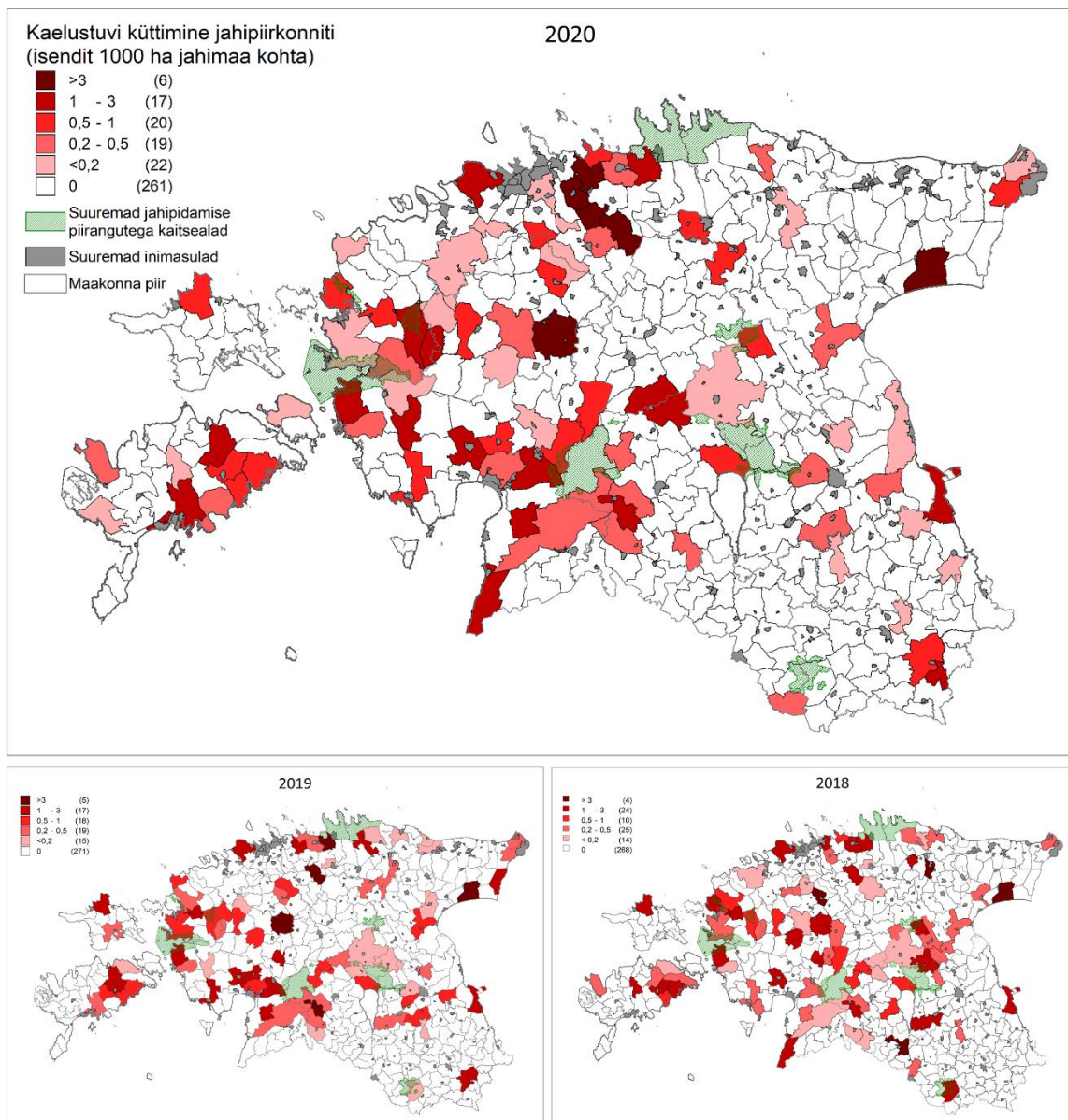
Metskurvitsate kütmine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of Eurasian woodcock (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

Kormorani küttimine jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of cormorant (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

Kaelustuvi küttime jahipiirkonniti 2020. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of common wood pigeon (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2020 and in previous hunting seasons.

KOKKUVÕTE

Põdra arvukus on püsinud eelmise aastaga samal tasemel või pisut tõusnud. Praegune arvukus on pisut kõrgem aastaid tagasi eesmärgiks seatud 10 500-st ning olemasoleva arvukuse säilitamiseks soovitame küttida 5000 ning selle langetamiseks soovitud tasemeni 5600 põtra. Põtrade tekitatud metsakahjustuste ohjamisel tuleks küttimist senisest rohkem suunata konkreetsetesse kahjustuspiirkondadesse, survestades sellevõrra vähem piirkondade kahjustused puuduvad.

Punahirve arvukus on nii Saare- ja Hiiumaal kui ka Mandri-Eestis olulisel määral suurenenud. Suurendatud küttimismahud ei ole senini oma eesmärki arvukust vähendada täitnud, mistõttu soovitame eeloleval hooajal küttimismahtusid, eriti just Hiiumaa ja Saaremaa osas, varasemast märksa jõulisemalt suurendada ja küttida Eestis kokku vähemalt 3200 – 3750 isendit.

Metssea arvukus on viimase kahe aastaga kõikjal oluliselt suurenenud. Seega eelnevatel aastatel seatud eesmärki hoida metssea asustustihedus tasemel 1-1,5 isendit 1000 ha jahimaa kohta ei ole täita õnnestunud. Möödunud jahihooajal tekkis peale ligi pooleteise aastast pausi kaks uut SAK levikukollet, mis õnnestusid siiski lokaliseerida ning viimane SAK viiruse leid jäi käesoleva aasta veebruari algusesse. See näitab, et riskid uute taudipuhangute tekkeks ei ole sugugi kadunud ning metssea asustustiheduse suurenedes ei pruugi uute tekkida võivate nakkuskollete lokaliseerimine enam õnnestuda. Metssea edasise olulise arvukuse tõusu takistamiseks tuleks käesoleval hooajal küttida mitte vähem kui 14 000 metssiga.

Metskitse arvukus on püsinud viimasel neljal aastat enam-vähem samal tasemel, mis näitab, et intensiivistunud küttimisega viimastel aastatel on suudetud asurkonna kasvukiirust silmnähtavalt pidurdada. Praeguse stabiilse või tagasihoidlikult muutuva trendi säilitamiseks tuleks käesoleval hooajal küttida 28 000 – 29 000 metskitse. Küttimissurvet soovitame suurendada eelkõige kõrgema asustustihedusega Kagu-Eesti maakondades, tagasihoidlikumalt aga tema hõredama asustustihedusega Lääne- ja Raplamaal. Sokkused ja kitsid tuleks küttida võimalikult lähedal vahekorrale 1:1, kuid kõrgema asustustihedusega piirkondades võib mõõdukalt suurendada tallede kui ka kitsede osakaalu küttimises. Jätmaks kõik võimalused looduslikuks valikuks soovitame sokkude küttimises pidada vahet juulikuus ehk siis metskitse jooksuaja tippfaasis. Samuti soovitame jahipiirkonna kasutajatel kaasata metskitse praktilisse ohjamisse maaomanikke sarnaselt väikeuluki ja

põhimõtetega ja seda eriti jahihooaja viimasel kahel kuul mil metskitsed on liikunud talvistesse elupaikadesse ning kus oht metsakultuuride kahjustusteks on kõrgem.

Ilvese populatsioon on hoolimata jõudsalt paranenud toidubaasist jätkuvalt ebasoodsas seisundis, sest asurkonna suurus ja poegade pesakondade arv on kaugelt madalam soovitud miinimumtasemest. Seetõttu ei ole ilvese küttimist ka tänavu võimalik lubada. Hundi arvukus oli 2020. aastal eelkõige eelneva talve jahipidamist mittesoosivatest ilmastikuoludest tingitud madala küttimisedukuse tulemusena oluliselt kasvanud. Suurenenud küttimismahust tingituna prognoosime tänavu arvukuse jäämist eelmise aastaga samale tasemele või kergelt langust, kuid see jääb tõenäoliselt veel ka tänavu üle kehtivas suurkiskjate tegevuskavas soovitatud ülempiiri ning arvatavasti tekib vajadus nende küttimist eeloleval hooajal suurendada. Karu arvukus on jätkuvalt tõusnud ja levikuala laienemas. Samas ei tea me veel möödunud hooajal oluliselt intensiivistunud küttimise tagajärgi, mistõttu soovitame eeloleval hooajal määrata pisut tagasihoidlikuma küttimiskvoodi, kokku kuni 85 karu. Samas on vaja küttimist jätkuvalt enam suunata kahjustuspiirkondadesse. Nii hundi kui karu tekitatud kahjustused olid möödunud aastal selle sajandi suurimad. Tänavu kevadel oli karu kahjustusjuhtumeid pisut enam, kuid hundi kahjustusjuhtumeid oluliselt vähem võrreldes eelmise aasta sama perioodiga. Hallhülge küttimismaht jäi 2019. aasta tasemele samuti on neid samas suurusjärgus loendatud viimasel kolmel aastal ka lennuloendustel.

Šaakali arvukus väljendas peale 2018. aasta üleküttimisest põhjustatud langust taas tõusu, samuti on laienenud tema levikuala Eestis nii lääne kui põhja suunas. Soovitame šaakalit küttides järgida jätkusuutliku jahinduse põhimõtteid ning küttida üle juurdekasvumäära vaid aladel, kus nad karjakasvatusele probleemiks on.

Jahilindudest on kasvutrendis niigi väga arvukate läbirändavate suur-laukhane ja valgepõsk-lagle ning meil pesitseva kormorani arvukus, kelle tekitatud kahjustused on jätkuvalt suureks probleemiks. Seetõttu soovitame nende küttimist suurendada ning küttimisvõimaluste piiramise asemel neid võimalusel leevenda. Samas soovitame võimalusel vähendada langustrendi väljendavate jahilindude, luitsnökk-pardi, soopardi ja viupardi, küttimist.

Teiste väikeulukite asurkondades mingeid olulisi muutusi viimase aastaga toimunud pole, mistõttu soovitame enamasti nende küttimist jätkata eelmise aastaga samade põhimõtete järgi.

Kõik jahipiirkonnad peaksid üritama küttida kõiki suurulukeid sellises soolis-vanuselises vahekorras, mis säilitaks asurkonna struktuuri võimalikult lähedasena looduslikule.

Dominantseid loomi tuleks hoida kõikide suurulukiliikide puhul või siis vähemalt ei tohiks neid eelistatuna küttida.

Seoses jahinduse infosüsteemi JAHIS arenduste ja laialdasema kasutuselevõtuga paranes oluliselt mitmete jahimeeste esitatavate ulukivaatluste (eeskätt karu, aga ka hundi ja ilvese) hulk ja kvaliteet. Näiteks esitati karu vaatlusi 75 % ulatuses JAHISE kaudu, aasta varem oli nende osakaal 62%, 2018. aastal aga vaid 4%. Eeldame ja soovime JAHISE veelgi laialdasemat kasutuselevõttu jahimeeste seas, mille lõpptulemuseks saab kindlasti olema veelgi adekvaatsem hinnang meie ulukiasurkondade seisundi muutustele.

Käesoleval aastal valmis ja kinnitati hanede ja laglede kaitse- ja ohjamise tegevuskava aastateks 2021-2025. Valmimisjärgus on ka suurkiskjate kaitse- ja ohjamise tegevuskava aastateks 2022-2031. Antud tegevuskavad annavad muuhulgas ka uusi suuniseid neis käsitletavate liikide jahinduse korraldamise osas.

Möödunud sügisel esitati hundi küttimise osas kohtule vaie, mis päädis osalise esmase õiguskaitsega ning piiras teatud ajaks hundijahi võimalusi. Tänavu kevadel esitati aga kohtule vaie hanede heidutusjahi osas, mis samuti esmase õiguskaitse sai ning heidutusjahti sai pidada vaid üksikud päevad. Niisiis on teatud liigirühmade jahivastased huvigrupid aina jõulisemalt sekkumas jahinduse korraldusse, mis nii praegu kui arvatavasti ka tulevikus jahinduslikku tegevust tugevalt mõjutab. Selliste arenguvõimalustega soovime kõigil asjassepuutuvatel kindlasti arvestada.

Looduskaitsete tegevuste planeerimisel soovime aga võtta tugevam suund elurikkuse kui terviku kaitsele, austades kõiki looduslikke liike ja nende osa ökosüsteemis võrdväärselt sõltumata nende süstemaatilise kuuluvusest. Võrdse kohtlemise põhimõttest soovime lähtuda ka erinevate maamajandusele oma elutegevusega kahju tekitavate probleemliikide ohjamise ja kaitse korraldamisel.

Aruande koostajad tänavad veelkord kõiki seirematerjali kogujaid ning soovivad kõigile jahimeestele edu käimasoleval jahihooajal.